

TALOUSARVIO 2025

TALOUSSUUNNITELMA 2026-2027

KUNNANVALTUUSTO 9.12.2024 § 53

Sisällysluettelo

1	TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN YLEISET PERUSTEET JA LÄHTÖKOHDAT	5
1.1	Talousarvon perusteet	5
1.1.1	Talousarvion laatimisen yleiset perusteet.....	5
1.1.2	Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta.....	6
1.1.3	Talousarvioon tehtävät muutokset ja käyttösuunnitelman hyväksyminen	7
1.2	Talousarvion yleiset lähtökohdat	8
1.2.1	Yleinen talouskehitys.....	8
1.2.2	Kuntatalouden tilanne	10
1.3	Talousarvion 2024 laatiminen	15
1.3.1	Laukaan kuntastrategia	15
1.3.2	Taloussuunnitteluprosessi.....	17
1.3.3	Keskeisiä tapahtumia ja painopistealueita vuodelle 2025	17
1.3.4	Talouden tasapainottaminen	18
1.3.5	Muutokset suhteessa talousarvioraamiin ja lautakuntien sekä kunnanjohtajan talousarvioesitykseen.....	21
1.3.6	Väestö.....	22
1.4	Henkilöstö.....	30
2	LAUKAAN KUNNAN TALOUDEN KOKONAISUUS PÄÄPIIRTEISSÄÄN	33
2.1	Laukaan kunnan talouden keskeiset tapahtumat ja tunnusluvut	33
2.1.1	Käyttötalous	33
2.1.2	Verotulot	34
2.1.3	Valtionosuudet	38
2.1.4	Rahoitustuotot ja –kulut.....	40
2.1.5	Suunnitelman mukaiset poistot	41
2.1.6	Tilikauden tulos	41
2.1.7	Investoinnit.....	42
2.1.8	Lainakannan muutokset	43
2.1.9	Antolainauksen muutokset	44
2.1.10	Taloussuunnitteluvuodet	44
2.1.11	Muut merkittävät taloudelliset vastuut	45
2.2	Kuntakonserni ja kuntakonserniin kuuluvien yhtiöiden tavoitteet.....	46
2.3	Erytymääräyksiä.....	50
3	KÄYTTÖTALOUSOSA	51
3.1	Yhteenvedo talousarvion 2024 käyttötaloudesta.....	51

3.2	Konsernihallinto	54
3.2.1	Talous	54
3.2.2	Palvelujen järjestäminen	56
3.2.3	Toiminnalliset tavoitteet	65
3.2.4	Riskienhallinta	66
3.3	Sivistyspalvelut	72
3.3.1	Talous	72
3.3.2	Palvelujen järjestäminen	78
3.3.3	Toiminnalliset tavoitteet	86
3.3.4	Riskienhallinta	91
3.3.5	Tunnusluvut	94
3.4	Tekniset palvelut	99
3.4.1	Talous	99
3.4.2	Palvelujen järjestäminen	101
3.4.3	Toiminnalliset tavoitteet	111
3.4.4	Riskienhallinta	112
4	INVESTOINTIOSA	113
4.1	Investointiohjelma 2025-2029	113
4.2	Talonrakennusinvestoinnit vuonna 2025	114
4.2.1	Uudisrakennukset	114
4.2.2	Peruskorjaukset, pienet investoinnit ja energiainvestoinnit	115
4.3	Maanhankinta ja myynti vuonna 2025	117
4.4	Irtaimen käyttöomaisuuden hankinnat 2025	117
4.5	Yhdyskuntatekniikan investoinnit vuonna	118
4.6	Muut investoinnit	120
5	TULOS- JA RAHOITUSLASKELMAOSA	122
5.1	Rahoitussuunnitelma	123

1 TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN YLEISET PERUSTEET JA LÄHTÖKOHDAT

1.1 Talousarvon perusteet

1.1.1 Talousarvion laatimisen yleiset perusteet

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnanvaltuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi eli suunnitelmakausiksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarviossa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, jotka ovat valtuuston nähdessä sitovia eriä. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Kunnan veroprosenteista päättää kunnanvaltuusto. Kuntalain 111 §:n mukaan valtuuston on viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä päätettävä kunnan tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosenteista sekä muiden verojen perusteista.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Kuntakonsernit ovat voineet vuodesta 2017 alkaen päätyä erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevien kuntien arviointimenettelyyn (ns. kriisikuntamenettely). Kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännössä edellytetyt palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi, jos vähintään toinen seuraavista kriteereistä ei täyty.

- Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädetyssä määräajassa.
- Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kuntakonsernin alijäämä on vähintään -1000 euroa / asukas ja edellisvuonna vähintään -500 € / asukas.

TAI

Neljä tunnuslukua, joiden raja-arvot täytyvät kaikilla kahtena vuonna peräkkäin:

1. Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia. Vuosikate lasketaan ilman kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettussa laissa tarkoitettua harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta.
2. Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti.
3. Asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla.
4. Kuntakonsernin laskennallinen lainanhoidon kate on alle 0,8.

Laukaan kunnan taseessa on tilikauden 2023 loppussa kertyneitä ylijäämiä 101.803,41 euroa. Kuntakonsernin asukaskohtainen kertynyt alijäämä on 224 euroa/asukas. Kumpikaan kriteereistä ei täyty, joten niiden perusteella erillistä kuntalain mukaista toimenpideohjelmalla ei tarvitse laatia.

Kunnan tunnuslukuja tarkasteltaessa vuoden 2023 konsernitilinpäätöksen perusteella yksikään

kriteeri neljästä ei täyty kahtena vuonna peräkkäin.

- 1) Vuosikate/poistot –tunnusluku on yli 80 prosenttia vuonna 2023, joten kriteeri ei täyty.
- 2) Kunnan tuloveroprosentti on 8,86. Koko maan tuloveroprosentin painotettu keskiarvo on 7,33 %. Kriteeri ei täyty, koska tuloveroprosentti on alle 9,32 %.
- 3) Laukaan kuntakonsernin lainat ja vuokravastuut olivat 9.414 euroa/asukas. Manner-Suomen kuntakonsernien keskimääräiset lainat ja vuokravastuut olivat 8.066 euroa/asukas. Kriisikuntakriteeri täytyisi, jos asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää 12.099 euroa.
- 4) Kuntakonsernin laskennallinen lainanhoitokate on molempina vuosina 0,8. Mittariston kriteeri ei täyty.

Seuraavassa taulukossa on tarkasteltu kriisikuntakriteerien täyttymistä vuosien 2022 ja 2023 osalta. Taulukkoon on merkitty vihreällä, jos kriteeri ei täyty, ja punaisella, jos kriteeri täyttyy.

Hallituksen esityksessä (HE 280/2018) on esitetty myös varsinaisia kriisikuntamittareita väljemmät raja-arvot eli niin sanotut keltaiset valot, jotka eivät vielä johda arviointimenettelyn käynnistämiseen, mutta joiden täytyessä kunnan tulisi kiinnittää erityistä huomioita taloutensa kehitykseen ja analysointiin:

- Konsernin kertynyt alijäämä vähintään 500 €/as
- Konsernin vuosikate % poistoista alle 100
- Tuloveroprosentti 1,5 %-yks. yli keskimääräisen
- Konsernin lainat ja vastuut 25 % yli keskimääräisen
- Konsernin laskennallinen lainanhoitokate alle 1,0

Arviointimenettelyä ei voi käynnistää yllä mainittujen raja-arvojen (keltaiset valot) täytyessä. Laukaan osalta kuntakonsernin alijäämä on alle 500 euroa/asukas, joten keltaisen raja-arvo ei ylity. Keltaisen raja-arvo sen sijaan ylittyy tuloveroprosenttia ja laskennallista lainanhoitokatetta tarkasteltaessa .

Kuntalain 118 §:n mukainen vertailu Kriteerit vuoden 2022 ja 2023 tilinpäätösten mukaan	1.			2.			3.			4.			yhteensä Kriteeri- en täyt- tyminen yhteensä
	2022 Vuosikate/ poistot 80 %	2023 Vuosikate/ poistot 80 %	Kritee- ri täyttyy	2022 Lainat ja v-vastuut (>14085)	2023 Lainat (>12099)	Kritee- ri täyttyy	2022 Tulovero- % (>22,02)	2023 Tulovero- % (>9,32)	Kritee- ri täyttyy	2022 Laskenn. lainanhoi- tokate	2023 Laskenn. lainanhoi- tokate	Kritee- ri täyttyy	
Koko maa	132,0	145,8	15	9 390	8 066	5	20,01	7,33	18	1,2	4,3	37	0
Laukaa	66,8	140,0	EPÄTOSI	10 926	9 414	EPÄTOSI	21,50	8,86	EPÄTOSI	0,4	0,8	EPÄTOSI	0

Lähde: <https://vm.fi/erityisen-vaikeassa-taloudellisessa-asemassa-olevat-kunnat>

1.1.2 Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta

Talousarviossa esitetään tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot, sekä osoitetaan, miten rahoitustarve kateetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä.

Talousarvio koostuu kolmesta osasta: yleisperusteluosasta, käyttötalousosasta ja investointiosasta. Yleisperusteluosassa on kuvattu yleiset määräykset taloussuunnitteluprosessista, talouden kehitysnäkymät, Laukaan kunnan talouden pääpiirteet, vuoden 2025 toiminnallinen ja taloudellinen päälinja sekä kuntakonsernille asetetut tavoitteet. Käyttötalousosassa on kuvattu määrärahoittain taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet

sekä perusteluna kuvattu sanallisesti keskeiset tekijät toiminnasta. Investointiosaan on koottu vuodelle 2025 sitovat investointimäärärahat kohteittain sekä esitetty ohjeellinen viiden vuoden investointisuunnitelma. Taloussuunnitelmavuodet eivät ole valtuustoon nähden sitovia eriä.

Talousarviossa sitovia eriä ovat tulosyksiköiden määrärahojen toimintatuottojen ja toimintakulujen erotus eli toimintakate. Lisäksi sitovia eriä ovat seuraavat tuloslaskelman rivit:

- verotulot
- valtionosuudet
- rahoituserät
- suunnitelman mukaiset poistot
- tilikauden tulos

sekä rahoituslaskelmassa

- antolainojen lisäys
- antolainojen vähennys
- lainakannan muutokset

Investointiosassa sitovia eriä ovat investointime-
not ja –tulot investointikohteittain. Jos investoin-
nin toteutuminen kohdistuu kahdelle tai useam-
malle suunnitteluvuodelle, ilmoitetaan investoin-
nin kokonaiskustannusarvio ja sen jaksotus suun-
nitteluvuosille. Hankkeen perusteluissa valtuusto
voi antaa hankevastaavalle toimintavaltuuden tar-
kistaa hankintamenon jaksottamista myöhemmin
kokonaiskustannusarvion rajoissa.

Investoinnit budjetoidaan talousarvion investoin-
tiosaan. Investointiosassa esitetään lyhyt kirjalli-
nen kuvaus investoinnista. Jos investoinnin pois-
toaika on poistosuunnitelmassa määriteltyä alara-
jaa pidempi, tehdään hyödykkeelle erillinen pois-
tosuunnitelma. Kunnanhallitus hyväksyy hyödyke-
kohtaisen poistosuunnitelman alarajan ylittävistä
poistoista hankesuunnitelman tai talousarvion yh-
teydessä. Jos alarajaa pidempi poistosuunnitelma

hyväksytään talousarvion yhteydessä, tulee se
mainita ja perustella investointihankkeen kirjalli-
sen kuvauksen yhteydessä.

Muita valtuuston nähden sitovia eriä ovat toimin-
nalliset tavoitteet. Toiminnalliset tavoitteet ovat
palvelutuotannon vaikutuksia ja vaikuttavuutta
kuvaavia, mitattavissa tai muuten todennettavissa
olevia määrällisiä ja laadullisia tavoitteita.

Muut talousarviokirjan osiot, kuten sanalliset ku-
vaukset, tunnusluvut, graafit ja niin edelleen ovat
luonteeltaan yleisperustelua, joilla kuvataan pal-
veluiden ja toiminnan pääpiirteitä ja kehitystä. Ne
eivät ole sitovia eriä, vaan informatiivista sisältöä.

Talousarvion toteutumista seurataan raportointi-
aikataulun mukaisesti annettavilla konserni- ja
kuukausiraporteilla. Tilinpäätöksessä tehdään
selko talousarviossa asetettujen taloudellisten ja
toiminnallisten tavoitteiden saavuttamisesta kir-
janpitolautakunnan antamien yleisohjeiden mu-
kaisesti.

1.1.3 Talousarvion tehtävät muutokset ja käyttösuunnitelman hyväksy- minen

Valtuustolle tehtävä talousarviomuutos esitetään
valtuuston hyväksymän talousarvion mukaisella
määrärahasolla. Lautakunnan on talousar-
viomuutosesityksessä selvitettävä, miksi tavoit-
teen saavuttamiseen varattuun määrärahaan tai
tuloarvioon esitetään muutosta. Talousarvion
tehtäviä muutoksia on pyrittävä välttämään koh-
dentamalla toimintakuluja ja -tuottoja määrära-
han sisällä käyttösuunnitelmamuutoksilla, jotta
kunnan talouden kokonaisuus olisi ennustettavaa.

Kunnanhallitus ja lautakunnat hyväksyvät talous-
arvion perustuvat käyttösuunnitelmat tammi-
kuun loppuun mennessä. Käyttösuunnitelmalla
tarkoitetaan tehtävän käyttötalousosan jakamista
osatehtäville osatavoitteiksi, osamäärärahoiksi ja
osatuloarvioiksi. Käyttösuunnitelman hyväksyy
toimielin, joka on tulosvastuussa tavoitteiden to-
teutumisesta ja joka on tilivelvollinen tehtävän ta-
loudesta. Toimielimet voivat siirtää käyttösuunni-
telman hyväksymiseen liittyvää toimivaltaa toimi-
kaudekseen edelleen alaisilleen viranhaltijoille.

1.2 Talousarvion yleiset lähtökohdat

1.2.1 Yleinen talouskehitys

Maailmantalouden kehitys piristyi alkuvuonna 2024. Erityisesti palvelusektorin suhdanne elpyi. Kokonaisuutena tarkasteltuna maailmantalouden kasvunäkymät vaikuttavat lähivuosina vakailta. Maailmantalouden kasvun ennakoidaan asettuvan lähelle pitkän aikavälin keskiarvoa noin kolmen prosentin tuntumaan.

Korot ovat kesän aikana kääntyneet laskuun, ja markkinat odottavat keskuspankkien laskevan korkoja, kun inflaatio lähestyy niiden tavoitteita. Inflaatiopaineet ovat maltillistuneet. Inflaatiokehitykseen liittyy edelleen epävarmuutta, mutta korkojen laskuodotukset ovat aiempaa vahvemmalla pohjalla.

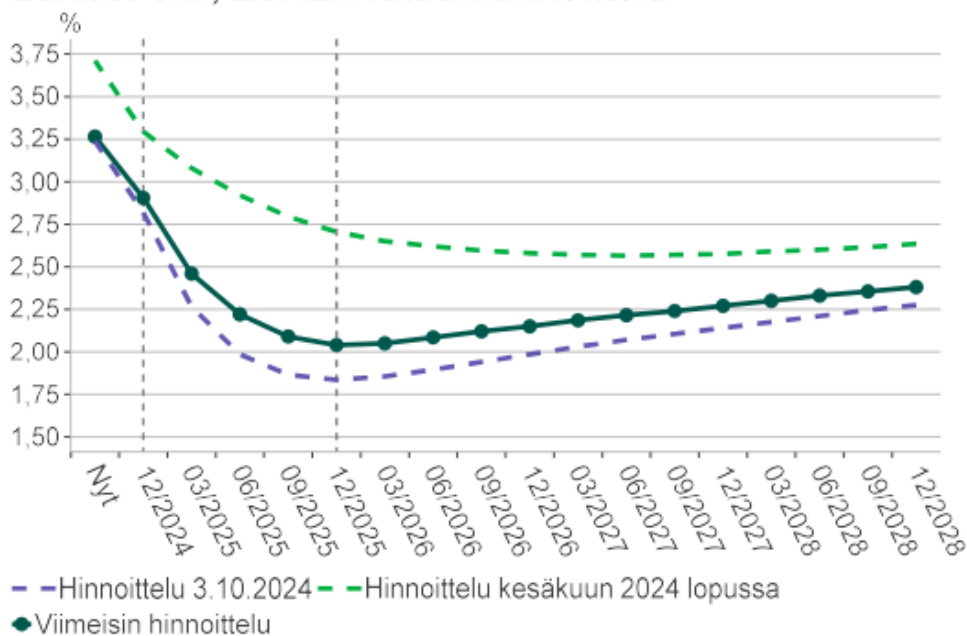
Euroalueen talouskasvu on käynnistynyt uudelleen Venäjän hyökkäyssotaa seuranneen nollakavuajan jälkeen. Euroalueen bruttokansantuote kasvoi ensimmäisellä puoliskolla keskimäärin 0,25 prosenttia vuosineljänneksessä, kun viime vuonna kasvu jäi käytännössä nolnaan. Kasvu on tukenut kulutuksen ja viennin kehitys. Kasvu on keskittynyt palvelusektorille; teollisuudessa kehitys on ollut vaisua.

Korkojen lasku, kotitalouksien ostovoiman hyvä kehitys ja maailmantalouden kasvu tukevat euroalueen kehitystä myös loppuvuoden aikana. Kuluttajien luottamusta on parantanut ostovoiman kasvettua inflaation hidastuessa ja reaali-palkkojen noustessa. Työttömyys on matalalla tasolla. Näiden tekijöiden myötä kulutuksen näkymät ovat positiiviset.

Inflaatio ei ole euroalueella laaja-alaista, vaan se on keskittynyt palvelujen hinnan nousuun. Palkkojen nousuvauhdin hidastuessa myös palveluhintainflaation odotetaan hidastuvan. Inflaation odotetaan hidastuvan keskuspankin tavoittelemaan kahteen prosenttiin mahdollisesti ensi vuoden jälkimmäisellä puoliskolla.

Inflaatiokehitys vaikuttaa korkokehitykseen. Markkinat odottavat tällä hetkellä suhteellisen reipasta korkojen laskua, mikä on näkynyt vuoden Euriborin selvänä laskuna. Seuraavassa on Kuntarahituksen kuvio 3 kuukauden Euriborin furuurihinnoittelusta. Kuviosta voidaan havaita korkoenusteiden laskeneen kesän jälkeen.

Euribor 3kk, EUREX futuurihinnoittelu

Lähde: Eurex Exchange, European Money Markets Institute (EMMI), Macrobond, Kuntarahitus

Yhdysvaltain talous kasvoi alkuvuonna noin kahden prosentin vauhtia. Talouskasvua piti yllä yksityinen kulutus ja yritysten tuotannolliset investoinnit. Vienti ja rakentaminen kehittyivät vauhdilla. Talouskasvun odotetaan jatkuvan varsin vakaana kahden prosentin tuntumassa.

Työttömyys on noussut, avoimien työpaikkojen määrä on vähentynyt ja työllisyyden kasvu on hidastunut. Työmarkkinat ovat silti verrattain vahvat, ja säilyvät odotetulla talouskasvulla suhteellisen vakaina. Inflaatio oli heinäkuussa 2,9 prosenttia. Markkinat ennakoivat korkotason olevan laskussa, ja korkojen laskevan 3,0-3,5 prosentin tasolle vuodessa.

Yhdysvaltain talouden indikaattorit ovat osaltaan ristiriitaisia. Osa talousindikaattoreista viittaa taantuman mahdollisuuteen. Koronapandemian jälkeen talouskehitys on ollut poikkeuksellista, eikä talous ole kaikilta osin sopeutunut kaikkiin käännteisiin. Lisäksi talouspolitiikka voi muuttaa suuntaa presidentinvaalien jälkeen, millä voi olla suuri vaikutus tulevalle kehitykselle.

Kiinan talous on kasvanut kahdella ensimmäisellä vuosineljänneksellä 5 prosenttia vuoden takaisesta. Keväällä teollisuustuotanto oli hieman odotuksia vahvempaa, mutta yksityisen kulutuksen veto on jatkunut heikkona. Vienti on toiminut kasvun veturina. Kiinan talouden ennakoidaan kasvavan tänä vuonna 4,8 prosenttia

Inflaatio on pysytellyt matalana jo reilun vuoden ajan. Heikko kotimainen kysyntä heikentää inflaationäkymää myös lähitulevaisuudessa. Kiinan inflaatiotavoite on kolme prosenttia. Pitkällä aikavälillä inflaatio on ollut hieman vajaa kaksi prosenttia.

Lyhyen aikavälin riskit Kiinan taloudelle ovat etenkin velkaantuminen ja kiinteistösektori. Väestömäärän kääntymisen laskuun lisää Kiinan talouden haasteita.

Suomen talouden taantuman pohja vaikuttaa olevan ohitettu. Vuositasolla bruttokansantuote kuitenkin supistuu 0,2 prosenttia vuonna 2024. Inflaation hidastuminen ja korkojen kääntymisen laskuun yhdessä kotitalouksien kohtuullisen hyvän

tulokehityksen kanssa lisäävät kotitalouksien käytävissä olevia tuloja ja kulutusta. Investoinnit kääntyvät kasvuun vuonna 2025. Bruttokansantuote kasvaa Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan 1,7 prosenttia vuonna 2025 ja 1,5 prosenttia vuonna 2026, vaikka julkisiin menoihin kohdistuvat säästöt ja verojen korotus vähentävätkin kotimaista kysyntää ja nostavat hintoja.

Työllisyyden ennakoitaan laskevan vuonna 2024, mutta kasvavan vuodesta 2025 lähtien kysynnän kasvun ja työllisyystoimien ansiosta. Valtiovarainministeriö ennustaa 15-64 vuotiaiden työllisyysasteen nousevan vuoteen 2026 mennessä 74,1 prosenttiin ja työttömyysasteen laskevan 7,2 prosenttiin.

Valtiovarainministeriö arvioi kokonaistuotannon kasvavan keskipitkällä aikavälillä kohtalaisesti. Vuonna 2027 bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan noin 1,3 prosenttia ja vuonna 2028 kasvun arvioidaan olevan noin 1,2 prosenttia. Bruttokansantuotteen kehitystä tukee muun muassa yksityisten investointien kasvu, jonka arvioidaan elpävän markkinakorkojen laskun ja vihreään siirtymään liittyvien panostusten seurauksena.

Julkisen talouden alijäämä on kasvanut. Alijäämän kasvun taustalla on heikko suhdanne, inflaatio, korkomenojen kasvu sekä varautumismenojen kasvu. Vuoden 2024 kuluessa julkisen talouden alijäämä syvenee edelleen yltäen 3,7 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Alijäämät syvenevät, kun heikko suhdannetilanne jatkuu, verotulojen kasvu on vaimeaa ja sosiaaliturvamaksujen tuotot supistuvat. Syyskuun alussa voimaan tullut arvonlisäveron korotus kasvattaa verotuloja, mutta menoja lisäävät kulutusmenojen sekä korko- ja eläkemenojen kasvu.

Julkisyhteisöjen velka kasvoi 76,6 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2023, ja vuonna 2024 sen odotetaan nousevan yli 80 prosenttiin. Velan nopea kasvu vuonna 2024 johtuu pääasiassa valtion- ja paikallishallinnon alijäämistä sekä heikosta suhdannetilanteesta. Myös ARA-korkotukilainojen lisääntyminen kasvattaa julkista velkaa laskennallisesti. Vuonna 2025 velkasuhteen kasvu hidastuu, kun säästötoimet tulevat voimaan

ja taloustilanne paranee. Tämän jälkeen velkasuhteen kasvu hidastuu edelleen ja velkasuhde on enustejakson lopussa noin 86 prosenttia.

1.2.2 Kuntatalouden tilanne

Kuntatalouden tulos vuonna 2023 oli +1,7 miljardia euroa. Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta oli hieman alle 400 miljoonaa euroa. Toiminnan ja investointien rahavirtaa kuvaava tunnusluku ilmaisee negatiivisena paineen lainakannan kasvattamiseen tai veroprosentin korottamiseen ja positiivisena laskennallista mahdollisuutta muun muassa lainojen lyhentämiseen tai veroprosentin alentamiseen. Kuntatalouden lainakanta laski 19,9 miljardiin euroon, kun Sote-kuntayhtymien lainoja siirtyi hyvinvointialueelle noin viisi miljardia euroa. Kuntatalouden tulosta voidaan pitää varsin vahvana. Vahvan tuloksen taustalla olivat kuitenkin Sote-uudistuksen kertaluontoiset verorahoituserät, joita ilman tulos olisi jäänyt nollan tuntumaan.

Kuntatalouden tilanne heikkenee jyrkästi vuonna 2024, kun poikkeukselliset verorahoituserät poistuvat vahvistamasta kuntataloutta. Kuntatalouden vuosikatteen ennakoidaan romahtavan noin 1,5 miljardilla eurolla 3 miljardiin euroon ja toiminnan ja investointien rahavirran heikkenevän miljardi euroa negatiiviseksi. Kuntien verotulojen ennakoidaan laskevan vuonna 2024 yhteensä lähes viidellä prosentilla edelliseen vuoteen verrattuna, kun kunnallis- ja yhteisöverotuloista poistuu sote-uudistukseen liittyvä noin 1,3 miljardin suuruinen verohäntä. Lisäksi vallitseva suhdannetilanne hidastaa verotulojen kasvua.

2025 toiminnan ja investointien rahavirran arvioidaan heikentyvän kaikissa kuntakokoryhmissä erityisesti sote-siirtolaskelman jälkikäteistarkistuksen vuoksi. Hallitus päätti lieventää sote-siirtolaskelman päivityksen vaikutuksia vuodelle 2024 ja siirtää vuoden 2023 määräaikaisen vähennyksen vaikutukset vuosille 2025–2027. Vuodesta 2024 vuoteen 2025 muutos Manner-Suomen kuntien toiminnan ja investointien rahavirrassa on noin -215 euroa asukasta kohden. Valtionosuudet vähenvät myös hallitusohjelman mukaisen valtionosuuksiin tehtävän indeksisäästön vuoksi.

Lähteet: OP: Suhdanne-ennuste elokuu 2024, Valtiovarainministeriö: Kuntatalousohjelma vuodelle 2025

Kuntatalouden tilanteessa ei ole nähtävissä käännettä parempaan suuntaan vuonna 2025. Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta heikkenee entisestään 1,9 miljardiin euroon. Lyhyemmällä aikavälillä kuntien nettoinvestointitarpeet voidaan kuitenkin rahoittaa lainanotolla. Kuntien taloudellinen kantokyky on kuitenkin pidemmällä aikavälillä uhattuna, jos toiminnan ja investointien rahavirta on pysyvästi negatiivinen.

Toimintamenojen kasvu jatkuu ripeänä. Kunta-alan ansiokehityksen ennakoidaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle sovitun palkkausjärjestelmien kehittämissohjelman vuoksi. Kunta-alan palkkasopimuksen päätyvät keväällä 2025, joten taloussuunnitteluvuosien palkkojen kehitys selviää vasta myöhemmin. Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksiennuste vuodelle 2025 on 3,4 prosenttia ja vuosille 2026-2028 3,1 prosenttia.

Painelaskelman perusteella kuntatalouden tulojen ja menojen välinen epätasapaino syvenee toiminnan ja investointien rahavirralla mitattuna vuonna 2026 noin -2,0 miljardiin euroon ja vuonna 2027 noin -2,1 miljardiin euroon. Vuosikatteen eivät riitä vuosina 2025–2028 nettoinvestointeihin tai edes poistoihin. Tulojen ja menojen merkittävä epätasapaino merkitsee kuntataloudessa veronkorotuksia ja tiukkaa budjettikuria tulevina vuosina. Palvelut ja palveluverkko on sopeutettava käytettävissä oleviin tuloihin. Ongelmat osaavan työvoiman saatavuudessa, kiinteistöjen tehokas käyttö, kaupungistuminen, syntyvyyden pienentyminen sekä vihreä siirtymä edellyttävät uusia palveluiden järjestämistapoja.

Valtiovarainministeriö toteaa kuntatalousohjelmassa, että kuntataloudessa on tarkastelujaksolla epätasapaino tulojen ja menojen välillä. Laskennallinen kunnallisveroprosentin korotuspaine kasvaa kaikissa kuntakokoryhmissä tarkastelujakson aikana, mutta pienemmissä kuntakokoryhmissä

laskennallinen veroprosentin korotuspaine kasvaa joinakin vuosina merkittävästi

Veropohjan rapautuminen voi olla kasvava uhka varsinkin pienemmissä kuntakokoryhmissä, jos väestöennusteen mukainen demografiakehitys jatkuu ennustetun kaltaisena. Jatkuva epätasapaino painelaskelmassa tulojen ja menojen välillä osoittaa tarvetta menojen sopeutustoimenpiteille ja veronkorotuksille. Investointien ja palvelutarpeen ennakoivan suunnittelun tarve korostuu jatkossa sopeutusmahdollisuuksien siirtyessä enemmän veroprosentin korotuksiin. Pienimpien kuntakokoryhmien osalta tilanne voi olla haastava, sillä monissa pienissä kunnissa kunnallisveroprosentit ovat jo korkeampia ja yksikkötuotot matalampia.

Hallituksen kuntataloutta koskevat linjaukset ja kuntatalouden kehitysarvio

Kuntatalouden tilanne on haastava. Kuntatalousohjelman mukaan hallituksen päätökset vahvistavat kuntataloutta tulojen lisäämisen ja menojen karsimisen kautta. Nettovaikutuksiltaan merkittävin on hallituksen päätös lieventää sote-siirtolaskelman tarkentumisesta johtuvaa jälkikäteistarkistusta 277 miljoonan euron pysyvällä valtionosuuden lisäyksellä vuodesta 2025 alkaen. Myös säästöjä on pyritty löytämään, mutta arvioita kuntien tehtävien ja veloitteiden purkamisesta saatavista menosäästöistä on jouduttu maltillistamaan kevään 2024 arviosta.

Kuntien valtionosuudet kasvavat vuonna 2025, kun TE-palveluiden järjestämismenot siirtyvät kunnille. Te-palveluiden järjestämisestä muodostuu kunnille uusi valtionosuustehtävä, joka rahoitetaan kunnille peruspalveluiden valtionosuuden kautta laskennallista menolisäystä vastaavasti. Seuraavassa on esitetty Kuntaliiton kuvio TE-palveluiden kustannuksista ja niiden jakautumisesta.

TE-uudistus: palveluiden kustannukset

Arvio siirtyvien palveluiden kustannuksista, m€

Valtionosuuksien kasvu jää kuitenkin TE-uudistuksen lisärahoitusta pienemmäksi, sillä valtionosuuksiin tehdään samanaikaisesti vuosina 2025–2027 leikkauksia muun muassa sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtionosuuksien vuoksi. Valtionosuuksien kasvua hidastavat myös hallituksen päättämä yhden prosenttiyksikön indeksijarru vuosina 2024–2027 sekä asukasluvun ja laskentatekijöiden muutokset, erityisesti lapsi-ikäluokkien pieneneminen. Lisäksi verotulomenetyks-

ten korvausten vähennys pienentää valtionosuuksia vuonna 2025 tuntuvasti, tosin verotulot kasvavat vastaavasti.

Verotulot ovat edelleen kuntien merkittävin tulonlähde. Hallitus päätti kevään 2024 kehysriihessä kasvattaa kunnallisverotuksen efektiivisyyttä poistamalla tulosta tehtävän ansiotulovähennyksen ja kasvattamalla vastaavasti ensisijaisesti valtion verosta tehtävää työtulovähennystä. Tämä vauhdittaa kunnallisverotulojen kasvua

vuonna 2025. Kuntien verotulomenetysten korvauksia alennetaan kuitenkin muutoksen aiheuttamaa kunnallisverotuoton kasvua vastaavasti. Vaikka kuntien verotulojen kasvuprosentit pysyvät ennustevuosina pitkän aikavälin keskiarvon yläpuolella, ei verorahoitus riitä kuntatalouden investointien rahoittamiseen, vaan välttämättömät investoinnit jatkuvat monissa kunnissa lainarahoituksella. Kuntien investoinnit kohdistuvat valtaosin rakennuksiin, teihin sekä muuhun perusinfrastruktuuriin. Kuntatalouden korkokulujen voidaan olettaa kasvavan lähivuosina, vaikka markkinakorot ovat laskeneet huipustaan, sillä kiinteäkorkoiset lainat ovat suojanneet korkokustannusten kasvua.

Kunnallisveron tuoton arvioidaan olevan vuonna 2025 noin 10,3 miljardia euroa, mikä on noin 0,5 miljardia euroa enemmän kuin vuonna 2024. Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat kehyskaudella hallitusohjelmaan ja julkisen talouden sopeutukseen liittyvät veromuutokset sekä tulo- ja työllisyyskehitys. Palkkatulojen osuus kunnallisveron veropohjasta on keskimäärin noin 68 prosenttia,

eläkkeiden noin 24 prosenttia ja muiden tulojen, kuten esimerkiksi päivärahatalojen ja yritystulojen, osuus on noin 8 prosenttia. Tulorakenteessa on kuitenkin suuret erot kuntien välillä. Väestörakenteen ja työllisyyden kehitys vaikuttavat yksittäisten kuntien veropohjaan ja siten tulojen muodostumiseen.

Kuntien yhteisöveron tuotoksi arvioidaan 1,8 miljardia euroa vuonna 2025. Yhteisöveron maksuunpanon mukaisen kokonaistuoton arvioidaan kasvavan vuosina 2025–2028 keskimäärin noin 4 prosenttia vuodessa.

Kiinteistöveron tuotto on noin 2,4 miljardia euroa vuonna 2025, mikä on noin 39 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2024. Kehyskaudella veron tuoton arvioidaan kasvavan keskimäärin noin 2,3 prosentin vuosivauhtia.

Seuraavassa taulukossa on Valtiovarainministeriön laatima taulukko valtion toimenpiteiden vaikutukset kuntien ja kuntayhtymien talouteen miljoonissa euroissa.

Momentin nro	Momentin nimi	Muutoksen syy	Vaikutus tuloihin	Vaikutus menoihin	Nettovaikutus
11.01.01	Ansio- ja pääomatuloverot	Ansiotulovähennyksen korvaamien työtulovähennyksellä ja muut veromuutokset	347,5	0,0	347,5
	Verot yhteensä		347,5	0,0	347,5
28.90.30	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	Indeksijarru 1 %-yksikköä (HO 2023)	-25,3	0,0	-25,3
28.90.30	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	Oppimisen tuen uudistaminen (HO 2023)	38,2	38,2	0,0
28.90.30	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	Kolmen vuosiviikkotunnin lisääminen perusopetukseen (siirto momentilta 29.10.30) (HO 2023)	8,6	8,6	0,0
28.90.30	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	Työllisyysmäärärahojen alentaminen (HO 2023)	-37,0	-37,0	0,0
28.90.30	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	Kuntien työllistämismenon kumoaminen (57 vuotta täyttäneet työttömät työnhakijat) (HO2023)	-18,7	-37,3	18,7
28.90.30	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	Maahanmuuttajaaitien aseman parantaminen (HO 2023)	4,9	4,9	0,0
28.90.30	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	Pakolaiskiintiön lasku 500 henkilöön, kotoutumiskoulutus (HO 2023)	-0,9	-0,9	0,0
28.90.30	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	Ruotsinkielinen kotoutumiskoulutus (HO 2023)	0,5	0,5	0,0
28.90.30	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	Sote-siirtolaskelman kuntavaikutusten pienentäminen	277,0	0,0	277,0
28.90.30	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	Yksityisten opetuksen järjestäjien kotikuntakorvausten nosto 100 prosenttiin (HO2023) (siirto momentilta 29.10.30)	4,3	4,3	0,0
28.90.30	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	Paikallisista varhaiskasvatussuunnitelmista luopuminen (Lisätoimet 2024)	-0,4	-1,8	1,4
28.90.30	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	Esi- ja perusopetuksen tuen asiakirjat (Lisätoimet 2024)	-0,4	-1,7	1,3

Momentin nro	Momentin nimi	Muutoksen syy	Vaikutus tuloihin	Vaikutus menoihin	Netto-vaikutus
28.90.30	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	Täydennyskoulutuksen raportointivelvoitteesta luopuminen, Varda (Lisätoimet 2024)	-0,1	-0,4	0,3
28.90.30	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	Määräaikaista työntekijöitä koskevan raportointivelvoitteen keventäminen, Varda (Lisätoimet 2024)	-0,1	-0,3	0,2
28.90.30	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	Varhaiskasvatuksen toimipaikkakohtaisten yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimisvelvoitteesta luopuminen (Lisätoimet 2024)	-0,04	-0,04	0,00
28.90.30	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	Valtionosuuden vähennys osana kuntien tehtävien ja velvoitteiden purkamista (Lisätoimet 2024)	-22,7	0,0	-22,7
28.89.35	Valtion korvaus kunnille veroperustemuutoksista aiheutuvista verotulojen menetyksistä	Pääministeri Orpon hallituksen linjaamien veromuutosten vaikutus	-347,5	0,0	-347,5
	VM yhteensä		-119,6	-22,9	-96,6
29.10.20	Perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot	Tasa-arvon edistäminen esi- ja perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa (HO 2023). Lisäys pienempi tällä momentilla pienempi kuin vuonna 2024.	-9,5	-9,5	0,0
29.10.20	Perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot	Varhaiskasvatuksen täydennyskoulutusmallin valtionavustukset	6,0	6,0	0,0
29.10.30	Valtionosuus ja -avustus esi- ja perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen käyttökustannuksiin	Perusopetuksen vahvistaminen (HO 2023)	57,0	57,0	0,0
29.10.30	Valtionosuus ja -avustus esi- ja perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen käyttökustannuksiin	Valmistavan opetuksen rahoituksen laajentaminen (HO 2023)	3,3	3,3	0,0
29.10.30	Valtionosuus ja -avustus esi- ja perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen käyttökustannuksiin	Kolmen vuosiviikkotunnin lisääminen perusopetuksen tuntijakoon (HO 2023, siirto momentille 28.90.30)	-8,2	-8,2	0,0
Momentin nro	Momentin nimi	Muutoksen syy	Vaikutus tuloihin	Vaikutus menoihin	Netto-vaikutus
29.10.30	Valtionosuus ja -avustus esi- ja perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen käyttökustannuksiin	Perusopetuksen tuen uudistus (siirto momentille 28.90.30) (HO 2023)	-36,2	-36,2	0,0
29.10.30	Valtionosuus ja -avustus esi- ja perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen käyttökustannuksiin	Yksityisten opetuksen järjestäjien kotikuntakorvauksen nosto 100 prosenttiin (siirto momentille 28.90.30)	-4,6	-4,6	0,0
29.10.31	Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin	Vapaan sivistystyön valtionosuusrahoituksen vähentäminen, pl. liikunnan koulutuskeskukset (HO 2023)	-0,1	-0,1	0,0
29.10.31	Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin	Toimintamallin luominen erityisesti maahanmuuttajanaisten koulutukseen työllistymisen edistämiseen (Lisätoimet 2024)	1,4	1,4	0,0
29.10.31	Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin	Ukrainalaisten kielikoulutuksen lisääminen (2024 LTA 2). Kertaluonteinen määräraha poistuu.	-0,5	-0,5	0,0
29.20.21	Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteiset menot	Oppimisen tuen vahvistaminen (HO 2023). Vuoden 2024 kertaluontoinen määräraha poistuu.	-8,0	-8,0	0,0
29.20.21	Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteiset menot	Korvaava säästötoimi: Hankerahoituksen vähentäminen (Lisätoimet 2024)	-1,3	-1,3	0,0
29.20.30	Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen	Oppimisen tuen vahvistaminen (HO 2023)	7,0	7,0	0,0
29.20.30	Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen	Ammatillisen koulutuksen rahoituksen vähentäminen (Lisätoimet 2024)	-27,7	-65,0	37,3
29.20.30	Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen	Valtionavustussäästö (Lisätoimet 2024) Toteutetaan ammatillisen koulutuksen rahoitusta vähentämällä.	-13,0	-13,0	0,0
29.20.30	Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen	Korvaava säästötoimi: strategiarahoituksen vähentäminen (Lisätoimet 2024)	-2,7	-2,7	0,0

Laukaan kunta

Momentin nro	Momentin nimi	Muutoksen syy	Vaikutus tuloihin	Vaikutus menoihin	Netto-vaikutus
29.20.30	Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen	Normien keventäminen: henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman keventäminen ja osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmasta luopuminen	-2,8	-2,8	0,0
29.20.35	Valtionosuus ja -avustus lukiokoulutuksen käyttökustannuksiin	Oppimisen tuen vahvistaminen (HO 2023)	9,0	9,0	0,0
29.20.35	Valtionosuus ja -avustus lukiokoulutuksen käyttökustannuksiin	Normien keventäminen: opetussuunnitelmaan perustuvasta vuosisuunnitelmasta luopuminen sekä kodin ja oppilaitoksen yhteistyön keventäminen	-0,4	-0,9	0,5
29.20.35	Valtionosuus ja -avustus lukiokoulutuksen käyttökustannuksiin	Lukion hankeavustusten vähentäminen (Valtionavustussäästö, HO 2023)	-1,6	-1,6	0,0
29.80.31	Valtionosuus ja -avustus esittävän taiteen ja museoiden käyttökustannuksiin	Valtionavustussäästö (Lisätoimet 2024)	-4,3	-4,3	0,0
29.90.51	Liikunnallisen elämäntavan ja liikuntaolosuhteiden edistäminen	Valtionavustussäästö (Lisätoimet 2024)	-4,9	-4,9	0,0
29.91.50	Nuorisotyön edistäminen	Koulu- ja oppilaitosnuorisotyö, uudelleenkohdennus (nettovaikutus)	-1,3	-1,3	0,0
29.91.51	Nuorten työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö sekä koulu- ja oppilaitosnuorisotyö	Koulu- ja oppilaitosnuorisotyön vahvistaminen (nuorisopaketti)	1,0	1,0	0,0
29.91.51	Nuorten työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö sekä koulu- ja oppilaitosnuorisotyö	Nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön tukeminen palautuneista käyttämättömistä rahapelitoiminnan tuotoista (LTA 1). Kertaluonteinen määräraha poistuu.	-1,5	-1,5	0,0
Useita eri momenteja	Valtionavustussäästöt	Muu valtionavustusten tason alentaminen (HO 2023 ja Lisätoimet 2024)	-3,5	-3,5	0,0
OKM yhteensä			-47,3	-85,1	37,8

Momentin nro	Momentin nimi	Muutoksen syy	Vaikutus tuloihin	Vaikutus menoihin	Netto-vaikutus
31.10.31	Eräät avustukset	Vuoden 2022 kävelyn ja pyöräilyn määrärahaa uudelleenbudjetoitiin vuoden 2024 toisessa lisätalousarviossa. Siten vuonna 2024 käytössä ollut kertaluonteinen lisämääräraha poistuu.	-5,8	-5,8	0,0
31.10.31	Eräät avustukset	Alennetaan kävelyn ja pyöräilyn edistämisen rahoitusta (HO 2023)	-1,2	-1,2	0,0
31.10.31	Eräät avustukset	Enontekiön lentokentän toiminta-avustus	0,2	0,2	0,0
LVM yhteensä			-6,7	-6,7	0,0
32.50.30	Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä, arviomääräraha	Pakolaiskiintiön lasku 500 henkilöön/vuosi (HO 2023)	-0,9	-0,9	0,0
32.50.30	Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä, arviomääräraha	Tulkkaukset (HO 2023)	-0,8	-0,8	0,0
32.30.51	Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut, siirtomääräraha 2v	Työllisyysmäärärahojen alentaminen	0,5	0,5	0,0
32.50.30	Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä, arviomääräraha	Tulkkaukset (HO 2023)	-0,4	-0,4	0,0
32.50.30	Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä, arviomääräraha	Alennetaan kotoutuskoulutuksen korvausta vastaamaan alentuneita kustannuksia (kehysriihi)	-8,4	-8,4	0,0
32.50.30	Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä	Laskennallisten korvausten vähentäminen	-58,0	0,0	-58,0
32.30.40	Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen	Kontiolahden ampumahiihtokeskuksen valaistus	1,0	1,0	0,0
32.30.35	Valtion korvaus kunnille TE-palvelu-uudistuksen muutuskulujen kattamiseen	Vuoden 2024 talousarviossa ollut kertaluonteinen määräraha poistuu.	-34,0	-34,0	0,0
TEM yhteensä			-101,0	-43,0	-58,0

Momentin nro	Momentin nimi	Muutoksen syy	Vaikutus tuloihin	Vaikutus menoihin	Netto-vaikutus
	Vaikutus kuntien maksamiin etuuksiin, tuloissa vaikutus kuntien verotuloihin	Eräiden KEL- ja KHI-indeksiin sidottujen etuuksien jäädytys vuosina 2024–2027	-14,0	-61,5	47,5
		Työttömyysturvalain muutosten vaikutus kuntien verokertymään	-10,0	0,0	-10,0
	STM yhteensä		-24,0	-61,5	37,5
35.20.32	Ohjelma pitkäaikaisunottomuuden poistamiseen	Ohjelmasta linjattu julkisen talouden suunnitelmassa keväällä 2024 sekä vuoden 2024 toisessa lisätalousarviossa	0,9	0,9	0,0
35.20.55	Avustukset korjaustoimintaan	HO 2023 Alennetaan hissi- ja esteettömyysavustusten määrää (säästö pienenee vuonna 2025)	0,2	0,2	0,0
35.20.60	Siirto valtion asuntorahastoon, erityisryhmien investointiavustus	HO 2023 Alennetaan erityisryhmien investointiavustusten avustusprosentteja	-5,3	-5,3	0,0
	YM yhteensä		-4,2	-4,2	0,0
	Kaikki vaikutukset yhteensä		44,8	-223,4	268,1

Lähde: Valtiovarainministeriö, kuntatalousohjelma syksy 2024

1.3 Talousarvion 2024 laatiminen

1.3.1 Laukaan kuntastrategia

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa. Laukaan kunnanvaltuusto hyväksyi 6.6.2022 § 24 kuntastrategian vuosille 2022-2030.

Strategia rakentuu kolmen pääperiaatteen varaan, jotka kuvaavat tavoiteltavaa toimintakulttuuria Laukaan kunnassa. Nämä kolme ”peetä” ovat 1) pidemmälle, 2) positiivisesti ja 3) palvelun. Periaatteet on kuvattu tarkemmin seuraavassa kuvassa.

STRATEGIAMME

kolme toimintaperiaatetta

PIDEMMÄLLE

Näemme mahdollisuuksia ja etsimme uusia ratkaisuja. Teemme vastuullisia ja tulevaisuuskestäviä päätöksiä. Tavoitteenamme on laukaalaisten menestys ja hyvinvointi.

POSITIIVISESTI

Toimimme ja puhumme kannustavasti. Viestimme vahvuksistamme aktiivisesti. Ratkaisemme ongelmia rakentavasti.

PALVELLEN

Meillä on kehittämisen ja parantamisen palvelukulttuuri. Tavoitteenamme on rakentaa asukkaillemme parasta mahdollista arkea.

Periaatteiden lisäksi strategiassa on kolme keskeistä kärkiteemaa, jotka ovat 1) asukas, 2) henkilöstö ja 3) yrittäjät. Kullekin kärkiteemalle on asetettu kolme strategista tavoitetta sekä kuvattu tavoiteltua toimintakulttuuria kunkin kärkiteeman näkökulmasta. Strategisille tavoitteille on asetettu

mittarit, joiden toteutumista seurataan strategia-kaudella.

Strategiset tavoitteet ja niiden seuranta ja mittaaminen on koostettu yhteen seuraavassa kuvassa. Strategian seuranta raportoidaan osana tilinpäätöstä.

Tavoitteet, seuranta ja mittaaminen

TAVOITTEET / asukas

- Sujuvat arjen kuntapalvelut
- Asumisen tavoitteellinen johtaminen
- Kestävä kuntatalous

Asiakas- ja asukastyytyväisyys
Palautteen hyödyntäminen
Asumisen ohjelma
Uuden ohjelman laatiminen
ja sen tavoitteet

TAVOITTEET / työyhteisöt

- Hyvinvoivat työyhteisöt
- Palvelukulttuurin kehittäminen
- Laukaa houkuttelee lisää osaajia

Asiakas- ja asukastyytyväisyys
Palautteen hyödyntäminen
Henkilöstöhyvinvointikysely
Rekrytoinnin onnistuminen
Henkilöstön aloitteellisuus

TAVOITTEET / yrittäjät

- Laukaan profiilin nostaminen yritysmyönteisenä kuntana
- Nykyisten yritysten kasvuedellytysten mahdollistaminen
- Kehityshankkeet uuden liiketoiminnan synnyttämiseksi

Elinkeino-ohjelma
Ohjelman tavoitteet
Kuntabarometri
Laukaan sijoittuminen
Yritystyytyväisyystutkimus
Palautteen hyödyntäminen

MUUT MITTARIT

Ilmasto-ohjelma
Strategisten hankkeiden toteutuminen

TALOUS

Tavoite: Laukaan kunnalla ja kuntakonsernilla on ylijäämää taseessa.

Talousarvio kytkeytyy vahvasti kuntastrategiaan sekä taloussuunnittelun että toiminnallisten kehittämistavoitteiden kautta. Kunnan heikko talustilanne pakottaa ottamaan huomioon strategisen tavoitteen taseen ylijäämästä. Taseeseen tilinpäätöksessä 2024 kertyvien alijäämien kattaminen on paitsi lakisääteinen velvoite myös kuntastrategian mukainen tavoite. Talousarvio ja -suunnitelma perustuvat ensisijaisesti tälle strategian taloustavoitteelle.

1.3.2 Taloussuunnitteluprosessi

Vuoden 2025 talousarvio on laadittu vuoden 2023 tilinpäätöksen, vuoden 2024 tilinpäätösennusteen ja taloussuunnitelmakautta koskevien taloussuunnitelmien perusteella. Kunnanhallitus antoi talousarvion laadintaohjeen kokouksessaan 20.5.2024 § 99.

Elokuussa lautakunnilla oli mahdollisuus antaa esitykset talousarviokehityksen muutostarpeista. Kunnanhallitus käsitteli lautakuntien esitykset 9.9.2024 § 161. Kokouksessa käytiin läpi myös talousarvion laadintaohjeen antamisen jälkeen talousarvioraamin taustaolettamuksiin tulleet muutokset sekä vuodelle 2024 että vuodelle 2025.

Lautakunnat ovat käsitelleet talousarvioraamia kokouksissaan elokuussa. Tekninen lautakunta ei esittänyt muutosta raamiin. Sivistyslautakunta esitti yhteismäärältään 938.700 euroa korotuksia

Palvelualueiden toimintasuunnitelmien yhteydessä on palvelualueiden toiminnalliset tavoitteet, jotka kytkeytyvät vahvasti kuntastrategiaan. Tavoitteenasettelussa kuvataan, miten tavoite edistää kuntastrategiaa. Näin toiminnalliset tavoitteet ja kehittäminen kytkeytyy strategiaan ja varmistetaan, että talousarvio on strategianmukainen.

raamiin. Konsernihallinnon toimintakate ylitti raamin noin 1,3 miljoonalla eurolla. Tuloennuste oli alkuperäiseen raamiin verrattuna vahvistunut 360.000 euroa, mutta menojen arvioitiin olevan 2,2 miljoonaa euroa alkuperäistä raamia suuremmat. Kunnanhallitus edellytti, että 2,2 miljoonan euron raamin ylittävistä osasta puolet sopeutetaan talousarvion valmistelussa. Näin ollen kunnan käyttötalouden toimintakatetavoite on 58,3 miljoonaa euroa.

Talousarvion hyväksymisen jälkeen kunnanhallitus ja lautakunnat vahvistavat talousarvion määrärahoihin perustuvat oman palvelualueensa käyttösuunnitelmat tammikuun loppuun mennessä. Talousarvion vuosikellossa on huomioitu myös talousarviosta viestiminen kuntalaisille, esimiehille ja henkilöstölle sekä yrittäjille.

1.3.3 Keskeisiä tapahtumia ja painopistealueita vuodelle 2025

Laukaan kunnan talouden epätasapaino määrittää talousarviovuonna merkittävästi toiminnan painopistealueita. Tilinpäätösennusteen perusteella näköpiirissä on, että kunnan taseeseen muodostuu alijäämiä tilinpäätöksessä 2024. Kuntalain mukaan 2024 taseeseen kertyvät alijäämät tulee kattaa viimeistään vuoden 2029 tilinpäätöksessä. Kunnan oman talouden tasapainottamisohjelman mukaan alijäämät tulee kattaa vuoteen 2027 mennessä. Syksyllä 2023 hyväksytty tasapainottamisohjelma sisältää useita merkittäviä toimenpiteitä ja toimenpidekokonaisuuksia, joiden toimeenpano on keskeisessä osassa vuoden 2025 aikana ja jotka vaikuttavat olennaisesti kunnan toimintaan tule-

vina vuosina. Muun muassa teknisten tukipalveluiden yhtiöittäminen, ruokapalvelun organisointi, vattipajan ja kuntaan tukityöllistämisen lakkauttaminen ja hallinnon keskittäminen ovat toimenpiteitä, jotka näkyvät olennaisesti kunnan toiminnassa.

Talouden tasapainottamisen edistyminen ja onnistuminen ovat tärkeimpiä seurattavia mittareita, minkä lisäksi toimintaympäristön muutoksia on seurattava talouskehityksen näkökulmasta erityisen tarkasti. Laukaa on väestökehitykseltään haastavassa tilanteessa, jossa väestömäärä on vähentynyt usean vuoden ajan. Väestönkasvun mahdollisuuksia olisi uudisrakentamisen mahdollistamisen kautta, mutta uusi väestönkasvu voi

herkästi laukaista investointitarpeita palveluverkossa, minkä vuoksi väestönkasvu on tärkeä pysyvä ennakoimaan ja sen vaikutuksia hallitsemaan mahdollisimman tarkasti.

Kunnan omien tasapainottamistoimien lisäksi Laukaan kunnan talouden kannalta ratkaisevaa on, miten ja milloin valtion valmisteleva peruspalveluiden valtionosuusuudistus toteutuu. Valtionosuusuudistuksen oli määrä astua voimaan vuoden 2026 alussa, mutta valtiovarainministeriö tiedotti 21.10.2024, että uudistus viivästyy vuodelle ja tulee voimaan vasta 2027 alussa. Uudistuksen kuntakohtaisista vaikutuksista ei ole tarkkoja tietoja, mutta ennakkotietojen perusteella uudistuksen tavoitteet huomioiden Laukaan kaltaisen kunnan oletetaan hyötyvän uudistuksesta taloudellisesti. Siksi uudistuksen viivästyminen on Laukaan kunnan talouden kannalta erittäin harmillista varsinkin, kun kunnalla ei ole taloudellisia puskureita. Viivästys voi jopa vaarantaa talouden tasapainottamista määräajassa.

Talouden ollessa väliaikaisesti strategisesti määräävä tekijä on samalla huolehdittava, että kuntastrategia ohjaa toimintaa myös muilta osin vaikka taloudellisesti osasta tavoitteita ja toimenpiteitä

1.3.4 Talouden tasapainottaminen

Laukaan kunnan tulos vuonna 2023 oli 2,8 miljoonaa euroa. Positiivisella tuloksella pystyttiin kattamaan taseeseen kertynyt alijäämä.

Vuoden 2024 tulos painuu alijäämäiseksi. Kuntalain mukaan taseeseen kertynyt alijäämä on katettava neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Siten Laukaan kunnan on katettava kertynyt alijäämä viimeistään vuonna 2029. Kuntalain mukaan kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Valtuusto tunnisti tarpeen tasapainottamiselle ja päätti 5.12.2022 § 53 käynnistää talouden tasapainottamisohjelman laatimisen. Tasapainottamistarpeen määräksi tunnistettiin 8,5 miljoonaa euroa, mikäli kuntien rahoitusjärjestelmää ei uudisteta. Tämän jälkeen yleisen taloustilanteen heikkeneminen sekä hyvinvointialueuudistuksen

joudutaan tinkimään tai niitä joudutaan lykkäämään.

Merkittävin toiminnallinen muutos kunnan toiminnassa on TE-palveluiden siirtyminen kuntien vastuulle vuoden 2025 alussa. Laukaa kuuluu pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueeseen, jonka isäntäkuntana on Äänekosken kaupunki. Vuoden 2025 aikana työllisyysalueella on tärkeä tehtävä ottaa uudet tehtävät haltuun laadukkaasti. 13 kunnan yhteinen työllisyysalue vaatii aktiivista yhteistyötä laajassa verkostossa. Työllisyysalueen tuottaessa lakisääteiset työllisyyspalvelut tuottaa kunta edelleen itse ei-lakisääteisiä työllisyyspalveluita sekä työllisyyttä edistäviä yrityspalveluita. Myös kunnan töypajatoiminta uudistuu, kun lainsäädäntö muuttaa työllistämistoiminnan toimintaympäristöä olennaisesti. TE-uudistus tarjoaa kokonaisuutena mahdollisuuden edistää kunnan elinvoimaa ja työllisyyttä uudella tavalla.

2025 on kuntavaalivuosi ja samalla historiallinen tuplavaalivuosi, kun samalla järjestetään aluevaalit. Kuntavaalit ja niiden myötä valittava uusi kunnanvaltuusto on merkittävästi kunnan toimintaan vaikuttava asia ja uuden valtuuston aloitusvuosi vaatii erityiset järjestelynsä kokousaikataulussa ja valtuuston perehdyttämisessä.

rahoitussiirtojen tarkastuslaskenta ovat edelleen heikentäneet tilannetta.

Valtuuston valtuutuksen perusteella kunnanhallitus nimesi 16.1.2023 § 18 talouden tasapainottamisen ohjausryhmän, johon kuului edustus jokaisesta valtuustoryhmästä sekä valtuuston puheenjohtaja, kunnanhallituksen puheenjohtaja, kunnanjohtaja, talous- ja henkilöstöjohtaja ja henkilöstön edustaja. Ryhmä ohjasi talouden tasapainottamisohjelman valmistelua. Valmistelussa konsulttina toimi FCG Oy, joka toimeenpani ohjausryhmän linjauksia ohjelman valmistelussa yhteistyössä viranhaltijoiden kanssa sekä toi kokemusta ja vertailutietoa muiden kuntien talousasioista.

Ohjausryhmä julkaisi esityksensä talouden tasapainottamisohjelmaksi 25.8.2023, minkä jälkeen henkilöstöllä ja kuntalaisilla oli mahdollisuus antaa kommenttejaan esitykseen ennen päätöksentekoa. Kunnanhallitus käsitteli ohjelmaa

18.9.2023 § 225 ja esitti sitä valtuustolle hyväksyttäväksi vähäisin muutoksin. Valtuusto hyväksyi tasapainottamisohjelman vähäisin muutoksin 25.9.2023 § 37.

Tasapainottamisohjelma sisältää yhteensä 5,9 miljoonaa euroa taloutta pysyvästi vahvistavia toiminnallisia toimenpiteitä vuosille 2024-2026 jakautuen. Toimenpiteistä noin 860.000 euroa toteutuu vuonna 2024, 3,1 miljoonaa vuonna 2025 ja loput 1,9 miljoonaa vuonna 2026. Vuoteen 2027 mennessä tasapainottamisohjelma sopeuttaa kunnan taloutta 16-17 miljoonaa euroa.

Tasapainottamisohjelman mukaiset toimenpiteet sekä muut olennaiset taloutta sopeuttavat toimenpiteet talousarviovuodelle on kuvattu kunkin palvelualueen toimintasuunnitelmassa. Vuodelle 2025 sopeutusohjelmassa on toimenpiteitä yhteensä 3,1 miljoonaa euroa seuraavasti:

Henkilöstöohjeistukseen ja –johtamiseen sekä työhyvinvointiin kohdistuu 397.500 euron säästötavoite. Sopeutusohjelman toimenpiteet ovat seuraavat:

- Yleinen henkilöstösäästötavoite 122.500 €
- Lyhyiden sijaisuuksien vähentäminen 30.000 €
- Koulutuskorvausten täysimääräinen hakeminen 10.000 €
- Työssäolopäivien lisääminen 115.000 €
- Työterveyshuollon kilpailutus –toiminnan kehittäminen 15.000 €
- Säästövapaiden purkaminen 70.000 €
- Henkilöstöltä kerätyt toimenpiteet, jotka eivät sisälly muihin toimenpiteisiin 35.000 €

Palvelujen järjestämisessä tavoitellaan 1,8 miljoonan euron sopeutusta seuraavasti:

- Keskitetyt talouden ja hallinnon tehtävät sekä hallintopalvelut 40.000 €
- Hyvinvointi- ja perhekeskuksen, työllisyyspalveluiden ja nuorisopalveluiden tehtävien tarkastelu ja tarkoituksenmukaisten kokonaisuuksien luominen 20.000 €
- Työllisyyspalvelut, Vatti-paja 400.000 €
- Työllisyyspalvelut, palkkatukityöllistäminen, palkkatukiseteli jne. 600.000 €

-Työllisyyspalvelut, eläkearviointien vauhdittaminen 40.000 €

-Ateriapalvelujen järjestäminen. 204.000 €

-Teknisten tukipalvelujen yhtiöittäminen 530.000 €

Palveluihin, palvelun laatuun ja laajuuteen kohdistuu seuraavat sopeutustoimenpiteet sopeutusohjelmassa:

-Painatusten ja ilmoitusten vähentäminen 13.000 €

-Yksityistieavustusten vähentäminen 20 % jakotettuna kahdelle vuodelle, 16.000 €

-Tilatehokkuuden parantaminen, tyhjästä tiloista luopuminen, sote-kiinteistöjen myynti 15.000 €

-Kunnanhallituksen ja –valtuuston kustannusten alentaminen 25.000 €

-Asiointiliikenteen tason tarkastaminen 19.400 €

-Multamäen toiminnan kehittäminen ja sen avulla tapahtuva vuokratulon lisääminen 30.000 €

-Varhaiskasvatuksen kerhotoiminnasta luopuminen 87.500 €

-Luovutaan kirjastoautosta nykyisen auton elinkaaren päättyessä. Kirjastoverkon ja palvelutason selvitys 37.500 €.

-Perusopetuksen palveluverkon tiivistäminen lasten vähentyessä, kiinteistöjen kunnon, henkilöstön saatavuuden tai kaikkien näiden perusteella 187.200 €

-Lasten määrän vähentymisestä johtuva opettajaresurssin vähentyminen vuosittain syksystä 2024 alkaen 250.000 €

-Lukion kurssitarjonnan supistaminen 5000 €

Joustavan perusopetuksen vähentäminen 112.500 €

-Vuosiviikkotuntien vähentäminen OPH:n minimiin 67.000 €

-Eriyisopetuksen työskentelytapojen ja järjestämistapojen tarkastus 12.500 €

-Alle 18 vuotiaiden liikuntavuorojen osittainen maksujen palauttaminen 12.500 €

-Kunnossapidettävien vapaa-aikapalvelujen olosuhteiden määrän vähentäminen ja/tai priorisointi 25.000 e

Henkilöstön esityksen talouden tasapainottamiseksi

Henkilöstöltä pyydettiin esityksiä talouden tasapainottamiseksi osana tasapainottamisohjelman valmistelua. Henkilöstön ehdotukset kerättiin verkkoalustalla, jossa ehdotuksen sai jättää joko nimettömänä tai omalla nimellään. Kaikki ehdotukset olivat kaikkien nähtävillä ja henkilöstöllä oli myös mahdollisuus kommentoida tai tykätä muiden ehdotuksista. Tasapainottamisen ohjausryhmä käsittelee henkilöstön ehdotukset ja huomioi ne tasapainottamisohjelman valmistelussa. Pääosa henkilöstön ehdotuksista jakaantuivat kolmeen pääryhmään:

1. toteuttamiskelpoiset ehdotukset, jotka sisältyvät jo valmisteltuun tasapainottamisohjelmaan tai lautakuntien talousarvioesityksiin,
2. toteuttamiskelpoiset ehdotukset, jotka eivät sisälly valmisteltuun tasapainottamisohjelmaan tai lautakuntien talousarvioesityksiin ja
3. ehdotukset, joiden toteutus arvioitiin mahdottomaksi tai joilla ei arvioitu olevan olennaista taloudellista merkitystä

Seuraavassa on listattu ehdotuksia, joita ei oltu sellaisenaan suunniteltu osaksi tasapainottamisohjelmaa tai lautakuntien talousarvioehdotuksia. Tasapainottamisohjelmaan kirjattiin tavoitteeksi saavuttaa vuosien 2024-2025 aikana yhteensä 70.000 euron pysyvät sopeutukset näitä toimenpiteitä hyödyntämällä.

- työnjohdon päivityksen lopettaminen
- puistojen ja uimarantojen määrän vähentäminen ja yleisten alueiden hoitotason laskeminen
- oman yksikön talouden ymmärtäminen ja seuranta
- kilpailuttamatta ostamisen karsiminen
- järjestelmien tehokkaampi hyödyntäminen: tietohallinto käyttäjiä opastamaan
- liikuntatilojen aktiivisempi myynti ulkopuolisille

Palveluiden laatuun ja laajuuteen kohdistuu 0,9 miljoonan euron sopeutus.

- biojätteen määrän vähentäminen, hävikkiruuan myynti
- henkilöstön joulumuistamisten lopettaminen
- tilakustannusten pienentäminen etätöitä hyödyntämällä
- koulukyytien kilometrirajan nostaminen

Näistä ehdotuksista vuonna 2025 pyritään edistämään hävikkiruuan myyntiä verkkokauppa-sovelluksen avulla. Lisäksi henkilöstön joulumuistamisen kustannuksia leikataan 20.000 euroa. Lisäksi järjestelmien tehokkaampaan hyödyntämiseen tullaan panostamaan.

Talouden tasapainottamiseksi tehtiin vuodelle 2024 myös 1,0 %-yksikön veronkorotus.

Tasapainottamisohjelman ja veronkorotuksen lisäksi taloussuunnitelma sisältää 5,0 miljoonaa euroa satunnaisia tuottoja vuonna 2027. Satunnaisen tuottojen ennakoitaan syntyvän myyntivoittona sote-kiinteistöjen myynnistä. Vaihtoehtoisesti kunnan on myytävä muuta omaisuutta tai toteutettava muita sopeutustoimenpiteitä vastaavan tulosvaikutteisen sopeutuksen toteuttamiseksi.

Valtionosuuksien arviointi on haastavaa käynnissä olevan valtionosuusuudistuksen vuoksi. Kunta-kohtaisia laskelmia uusien kriteerien mukaisista valtionosuuksista ei ole vielä julkaistu. Viitteitä siihen, että Laukaan kunnan valtionosuudet paransivat uudistuksen seurauksena, on olemassa johdun Laukaan nuorekkaasta väestörakenteesta. Valtionosuuksien tasoa tämänhetkiseen verrattuna on varovaisuuden periaate huomioiden hieman nostettu.

Edellä mainittujen sopeutustoimenpiteiden jälkeen kunnan tase on vuoden 2027 tilinpäätöksessä 0,8 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

1.3.5 Muutokset suhteessa talousarvioraamiin ja lautakuntien sekä kunnanjohtajan talousarvioesitykseen

Kunnanhallituksen antama toimintakatteen raami oli -58,3 miljoonaa euroa. Kunnanjohtajan talousarvioesitys laadittiin käyttötalouden osalta kunnanhallituksen asettaman talousarvioraamin mukaisena lukuun ottamatta kuntalan hankesuunnittelun kustannuksia. Kuntalan hankesuunnittelun kustannukset on kirjanpidossa keskeneräisenä investointina. Vuoden 2025 budjettiin on lisätty 300.000 euron varaus hankkeen kulujen menokirjaukselle. Kirjauksen myötä toimintakatteeksi muodostuu -58,6 miljoonaa euroa.

Vastaavasti investointiosasta on poistettu 15.000 euron varaus uuden kuntalan rakentamishankkeelta.

Raamin antamisen jälkeen ennusteita on tarkennettu: verotulojen määrä on laskennut 0,14 miljoonaa euroa. Valtionosuuksia ennakoidaan kertyvän 0,9 miljoonaa euroa raamissa arvioitua enemmän. Raamissa arvioitua poistojen määrää on vähennetty 0,35 miljoonaa euroa. Näiden muutosten myötä vuoden 2025 tulokseksi ennakoidaan muodostuvan 2,4 miljoonaa euroa tappiota.

Kunnanhallituksen talousarvioesitykseen tehdyt muutokset

Kunnanhallitus päätti seuraavista muutoksista 24.10.2024 esiteltyyn kunnanjohtajan talousarvioesitykseen verrattuna.

Käyttötalousosa

Käyttötalousosan muutokset kohdistuvat useisiin eri yksiköihin. Muutosten myötä toimintakulut kasvoivat noin 261.100 euroa ja toimintatulot pienenivät noin 222.900 euroa eli toimintakate heikkeni noin 484.000 euroa. Seuraavassa on lueteltu käyttötalousosan muutokset.

- Konsernihallinnon organisaatiomuutoksesta johtuen hallintopalvelujen kuluja lisätty 26.000 euroa. Kohdennut konsernihallinnon yksiköiden välillä tarkentuu vuoden aikana ja määrärahojen siirrot yksiköiden välillä toteutetaan tilanteen tarkennuttua.

- Työterveyshuollon kustannusarviota kasvatettu 120.000 euroa ja tuloarviota (Kela-korvaus) 60.000 euroa.
- Työllisyyspalvelun tilavuokrauksen muutokset:
  - o Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen vuokratulot lisätty, tilapalvelun ulkoiset tulot kasvoi 36.000 euroa
  - o työllisyyspalvelun sisäinen vuokra tarkistettu, työllisyyspalvelun kuluja ja tilapalvelun sisäisiä tuloja vähennetty 5.480 euroa
- Varhaiskasvatuksen tiloista Liisantalonsuon vuokrasopimuksen päättymisen vuoksi:
  - o varhaiskasvatuksen kuluja vähennetty 45.380 euroa
  - o tilapalvelun tuloja vähennetty 45.380 euroa
  - o tilapalvelun kuluja vähennetty 49.670 euroa
- Nuorisopalvelun tilojen siivous lisätty:
  - o Nuorisopalvelun kuluja lisätty 3.520 euroa
  - o Tilapalvelun kuluja ja tuloja lisätty 3.520 euroa
  - o Siivouspalvelun kuluja ja tuloja lisätty 3.520 euroa
- Vehniän päiväkodin/koulun lisätilojen järjestämiseksi perusopetuksen kuluja lisätty 25.000 euroa
- TE-uudistuksen myötä vähenevän tukityöllistämisen myötä liikuntapaikkojen hoidossa menetettävän työpanoksen korvaamiseksi vapaa-aikapalvelun kuluja lisätty 115.000 euroa
- Rekisterit kuntoon -hankkeen jatkamiseksi ympäristövalvonnan kuluja lisätty 40.000 euroa
- metsätilan myynnillä tavoiteltu 300.000 euron tulo poistettu maankäytön tuloista

Investointiosa

Investointiosan muutokset koskevat talousarviovuoden lisäksi investointisuunnitelmaa

vuoden 2026 osalta. Investointiosan muutosten myötä vuoden 2025 investointien omahankintameno kasvoi 1,12 miljoonaa euroa. Seuraavassa on lueteltu investointiosan muutokset.

- Ruokapalvelukeskuksen investointivarausta kasvatettiin 2,0 miljoonasta eurosta 3,1 miljoonaan euroon. Lisäys kohdistuu vuodelle 2026 eikä muuttanut vuoden 2025 tunnuslukuja
- Kirkonkylän koulun pysäköintialueen 270.000 euron investointi siirrettiin vuodelle 2026
- Vesihuoltolaitoksen katoksen 100.000 euron investointi poistettiin
- Laajalahden massa-altaiden investointivarausta kasvatettiin 10.000 eurosta 500.000 euroon.
- Laukaan tekniset tukipalvelut oy:n sijoitus listättiin uutena investointina 1,0 miljoonaa euroa

1.3.6 Väestö

Laukaa sijaitsee Keski-Suomessa Jyväskylän koillispuolella. Laukaan muut naapurikunnat ovat Hankasalmi, Konnevesi, Toivakka, Uurainen ja Äänekoski. Laukaan kunnan pinta-ala on 825,59 km², josta 177,10 km² on vesistöjä. Laukaassa on neljä suurempaa taajamaa: asukkaita kuntakeskuksena toimivassa kirkonkylässä on 5.848, Leppävedellä 3.354, Lievestuoreella 2.267 ja Vihtavuorella 2.360. Haja-asutusalueella laukaalaisia asuu yhteensä 4.790.

Kunnassa asui vuoden 2023 lopussa 18.762 henkilöä. Väkiluku pieneni edellisestä vuodesta 13 henkilöllä. Laukaan väkiluku pieneni kuudetta vuotta peräkkäin. Kuitenkin aikavälillä 2013-2023 asukasluku on kasvanut 174 asukkaalla. Eniten väestömäärä on kasvanut kirkonkylällä, yhteensä 477 asukkaalla. Väestön määrä on puolestaan vähentynyt maaseutualueilla ja Lievestuoreella.

Laukaan kuntastrategiassa ei ole erillistä tavoitetta väestönkasvulle. Vuoden 2025 talousarviossa väestön määräksi on arvioitu 18.762 henkilöä, joka vastaa vuoden 2023 asukasmäärää.

0-14 –vuotiaita oli Laukaassa enimmillään yhteensä 4.353 vuonna 2017. Ikäryhmään kuuluvien lasten määrä on vähentynyt vuoteen 2023 tultaessa 364 lapsella. 15-64 –vuotiaiden määrä on vähentynyt vuodesta 2012 yhteensä 637 henkilöllä, kun puolestaan yli 65-vuotiaiden määrä on kasvanut 949 henkilöllä.

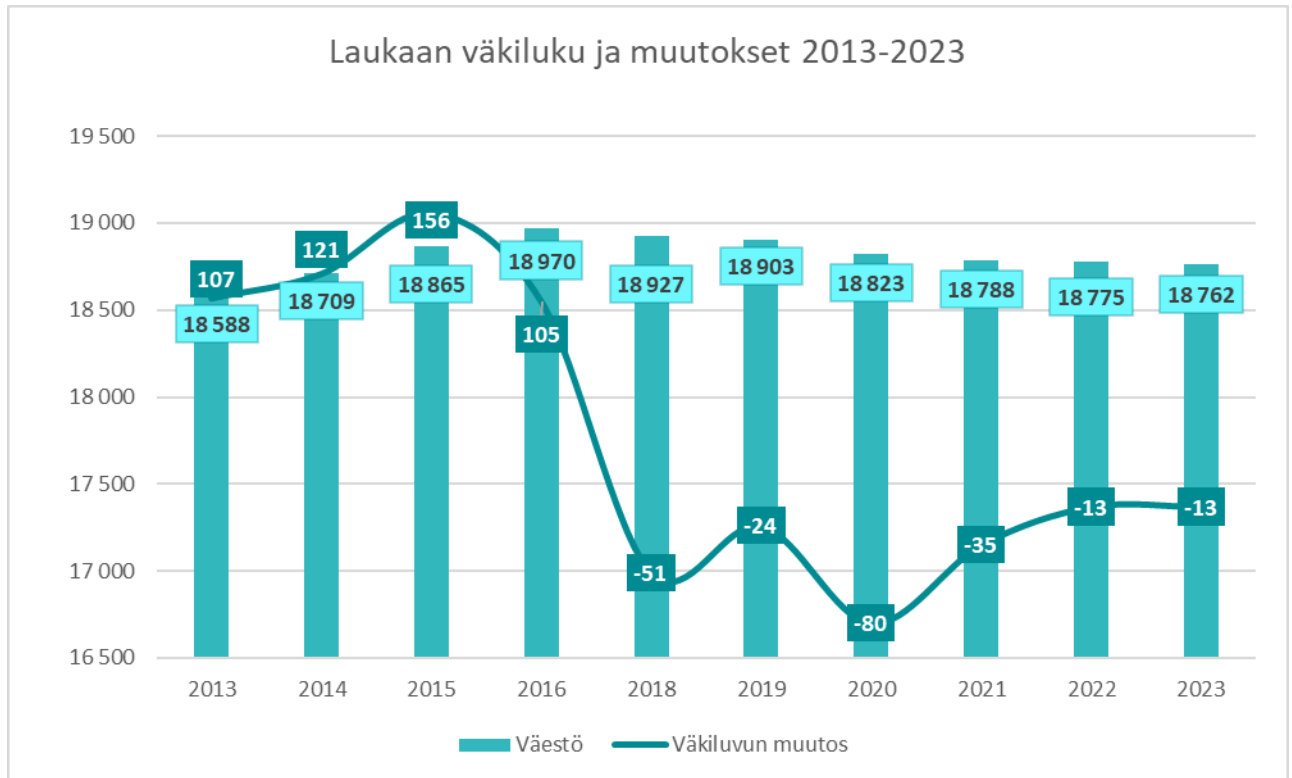
Seuraavassa taulukossa on esitetty Laukaan kunnan väkiluvun kehitys alueittain ja ikäryhmittäin ajanjaksolla 2013-2023. Väkiluvun kehitystä ja muutoksia on havainnollistettu myös graafisesti Laukaan väkiluku ja muutokset 2013-2023 kuviossa.

Laukaan kunta

SUUNNITTELUALUEJAKO = TILASTOALUEJAKO		VÄKILUKU 31.12.										Muutos 2013-2023	
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		2023
SUURALUE	1 LAUKAA	18588	18709	18865	18970	18978	18927	18903	18823	18788	18775	18762	174
TILASTOALUE	101 KIRKONKYLÄ	5371	5449	5565	5586	5619	5656	5722	5791	5749	5827	5848	477
Pienalueet	1 01 001 Kk-keskusta	1527	1550	1548	1514	1516	1503	1536	1562	1581	1627	1620	93
	1 01 002 Kk-pohjoinen	1890	1884	1943	1949	1981	1991	2005	2018	2035	2019	2008	118
	1 01 003 Kk-etelä	1626	1691	1751	1790	1800	1835	1843	1883	1815	1872	1910	284
	1 01 004 Kk-Roninmäki	57	58	57	58	57	56	64	54	56	60	55	-2
	1 01 005 Kk-Asema	271	266	266	275	265	271	274	274	262	249	255	-16
TILASTOALUE	102 VIHTAVUORI	2276	2277	2305	2315	2317	2323	2345	2335	2343	2337	2360	84
Pienalueet	1 02 004 Vri-keskusta	1832	1839	1865	1861	1855	1872	1884	1893	1891	1899	1926	94
	1 02 005 Vri-ympäristö	294	280	283	273	280	285	300	286	289	284	280	-14
	1 02 006 Vri-Kuhankoski	150	158	157	181	182	166	161	156	163	154	154	4
TILASTOALUE	103 LEPPÄVESI	3237	3271	3293	3382	3409	3382	3374	3322	3349	3381	3354	117
Pienalueet	1 03 006 Lsi-keskusta	2543	2578	2594	2650	2663	2635	2642	2588	2607	2655	2638	95
	1 03 007 Lsi-ympäristö	694	693	699	732	746	747	732	734	742	726	716	22
TILASTOALUE	104 LIEVESUOURE	2534	2541	2521	2505	2475	2430	2387	2369	2357	2300	2267	-267
Pienalueet	1 04 009 Lre-keskusta	2103	2103	2081	2054	2036	2000	1967	1954	1952	1906	1876	-227
	1 04 010 Lre-ympäristö	431	438	440	451	439	430	420	415	405	394	391	-40
TILASTOALUE	105 MAASEUTUALUEET	5081	5084	5091	5085	5044	5012	4951	4913	4882	4808	4790	-291
Pienalueet	1 05 011 Kuhaniemi	320	342	341	365	379	388	393	401	412	415	407	87
	1 05 012 Kärkkää	369	376	372	362	365	364	355	353	336	331	330	-39
	1 05 013 Vehniä	940	946	966	945	952	923	927	915	891	883	862	-78
	1 05 014 Valkola	464	448	437	430	423	422	399	402	421	422	419	-45
	1 05 015 Kuusa	655	643	631	644	628	613	604	598	588	557	564	-91
	1 05 016 Haapala	304	302	296	302	300	307	302	302	288	275	262	-42
	1 05 017 Äijälä	406	393	402	385	369	365	364	357	349	338	339	-67
	1 05 018 Lankamaa	252	251	246	238	236	236	234	226	223	211	214	-38
	1 05 019 Tarvaala	277	286	289	283	282	281	274	286	294	307	308	31
	1 05 020 Simuna	196	193	193	190	179	182	169	159	160	154	152	-44
	1 05 021 Vuontee	267	271	273	283	268	275	281	254	271	265	281	14
	1 05 022 Savio	270	276	283	300	311	309	310	319	311	307	310	40
	1 05 023 Metsolahti	161	159	155	155	155	155	152	155	157	156	155	-6
	1 05 024 Hoho	200	198	207	203	197	192	187	186	181	187	187	-13
MUU	Tuntematon	89	87	90	97	114	124	124	93	108	122	143	54
													Muutos
	Ikäryhmät	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2013-2023
Ikävuodet	0-14 v	4127	4228	4284	4343	4353	4300	4283	4175	4097	4054	3989	-138
Ikävuodet	15-64 v	11333	11238	11184	11150	11025	10941	10863	10778	10756	10688	10696	-637
Ikävuodet	65 v ->	3128	3243	3397	3477	3600	3686	3757	3870	3935	4033	4077	949
	%	16,8	17,3	18,0	18,3	19,0	19,5	19,9	20,6	20,9	21,5	21,7	4,9
Ikävuodet	joista yli 75 v	1200	1237	1280	1283	1347	1330	1501	1571	1637	1737	1841	641
	% yli 65 vuotta täyttäneistä	38,4	38,1	37,7	36,9	37,4	36,1	40,0	40,6	41,6	43,1	45,2	6,79
	% koko väestöstä	6,46	6,61	6,79	6,76	7,10	7,03	7,94	8,35	8,71	9,25	9,81	3,36

Lähde: Tilastokeskus, väestörakennetilasto

Syntyvyyden pieneneminen on valtakunnallinen trendi. Tilastokeskuksen laatiman kehityssennusteen mukaan Suomessa kuoli vuoden 2060 loppuun mennessä 700 000 ihmistä enemmän kuin syntyy, jos syntyvyys pysyy nyt havaitulla tasolla. Suomessa syntyisi 2060-luvulla enää alle 40.000 lasta vuosittain. Pitkällä aikavälillä syntyvyys ei ole ikärakenteen kannalta kestävällä tasolla.

Keski-Suomen Liiton mukaan Keski-Suomen väestömäärä vuoden 2023 lopussa oli 273.271 henkilöä. Viimeisten 20 vuoden aikana maakunnan väestö on kasvanut 3,1 prosentilla eli 8.335 henkilöllä.

Vuonna 2023 Keski-Suomen väestömäärä kasvoi verrattain paljon, 834 henkilöllä. Taustalla oli ennätyskellisen suuri maahanmuutto Ukrainasta. Väestöään kasvatti Keski-Suomessa neljä kuntaa: Jyväskylä, Luhanka, Muurame ja Uurainen. Keski-Suomen väestö on keskittynyt vahvasti Jyväskylän seudulle, sillä 70 % maakunnan väestöstä asuu Jyväskylän seudulla.

Keski-Suomen väestön ikärakenne noudattelee koko maan ikärakennetta. Sen sijaan kuntien välillä erot ovat merkittäviä: vuonna 2023 lasten osuus vaihteli Luhangan 9 prosentista Uuraisten 24 prosenttiin, ja 65 vuotta täyttäneiden osuus

Jyväskylän 19 prosentista Luhangan 44 prosenttiin. Keskuseudun kunnissa ikärakenne on muuta maakuntaa nuorempi.

Seuraavassa kuviossa on esitetty Laukaan kunnan väkimäärän kehitys vuodesta 2016 elokuuhun 2024. Kuvioista nähdään, että kuten Suomessa yleisesti, myös Laukaassa luonnollisen väestönkasvun trendi on ollut laskeva. Poikkeuksen kuitenkin muodostaa kulunut vuosi, jolloin luonnollinen väestönlisäys on ollut 18 asukasta. Edellisen kerran syntyneitä on ollut enemmän kuin kuolleita vuonna 2020. Tilastokeskuksen väestön kehityssennustetta kuvaavasta kuvioista nähdään, että luonnollisen väestönkasvun laskevan trendin ennakoitaan jatkuvan vuoteen 2040 saakka.

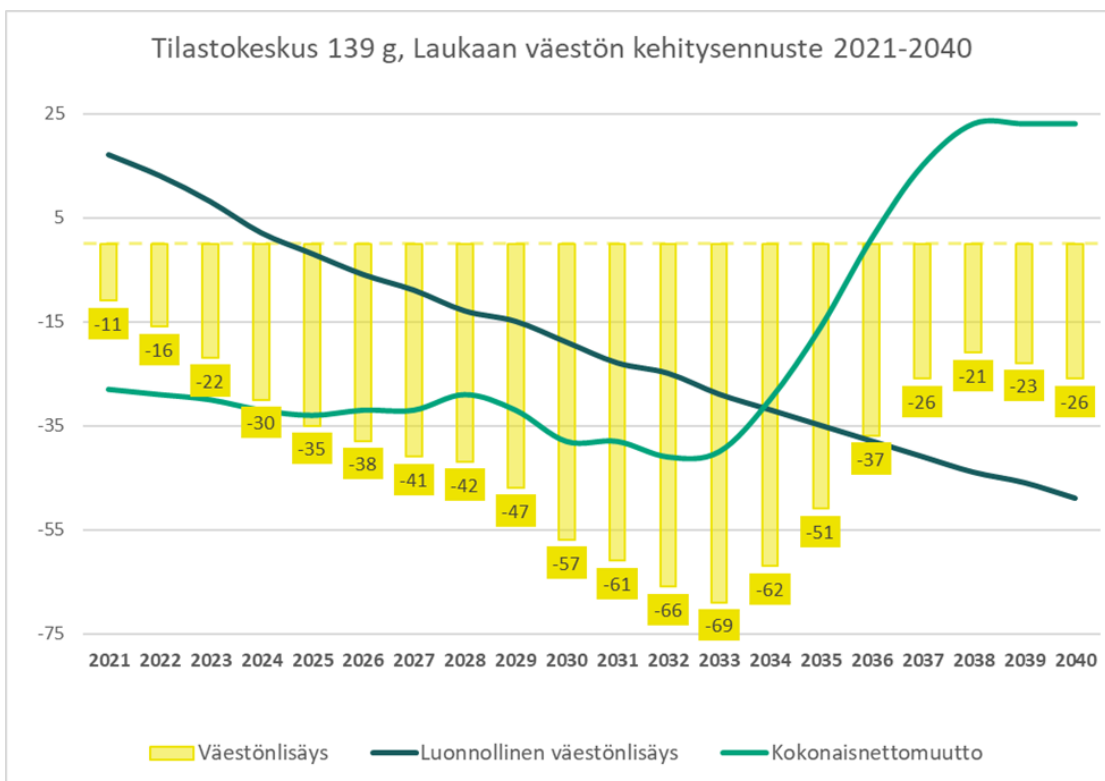
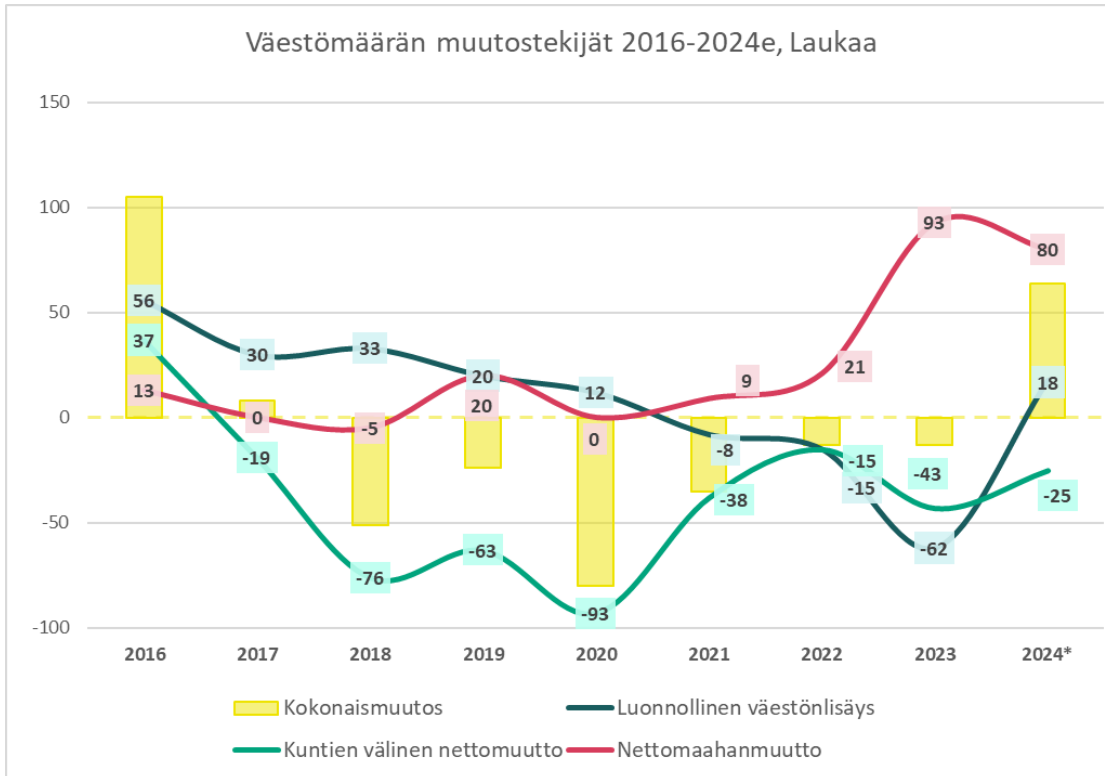
Kuntien välisen muuttoliikkeen myötä Laukaa on menettänyt 25 asukasta kuluneen vuoden aikana. Nettomaahanmuutto on kuitenkin ollut +80 asukasta. Kun Tilastokeskuksen tekemä väkiluvun korjaus – 9 asukasta otetaan huomioon, Laukaan väkiluku on kasvanut kuluvan vuoden aikana yhteensä 64 asukkaan verran.

Tilastokeskus ennakoii kokonainettomuuton olevan Laukaassa noin -35 asukasta vuosien 2021-2033 välillä. Asukkaita arvioidaan muuttavan Laukaaseen enemmän kuin Laukaasta pois vuodesta 2036 lähtien. Laukaan väestön

kehitysennuste 2021-2040 kuviossa on hahmoteltu väestönlisäyksen, luonnollisen

väestönlisäyksen ja kokonaismuuton tilannetta vuoteen 2040 saakka.

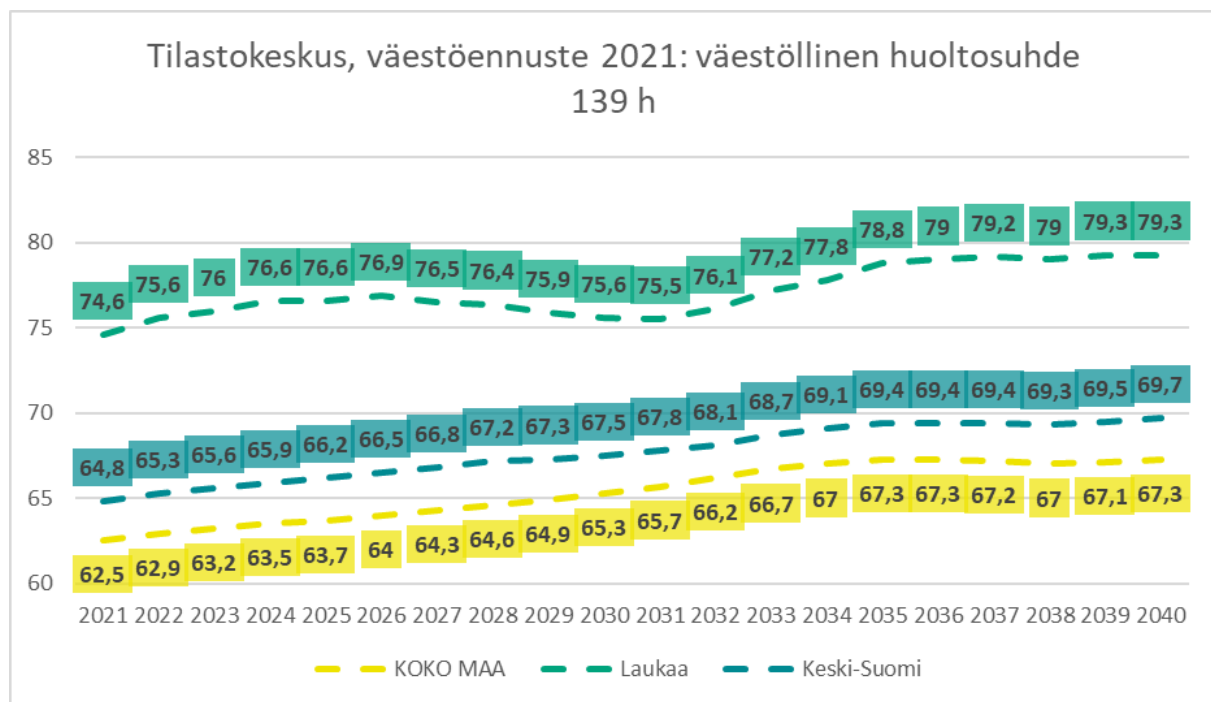
Väestöllinen huoltosuhte ilmoitetaan ei-työikäisten ja työikäisten määrien suhteena: kuinka monta ei-työikäistä kansalaista on kutakin työikäistä kohti jollakin määritellyllä alueella tai koko maassa. Väestötieteilijät laskevat suhdeluvun niin, että ei-työikäisiksi määritellään kaikki alle 15-vuotiaat ja yli 64-vuotiaat. Työikäisiä ovat loput eli näiden rajojen väliin sijoittuvat. Kyse on siis lähinnä väestön ikärakenteen ja sen muutosten kuvaamisesta.

Laukaan väestöllinen huoltosuhte oli vuonna 2023 75,4, kun se koko maata tarkasteltaessa oli 61,9 ja Keski-Suomea tarkasteltaessa 64,6. Laukaan väestöllisen huoltosuhteen ennakoidaan pysyvän huomattavasti Keski-Suomen ja koko Suomen huoltosuhdetta korkeammalla tasolla. Huol-

tosuhteen on ennakoitu kasvavan lähes kahdeksaankymmeneen tarkastelujakson päättyessä 2040.

Tilastokeskuksen mukaan Työikäisen (15–64-vuotiaiden) väestön määrä oli Suomessa suurimmillaan vuonna 2009, jolloin heitä oli maassamme 3,55 miljoonaa henkilöä. Vuosien 2010–2020 aikana työikäisten määrä on vähentynyt 136 000 henkilöllä. Seuraavan kahden vuosikymmenen vuoden aikana työikäisen väestön ennustetaan vähenevän hitaammin eli 76 000 henkilöllä vuoteen 2040 mennessä.

Seuraavassa Tilastokeskuksen väestöennusteeseen 2021 pohjautuvassa kuvassa on hahmotettu Laukaan huoltosuhteen kehitysarviota suhteessa Keski-Suomen ja Suomen huoltosuhteen kehitykseen.

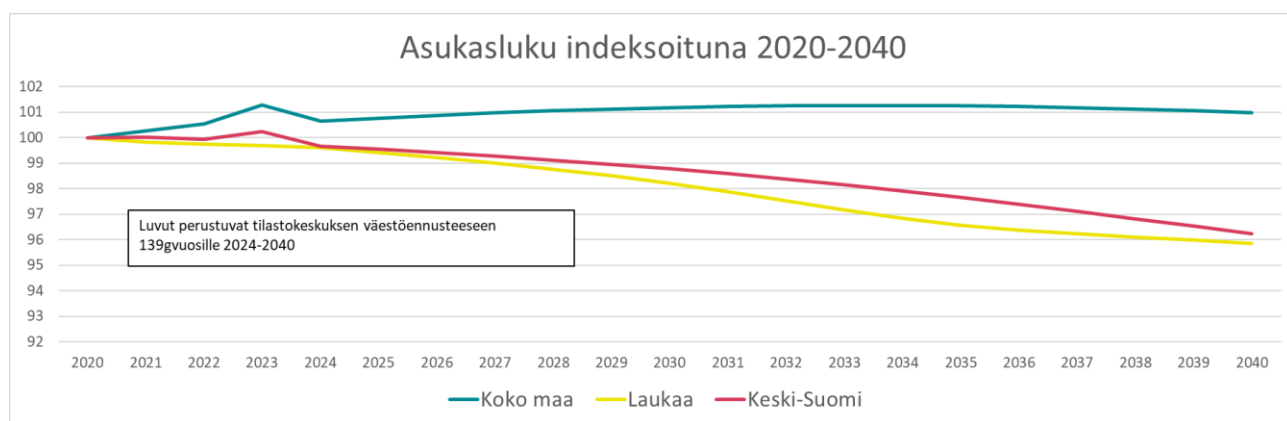
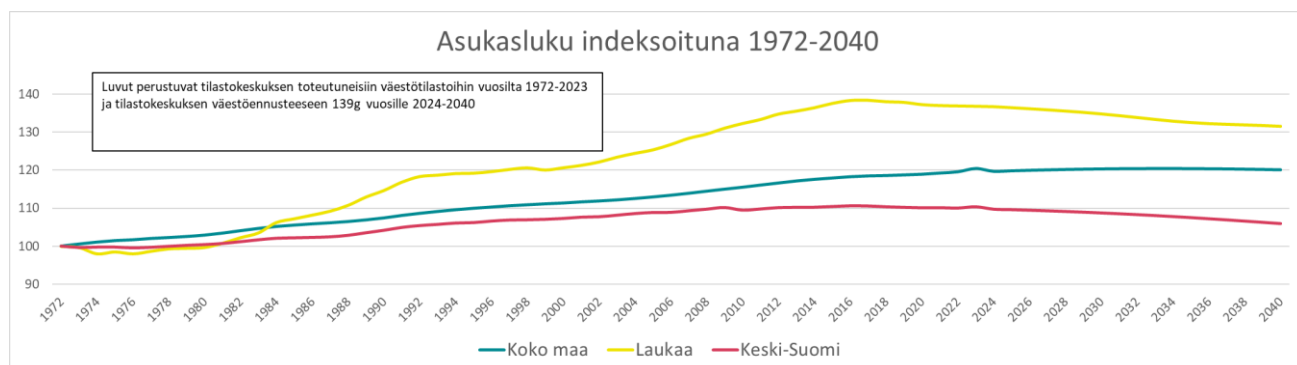

Väestöennusteeseen perustuva väestöllisen huoltosuhteen kehitys 2021-2040

Seuraavissa kuvioissa on esitetty Laukaan, Keski-Suomen ja koko maan asukasluvun indeksoitu kehitys vuosina 1972-2040 ja 2020-2040. Molempien kuvaajien ennustetiedot vuodesta 2024 al-

kaen ovat tilastokeskuksen väestöennusteiden mukaisia. Kuvaajat havainnollistavat, että pitkällä aikavälillä tarkasteltuna Laukaan väkiluku on edelleen suhteellisesti kasvanut vertailussa parhaiten,

vaikka vuosina 2020-2040 asukasluku laskee vertailussa suhteellisesti eniten.

Laukaan uudessa kuntastrategiassa ei ole erillistä tavoitetta väestönkasvulle. Laukaan kunnassa väestönkasvusta huolehditaan muun muassa aktiivisella maankäyttö- ja elinkeinopolitiikalla. Vuoden

2025 talousarviossa väestön määräksi on arvioitu 18.762 henkilöä, joka vastaa vuoden 2023 asukasmäärää.

Työpaikat ja työssäkäynti

Seuraavassa taulukossa on esitetty toimialatilastot niin työpaikkojen kuin työssäkäynnin mukaan, sekä työvoimatilasto. Tilastokeskuksen tuoreimman työssäkäyntitilaston 2022 mukaan Laukaassa oli 5.412 työpaikkaa ja työpaikkaomavaraisuus on 70,2 prosenttia. Toimialoja oli luokiteltu yhteensä 21, joista terveys- ja sosiaalipalvelut työllistivät eniten, yhteensä 1.171 henkilöä. Muista toimialoista teollisuus tarjosi 885 työpaikkaa, tukku- ja vähittäiskauppa 615 ja rakentaminen 517. Verrattuna vuoteen 2012 eniten kasvaneita toimialoja ovat tukku- ja vähittäiskauppa sekä rakentaminen. Suurin pudotus työpaikkojen määrässä on ollut

julkisessa hallinnossa ja maanpuolustuksessa, maa-, metsä- ja kalataloudessa sekä teollisuudessa.

Viisi suurinta toimialaa, joilla laukaalaiset työskentelevät, ovat terveys- ja sosiaalipalvelut (1.418 henkilöä), teollisuus (1.185 henkilöä), rakentaminen (817 henkilöä), tukku- ja vähittäiskauppa (809 henkilöä), ja koulutus (577 henkilöä).

Vuonna 2022 Laukaassa oli 8.536 työvoimaan kuuluvaa asukasta. Työllinen työvoima oli 7.705 henkilöä, joka oli 86 henkilöä enemmän kuin edeltävänä vuonna. Koko Laukaan väestöstä työllisten

osuus oli 41 %. Seuraavassa taulukossa on esitetty Laukaan työpaikat ja niiden kehitys 2009-2022 toimialoittain, työllinen työvoima toimialoittain ja työvoimatilaston mukaiset jakaumat.

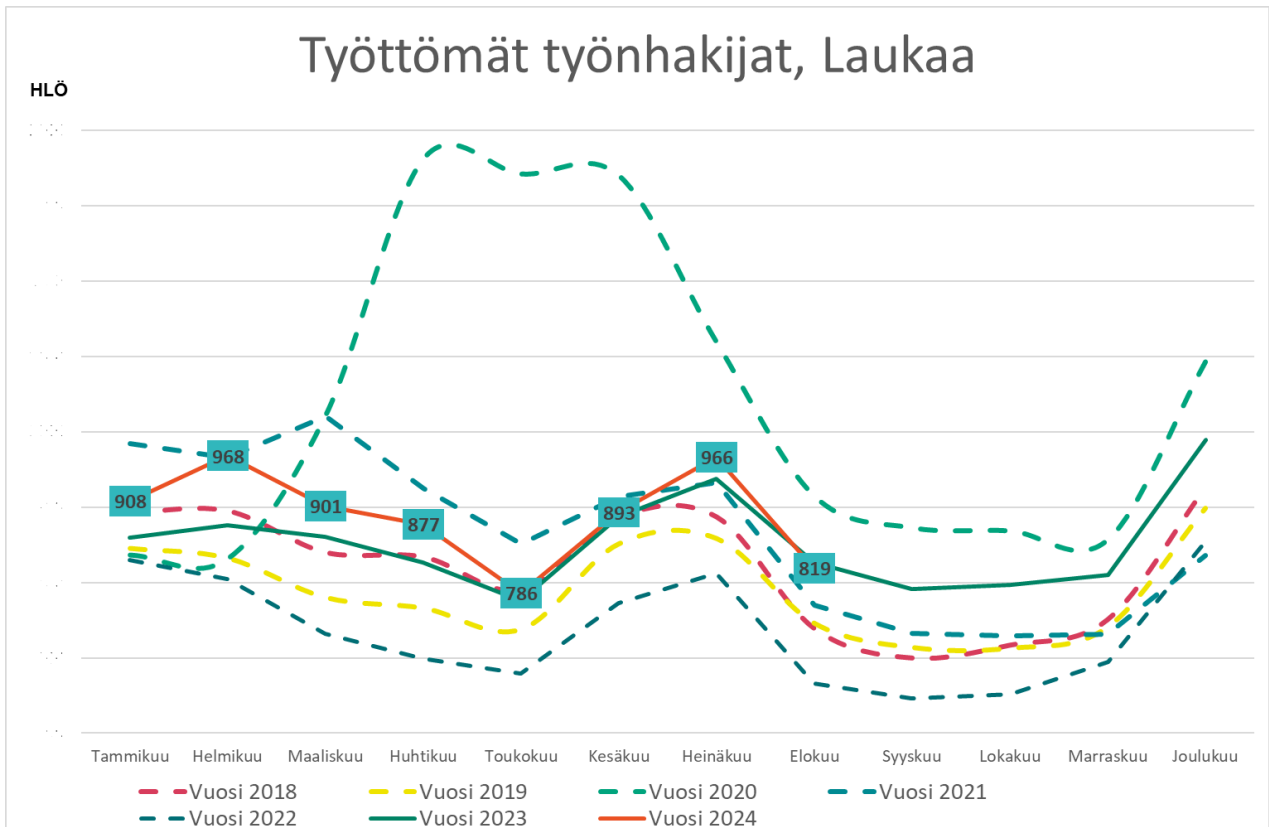
TYÖPAIKAT 31.12. (115h_2022)														
Asukasluku	17975	18142	18286	18481	18588	18709	18865	18970	18978	18927	18903	18823	18788	18775
Toimiala	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	314	317	294	279	267	259	255	247	238	226	218	209	219	221
B Kaivostoiminta ja louhinta	12	13	13	13	11	6	6	5	5	5	5	3	3	2
C Teollisuus	1040	1047	1036	927	877	892	888	881	953	951	913	846	868	885
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	3	6	8	9	12	9	13	14	11	11	15	9	9	7
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ym.	26	26	28	25	27	22	25	24	29	27	30	27	24	63
F Rakentaminen	409	449	457	429	450	455	479	465	500	509	556	506	518	517
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus	494	616	585	618	595	624	578	643	659	646	658	666	619	615
H Kuljetus ja varastointi	377	406	418	434	451	439	409	439	461	460	349	355	347	361
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	209	215	230	212	219	205	194	180	173	190	175	139	180	169
J Informaatio ja viestintä	13	12	14	26	24	25	22	26	18	17	28	24	24	16
K Rahoitus- ja vakuutus toiminta	34	37	37	30	29	20	16	14	14	8	10	10	12	10
L Kiinteistöalan toiminta	31	32	28	31	30	35	28	29	24	19	23	24	24	29
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	174	204	180	189	195	192	203	210	196	176	150	145	140	200
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	241	268	310	302	329	323	313	323	345	366	371	295	300	320
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus	287	230	145	167	185	178	195	190	190	174	208	128	107	83
P Koulutus	389	427	403	420	417	382	371	379	384	391	392	407	417	444
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	1046	1041	1108	1088	1011	1018	1012	1057	1101	1120	1025	1055	1131	1171
R Taiteet, viihde ja virkistys	42	44	49	51	46	40	43	47	54	50	48	49	47	64
S Muu palvelutoiminta	134	125	126	129	133	127	116	117	125	113	122	116	110	119
T Kotitalouksien toiminta työnantajina	3	4	5	7	38	41	48	59	52	67	26	38	27	23
U Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
X Toimiala tuntematon	96	101	111	122	104	106	110	92	107	128	118	99	100	93
YHTEENSÄ	5374	5620	5585	5508	5450	5398	5324	5441	5639	5654	5440	5150	5226	5412
TYÖLLINEN TYÖVOIMA 31.12. (115i_2022)														
Toimiala	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	321	315	301	296	275	262	252	252	242	242	233	212	221	215
B Kaivostoiminta ja louhinta	19	24	24	23	19	15	15	11	12	16	12	12	16	8
C Teollisuus	1510	1487	1423	1369	1227	1216	1180	1193	1245	1213	1210	1156	1238	1185
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	35	34	39	40	45	38	41	40	38	34	38	39	38	35
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ym.	51	43	49	50	49	48	49	45	43	45	46	42	56	70
F Rakentaminen	655	680	715	669	685	680	677	762	769	782	773	763	783	817
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus	752	772	814	800	806	764	779	792	827	858	840	830	813	809
H Kuljetus ja varastointi	368	382	392	389	375	369	378	397	403	423	419	366	368	378
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	236	244	273	254	249	238	222	248	251	255	243	200	223	208
J Informaatio ja viestintä	174	186	182	175	172	169	175	180	178	172	199	196	212	235
K Rahoitus- ja vakuutus toiminta	75	76	79	78	73	70	65	63	60	52	55	56	56	58
L Kiinteistöalan toiminta	66	75	67	68	68	69	68	75	76	62	60	65	70	68
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	320	358	366	371	348	360	371	366	380	371	370	376	370	416
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	370	379	407	418	424	435	424	432	470	472	467	417	437	466
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus	349	370	376	362	347	351	351	324	330	322	352	326	327	339
P Koulutus	492	531	542	574	523	513	527	525	523	528	531	543	566	577
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	1244	1251	1312	1291	1285	1282	1295	1324	1343	1387	1352	1385	1430	1418
R Taiteet, viihde ja virkistys	78	79	70	79	82	70	62	64	74	79	86	76	82	91
S Muu palvelutoiminta	211	197	203	190	186	202	199	187	179	172	172	176	185	195
T Kotitalouksien toiminta työnantajina	4	3	3	8	38	41	34	48	39	40	25	37	28	24
U Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
X Toimiala tuntematon	97	101	111	122	105	106	110	92	107	128	118	99	100	93
YHTEENSÄ	7427	7587	7748	7626	7381	7298	7274	7420	7589	7653	7601	7372	7619	7705
TYÖVOIMATILASTO 31.12. (115b_2022)														
Asukasluku	17975	18142	18286	18481	18588	18709	18865	18970	18978	18927	18903	18823	18788	18775
Työvoima, henkilöä	8454	8561	8664	8678	8622	8634	8592	8598	8518	8567	8497	8460	8460	8536
Työlliset, henkilöä	7427	7587	7748	7626	7381	7298	7274	7420	7589	7653	7601	7372	7619	7705
Työttömät, henkilöä	1027	974	916	1052	1241	1336	1318	1178	929	914	896	1088	841	831
Työvoiman ulkopuolella, henkilöä	9521	9581	9622	9803	9966	10075	10237	10372	10460	10360	10406	10363	10328	10239
Työvoima / asukasluku %	47,03	47,19	47,38	46,96	46,38	46,15	45,54	45,32	44,88	45,26	44,95	44,95	45,03	45,46
Työpaikat / työllinen työvoima %	72,36	74,07	72,08	72,23	73,84	73,97	73,19	73,33	74,30	73,88	71,57	69,86	68,59	70,24

ELY-keskuksen työllisyyskatsauksen mukaan elokuun 2024 lopussa Keski-Suomessa oli yhteensä 15.578 työtöntä työnhakijaa. Se on 1.045 eli 7,2 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin,

mutta 1.947 henkilöä vähemmän kuin kuukausi aikaisemmin. Työttömien työnhakijoiden osuus maakunnan työvoimasta oli elokuun lopussa 12,4 prosenttia ja Laukaassa 9,6 prosenttia. Laukaassa oli yhteensä 819 työtöntä työnhakijaa.

Seuraavassa kuviossa on esitetty työttömien työnhakijoiden määrän vaihtelut vuodesta 2018 vuoden 2024 elokuulle.

Työllisyyskatsauksen mukaan Keski-Suomen työttömien ja lomautettujen määrä nousi vuoden takaiseen verrattuna. Myös pitkäaikaistyöttömiä oli edellistä vuotta enemmän. Uusia työpaikkoja oli vähemmän kuin vuosi sitten.

Lähde: Keski-Suomen työllisyyskatsaus, elokuu 2024

1.4 Henkilöstö

Laukaan kunnan henkilöstöpolitiikka perustuu kuntastrategiaan. Henkilöstö on yksi kuntastrategian kolmesta kärkiteemasta. Strategian visiona ovat hyvinvoivat ja uudistumiskykyiset työyhteisöt. Kuntastrategian toimintaperiaatteet pidemmälle, positiivisesti ja palvelun on kuvattu henkilöstön näkökulmasta seuraavasti:

PIDEMMÄLLE

Meillä on aktiivinen rooli kuntalaisten hyvän arjen edistäjinä. Jokainen työyhteisön jäsen toimii tulevaisuuden Laukaan kehittäjänä. Välitämme henkilöstöstämme ja kehitämme henkilöstökulttuuriamme.

POSITIIVISESTI

Rakennamme yhdessä työ- ja toimintakulttuuria, josta voimme olla ylpeitä. Työyhteisömme ovat rohkeampia, myönteisiä ja työntekijöitä arvostavia. Meidät koetaan kiinnostavaksi työnantajaksi.

PALVELLEN

Keitämme tavoitteellisesti asiantuntijuuttamme ja palvelukulttuuriamme kuntalaistemme parhaaksi. Teemme työtämme parhaalla mahdollisella asenteella.

Strategiassa on lisäksi asetettu kolme tavoitetta henkilöstöä koskien. Tavoitteet ovat:

- 1) hyvinvoivat työyhteisöt
- 2) palvelukulttuurin kehittäminen
- 3) Laukaa houkuttelee lisää osaajia

Tavoitteiden toteutumisen mittareita ovat asiakas- ja asukastyytyväisyys, henkilöstön hyvinvointikyselyn tulokset, rekrytointien onnistumisen seuranta ja arviointi sekä henkilöstön aloitteellisuuden seuranta.

Strategian mukaisesti Laukaan kunnassa panostetaan henkilöstön työkykyyn ja osaamiseen sekä henkilöstöjohtamiseen. Onnistuneella henkilöstötuottavuuden johtamisella tavoitellaan samanaikaisesti hyvää työntekijäkokemusta ja taloudellista tehokkuutta. Työkykyjohtamisella ei tavoitella ainoastaan sairauspoissaolojen vähentymistä vaan hyvinvoinnin ja motivaation tuomaa työn tuottavuuden kasvua ja palvelun laadun parantamista. Osaamisen ja oppimisen johtamisella halu-

taan varmistaa henkilöstön kyky sopeutua jatkuvasti muuttuvaan työhön sekä tukea sitoutumista ja motivaatiota. Esihenkilöstön tuki kaikilla organisaation tasoilla on ensiarvoisen tärkeää strategian toimeenpanossa. Talousarviovuoden erityisenä tavoitteena on edistää työhyvinvointia ja työkykyjohtamista talouden tasapainottamisohjelman henkilöstöjohtamiseen liittyvien tavoitteiden saavuttamiseksi.

Vuonna 2025 harjoitetaan tiukkaa, suunnitelmallista ja todelliset henkilöstötarpeet huomioon ottavaa henkilöstöpolitiikkaa. Kunnan taloudelliset paineet ovat kasvaneet, minkä vuoksi myös henkilöstösuunnittelussa tulee ottaa ensisijaisesti huomioon talouden tasapainottaminen. Syksyllä 2023 hyväksyttiin talouden tasapainottamisohjelma, jonka toimenpiteillä on olennaisia vaikutuksia henkilöstöön. Tasapainottamisohjelman toimenpitein kunnan henkilöstömäärä vähenee vuosien 2024-2026 aikana yli 100 henkilötyövuodella. Henkilöstövähennykset pyritään toteuttamaan luonnollisen poistuman ja liikkeen luovutusten muodossa ja näyttää siltä, että irtisanomisia ei tarvita. Lisäksi tasapainottamisohjelman toimenpiteet vaikuttavat joidenkin työntekijöiden tehtävänkuviiin ja työn organisointiin. Tasapainottamisohjelmaan liittyvät yhteistoimintaneuvottelut käytiin ennen ohjelman hyväksymistä syksyllä 2023.

Henkilöstön saatavuus on viime vuosien aikana selvästi heikentynyt ja erityisesti henkilöstön saaminen sijaistehtäviin, varahenkilöstöön sekä eräisiin asiantuntijatehtäviin on entistä haastavampaa. Ongelmat ovat pääosin alueellisia ja jopa valtakunnallisia eivätkä erityisesti Laukaan kunnasta riippuvaisia. Rekrytointiin ja työnantajakuvaan on kiinnitettävä silti entistä enemmän huomiota, jotta Laukaan kunta saa osaajia tulevaisuudessaan.

Vakinaisen henkilötyön määrän arvioidaan vuonna 2025 olevan 595 henkilötyövuotta. Eri-tyyppisiä määräaikaisia on 215 henkilötyövuotta (sairaus- ja äitiyslomansijaiset, vuosiloman sijaiset sekä muut määräaikaiset). Henkilötyömäärän arvioidaan laskevan yhteensä noin 8 henkilötyövuodella vuoteen 2024 verrattuna. Henkilöstömäärän vähennyksessä ei ole huomioitu teknisten tukipal-

veluiden yhtiöittämistä, koska yhtiöittämiseen liittyvästä henkilöstön siirtymisestä ja sen ajankohdasta ei ollut talousarvion valmistelun aikana päätöstä. Mikäli henkilöstön siirtyminen yhtiöön tapahtuu vuoden 2025 alkupuolella kunnan henkilötyövuosien määrä laskee noin 50-70 htv. Yhtiöittämiseen liittyvä kunnan henkilöstön väheneminen näkyy henkilöstösuunnitelmassa vuosien 2025-2026 välisessä vertailussa. Muista syistä suurimmat henkilöstömäärän vähennykset tapahtuvat perusopetuksessa, elinkeinopalveluissa ja ympäristövalvonnassa. Lisäksi lasten ja nuorten hyvinvointikeskus HYPE on erillisenä tulosyksikkönä lakkautettu ja sen jäljelle jäänyt henkilöstö on siirtynyt kunnan muihin yksiköihin. Henkilöstömäärä ei kasva olennaisesti missään yksikössä. Suurin kasvu tapahtuu varhaiskasvatuksessa ja hallintopalveluissa, joiden henkilötyövuodet kasvavat noin kolmella vuoteen 2024 verrattuna. Hallintopalveluiden henkilöstömäärä kasvaa, koska maaseututoimen yhteistoiminta-alue laajenee ja Laukaan kunnan palvelukseen siirtyy kolme työntekijää liikkeen luovutuksena Keuruun kaupungilta.

KOKO KUNTA

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	569,59	600,50	595,47	542,77	540,77
Määräaikaiset	302,53	218,00	215,37	194,62	192,62
Yhteensä	872,12	818,50	810,84	737,39	733,39

Avoimeksi tulevien tehtävien täyttäminen

Viran tai tehtävän tullessa avoimeksi sen täyttäminen tulee valmistella tarkoin yhteistyössä palvelualueen ja henkilöstöhallinnon kesken. Tehtävää ei välttämättä täytetä samalla nimikkeellä ja tehtävillä kuin aiemmin, vaan henkilöstörakennetta muutetaan organisaation todellisia tarpeita vastaavaksi. Ennen tehtävän täyttöprosessin käynnistämistä on tärkeää tarkistaa, että tehtävästä on laadittu tehtäväkuvaus ja tehtävän vaativuuden arviointi, johon palkkaus perustuu.

Ennen vakanssien täyttämistä on saatava täyttölupa. Täyttöluvan saamiseksi noudatetaan seuraavia periaatteita:

Talousarvion henkilöstösuunnitelma on kunnanhallitukseen nähden sitova. Henkilöstösuunnitelma on sitova myös suunnitelmavuosien osalta siten, että toistaiseksi voimassa olevan tehtävän

Vuoden 2025 talousarviossa henkilöstökulut ovat 39,6 miljoonaa euroa ja ne laskevat vuoden 2024 tilinpäätösennusteeseen verrattuna noin 0,8 miljoonaa euroa.

Kunta-ala sai uudet virka- ja työehtosopimukset vuonna 2022 ja ne ovat voimassa 30.4.2025 asti. Talousarviovuoden sopimuskorotukset eivät ole vielä tiedossa, minkä vuoksi palkankorotusvaraukset perustuvat arvioihin. Mikäli toteutuvat uusien sopimusten mukaiset korotukset poikkeavat arviosta olennaisesti voidaan talousarviota korjata henkilöstökulujen osalta vuoden kuluessa.

Seuraavassa taulukossa on kuvattu koko kunnan henkilöstömäärää henkilötyövuosissa mitattuna vuosina 2023-2027. Tulosyksikkökohtaiset henkilöstösuunnitelmat esitetään tulosyksiköiden toimintasuunnitelmien yhteydessä.

täyttö lasketaan myös suunnitelmavuosien henkilötyövuosiin. Jos tehtävän täyttäminen vuonna 2024 voi aiheuttaa henkilöstösuunnitelman henkilötyövuosien ylityksen vuonna 2026, tulee asia käsitellä henkilöstösuunnitelman muutoksena kunnanhallituksessa.

Täyttölupakäytäntö on tiiviisti yhteydessä talousarviossa esitettävään henkilöstösuunnitelmaan. Toistaiseksi voimassa olevan työsuhteisen henkilöstön ja virkasuhteisten opettajien täyttöluvan myöntää lähtökohtaisesti palvelualuejohtaja. Muihin toistaiseksi voimassa oleviin virkasuhteisiin täyttöluvan myöntää kunnanhallitus.

Hallintosäännön mukaan virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää kunnanhallitus. Lisäksi kunnanhallitus päättää virkojen nimikkeisiin liitty-

vistä muutoksista. Mikäli avoimeksi tulleeseen virkaan tehdään muutoksia ennen täyttämistä, on kunnanhallituksen päätettävä näistä muutoksista täyttölupien myöntämisen yhteydessä tai ennen sitä.

Henkilöstösuunnitelman mukainen toistaiseksi voimassa oleva työsuhteen tehtävän tai virkasuhteen opettajan tehtävän täyttö, jonka yhteydessä ei tehdä muutoksia virkaan, edellyttää täyttölupien kyseisen palvelualueen johtajalta. Täyttölupa haetaan Kuntarekry-tietojärjestelmässä täyttölupatoimintoa käyttäen.

Henkilöstösuunnitelmasta poikkeava tehtävän täyttö edellyttää käytännössä henkilöstösuunnitelman muutosta. Tällöin henkilöstösuunnitelman muutos tulee saattaa kunnanhallituksen hyväksyttäväksi, minkä jälkeen palvelualuejohtaja voi myöntää täyttölupien tehtävään edellä kuvatusti. Mikäli sekä muutetaan henkilöstösuunnitelmaa, että perustetaan virka tai tehdään muutoksia virkaan, voi kunnanhallitus myöntää samalla täyttölupien virkaan.

Työsuhteisista tehtävistä ei pidetä Laukaan kunnassa erillistä rekisteriä. Siten työsuhteisia tehtäviä ei perusteta tai lakkauteta. Työsuhteisiin tehtäviin ei siten tehdä muutoksia vaan jokainen työsuhde on niin sanotusti uusi tehtävä. Näin työsuhteen henkilöstön tehtävänkuvauksia voidaan tarvittaessa joustavasti muuttaa henkilövaihdosten yhteydessä.

Täyttölupaa ei tarvita, jos kyseistä tehtävää koskevan täyttölupien myöntämisestä on kulunut alle kaksi vuotta ennen tehtävän avoimeksi tuloa ja

kyseisessä tehtävässä ja työyksikön/toimialan toiminnassa ei ole viimeisen täyttölupien jälkeen tapahtunut olennaisia muutoksia. Tällöin tehtävän täyttämiseksi tarvittavan harkinnan tekee vakinaisen henkilön valinnan suorittava esihenkilö (yksi yli yhden). Esihenkilön tulee kirjoittaa rekrytointipäätökseen selvitys siitä, että täyttötarpeen perusteellinen harkinta on tehty. Tällä käytännöllä pyritään joustavoittamaan rekrytointia rutiininomaisissa tilanteissa, mutta samalla varmistetaan riittävä vakinaisen täyttötarpeen selvittely.

Määräaikaiset tehtävät

Kun tehtävä on luonteeltaan määräaikainen (esim. vakinaisen henkilön sijaisuus tai muu määräaikainen tehtävä) tai on perusteltu syy täyttää vakinaisen avoimeksi tullut tehtävä määräaikaisesti luvan antaa valinnan suorittavan henkilön lähin esimies. Täytön edellytyksenä on, että se on hyväksytyyn henkilöstösuunnitelman mukainen ja tarvittavaa henkilöstöresurssia koskeva määräraha on varattu talousarvioon.

Usein toistuvissa välttämättömissä rutiininomaisissa tilanteissa erillistä lupaa ei tarvita. Tällaisia ovat esimerkiksi tilanteet, joissa tiettyyn henkilöstömitoitukseen kuuluvan työntekijän sairastuttua on välttämätöntä palkata sijainen, jotta riittävä mitoitus turvataan. Näitä toistuvia tilanteita varten tulee olla sovittuna tulosyksikön sijaisten ottamisen periaatteet, jotka palvelualuejohtaja on hyväksynyt.

Mikäli vakanssien täyttöä koskevat periaatteet muuttuvat ja poikkeavat näistä periaatteista hallintosäännössä, noudatetaan hallintosääntöä.

2 LAUKAAN KUNNAN TALOUDEN KOKONAISUUS PÄÄPIIRTEISSÄÄN

2.1 Laukaan kunnan talouden keskeiset tapahtumat ja tunnusluvut

Seuraavassa tarkastellaan talouden keskeisiä tunnuslukuja vuoden 2025 talousarviosta ja vuosien 2026-2027 taloussuunnitelmasta.

Vuonna 2025 Laukaan kunnan:

- vuosikate on 4,6 miljoonaa euroa
- tilikauden tulos on tappiollinen 1,7 miljoonaa euroa
- kunnan kertynyt alijäämä kasvaa 6,9 miljoonaan euroon
- investointien määrä on bruttona 9,4 miljoonaa euroa ja nettona 9,3 miljoonaa euroa. Investointien tulorahoitusprosentti on 49,5 prosenttia.
- lainakanta kasvaa 4,1 miljoonaa euroa ja on vuoden 2025 jälkeen on 116,2 miljoonaa euroa eli 6.193 euroa asukasta kohden.
- Tappiollisen vuoden 2025 jälkeen tuloksen arvioidaan kääntyvän positiiviseksi

2.1.1 Käyttötalous

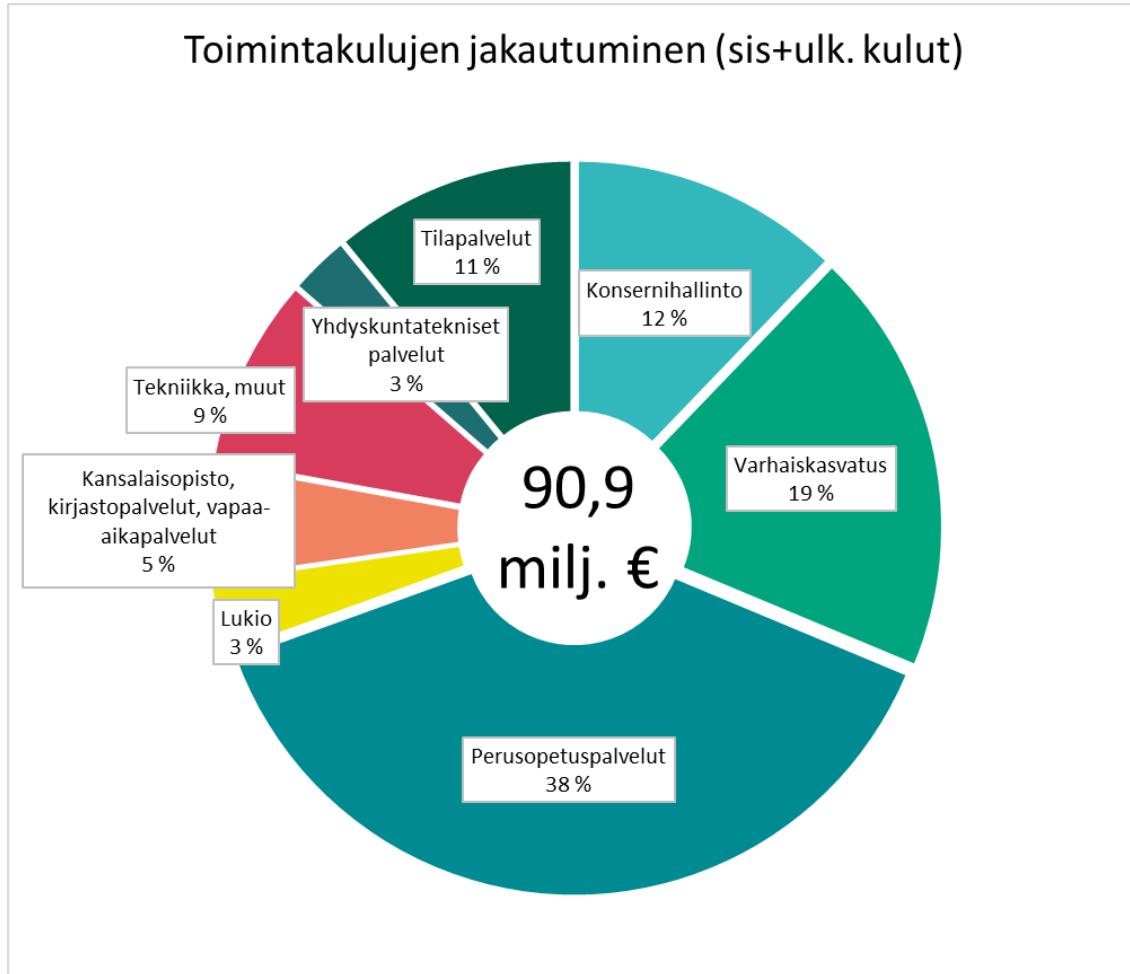
Toimintatulojen ennakoidaan pysyvän lähes vuoden 2024 tasossa: talousarvion toimintatulot pienenevät 0,9 prosenttia.

Toimintakulut kasvavat 2,4 miljoonaa euroa (2,7 %). Toimintakulujen kasvuun vaikuttaa TE-uudistuksen myötä tulevat lisäkustannukset 2,6 miljoonaa euroa.

Haastavassa suhdannevaiheessa, korkokulujen noustua ja valtionosuuksien tason pudottua kunnan sopeutustoimenpiteet ovat mittavat. Sopeutusohjelma ajoittuu vuosille 2024-2026. Vuonna 2024 tasapainottamisohjelman mukaisia sopeutustoimenpiteitä tehdään 0,86 miljoonaa euroa, vuonna 2025 3,1 miljoonaa euroa ja vuonna 2026 1,9 miljoonaa euroa. Sopeutusohjelmalla tavoitellaan noin kuuden miljoonan euron pysyvää vuosittaista sopeutusta.

Sopeutusohjelman toimenpiteiden lisäksi palvelualueet ovat sopeuttaneet toimintaansa muilla toimenpiteillä, joita on kuvattu kunkin palvelualueen osalta kappaleessa 3.

Seuraavassa kuviossa on esitetty Laukaan kunnan toimintakulujen jakautuminen vuoden 2025 talousarviossa. Konsernihallinnon osuus kasvaa TE-uudistuksen myötä edelliseen vuoteen nähden 2 prosenttiyksikköä: konsernihallinto muodostaa 12 prosenttia kunnan toimintakuluista. Sivistyspalveluiden osuus toimintakuluista on yhteensä 66 prosenttia. Perusopetuspalvelut kattavat 38 prosenttia kunnan toimintakuluista ja varhaiskasvatus 19 prosenttia. Yhteensä perusopetukseen ja varhaiskasvatukseen kohdistuu yli puolet kunnan toimintakuluista (57 %). Teknisten palveluiden osuus toimintakuluista on 23 prosenttia.

Vuoden 2025 talousarviossa toimintatuottojen ja toimintakulujen erotus eli **toimintakate** on -59,1 miljoonaa euroa. Se on 2,7 miljoonaa euroa (4,7 %) enemmän kuin vuoden 2024 tilinpäätösennusteessa. TE-uudistus vaikuttaa merkittävästi toimintakatteen heikkenemiseen, sillä kulut näkyvät toimintakatteessa, ja tulot toimintakatteen alapuolella vuosikatteessa.

2.1.2 Verotulot

Kuntien verotulot koostuvat kunnallis-, kiinteistö ja yhteisöverosta. Verotuloilla on merkittävä vaikutus kunnan talouteen, sillä vuosikatteeseen sisältyvistä ulkoisista tuloista 62,4 % kertyy verotuloista.

Laukaan kunnanvaltuusto päätti vuoden 2024 tuloveroprosentiksi 9,90. Talousarvio vuodelle 2025

Kuntatalouden kehitysarviossa kuntien toimintakatteen ennakoitaan heikkenevän rajusti: toimintakatteen muutoksen ennakoitaan olevan yli 10 prosenttia vuodesta 2024 vuoteen 2025. Euro-määräisinä lukuina kuntatalouden toimintakatteeksi ennakoitaan vuonna 2024 -14,4 miljardia euroa ja vuonna 2025 -16,1 miljardia euroa.

ja sitä seuraavien vuosien taloussuunnitelmat on laadittu 9,90 tuloveroprosenttiin perustuvalla verotuloennusteella. Kiinteistöveroprosentit pysyvät vuoden 2024 tasolla.

Tuloveroennuste

Verotulojen ennakoitaan kehittyvän myönteisesti verrattuna vuoteen 2024. Verotuloja ennakoitaan

kertyvän yhteensä 2,2 miljoonaa euroa eli 4,9 prosenttia kuluvaan vuoteen 2025. Veroennusteen pohjana on Kuntaliiton kuntakohtainen veroenuste.

Kunnallisveron määrä on 2,4 miljoonaa euroa (6,7 %) korkeampi kuin vuonna 2024. Koko maan tasolla kunnallisveron tuoton arvioidaan olevan noin 10,3 miljardia euroa, joka on noin 0,5 miljardia euroa enemmän kuin vuonna 2024. Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat kehyskaudella hallitusohjelmaan ja julkisen talouden sopeutukseen liittyvät veromuutokset sekä tulo- ja työllisyyskehitys.

Kunnallisverotuksen ansiotulovähennys poistuu, mutta verotulomenetyksen kompensatiot pienenevät vastaavasti. Tämä järjestely lisää tuloveroa, mutta pienentää kuntien valtionosuuksia 329 miljoonaa euroa.

Kunnallisverotuksen efektiivisyyttä parannetaan poistamalla ansiotulovähennys ja korottamalla vastaavasti työtulovähennystä. Kehyskaudella jatketaan hallitusohjelman mukaisten indeksitarkistusten tekemistä ansiotuloveroperusteisiin kaikilla tulotasoilla lukuun ottamatta vuotta 2025, jolloin indeksitarkistus jätetään tekemättä valtion tuloveroasteikon kahdessa ylimmässä tuloluokassa. Lisäksi työn verotusta kevennetään asteittain painottaen pieni- ja keskituloisia ja työtulovähennykseen tehdään lapsikorotus. Yksityishenkilöiden lahjoitusvähennystä laajennetaan, ja nollapäätösten työsuhdeautojen verotuen voimassaoloa jatketaan vuodesta 2026 neljällä vuodella. Työsuhdeautoihin liittyvä verotuki vaikuttaa myös yhteisöveron tuottoon. Osana julkisen talouden sopeuttamista eläketulovähennystä kiristetään siten, että pienempien eläkkeiden verotus ei kiristy, vapaaehtoisen eläkesäästämisen verotuki poistetaan ja kotitalousvähennystä supistetaan. Kunnallisveron tuottoa vuonna 2025 kasvattavat noin 82

miljoonalla eurolla vakuutusmaksujen muutokset, jotka liittyvät työllisyysrahaston säästöjen kanoointiin kuntien ja valtion velkaantumisen vähentämiseksi. Eräiden tilapäisten verotukien poistuminen kehyskaudella lisää hieman kunnallisveron tuottoa.

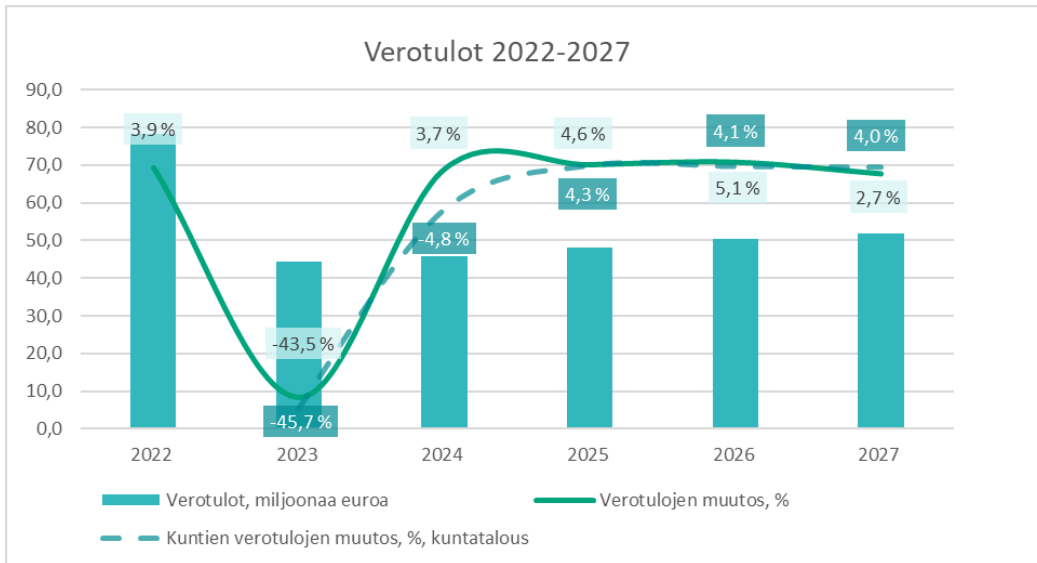
Seuraavissa kuvioissa on havainnollistettu verotulojen kertymää Laukaan kunnassa. Ensimmäisessä kuviossa on kuvattu verotulojen euromääräinen ja prosentuaalinen muutos 2022-2027. Vertailutietona esitetään koko maan verotulojen kehitys. Veroprosentin korotuksen vuoksi Laukaan kunnan verotulojen kehitys on valtakunnallista kehitystä parempi vuonna 2024.

Toisessa kuviossa on tarkasteltu koko verorahoituksen kertymää 2022-2027. Kuvioista havaitaan, että verorahoituksen määrän ennakoitua kasvavan 4,4 miljoonaa euroa vuoteen 2024 verrattuna. TE-uudistus vaikuttaa valtionosuuksien kasvuun.

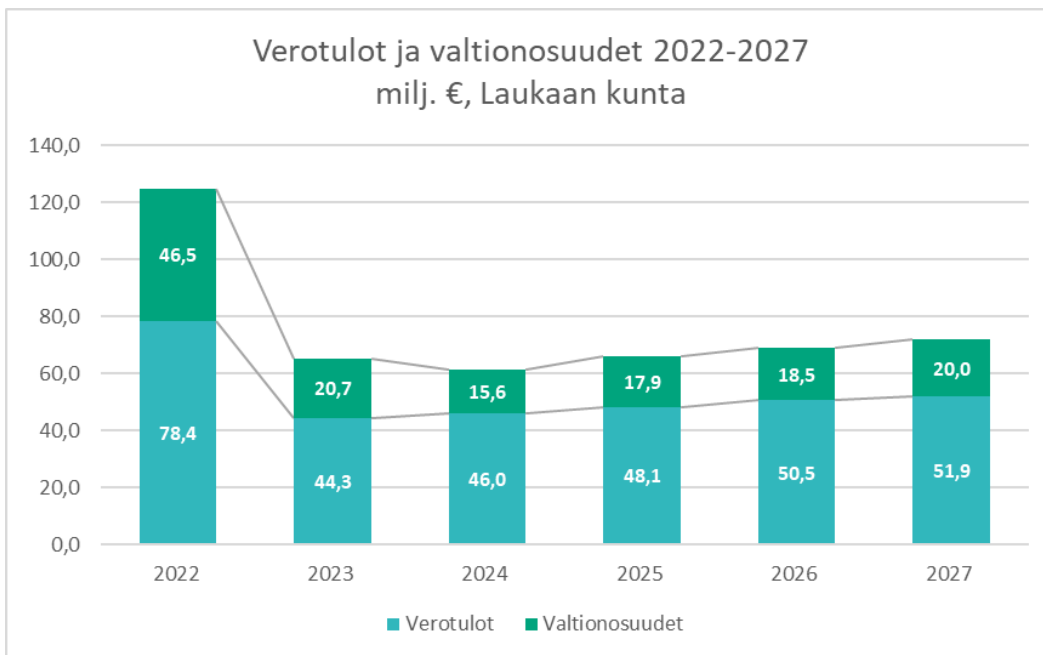
Kolmannessa taulukossa on esitetty verojen muodostuminen verolajeittain.

Neljäs kuvio kuvaa efektiivisen veroasteen kehittymistä. Efektiivinen veroaste kertoo erilaisten vähennysten jälkeen maksuunpannun kunnallisveron suhteen ansiotuloihin. Entistä suurempi osuus verotulosta tehtävistä vähennyksistä siirtyi Sote-uudistuksen myötä valtion verosta tehtäviksi. Tästä johtuen kunnallisverosta vähennettävä osuus pieneni huomattavasti, ja samalla kunnallisveron efektiivisyys parani.

Viidennessä kuviossa on esitetty kunnan ulkoisten tulojen jakautuminen eri tulolajeille vuoden 2025 talousarviossa. Kuvioista nähdään, että verotulojen osuus Laukaan kunnan tuloista on selvästi suurin. Valtionosuudet kattavat vajaan neljänneksen kunnan tuloista.

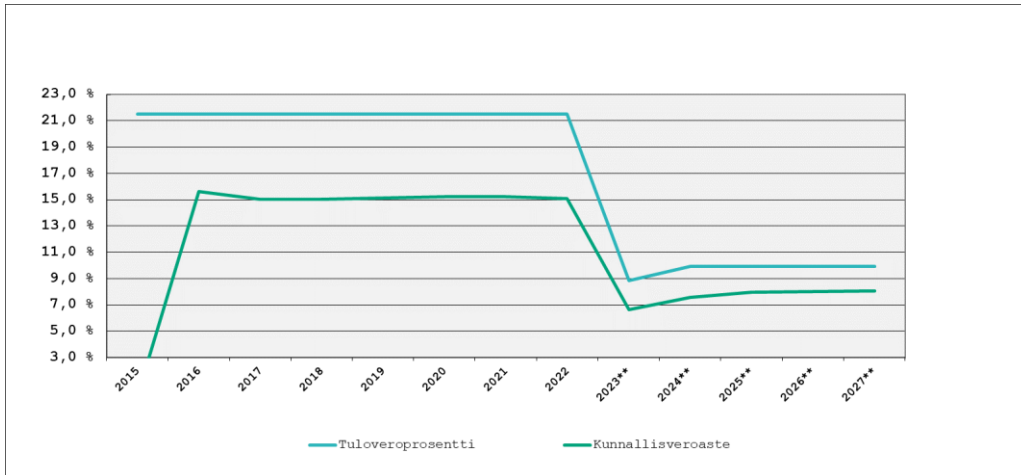
Laukaan kunnan verotulojen kehitys ja vertailu koko maan verotulojen kehitykseen.

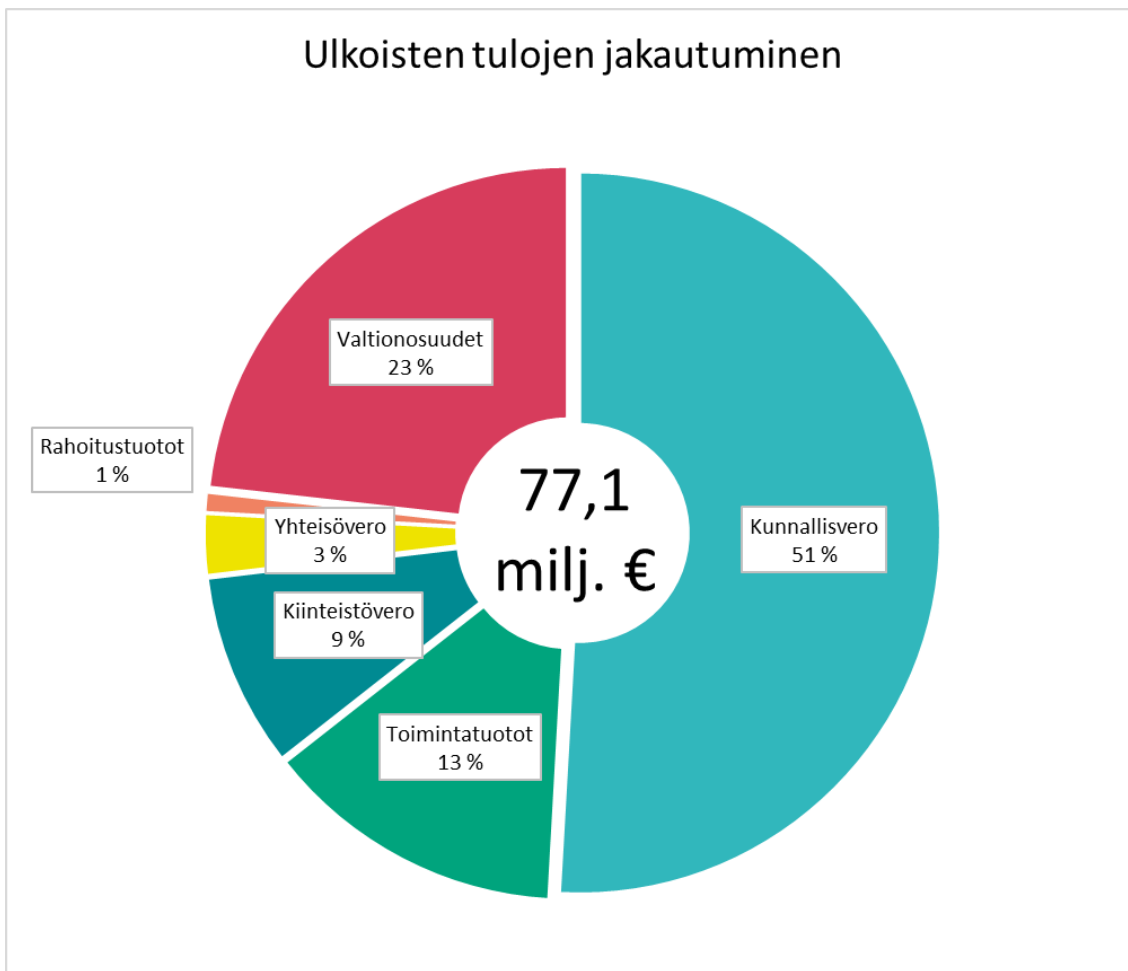
Laukaan kunnan verorahoitus 2021-2027.

VEROTULOT (1000 €)			muutos 2024-2025		
TILIVUOSI	TP 2023	TA/M 2024	TA 2025	€	%
VEROLAJI					
Kunnallisvero	34 961	36 777	39 226	2 449	6,7 %
Yhteisövero	2 804	2 398	2 122	-276	-11,5 %
Kiinteistövero	6 563	6 643	6 711	68	1,0 %
VEROTULO	44 327	45 818	48 059	2 241	4,9 %

Laukaan kunnan verotulot verotulolajeittain.

Laukaan kunnallisveroprosentti ja efektiivinen veroaste 2015-2027. Lähde: Kuntaliitto, veroennustehikko.

Ulkoisten tulojen jakaantuminen Laukaan kunnassa

Yhteisöveroennuste

Yhteisöveron tuotoksi arvioidaan Laukaassa ensi vuonna 2,1 miljoonaa euroa. Yhteisöveron tuotto

laskee 0,3 miljoonaa euroa vuoden 2024 muutettuun talousarvioon nähden.

Myös koko maan tasolla yhteisöveron tuoton arvioidaan kasvavan hieman: yhteisöveron tuotoksi arvioidaan 16 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2024. Kehyskaudella 2025-2028 yhteisöveron tuoton arvioidaan kasvavan keskimäärin noin 4,0 prosentin vuosivauhtia.

Kiinteistöveroennuste

Kiinteistöveroä ennakoidaan kertyvän 6,7 miljoonaa euroa. Kiinteistöveron määrän ennakoidaan kasvavan 68.000 euroa vuoteen 2024 verrattuna. Koko maan tasolla kiinteistöveron tuotto on noin 39 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2024.

Seuraavassa taulukossa on kuvattu kiinteistöveron vaihteluväli, Laukaan kiinteistöveroprosentti vuonna 2025, kiinteistöveron tuotto kiinteistöverolajeittain ja sen suhteellinen osuus koko kiinteistöveron tuotosta, sekä potentiaalinen kiinteistöveron maksimituotto, jos kiinteistöverot päätettäisiin nostaa vaihteluvälin ylärajoille. Maan hallitus muutti kiinteistöverojen vaihteluvälejä 1.1.2018 alkaen siten, että yleisen kiinteistöveroprosentin ja muun kuin vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentin vaihteluvälin ylärajaa

korotettiin 1,8 prosentista 2,0 prosenttiin, ja 1.1.2019 alkaen vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentin ylärajaa korotettiin 0,9 prosentista 1,00 prosenttiin. Vaihteluvälien alarajoja ei muutettu. Uusilla kiinteistöveron vaihteluväleillä mitattuna Laukaan kunnan kiinteistöveron tuotto on 67,1 prosenttia maksimituotosta.

Kiinteistöveroihin ei esitetä korotuksia vuoden 2025 talousarviossa. Kiinteistöveroä on viimeksi korotettu vuonna 2020, kun yleistä kiinteistöveroä korotettiin 1,1 prosentista 1,3 prosenttiin, vakituisen asunnon kiinteistöveroä 0,6 prosentista 0,7 prosenttiin ja muiden asuinrakennusten kiinteistöveroä 1,2 prosentista 1,4 prosenttiin.

Laukaan kunnassa on tehty kiinteistöveropohjan laajentamiseksi selvitystyötä, jossa on kartoitettu verohallinnon ylläpitämän kiinteistöverolistan ulkopuoliset rakennukset ja saatetaan ne verotuksen piiriin. Selvitystyön tavoitteena on täsmentää kunnan paikkatietoaineistoa, laajentaa kunnan verotulopohjaa ja kohdella kiinteistön omistajia tasapuolisesti kiinteistöverotuksessa.

KIINTEISTÖVERON VAIHTELUVÄLI JA KIINTEISTÖVERO 2025

	Vaihteluväli 2025	Vero 2025	Muutos %-yks vrt. 2024	Tuotto, € 2025	Osuus, %	Tuotto, € jos maksimi	Tuotto-osuus maksimista
Maa-alueet	1,30 % - 2,00 %	1,30 %	0,00	1 035 000	15,2 %	1 592 308	65,0 %
Rakennukset	0,93 % - 2,00 %	1,30 %	0,00	1 919 000	28,2 %	2 952 308	65,0 %
Vakituisen asunnon kiinteistövero	0,41 % - 1,00 %	0,70 %	0,00	3 210 000	47,3 %	4 585 714	70,0 %
Muun asuinrakennuksen kiinteistövero	0,93 % - 2,00 %	1,40 %	0,00	401 000	5,9 %	572 857	70,0 %
Rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistövero	2,00 % - 6,00 %	3,00 %	0,00	23 000	0,3 %	46 000	50,0 %
Yleishyödyllisen yhteisön kiinteistövero	0,00 % - 2,00 %	1,10 %	0,00	205 000	3,0 %	372 727	55,0 %
Voimalaitoksen kiinteistövero	0,00 % - 3,10 %	2,85 %	0,00	0	0,0 %	0	0,0 %
YHTEENSÄ				6 793 000	100,0 %	10 121 914	67,1 %
				Kiinteistöveron tilityksen korjaukset*	-82 000		
				Kiinteistöveron tilitykset yhteensä	6 711 000		
				Kiinteistöveron tilitykset €/as	358		

*tilitykset ajoittuvat osittain ko. tilikauden ulkopuolelle

Kiinteistöveron vaihteluväli ja kiinteistövero 2025

2.1.3 Valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmän kautta valtio osallistuu lakisääteisten kunnallisten peruspalvelujen rahoitukseen. Valtionosuudet tulevat kunnille laskennallisin perustein ja maksetaan kunnalle automaattisesti ilman erillistä hakemusta. Sen lisäksi kunnille voidaan myöntää hakemuksesta valtionavustuksia.

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden

varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta kohtuullisella verorasituksella. Tämä toteutetaan tasaamalla kuntien välisiä eroja palvelujen järjestämisen kustannuksissa sekä tulopohjissa. Valtionosuudet ovat yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korvaamarkittu tiettyjen palveluiden järjestämiseen. Valtionosuusjärjestelmän kautta rahoitetaan vain

niitä tehtäviä, jotka luetaan valtionosuusperusteiseksi. Näistä suurimpia ovat varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus, mutta myös kirjastot ja tietyt kulttuuripalvelut. Vuoden 2025 alusta alkaen myös TE-palveluiden rahoitus tulee valtionosuusjärjestelmän kautta. Kunnilla on myös muita lakisääteisiä ja vapaaehtoisia tehtäviä, mutta kaikki eivät kuulu valtionosuusrahoituksen piiriin.

Kunnan valtionosuus koostuu kahdesta osasta: kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (VM) ja opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuusrahoituksesta (OKM). Veronmenetysten kompensatiot on erotettu peruspalvelujen valtionosuudesta ja maksetaan omalta valtiovarainministeriön momentilta.

Hallitusohjelman mukaan kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia sote-uudistuksen voimaantulon jälkeen. Uuden rahoitusjärjestelmän piti tulla voimaan 1.1.2026 alkaen, mutta 22.10.2024 valtiovarainministeriö tiedotti uudistusta lykättävän. Uudistus toteutetaan kustannusneutraalisti, jolloin valtio ei laita kuntien valtionosuusuudistukseen lisää rahaa, vaan uudistus jakaa valtionosuuksiin varattuja euroja uudelleen kuntien välillä.

Nykyisessä kuntien valtionosuusjärjestelmässä on laskentakriteereitä, joilla ei ole tutkimuksella tunnistettavaa merkitsevää yhteyttä peruspalveluiden järjestämisen kustannuseroihin kuntien välillä. Tällaisia ovat asukastiheys, koulutustausta ja työpaikkaomavaraisuus. Tämä puoltaisi näiden tekijöiden poistoa järjestelmästä. Näiden tekijöiden lisäksi merkittävä kysymys valtionosuuskriteerien uudistamisessa on, miltä osin Sote-uudistuksen mukaiset leikkaukset jätetään voimaan valtionosuuksissa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistukseen liittyvien kunnilta hyvinvointialueelle siirtyvien tulojen ja kustannusten tarkistus vaikuttaa Laukaan kunnan valtionosuuksiin merkittävästi. Sote-kuluja vastaava rahoitus leikattiin kunnilta, ja siirrettiin hyvinvointialueille. Sote-kulujen kasvaessa myös siirrettävien tulojen määrä kasvoi. Laukaan kunnan sote-kulut kasvoivat merkittävästi vuosina 2021-2022, josta poikkileikkaus kulujen ja tulojen siirrossa toteutettiin. Etenkin

sairaanhoitopiirin ja seututerveyskeskuksen alijäämien kattaminen toi merkittävät kustannukset kunnalle: yhteensä 7,4 miljoonaa euroa. Myös oman toiminnan kustannukset kasvoivat huomattavasti etenkin vanhus- ja vammaispalveluissa.

Maakuntia vertailtaessa Keski-Suomessa valtionosuuden/asukas pieneminen oli kolmanneksi suurinta (-184 euroa/asukas). Euromääräisesti eniten valtionosuuksia menetti koko Suomea tarkasteltuna Jyväskylä, jossa valtionosuudet putosivat yhteensä 27,2 miljoonaa euroa. Asukasta kohden tarkasteltuna pudotus on 190 euroa/asukas.

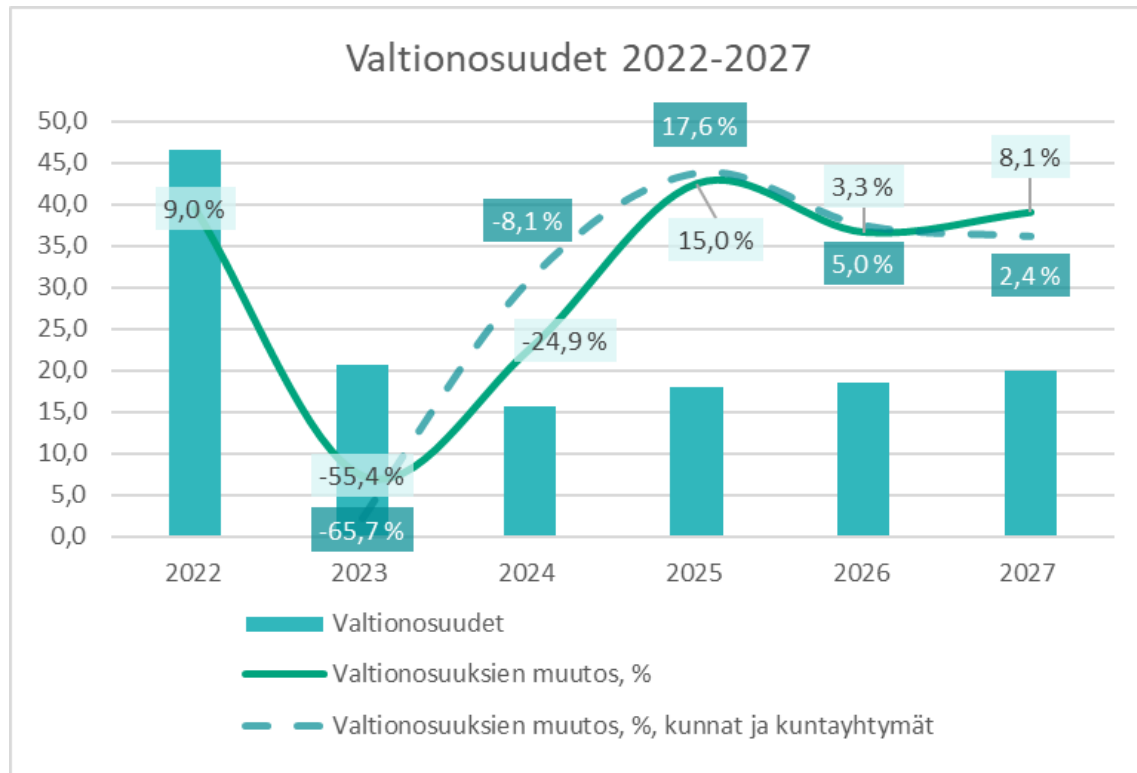
Kun valtionosuuskriteeristöä uudistetaan, osa kunnista voittaa ja osa häviää nykytilanteeseen verrattuna. Laukaan ennakoidaan olevan ”voittavien” kuntien puolella. Lisätietoa asiasta saadaan myöhemmin, kun ennakkolliset kuntakohtaiset laskelmat julkaistaan. Äkillisiä ja dramaattisia muutoksia valtionosuuden määrään ei heti uudistuksen alusta kannattane kuitenkaan odottaa: ennakkotietojen mukaan muutoksia loivennetaan uudella, kaikki vaikutukset yhteen summaavalla tauluksella ja siirtymäajalla.

Vuoden 2024 muutetun talousarvion mukaiset valtionosuudet ovat 15,4 miljoonaa euroa. Vuonna 2025 valtionosuudet kasvavat 17,9 miljoonaan euroon. Kasvun taustalla on TE-palvelujen siirtyminen kuntaan. TE-palveluiden rahoitus kuuluu valtionosuuspohjaan. Valtionosuus vuodelle 2026 on arvioitu varovaisuuden periaatteella kuntatalouden valtionosuusarvioon peilaten.

Kuntakohtaisia laskelmia uusien kriteerien mukaisista valtionosuuksista ei ole vielä julkaistu. Viitteitä siihen, että Laukaan kunnan valtionosuudet paranisivat, on olemassa. Valtionosuuksien tasoa tämänhetkiseen verrattuna on vuodelle 2027 varovaisuuden periaate huomioiden hieman nostettu.

Seuraavassa taulukossa on esitetty valtionosuuksien määrä ja muutos Laukaassa. Sitä seuraava kuvio puolestaan havainnollistaa Laukaan kunnan valtionosuuksien kehityksen, ja vertailee valtionosuuksien kehitystä koko maan valtionosuuksien kehitykseen. Kuvioista nähdään, että valtionosuudet kehittyvät koko maan valtionosuuksia heikommien vuosina 2023-2025.

VALTIONOSUUDET (1000 €)	TP 2023	TA/M 2024	TA 2025	Muutos 2024-2025	
				€	%
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	10 946	6 601	9 981	3 380	51,2 %
Verotuloihin perustuva tasaus	8 091	7 592	8 020	428	5,6 %
Harkinnanvarainen valtionosuus	400	0	0	0	0,0 %
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	-1 385	-1 358	-1 268	90	-6,7 %
Verotulomenetysten kompensatiot	2 688	2 613	1 176	-1 437	-55,0 %
YHTEENSÄ	20 741	15 448	17 910	2 462	15,9 %

Laukaan kunnan valtionosuuksien kehitys ja vertailu koko maan valtionosuuksien kehitykseen

2.1.4 Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot ja -kulut koostuvat korkotuotoista, muista rahoitustuotoista, korkokuluista ja muista rahoituskuluista. Korkotuotoiksi arvioidaan 400.000 euroa, josta 305.300 euroa muodostuu Laukaan Vesihuolto Oy:ltä perittävistä korkotuotoista. Muiksi rahoitustuotoiksi arvioidaan 300.000 euroa. Summa muodostuu osinko- ja osuuspääomien koroista sekä viivästyskorkotuotoista.

Talousarvion korkokuluarvio on 2,9 miljoonaa euroa. Korkokuluarvio perustuu markkinoiden kor-

kokehitysarvioon ja voimassa oleviin korkosuojauksiin. Korkokulujen määrän arvioidaan korkojen laskettua laskevan edellisestä vuodesta. Korkokulujen määrä on kuitenkin noussut nollakorkojen ajoista merkittävästi. Muihin rahoituskuluihin on varattu 10.000 euroa. Muihin rahoituskuluihin kirjataan muassa viivästyskorot ja muut vähäiset rahoituserät.

2.1.5 Suunnitelman mukaiset poistot

Suunnitelman mukaiset poistot perustuvat kunnanvaltuuston 9.9.2014 § 55 hyväksymään poistosuunnitelman perusteisiin ja 7.2.2022 § 28 kunnanhallituksen hyväksymään poistosuunnitelman päivitykseen. Suunnitelman mukaiset poistot ovat vuoden 2025 talousarviossa 7,6 miljoonaa euroa. Talousarvio ei sisällä lisäpoistoja. Suunnitelman

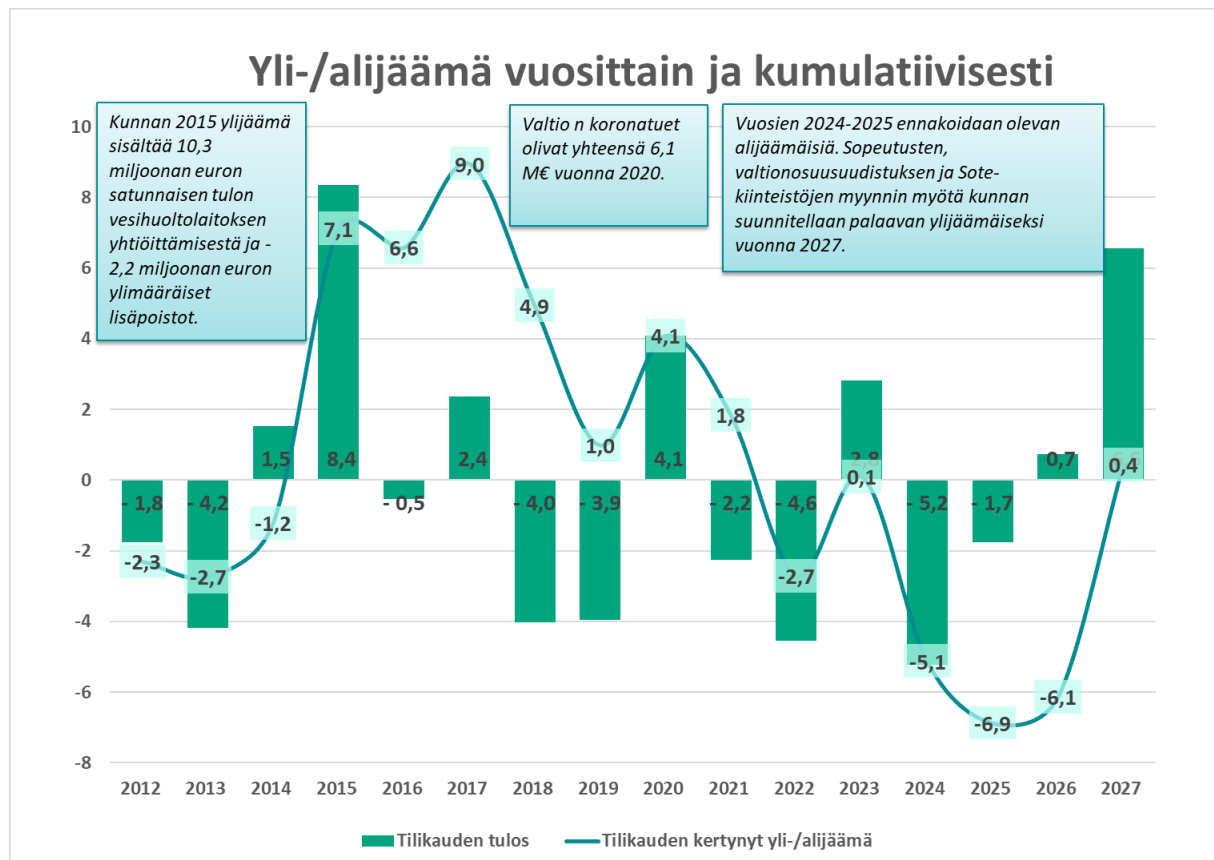
mukaiset poistot kasvavat hieman taloussuunnitteluvuosina: vuonna 2026 poistojen ennakoitaan olevan 7,8 miljoonaa euroa ja vuonna 2027 8 miljoonan tasolla. Poistojen pysyminen edellä kuvulla tasolla edellyttää investointiohjelman pysymistä maltillisena, eli noin 4-5,8 miljoonan euron tasossa taloussuunnitteluvuosina.

2.1.6 Tilikauden tulos

Kuuden miljoonan euron sopeutusohjelman toteuttaminen ei yksinään riitä kattamaan valtionosuuksien jyrkkää laskua, korkojen nousua ja inflaation vaikutusta toimintamenojen kasvuun, vaan palvelualueet ovat tehneet myös muita lisäsopeutuksia. Teknisten tukipalveluiden yhtiöittämisestä ennakoitaan saatavan 1,16 miljoonan euron satunnainen tulo, joka vahvistaa kunnan tuloista. Näistä toimenpiteistä huolimatta vuoden 2025 tulokseksi talousarviossa muodostuu 1,7 miljoonaa euroa tappiota. Taloussuunnitteluvuo-

sien talous tulee olemaan tiukka, ja toimenpiteissä on onnistuttava, jotta vuoden 2025 jälkeen kertynyt 6,9 miljoonan euron alijäämä saadaan katettua vuoden 2027 loppuun mennessä.

Seuraavassa kuviossa on esitetty kunnan yli-/alijäämä vuosittain ja kumulatiivisesti. Vuodet 2024 ja 2025 ovat tappiollisia. Kun sopeutusohjelma on täysimääräisesti viety läpi, vuosien 2026 ja 2027 ennakoitaan olevan ylijäämäisiä. Vuoden 2027 lopussa kertynyttä ylijäämää on taloussuunnitelman mukaan 0,4 miljoonaa euroa.

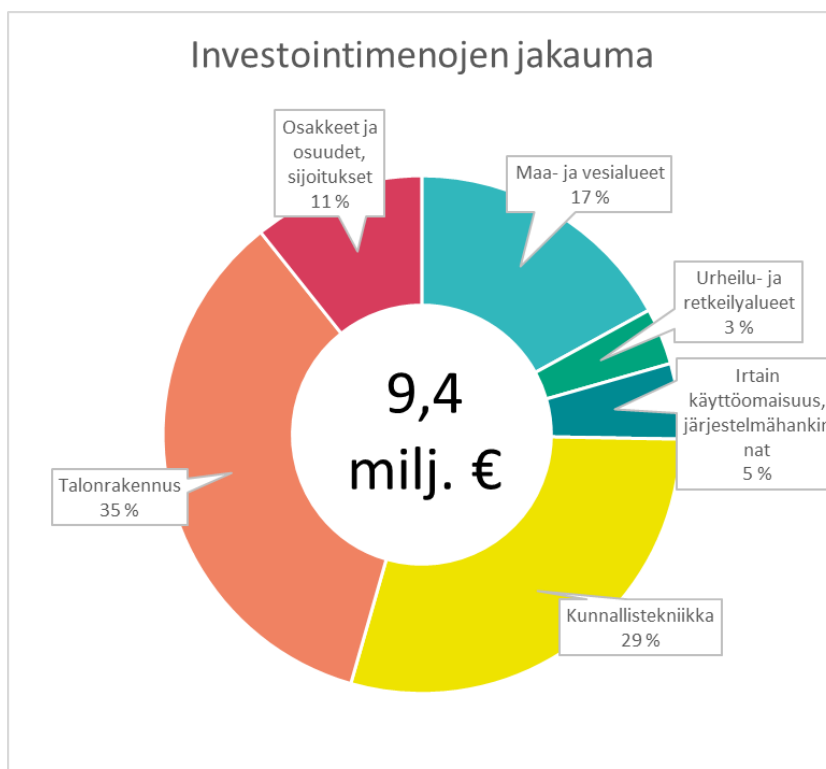
2.1.7 Investoinnit

Vuoden 2025 investointien bruttomenot ovat yhteensä 9,4 miljoonaa euroa. Investointimenoja vastaan arvioidaan saatavan omaisuuden myyntituloja 50.000 euroa ja rahoitusosuuksia 65.000 euroa, jolloin nettoinvestoinniksi muodostuu 9,3 miljoonaa euroa. Investointien määrä on kasvaa vuoteen 2024 verrattuna 4,0 miljoonalla eurolla. Suurin yksittäinen investointi investointiohjelmassa on ruokapalvelukeskuksen rakentaminen, jonka hinta-arvio on 3,1 miljoonaa euroa, josta 2,0 miljoonaa euroa kohdistuu vuodelle 2025. Vuoden 2026 investointitaso on 7,3 miljoonaa euroa ja vuosina 2027-2029 noin 4 miljoonaa euroa.

Vuosina 2014–2023 kunta on investoinut 120,5 miljoonaa euroa, eli keskimäärin 12 miljoonaa euroa vuodessa. Investoinneilla on vastattu väestönkasvuun ja ikärakenteen muutoksen myötä tullessaan palvelutarpeen kasvuun. Investoinneissa näkyy kasvun lisäksi Laukaan hajanainen yhdyskuntarakenne, sillä investointeja on tehty samanaikaisesti eri taajamiin ja maaseutualueille. Suurin investointihanke on ollut Vihtavuoren koulukeskus-hanke, joka on kustannuksiltaan 25,4 miljoonaa euroa. Toinen mittava hanke on edellä mainittu leasingrahoitteinen Koulunmäen koulukeskus-hanke.

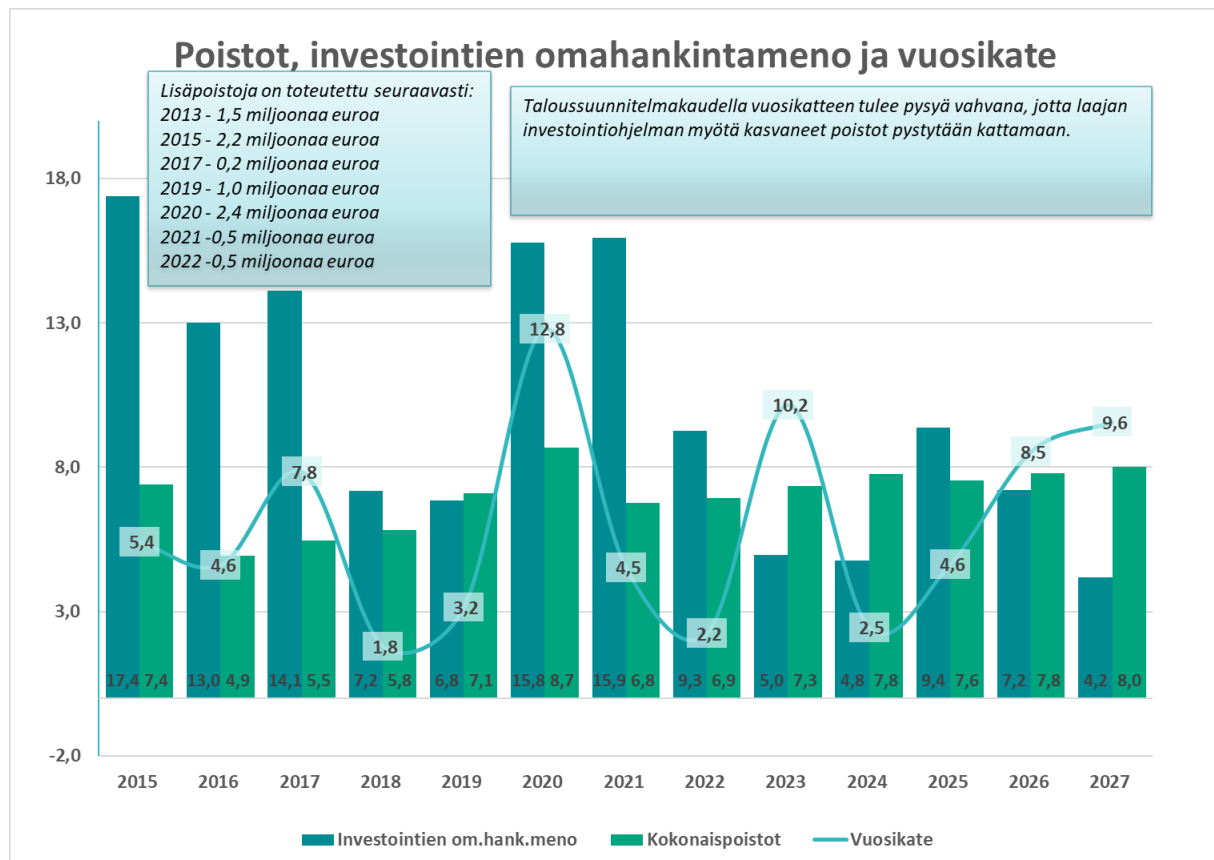
Laukaan kunnan kiinteistöt ovat keskimääräisesti hyväkuntoiset, ja korjausvelan määrää tarkasteltaessa Laukaa sijoittuu kuntien vertailussa huomattavasti keskimääräistä paremmalle sijalle. Jotta poistotaakasta ja korkokuluista ei tulisi liian suuri rasite, 2020 –luvun aikana investointien määrän tulee laskea, jotta investoinneista johtuvaa velkamäärää voidaan alkaa lyhentää. Vuosien 2014-2023 investoinneista noin 58,6 prosentin rahoitus on tulorahoitusta ja noin 41,4 prosenttia velkarahaa.

Seuraavassa kuviossa on kuvattu vuoden 2025 investointien jakautuminen eri investointityypeille. Noin 3,3 miljoonaa euroa kohdistuu talonrakennukseen, ja 2,8 miljoonaa euroa kunnallistekniikkaan. 1,6 miljoonaa euroa on varattu maa- ja vesialueisiin. Maa- ja vesialueiden hankinta ei pääosin lisää kunnan poistotaakkaa, sillä maa- ja vesialueet eivät ole poistonalaista omaisuutta. Osakkeisiin, osuuksiin ja sijoituksiin varataan 1,0 miljoonaa euroa. Irtainta omaisuutta ja järjestelmähankintoja tehdään 0,4 miljoonalla eurolla, ja urheilu- ja retkeilyalueisiin panostus on 0,3 miljoonaa euroa.

Seuraavassa kuviossa on esitetty keskeisten talouden tunnuslukujen kehitys miljoonina euroina. Vuoteen 2023 saakka luvut perustuvat toteutuneisiin tilinpäätöstietoihin, vuoden 2024 luvut elokuun 2024 tilinpäätösennusteen lukuihin ja vuosien 2025–2027 luvut talousarvioon ja taloussuunnitelmaan.

Taloussuunnitteluvuosien luvut sisältävät toimintakatteen sopeutuksia ja omaisuuden myynnin satunnaisen tulon 5 miljoonaa euroa vuonna 2027. Lisäksi valtionosuusuudistuksen vuonna 2027 on ennakoitu varovaisuuden periaatteella olevan Laukaan kunnalle myönteinen.

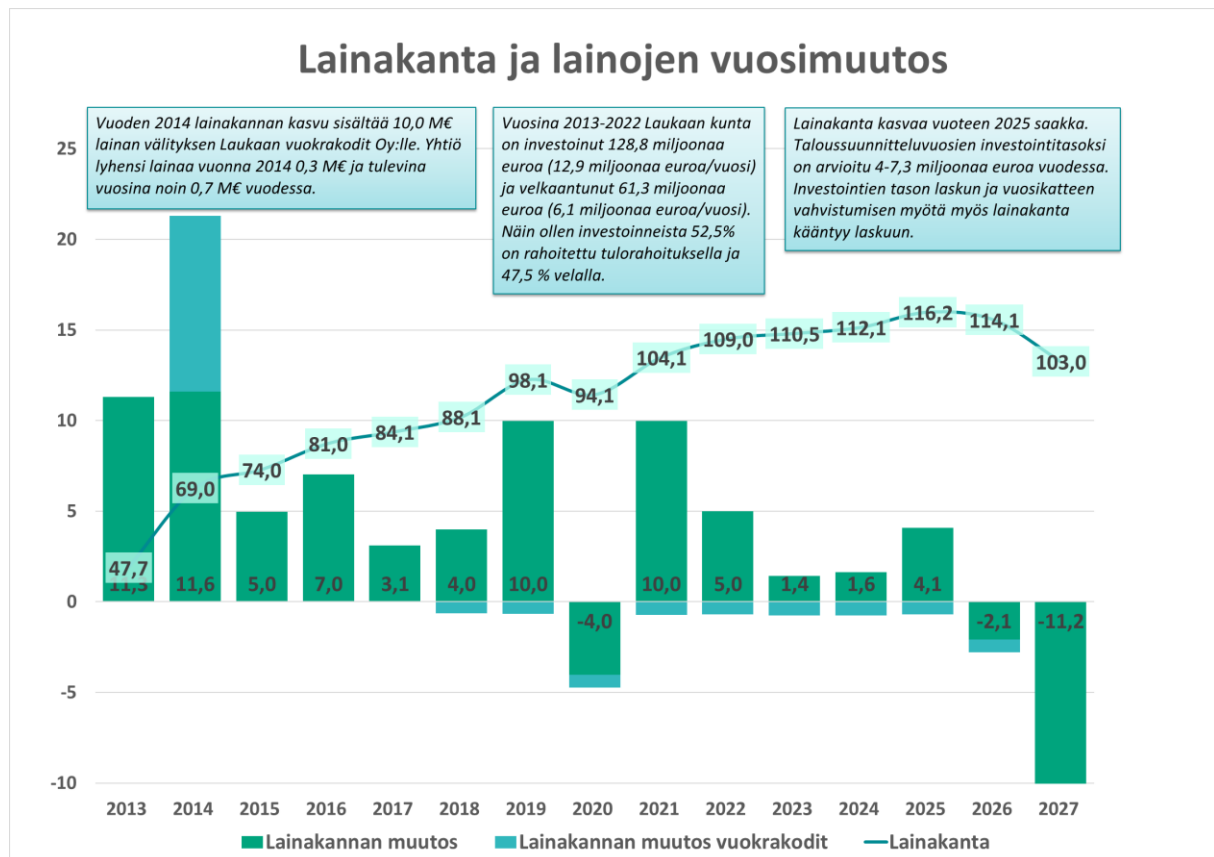
Laukaan kunnan vuosikatteen, poistojen ja investointien omahankintamenojen kehitys.

2.1.8 Lainakannan muutokset

Vuoden 2025 kuluessa lainamäärän ennakoidaan kasvavan 4,1 miljoonaa euroa. Lainakanta on vuoden lopussa 116,2 miljoonaa euroa, eli 6.193 euroa asukasta kohden. Kunnan lainakantaan sisältyy myös Laukaan Vuokrakodeille ja Laukaan Vesi- huoltoyhtiölle myönnettyt lainat. Vuokrakotien lainamäärä vuoden 2025 lopussa on noin 2,2 miljoonaa euroa, eli 119 euroa asukasta kohden. Vesi- huoltoyhtiön 31.12.2025 erääntyvän bullet-lainan

määrä puolestaan on 15,265 miljoonaa euroa, eli 813 euroa asukasta kohden. Vuoden 2025 talousarvioon sisältyy uusi 1,16 miljoonan euron antolaina Laukaan tekniset tukipalvelut oy:lle.

Vuoden 2025 jälkeen investointitason on suunniteltu laskevan ja vuosikatteen vahvistuvan, jolloin lainamäärä kääntyy laskuun.

Laukaan kunnan lainakannan kehitys ja vuosittaiset muutokset 2013-2027

2.1.9 Antolainauksen muutokset

Rahoituslaskelmalle on budjetoitu 1,16 miljoonan euron antolaina Laukaan tekniset tukipalvelut oy:lle ja 100.000 euroa hankkeiden välirahoitusta varten.

Ennen vuotta 2024 myönnettyjen antolainojen on laskettu pienenevän noin 700.000 euroa. Tämä koostuu valtuuston 28.4.2014 § 83 päättämästä

Laukaan kunnan ja Laukaan vuokratodit Oy:n välistä rahoitusjärjestelystä, jossa kunnan myöntämällä 10,0 miljoonan euron antolainalla konvertoitiin Laukaan Vuokratodi Oy:n valtiokonttorin lainoja. Velkakirjan mukaisesti lainan korko on tarkistettu 1.7.2024 ja koron määräksi määritelty 3,6 prosenttia. Vuoden 2025 lopussa antolainan saldo on noin 2,2 miljoonaa euroa. Lisäksi Väentupa ry:n lainaa lyhennetään 2000 euroa kuukausittain.

2.1.10 Taloussuunnitteluvuodet

Taloussuunnitteluvuosien meno- ja tulokehitys on arvioitu inflaatiokehitysarvion mukaisesti: vuoden 2026 inflaatioksi arvioidaan 1,3 prosenttia ja vuoden 2027 inflaatioksi 1,8 prosenttia. Palkkakulut on arvioitu ansiotasoindeksillä 3,7 % molemmille taloussuunnitteluvuosille. TE-uudistuksen vaikutukset on budjetoitu menojen ja valtionosuuksien

lisäyksenä vuodelle 2025 ja siitä eteenpäin. Sopeutusohjelman mukaiset sopeutukset on kirjattu taloussuunnitelmaan vuodelle 2026. Sopeutusohjelman toimenpiteistä 0,3 miljoonaa euroa kohdistuu henkilöstöohjeistukseen, henkilöstöjohtamiseen ja työhyvinvointiin, 0,8 miljoonaa euroa palvelujen järjestämiseen ja 0,8 miljoonaa euroa palveluihin, palvelun laatuun ja laajuuteen. Vuoden

2026 jälkeen sopeutusohjelma on täysimääräisesti viety palvelutuotantoon.

Verotulot on budjetoitu Kuntaliiton veroennustekehikon mukaisesti. Valtionosuuksien arviointi on haastavaa käynnissä olevan valtionosuusuudistuksen vuoksi. Kuntakohtaisia laskelmia uusien kriteerien mukaisista valtionosuuksista ei ole vielä julkaistu. Viitteitä siihen, että Laukaan kunnan valtionosuudet paranisivat uudistuksen seurauksena,

on olemassa johtuen Laukaan nuorekkaasta väestörakenteesta. Valtionosuuksien tasoa tämänhetkiseen verrattuna on varovaisuuden periaate huomioiden hieman nostettu vuonna 2027.

Sote-kiinteistöjen myyntiä pyritään edistämään. Vuodelle 2027 on budjetoitu sote-kiinteistöjen myynnistä viisi miljoonaa euroa satunnaista tuloa.

2.1.11 Muut merkittävät taloudelliset vastuut

Taselainojen lisäksi kunta on rahoittanut rakennushankkeita kiinteistöleasingrahoituksella. Lievestuoreen koulu valmistui elokuussa 2018. Lievestuoreen koulun rakennushankkeeseen liittyvä 20 vuoden kiinteistöleasing sopimus on yhteisarvoaan 15 miljoonaa euroa. Vuonna 2019 käynnistynyt Laukaan kirkonkylän koulunmäen rakennushanke rahoitetaan myös kiinteistöleasingilla. Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa rakennettiin vuosien 2019 ja 2020 aikana Sydän-Laukaan koulun ja Laukaan lukion laajennusosa sekä Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopiston tilat. Ensimmäisen vaiheen leasing sopimuksen kokonaisarvo on 11 miljoonaa euroa. Toisessa vaiheessa rakennettiin kirkonkylän koululle uudet tilat, jolla korvattiin kokonaisuudesta puretut A-, B- ja C -rakennukset. Molempien vaiheiden kiinteistöleasing sopimusten yhteisarvo on noin 30 miljoonaa euroa.

Leasing sopimusten kustannukset kohdistuvat tilojen käyttäjien eli pääasiassa sivistyspalveluiden käyttötalouden vuokriin. 20 vuoden leasingvuokrasopimuksen jälkeen kunta voi joko jatkaa leasingvuokrasopimusta edelleen 10 vuodelle tai lunnastaa kiinteistön jäännösarvolla tai osoittaa kiinteistölle muun ostajan.

Laukaan kunta on toiminut takaajana, ja kunnan myöntämien takauksien yhteenlaskettu määrä oli 21 miljoonaa euroa vuoden 2023 päättyessä. Takauksista 18,8 miljoonaa euroa kohdistui Laukaan kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta tehdyistä takauksista.

Laukaan kunta on tehnyt hankintasopimuksen Leppäveden liikuntapuiston sisäliikuntatilojen toteutuksesta. Sopimuksen nojalla Leppäveden liikuntapuistoon rakennetaan monitoimihalli sekä ylipainehalli. Kunta toimii hankkeessa niin sanotusti välivuokraajana. Kunta vuokraa rakennettavat tilat kiinteistöyhtiöltä ja vuokraa tilat edelleen operaattoriyhtiölle, joka vastaa tilojen toiminnasta sekä ylläpitokustannuksista.

Liikuntatilojen pääomavuokra on vuokrasopimuksen alkaessa 750.000 euroa vuodessa. Kunta on sitoutunut ostamaan tilojen päivävuorot 250.000 euron vuosihinnalla. Vuokrasopimusten pituus on 15 vuotta. Vuokrasopimus käynnistyi marraskuussa 2024.

Talousarviossa on varattu nettomääräisesti 250.000 euron määräraha, joka vastaa kunnan sopimusten mukaista vastuuta hankkeen vuosittaisista kustannuksista.

Liikuntatilojen kustannukset ja taloudelliset riskit tulee ottaa huomioon osana suunnitelmakauden taloussuunnittelua. Kunnan riskejä hankkeessa on arvioitu osana hankkeeseen liittyvää päätöksentekoa. Merkittävimmän taloudellisen riskin kunnalle aiheuttaa se, että kunta on vastuussa kustannuksista kiinteistöyhtiölle riippumatta siitä, suoriutuuko operaattoriyhtiö maksuvelvoitteistaan kuntaa kohtaan. Kunnalla on etuosto-oikeus kiinteistöyhtiön osakkeisiin, mikäli operaattoriyhtiö joutuu maksuvaikeuksiin.

2.2 Kuntakonserni ja kuntakonserniin kuuluvien yhtiöiden tavoitteet

Kuntakonserni on määritelty kuntalaissa kirjanpitolain konsernimääritelmän mukaisesti. Kuntalain 6 § mukaan yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta on kunnan tytäryhteisö. Kunnalla katsotaan olevan määräysvalta toisessa yhteisössä, kun sillä on:

- 1) enemmän kuin puolet kohdeyhtymän kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä ja tämä äänen enemmistö perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen
- 2) oikeus nimittää tai erottaa enemmistö jäsenistä kohdeyhtymän hallituksessa tai siihen verrattavassa toimielimessä taikka toimielimessä, jolla on tämä oikeus, ja oikeus perustuu samoihin seikkoihin kuin 1 kohdassa tarkoitettu äänten enemmistö.

Kunta kirjanpitolain mukaisineen tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin. Laukaan kuntakonserni muodostuu Laukaan kunnasta, Laukaan

Vesihuolto Oy:stä (100 %) Laukaan vuokratodit Oy:stä (100 %) ja Laukaan kehitysyhtiö Oy:stä (93,3 %) ja vuonna 2024 perustetusta Laukaan tekniset tukipalvelut Oy:stä (100 %), jolla ei vielä talousarvion laatimishetkellä ole operatiivista toimintaa koska sen on suunniteltu alkavan vasta vuoden 2025 aikana. Kuntakonserni tarkoittaa yhteisöjä, joissa kunta voi käyttää tosiasiallista päätösvaltaa. Konsernitilinpäätökseen yhdistellään kuntakonsernin lisäksi kuntayhtymät peruspääoman mukaisessa suhteessa ja osakkuusyhteisöjen (omistusosuus 20%-50%) omistusosuutta vastaava osuus voitosta/tappiosta.

Konsernitilinpäätöksessä kuntakonsernin vuositalouden toimintatuotoista ja -kuluista Laukaan kunta muodostaa noin 90 prosenttia ja loput yhteisöt noin 10 prosenttia. Seuraavassa on kuva Laukaan kuntakonserniin kuuluvista yhteisöistä sekä konsernitilinpäätökseen yhdisteltävistä yhteisöistä.

Yhteenveto konsernitilinpäätökseen sisällyvistä yhteisöistä

Laukaan kunta				KUNTA KONSERNI	KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN YHDISTELY
Tytäryhteisöt (yli 50 % omistusosuus)	Omistusosuus	Kotipaikka			
Laukaan Vuokratodit Oy	100 %	Laukaa			
Laukaan Kehitysyhtiö Oy	93,3%*	Laukaa			
Laukaan Vesihuolto Oy	100 %	Laukaa			
Laukaan Tekniset Tukipalvelut Oy	100 %	Laukaa			
Kuntayhtymät					
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä	7,5 %	Jyväskylä			
Keski-Suomen Liitto	7,0 %	Jyväskylä			
Äänekosken ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä	6,4 %	Äänekoski			
Osakkuusyhteisöt (20 % - 50 % omistusosuus)					
Jyväseudun liikenneturvallisuuskeskus Oy	48,0 %	Laukaa			
Laukaan Linja-autoasemakiinteistö Oy	26,1 %	Laukaa			

*Laukaan Kehitysyhtiö Oy omistaa loput osakkeet 6,7 % itse.

Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja muodostavat Konsernijohdon. Valtuusto voi talousarviossa asettaa konsernijohdolle tavoitteita.

Konsernijohdon tavoite vuodelle 2025:

- Konsernijohdon tulee huolehtia tytäryhteisöjen omistajaohjauksesta siten, että kuntastrategian tavoite kuntakonsernin taseen ylijäämäisyydestä voi toteutua 2030 mennessä.

Tytäryhtiöiden toimintaa ohjataan omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen mukaisesti. Konsernijohdon muodostavat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Osana talousarviota kunta asettaa tytäryhteisöilleen tavoitteita.

Laukaan Vesihuolto Oy

Laukaan Vesihuolto Oy:n yhtiömuotoinen toiminta on käynnistetty vuoden 2016 alusta lukien. Vesihuoltoyhtiö toimittaa asiakkailleen hyvää talousvettä ja huolehtii asiakkaiden viemäriverisien poisjohtamisesta, jotka käsitellään JS-Puhdistamolla. Hyvä palvelutaso tuotetaan ympäristön kannalta kestävällä tavalla, liiketaloudellisesti kannattavasti ja kohtuullisin kustannuksin. Toiminta-ajatuksen mukaan vesihuoltoyhtiön ydintehtäviin kuuluvat vesihuoltotoiminnan strateginen johtaminen ja kehittäminen sekä asiakassuhteet ja palvelujen hinnoittelu. Toiminta-ajatuksen toteuttamiseksi ydintehtäviin kuuluvat myös vesihuoltoverkostojen pitkäaikainen hallinta, vedenhankinnasta, -käsittelystä ja jäteveden poisjohtamisesta huolehtiminen. Laukaan Vesihuolto Oy tekee yhteistyötä JS-Puhdistamo Oy:n kanssa jätevesien puhdistamisen osalta ja Alva Oy:n kanssa jätevesien johtamisen osalta.

Keskeisiä tunnuslukuja 2023:

Liikevaihto: 4,6 miljoonaa euroa

Liikevoitto: 0,2 miljoonaa euroa

Tilikauden voitto/tappio: -0,3 miljoonaa euroa

Oma pääoma: 1,9 miljoonaa euroa

Taseen ali-/ylijäämä: -1,3 miljoonaa euroa

Lainakanta: 20 miljoonaa euroa

Laukaan Vesihuolto Oy:n tavoitteet vuodelle 2025:

- Laukaan Vesihuolto Oy:tä kehitetään pitkäjänteisesti osana Laukaan kuntakonsernia.
- Yhtiön on laadittava taloussuunnitelma, joka tähtää siihen, että yhtiöllä ei ole taseessa alijäämiä vuoden 2027 tilinpäätöksessä.
- Yhtiön omaisuuden arvo ja käyttökunto ylläpidetään jatkuvan korjauksen periaatteella ja peruskorjaustoiminnalla.
- Toiminnassa otetaan huomioon energiatehokkuus kunnan hyväksymän strategian mukaisesti. Kestävän kehityksen ja ympäristöarvojen periaatteet huomioidaan.
- Vesihuollossa on otettu käyttöön uusia digitaalisia välineitä liittyen viestintään, automaatioon ja verkostonhallintaan. Niiden käyttöä ja digitaalista osaamista kehitetään edelleen.
- Yhtiö kehittää yhteistyötä vesiosuuskuntien kanssa ja selvittää niiden liittämismallia vesihuoltoyhtiöön, mikäli osuuskunnilla ilmenee siihen tarvetta.

Laukaan Kehitysyhtiö Oy

Laukaan Kehitysyhtiö Oy toimii kunnan omistamana kehitysyhtiönä toteuttaen kunnan elinkeino- ja yrityspalveluja kunnan tavoitteiden mukaisesti.

Kunta ostaa Laukaan Kehitysyhtiö Oy:ltä palveluita elinkeinopoliittisten tavoitteiden toteuttamiseksi kunnan talousarviossa määritellyllä summalla, joka vuoden 2025 talousarviossa on 48.000 euroa. Lähtökohtana on hankkeiden toteuttaminen yhteistyössä alueen yritysten ja julkisten toimijoiden kanssa.

Yhtiön toiminnan tavoitteena ei ole tuottaa pitkällä aikavälillä taloudellista voittoa, vaan kohdentaa resurssit Laukaan elinkeinoelämän toimintaedellytyksien parantamiseen. Yhtiön ulkopuolinen rahoitus perustuu osaomistuksen tuottoihin, osallistumismaksuihin, hankerahoitukseen, asiantuntijapalveluiden myyntiin jne. Osaomistajuuksmalloissa yhtiö toteuttaa exit-strategiaa.

Kehitysyhtiölle on hankkinut uusia merkittäviä omistuksia vuoden 2024 aikana. Yhtiö omistaa 40 % Leppäveden liikuntahalleja operoivasta Hirviareena Oy:stä ja se osti osoitteessa Laukaantie 25 sijaitsevan kiinteistön. Yhtiön omistuksiin liittyvä kehittämistyö ja riskienhallinta ovat tärkeässä roolissa yhtiön toiminnassa tulevana vuosina.

Yhtiön hallituksen puheenjohtaja on kunnanjohtaja ja hallituksen jäsenenä on kunnan luottamushenkilöedustaja sekä kolme paikallista elinkeinoelämän edustajaa.

Keskeisiä tunnuslukuja 2023:

Liikevaihto: 0,2 miljoonaa euroa

Liikevoitto: 0,01 miljoonaa euroa

Tilikauden voitto/tappio: 0,01 miljoonaa euroa

Oma pääoma: 0,8 miljoonaa euroa

Taseen ali-/ylijäämä: 0,4 miljoonaa euroa

Lainakanta: 0 euroa

Laukaan kehitysyhtiö Oy:n tavoitteet vuodelle 2025:

- Kehitysyhtiö tavoittelee omistamalleen Laukaantie 25 kiinteistölle ratkaisua, joka mahdollistaa kunnan toimistotilojen toteutuksen ja keskustan kehityskuvan toteutumisen.
- Kehitysyhtiö tavoittelee osaomistamansa Hirviareena Oy:n liiketoiminnan kehittämistä siten, että riski sijoitetun pääoman menettämisestä minimoidaan.
- Kehitysyhtiö toimii aktiivisesti kunnan elinkeino-ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi.

Laukaan Vuokratodit Oy

Laukaan Vuokratodit Oy käsittää 49 kohdetta, joissa on noin 650 asuntoa. Lisäksi yhtiö omistaa yksittäisiä osakehuoneistoja. Vuokratolokohteita on kunnan neljässä taajamassa. Yhtiön toimialana on hallinnoida, vuokrata ja rakennuttaa vuokra-asuntoja sekä vastata niiden ylläpidosta ja arvonsäilymisestä. Tavoitteena on vastata kunnan vuokra-asuntokysyntään taloudellisesti, tehokkaasti ja asiakaslähtöisesti.

Keskeisiä tunnuslukuja 2023

Liikevaihto: 5,3 miljoonaa euroa

Liikevoitto: 0,7 miljoonaa euroa

Tilikauden voitto/tappio: 0 euroa

Oma pääoma: 0,4 miljoonaa euroa

Taseen ali-/ylijäämä: -0,2 miljoonaa euroa

Lainakanta: 26,5 miljoonaa euroa

Laukaan Vuokratodit Oy:n tavoitteet vuodelle 2025:

- Kohteiden vuokrataso on seudun yleisten markkinavuokrien tasolla
- Käyttökateprosentti on yli 35 %
- Käyttöaste keskimäärin yli 95 %
- Kohteiden keskimääräinen kuntoluokka säilyy pitkällä aikavälillä yli 55 %
- Yhtiö laatii kohdekannasta PTS:ia (pitkän tähtäimen suunnitelma) talousarvion sallimissa rajoissa
- Yhtiö voi suunnitella ja edistää liiketaloudellisesti kannattavaa uudistuotantoa kunnan alueella
- Hoitokatteeltaan heikoimpien kohteiden osalta laaditaan myyntisuunnitelma ja tutkitaan myynnin vaikutukset yhtiölle ja vuokra-asuntomarkkinoille, kohteiden myynnistä pyydetään erillinen omistajaohjaus
- Yhtiö tarkastelee yhteistyössä Laukaan tekniset tukipalvelut oy:n kanssa mahdollisuutta molempien yhtiöiden liiketoimintaa hyödyttävään yhteistyöhön.

Laukaan tekniset tukipalvelut Oy

Laukaan tekniset tukipalvelut oy on vuonna 2024 perustettu kunnan täysin omistama tytäryhtiö. Uuden yhtiön perustamisen taustalla on talouden tasapainottamisohjelma, jonka yhtenä toimenpiteenä haetaan teknisten tukipalveluiden kustannuksista noin miljoonan euron säästöjä yhtiöittä-mällä tukipalvelutoiminta. Yhtiön toiminnaksi on tarkoituksena siirtää kunnan kiinteistönhoito ja kiinteistöjen kunnossapito, katujen kunnossapito, puistojen ja yleisten alueiden hoito, puhtauspalvelut, liikuntapaikkojen hoito, vahtimestari- ja var-tiointipalvelut. Yhtiömuotoinen palvelutoiminta on tavoitteena aloittaa 30.6.2025 mennessä valtuuston erilliseen päätökseen perustuen. Yhtiö on perustettu vuonna 2024, mutta toiminnan siirtymisen yksityiskodista ei ole talousarvion laatimishetkellä valtuuston päätöstä. Valtuusto asettaa talousarviossa tavoitteita yhtiölle olettaen, että toiminnan siirto yhtiölle toteutuu valmistelun mukaisesti. Yhtiön pääomarakenteeseen ja rahoitukseen liittyvät kysymykset huomioidaan valtuuston

päätöksessä liiketoimintakaupasta ja mikäli liike-toimintakaupalla on vaikutuksia kunnan talousarvioon, tekee valtuusto samalla tarvittavat päätökset talousarvion muutoksista. Valmistelun lähtökohtana on, että palvelutuotannossa työskentelevä henkilöstö siirtyy yhtiön palvelukseen vanhoina työntekijöinä ja palvelutuotantoon liittyvä käyttöomaisuus myydään yhtiölle käypään hintaan. Kunnan tulee pääomittaa yhtiötä riittävästi, jotta sen toiminta voi käynnistyä ja yhtiön hallituksella on turvalliset edellytykset kehittää toimintaa asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laukaan tekniset tukipalvelut Oy:n tavoitteet vuodelle 2025:

- Teknisten tukipalveluiden kokonaiskustannukset kunnalle ovat yhtiön ensimmäisestä toimintavuodesta alkaen 20 % vuoden 2022 tasoa matalammat.
- Yhtiön toimintaa kehitetään pitkäjänteisen mutta joustavan kumppanuuden toteutumiseksi kuntakonsernissa
- Palvelutuotannon suoritekohtaisten yksikköhintojen seuranta mahdollistetaan kaikilla yhtiön toimialueilla ensimmäisen toimintavuoden loppuun mennessä.
- Yhtiö tarkastelee yhteistyössä Laukaan Vuokrakodit oy:n kanssa mahdollisuutta molempien yhtiöiden liiketoimintaa hyödyttävään yhteistyöhön.
- Yhtiö varautuu hyvinvointialueen käytössä olevien kiinteistöjen palvelutuotannon päättämiseen vuonna 2026.

Kuntakonsernin riskienhallinta

Talousarviossa tulee arvioida kuntakonserniin ja tytäryhteisöihin liittyviä merkittäviä riskejä. Laukaan kuntakonsernissa kunnanhallituksen antamat ohjeet sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta koskevat myös tytäryhteisöjä, joita edellytetään vuosittain laatimaan riskianalyysi ja tunnistamaan merkittävimmät yhtiötä koskevat riskit. Tytäryhtiöt ovat laatineet riskianalyytit vuonna 2024. Kunnan talousarviossa on olennaista tarkastella yhtiöihin liittyviä riskejä erityisesti omistamisen näkökulmasta ja taloudellisesta näkökul-

masta. Seuraavassa on arvioitu omistajan näkökulmasta kunkin tytäryhteisön keskeisimpiä riskejä

Laukaan Vuokrakodit Oy:n taloudellinen tilanne on pääosin kestäväällä pohjalla, mutta riskinä on erityisesti yhtiön talouden heikentyminen käyttöasteen laskiessa tai vuokraustoiminnan kannattavuuden heikentyessä. Tällaisessa tilanteessa kunta voisi joutua turvaamaan yhtiön pääoman riittävyyttä varsinkin kun yhtiön omavaraisuusaste on erittäin heikko. Yhtiön pääomittamisen tarvetta ei kuitenkaan pidetä erityisen todennäköisenä riskinä lähitulevaisuudessa. Yhtiön näkymissä ei ole sellaisia tekijöitä, jotka uhkaisivat olennaisesti sen taloudellista asemaa. Kunta on asettanut yhtiölle talousarviotavoitteita, joilla riittävän vahva taloudellinen asema pyritään turvaamaan myös tulevaisuudessa.

Laukaan kehitysyhtiö Oy on velaton yhtiö, mutta sen omistukset ja osuomistukset sisältävät merkittäviä riskejä eikä yhtiöllä ole merkittäviä vapaita pääomia taloudellisten takaiskujen turvaksi tai kehittämistyön toteuttamiseksi. Taloudellisena riskinä kehitysyhtiöllä on menettää sijoitettuja pääomia omistuksista.

Laukaan vesihuolto Oy on kiinteästi kunnan ydin-toimintaan ja kuntalaisten jokapäiväisiin tarpeisiin liittyvää toimintaa. Riskit vesihuoltotoiminnan häiriöistä koskettavat aina suoraan myös kuntaa, vaikka pääasiallisena toimijana niiden hoitamisessa olisi yhtiö. Vesihuoltolain mukainen velvoite kerätä vesihuollon maksuina vesihuollon kustannuksia vastaava määrä tuloja rajoittaa taloudellisten riskien määrää vesihuoltotoiminnassa. Lyhytaikainen alijäämäisyys yhtiössä voisi johtaa pääomittamisen tarpeeseen, mutta ei ole todennäköistä.

Laukaan tekniset tukipalvelut oy on perustettu ensisijaisesti taloudellisiin tavoittein. Sen osalta keskeiset riskit liittyvät nimenomaan taloudellisten tavoitteiden saavuttamatta jäämiseen ja päinvastoin kustannustasojen nousuun, kun ulkoiseen taseeseen siirretty toiminta esimerkiksi lisää hallinnollisen työn määrää ja kustannuksia kuntakonsernissa. Yhtiön edellytykset toteuttaa tavoiteltuja

säästöjä ovat kiinteästi yhteydessä kunnan tilaajana määrittelemään tukipalveluiden palvelutasoon. Yhtiömuotoisen toiminnan kautta voidaan saavuttaa joustavuutta ja tehokkuutta, mutta säästöjen toteutuminen edellyttää myös palvelutason säätämistä tavoiteltua kustannustasoa vastaavaksi tilaajan puolelta. Riskiä tulee hallita aktiivisella seurannalla ja omistajaohjauksella. Lisäksi

riskinä on lainsäädännöllisen toimintaympäristön muutokset yhtiömuotoisen inhouse-toiminnan osalta.

2.3 Erityismääräyksiä

Hallintosäännön 65 § mukaisesti kunnanvaltuusto vahvistaa talousarviossa poistolaskennan pohjaksi pienhankintarajan, eli hankintamenon määrän, jonka alittavia hankintoja ei aktivoida taseeseen, vaan kirjataan tilikauden käyttötalouden kuluksi. Hankintarajaksi vahvistetaan 10.000 euroa ilman arvonlisäveroa.

Palvelualueet vastaavat määrärahan riittäväydestä. Talousarvioon sisältyvää sitovaa määrärahaa ei saa ylittää ilman kunnanvaltuuston lupaa. Mikäli vastuualue ei kykene talousarviovuoden aikana toimimaan myönnetyn määrärahasa puitteissa, sen tulee tehdä lautakunnalle ja edelleen kunnanhallitukselle ja -valtuustolle talousarvion muutosesitys.

Kustannusten vyörytystä käytetään keskitetysti hoidettujen palvelujen kustannusten oikeaan kohdentamiseen. Sen tarkoituksena on antaa kustannuksista oikea kuva. Vyörytyksellä ei ole vaiku-

tusta määrärahoihin, koska vyörytyserät eivät sisälly toimintakatteeseen vaan ne käsitellään laskennallisissa erissä.

Maksujen ja taksojen perusteet

Osana talousarvion hyväksymistä kunnanvaltuusto hyväksyy yleiset perusteet eri palveluista perittäville maksuille ja taksoille. Hallintosäännön mukaan valtuusto päättää maksujen yleisistä perusteista. Maksuista ja taksoista päättää ensisijaisesti lautakunta omalla toimialallaan ja kunnanhallitus, jos se ei kuulu millekään lautakunnalle.

Laukaan kunta perii maksuja ja taksoja ensisijaisesti lakisääteisten enimmäismäärien mukaisesti. Lautakunta voi päättää tästä pääsäännöstä poikkeavasta maksusta tai taksasta, jos päätös on perusteltavissa myös kunnan taloudellisen tilanteen näkökulmasta.

3 KÄYTTÖTALOUSOSA

3.1 Yhteenvedo talousarvion 2024 käyttötaloudesta

TOIMINTATUOTOT 2023 - 2025

1 000 euroa	TP 2023	TPE 2024	TA2025	Muutos 2024-2025 euroa	%
Konsernihallinto	3 688,6	3 353,7	2 898,6	-455,1	-13,6 %
Hallintopalvelut	1 804,1	1 330,0	1 373,0	43,0	3,2 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	291,1	233,5	252,5	19,1	8,2 %
Elinkeinopalvelut	1 593,4	1 790,2	1 273,1	-517,1	-28,9 %
Sivistyspalvelut	4 489,1	3 182,3	2 683,3	-499,0	-15,7 %
Hallinto- ja sivistyspalvelut	50,6	13,4	14,0	0,6	0,0 %
Varhaiskasvatus	1 005,5	760,0	687,0	-73,0	-9,6 %
Perusopetuspalvelut	2 277,6	1 434,8	1 319,9	-114,9	-8,0 %
Lukio	117,8	145,0	18,0	-127,0	-87,6 %
Kansalaisopisto	161,7	140,0	112,7	-27,4	-19,5 %
Kirjastopalvelut	31,9	34,4	25,8	-8,7	-25,2 %
Vapaa-aikapalvelut	712,0	535,4	506,0	-29,4	-5,5 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus	132,1	119,3	0,0	-119,3	0,0 %
Tekniset palvelut	20 586,6	25 504,5	26 169,9	665,4	2,6 %
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	291,0	87,0	96,0	9,0	10,3 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	537,0	430,5	488,0	57,5	13,4 %
Tilapalvelut	14 557,1	19 350,0	20 000,7	650,7	3,4 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	4 344,2	4 839,9	4 814,8	-25,0	-0,5 %
Ympäristövalvonta	857,4	797,1	770,3	-26,8	-3,4 %
YHTEENSÄ	28 764,3	32 040,5	31 751,7	-288,7	-0,9 %

TOIMINTAKULUT 2023 - 2025

1 000 euroa	TP 2023	TA/M2024	TA2025	Muutos 2024-2025	
				euroa	%
Konsernihallinto	8 594,6	8 765,6	11 069,5	2 303,9	26,3 %
Hallintopalvelut	2 238,9	2 430,0	2 769,5	339,5	14,0 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	2 924,9	3 067,2	3 162,8	95,6	3,1 %
Elinkeinopalvelut	3 430,8	3 268,4	5 137,3	1 868,9	57,2 %
Sivistyspalvelut	53 786,7	59 353,9	59 677,7	323,8	0,5 %
Hallinto- ja sivistyspalvelut	289,2	284,9	432,4	147,5	51,8 %
Varhaiskasvatus	14 981,2	16 845,2	17 215,9	370,7	2,2 %
Perusopetuspalvelut	31 137,0	34 157,8	34 421,8	264,0	0,8 %
Lukio	2 673,2	3 066,6	2 946,8	-119,8	-3,9 %
Kansalaisopisto	714,5	729,0	697,0	-32,0	-4,4 %
Kirjastopalvelut	1 017,6	1 231,0	1 235,6	4,6	0,4 %
Vapaa-aikapalvelut	2 546,5	2 667,1	2 728,3	61,2	2,3 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus	427,5	372,4	0,0	-372,4	-100,0 %
Tekniset palvelut	20 180,6	20 374,8	20 122,7	-252,1	-1,2 %
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	1 434,0	1 454,8	1 427,0	-27,9	-1,9 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	2 613,5	2 510,0	2 460,4	-49,6	-2,0 %
Tilapalvelut	9 984,4	9 769,0	9 917,8	148,8	1,5 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	4 321,0	4 747,3	4 547,3	-200,0	-4,2 %
Ympäristövalvonta	1 827,6	1 893,7	1 770,3	-123,4	-6,5 %
YHTEENSÄ	82 561,8	88 494,4	90 870,0	2 375,6	2,7 %

TOIMINTAKATE 2023 - 2025

1 000 euroa	TP 2023	TA/M 2024	TA 2025	Muutos 2024-2025	
				euroa	%
Konsernihallinto	4 906,0	5 412,0	8 170,9	2 759,0	51,0 %
Hallintopalvelut	434,8	1 100,0	1 396,5	296,5	27,0 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	2 633,9	2 833,7	2 910,3	76,5	2,7 %
Elinkeinopalvelut	1 837,3	1 478,2	3 864,2	2 386,0	161,4 %
Sivistyspalvelut	49 297,6	56 171,6	56 994,4	822,8	1,5 %
Hallinto- ja sivistyspalvelut	238,6	271,5	418,4	146,9	54,1 %
Varhaiskasvatus	13 975,7	16 085,2	16 528,9	443,7	2,8 %
Perusopetuspalvelut	28 859,5	32 723,0	33 101,9	378,9	1,2 %
Lukio	2 555,4	2 921,6	2 928,8	7,2	0,2 %
Kansalaisopisto	552,8	589,0	584,4	-4,6	-0,8 %
Kirjastopalvelut	985,7	1 196,5	1 209,8	13,3	1,1 %
Vapaa-aikapalvelut	1 834,5	2 131,7	2 222,3	90,5	4,2 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus	295,4	253,1	0,0	-253,1	0,0 %
Tekniset palvelut	-406,0	-5 129,7	-6 047,1	-917,4	17,9 %
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	1 143,1	1 367,8	1 331,0	-36,9	-2,7 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	2 076,5	2 079,5	1 972,4	-107,1	-5,2 %
Tilapalvelut	-4 572,7	-9 581,0	-10 082,9	-501,9	5,2 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	-23,2	-92,5	-267,5	-175,0	189,1 %
Ympäristövalvonta	970,2	1 096,5	1 000,0	-96,6	-8,8 %
YHTEENSÄ	53 797,5	56 453,9	59 118,2	2 664,3	4,7 %

3.2 Konsernihallinto

Kunnanhallituksen alaiset toiminnot ja talous muodostuvat kolmesta tulosyksiköstä. Hallinto- ja viestintä, tietohallinto ja maataloustoimi muodostavat hallintopalvelujen tulosyksikön. Talous- ja omistajaohjaus ja henkilöstöhallinto muodostavat talous- ja henkilöstöpalvelujen tulosyksikön ja elinkeino- ja työllisyyspalvelut sekä maankäyttö muodostavat elinkeinopalvelujen tulosyksikön. Tulosyksiköt muodostavat yhdessä konsernihallinnon palvelualueen.

Palvelualueen toiminta-ajatuksena on tuottaa kuntakonsernin johtamisen ja palvelutuotannon kannalta oleellisia hallinnollisia palveluja. Konsernihallinto huolehtii kunnan edunvalvonnan ja päätöksenteon edellytyksistä. Myös kasvun ja elinvoiman kehittämisen kannalta olennaisia palveluita on koottu yhteen konsernihallinnon alaisuuteen.

Konsernihallinnon talousarvion kokonaisuudessa esitetään määrärahat kunnanhallitukselle ja valtuustolle sekä keskusvaalilautakunnalle ja tarkastuslautakunnalle.

3.2.1 Talous

Konsernihallinnon talous käsittää noin 13 % koko kunnan toimintakatteesta. Vuoden 2025 talousarvio on valmisteltu tiukan talouden periaatteiden mukaisesti turvaten organisaation toiminnan kannalta olennaisten palvelujen taso.

Palvelualueen tulot säilyvät kokonaisuutta tarkasteltaessa edellisten vuosien tasossa. Konsernihallinnon kustannukset kasvavat 24 prosenttia edelli-

seen vuoteen verrattuna. Elinkeinotoimen kustannukset kasvavat 1,9 miljoonaa euroa eli 57 prosenttia. Syy kulujen kasvuun on TE-uudistus, jonka myötä TE-palveluiden tuottaminen siirtyy kuntien vastuulle. Uudistusta vastaavat kulut näkyvät konsernihallinnon kuluissa. Uudistusta varten saatavat tulot puolestaan näkyvät valtionosuuksissa.

Konsernihallinnon talous	TP 2023	TA/M 2024	TA 2025	Muutos 2024-2025	
1000 euroa				euroa	%
Toimintatulot					
Hallintopalvelut	1804,1	1301,3	1373,0	71,6	6 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	291,1	233,5	252,5	19,1	8 %
Elinkeinopalvelut	1593,4	1639,2	1273,1	-366,1	-22 %
Yhteensä	3688,6	3174,0	2898,6	-275,4	-9 %
Toimintamenot					
Hallintopalvelut	2238,9	2456,7	2769,5	312,8	13 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	2924,9	3067,2	3162,8	95,6	3 %
Elinkeinopalvelut	3430,8	3268,4	5137,3	1868,9	57 %
Yhteensä	8594,6	8792,3	11069,5	2277,2	26 %
Toimintakate*					
Hallintopalvelut	-434,8	-1155,3	-1396,5	-241,2	21 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	-2633,9	-2833,7	-2910,3	-76,5	3 %
Elinkeinopalvelut	-1837,3	-1629,2	-3864,2	-2235,0	137 %
Yhteensä	-4906,0	-5618,3	-8170,9	-2552,7	45 %

*tulosyksikön toimintakate on valtuustoon nähden sitova talouden tavoite

Avustukset ja jäsenmaksut, Konsernihallinto	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos	
				€	%
Avustukset, yhteistoimintaosuudet ja jäsenmaksut	497 328	458 615	427 472	-31 143	-6,8 %
Avustukset yhteisöille	100 814	103 344	78 364	-24 980	-24,2 %
Jyväsräihi ry	56 364	56 364	56 364	0	0,0 %
Työllistämisen kuntalaisä yhteisöille ja yrityksille	35 000	35 000	10 000	-25 000	-71,4 %
Kyläyhdistysavustukset (100 euroa/yhdistys)	800	1 000	1 000	0	0,0 %
Muut avustukset	8 650	10 980	11 000	20	0,2 %
Yhteistoimintaosuudet ja jäsenmaksut	396 514	355 271	349 108	-6 163	-1,7 %
Laukaan Kehitysyhtiö Oy	108 000	48 000	48 000	0	0,0 %
Keski-Suomen Liitto	233 672	243 500	236 896	-6 604	-2,7 %
Suomen Kuntaliitto	42 104	42 500	42 500	0	0,0 %
KT Kuntatyöntajat	11 721	20 000	20 000	0	0,0 %
Nelostie E75 ry	376	376	376	0	0,0 %
Suomen vesitiedeyhdistys ry	75	340	770	430	126,5 %
Pro ystie yhdistys ry	200	200	200	0	0,0 %
Keski-Suomen Kylät ry	100	100	100	0	0,0 %
Ilmavoimien Soittokunnan tukiyhdistys ry	150	150	150	0	100,0 %
Päijänteen metsänhoitoyhdistys ry	116	105	116	11	10,5 %

Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Konsernihallinnon talouden tasapainottamistoimenpiteet talousarviossa 2025:

1. Hallintopalvelujen henkilöstövähennyksen ja organisaatiomuutokset, säästö 10.000 €
2. Hallintopalvelut: kunnan neuvontapisteiden lakkauttaminen
3. Hallintopalvelut: valtuuston koon pienentäminen
4. Henkilöstöpalvelut: henkilöstömuistamisten määrää vähennetään, säästö 20.000 euroa
5. Maankäyttö: Vihtavuoren yleiskaavan kaavoitus poistettu, säästö 40.000 euroa

6. Maankäyttö: Maa- ja asuntopoliittinen ohjelma poistettu, säästö 40.000 euroa
7. Maankäyttö: Maankäytön henkilöstökuluja vähennetty 7.000 euroa (harjoittelija)
8. Maankäyttö: MAL-yhteistyö varaus, säästö 10.000 euroa
9. Elinkeinopalvelut: Varaus MM-ralliyhteistyöhön pienennetty, säästö 20.000 euroa
10. Elinkeinopalvelut: Henkilöstön työpanos kohdistuu osin kehittämishankkeille. Henkilöstökulut vähenevät tämän seurauksena vuoteen 2024 verrattuna 16.000 euroa.
11. Työllisyyspalvelut: Työnantajille maksettavaa työllistämisen kuntalisän määrärahaa pienennettiin, säästö 25 000 euroa.

3.2.2 Palvelujen järjestäminen

Hallintopalvelut

Hallintopalvelujen tehtävä on tuottaa sisäisiä tukipalveluja, luoda päätöksenteon edellytyksiä sekä huolehtia kunnan ylimmästä päätöksenteosta, sen valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Hallintopalvelut tulosityksikön talousarvio sisältää päätöksenteosta valtuuston, kunnanhallituksen, tarkastuslautakunnan ja keskusvaalilautakunnan toiminnan. Kunnanhallituksen alaiset vaikuttamistoimielimet vanhusneuvosto, vammaisneuvosto, sekä nuorisovaltuusto sisältyvät hallintopalvelujen alle. Tulospaikoista hallinto- ja viestintä, tietohallinto ja maaseututoimi muodostavat hallintopalvelujen kokonaisuuden. Hallintopalveluiden tulosityksikköä johtaa hallintojohtaja.

Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Perustana ovat kuntalain mukainen tavoite huolehtia kuntalaisten hyvinvoinnista. Valtuusto vahvistaa sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja seuraa niiden toteutumista, päättää kunnan strategioista ja keskeisistä toimintasäännöistä. Valtuusto vahvistaa myös kuntakonsernin tytäryhteisöjen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä konserniohjauksen periaatteet. Valtuusto kokoontuu arviolta 6-7 kertaa vuodessa. Tulevalle valtuustokaudelle valtuutettujen lukumäärä tulee vähentymään nykyisestä 43:sta 35:een. Valtuutettujen määrän vähentyminen merkitsee kokouspalkkioiden vähentymistä, mutta talousarviossa on tehty varaus uusien valtuutettujen kouluttamiselle.

Kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta, taloudenhoidosta, edunvalvonnasta, henkilöstöpolitiikasta, sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus vastaa myös kunnan toiminnan yhteensovittamisesta ja kunnan omistajaohjauksesta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Valtuuston ja kunnanhallituksen tulot ja menot kohdistuvat samalle kustannuspaikalle. Kustannuspaikan suurimmat menot koostuvat henkilöstökuluista ja kuntien yhteistoimintaosuuksista. Henkilöstökuluihin kuuluu muun muassa luottamushenkilöiden palkkiot, sekä puolikas viestintähenkilön palkka ja kunnanjohtajan palkka. Henkilöstökuluja kasvattavat tulevalle vuodelle henkilöstömuutokset (lisäys 0.5 HTV viestintähenkilö), sekä palkkojen yleiskorotukset. Kuntien yhteistoimintaosuudet pysyvät lähes ennallaan, niitä ovat muun muassa Kuntaliiton ja Keski-Suomen liiton jäsenyydet. Muita mainittavia kunnanhallituksen toiminnan menoeriä ovat koko kuntaa koskevat vakuutus-, viestintä- ja ict-kustannukset sekä luottamushenkilö- ja yhteiskuntasuhdetoimintaan liittyvät kustannukset. Talousarvioon on lisäksi tehty 100 000 euron varaus vanhojen arkistojen digitointiin. Näiden lisäksi kunnalla on velvollisuus huolehtia hautaustoimintalain mukaan vainajan hautajaisjärjestelystä, mikäli vainajalla ei ole ketään omaista huolehtimaan järjestelystä. Näihin toimintamenoihin on tehty oma varaus.

Vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto ovat kunnanhallituksen alaisia vaikuttamistoimielimiä, joiden tarkoitus on valvoa ja ajaa kohderyhmiensä etuja kunnan päätöksenteossa.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on suorittaa kunnan hallinnon ja talouden arviointia sekä järjestää hallinnon ja talouden tarkastuspalvelut. Tarkastuslautakunnan toimintamenot sisältävät luottamushenkilökustannukset ja asiantuntijapalveluiden ostot. **Keskusvaalilautakunta** vastaa sille kuuluvista vaaleihin liittyvistä järjestelyistä ja päätöksistä. Vuonna 2025 järjestetään kunta- ja aluevaalit samanaikaisesti. Vaalien kustannukset jäävät suurimmaksi osaksi kunnan katettavaksi, mikä nostaa vaalien kustannusta kunnalle aiempaan vuoteen nähden. Hyvinvointialue on velvollinen korvaamaan kunnalle aluevaalien järjestämisestä koituvat kustannukset ja korvaukseksi on arvioitu noin 20.000 euroa.

Hallinnon ja viestinnän tulospaikka tukee kunnan päätöksentekoa vastaamalla valtuuston ja kunnanhallituksen päätöksenteon valmistelusta ja toimeenpanosta, sekä se vastaa toimielinten kokousjärjestelyistä ja oheistapahtumista. Hallinto- ja viestintä tuottaa kunnan hankintapalvelut, neuvontapalvelut, asianhallinnan asiantuntijapalvelut, kirjaamopalveluita, kuntahallintoon liittyvää sisäistä neuvontaa päättäjille ja viranhaltijoille. Hankintapalvelut ovat siirtyneet talouspalveluiden alaisuudesta hallintoon, mikä lisää hallintopalveluiden kustannuksia. Näiden lisäksi osallistuminen yhteiskuntasuhteiden hoitoon ja kunnan yleinen viestinnän kehittäminen kuuluvat hallinnon ja viestinnän tulospaikan vastuulle. Kustannuspaikan menot koostuvat lähinnä henkilöstökuluista, sekä sisäisistä vuokrasta. Sisäisissä vuokrissa huomioidaan muun muassa Kuntalan väistötilat, museo, Viertola sekä vanhan Kuntalan tiloja.

Tietohallinto tuottaa kuntaorganisaation tietohallintoon, tietoliikenteeseen, tulostukseen ja viestintäratkaisuihin liittyviä palveluja. Vuonna 2025 tietohallinnon henkilöstövahvuus on 4,5 henkilötyövuotta. Henkilöstön määrä laskee edelliseen vuoteen 0,7 HTV. Tietohallinnon ylläpidossa olevia

laitteita on vuoden 2024 lopussa n. 3500. Tietohallinnon toimintatuotot muodostuvat sisäisistä laitevuokrasta sekä ulkoisista myyntituotoista. Tietohallinnon talousarvio on laadittu siten, että toimintatuotot kattavat toimintakulut ja poistot edellisvuosien investoinneista. Investointimenoihin kirjataan yli 10.000 euron investoinnit, kuten tietoliikenneverkkojen rakentaminen, työasema-, kopiokone- ja matkapuhelinhankinnat sekä järjestelmähankinnat. Vuoden 2025 talousarviossa sisäiset tietohallinnon tietokonelaitteiden sisäiset yksikköhinnat laskevat hieman hallinnon kannettavien tietokoneiden osalta. Muiden laitteiden ja käyttäjätunnusten hinnoittelu säilyy ennallaan vuoteen 2024 verrattuna. Tietohallinnon kokonaislaskutus laskee vuonna 2025 noin 5% edelliseen vuoteen verrattuna. Sisäisten tietohallintopalvelujen laskutus tapahtuu kuukausittain ja ulkoisten tietohallintopalvelujen laskutus puolivuosittein.

Maaseututoimen tulospaikka vastaa seudullisesti Hankasalmen, Joutsan, Jyväskylän, Luhangan, Muuramen, Toivakan, Uuraisten ja Laukaan maaseutuelinkeinohallinnon viranomaistehtävistä, sekä vuonna 2025 alueeseen liittyvät Jämsä, Keuruu, Multia ja Petäjävesi. Toimintakulut katetaan kuntien maksuosuuksilla.

Maksuosuudet määräytyvät edeltävän vuoden kuntien aktiivitulojen määrien perusteella. Maaseutuhallinnon toimintojen kehittämistä jatketaan ja palveluja pyritään tuottamaan tehokkaasti ja asiakaslähtöisesti.

Henkilöstösuunnitelma

Hallintopalveluiden osalta henkilöstöön on kohdistumassa muutoksia. Hallintopalveluiden henkilöstöjärjestelyt tarkentuvat vuoden 2025 aikana, kun konsernihallinnon johtamisjärjestelyt sekä hallinnon keskittäminen etenevät. Henkilöstösuunnitelmaan voi tulla näiden johdosta muutoksia, joita on talousarvion laatimishetkellä mahdoton tarkasti arvioida. Muutokset toteutuvat käytännössä organisaation sisäisinä siirtoina eivätkä ne kasvata koko kunnan henkilöstömäärää.

Maaseutuhallinnon henkilöstömäärä kasvaa, kun Keuruun maaseutupalvelujen yhteistoiminta-alue yhdistyy Laukaan yhteistoiminta-alueeseen. Keu-

ruun yhteistoiminta-alueella työskentelevät työntekijät siirtyvät liikkeen luovutuksella Laukaan kunnan palvelukseen. Siirtyviä henkilöitä on kolme.

HALLINTOPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

HTV (palkallinen työpanos)

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Vakituiset	14,46	14,75	17,00	17,00	17,00
Määräaikaiset	2,86	1,00	0,75	-	-
Yhteensä	17,32	15,75	17,75	17,00	17,00

Talous- ja henkilöstöpalvelut

Talous- ja henkilöstöpalvelujen tuloksikkoo koottaa yhteen kuntaorganisaation toiminnan ja talouden suunnittelun ja kehittämisen kannalta olennaisia toimintoja. Tuloksikkoo palvelee vastualueillaan laajasti koko organisaatiota. Yksikön tavoitteena on tuottaa luotettavaa ja tarkoituksenmukaista palvelua sekä turvata vastuualueillaan olvien kunnan ydintoiminnot kaikissa tilanteissa. Talous- ja henkilöstöpalvelujen tuloksikkoo johtaa talous- ja henkilöstöjohtaja. Tuloksikkossaa on kaksi tulospaikkaa, jotka ovat talous- ja omistajaohjaus sekä henkilöstöhallinto.

Talous- ja omistajaohjauksen tuloksikkoo vastaa kunnan keskeisistä talousprosesseista. Tulospaikalla koordinoidaan keskitetysti kunnan talousarvio- ja taloussuunnitteluprosessia sekä tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen valmistelua, kirjanpitoa, lakisääteistä taloustilastointia, maksuliikennettä, rahoitusta, perintää, raportointia ja riskienhallintaa. Lisäksi yksikkoo neuvoo, ohjeistaa ja kouluttaa taloushallinnon eri kysymyksissä. Taloushallinto ja -suunnittelu huolehtii laskenta- ja seurantajärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä yhteistyössä toimialojen kanssa.

Henkilöstöhallinnon tulospaikka valmisteleee yhteistyössä muun organisaation kanssa henkilöstöpolitiikan peruslinjaukset ja luo työvälineitä ja ohjeita henkilöstöjohtamisen käytännön toteuttamiseen. Tällaisia osa-alueita ovat muun muassa henkilöstösuunnittelu, henkilöstön rekrytointi, palkkaus- ja palvelussuhdeasiat, henkilöstön kehittäminen, henkilöstöpalvelut, työterveyshuolto, työsuojelu, yhteistoimintamenettely

ja työhyvinvointi sekä ammattitaitoisen henkilöstön saannin turvaaminen. Henkilöstöhallinto vastaa koko kunnan henkilöstön palkkahallinnosta.

Vuonna 2025 henkilöstöjohtamisen painopistealueina ovat työkykyjohtaminen ja työhyvinvoinnista huolehtiminen talouden tasapainottamishjelman toimeenpanon aikana. Lisäksi henkilöstöhallinto tukee muuta organisaatiota tasapainottamistoimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa.

Henkilöstösuunnitelma

Talous- ja henkilöstöhallinnon henkilötyöpanos pienenee hieman talousarviovuonna 2025. Yksi talous- ja omistajaohjauksen työtehtävä on muutettu kokoaikaisesta osa-aikaiseksi henkilövaihdoksen myötä vuoden 2024 aikana. Toinen tulospaikkaa koskeva muutos on kunnan keskitettyjen hankintojen siirtäminen hallintopalveluihin.

Henkilöstöhallinnon työpanos kasvaa vuoteen 2024 verrattuna. Kasvu johtuu erityisasiantuntijan tehtävän siirtymisestä HYPEn tuloksikkossaa syksyllä 2024. Palkkahallinnon määräaikaisena täytetty toimistosihteerin tehtävä suunnitellaan vakinaistettavaksi vuoden 2025 aikana.

Vuoden 2025 aikana valmistellaan tasapainottamishjelmaan sisältyvää keskitetyn hallinnon järjestelyä, johon liittyen muutostarpeet henkilöstösuunnitelmassa ovat mahdollisia.

TALOUS- JA HENKILÖSTÖPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	11,41	13,25	13,20	13,20	13,20
Määräaikaiset	3,86	1,50	1,30	1,30	1,30
Yhteensä	15,27	14,75	14,50	14,50	14,50

Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalvelut vastaa alueen elinkeinojen kehittämisestä, yrityspalveluista ja aluekehityshankkeista. Elinkeinotoimi toteuttaa tehtävänsä tarjoamalla (1) aloittavan ja toimivan yrityksen palveluja, (2) yritysten ja yhteisöjen kehittämis- ja kansainvälistymispalveluja ja (3) sijoittumispalveluja sekä (4) toteuttamalla kuntastrategian mukaisia aluekehityksen kärkihankkeita ja (5) kuntamarkkinointia.

Elinkeinopalvelujen toimintaa ohjaavat kuntastrategia, syksyllä 2023 hyväksytty elinkeino-ohjelma sekä hankeohjelma.

Elinkeinopalvelujen tulosityksikköä johtaa kunnanjohtaja, jonka alaisuudessa työskentelevät yritysasiantuntija, hankeasiantuntija ja viestintäpäällikkö. Elinkeinopalveluissa tehdään merkittävä osa kunnan yleisestä viestinnästä. Yritysasiantuntijan alaisuudessa työskentelee ulkoisella rahoituksella Yritystankkaamo-hankkeen projektipäällikkö sekä aluekehittämisen projektipäällikkö Laukaanportti & Mörkökorpi -hankkeessa.

Elinkeinopalvelut kasvattaa alueen elinvoimaa auttamalla yrityksiä ja yhteisöjä sijoittumaan Laukaaseen, sekä rakentaa verkostoja ja parantaa yritysten yhteisöllisyyttä. Laukaan kunnan elinkeinopalvelut tarjoaa tukea yrittäjyyteen ja eri toimialojen kehittämiseen yhteistyössä muiden seudullisten toimijoiden kanssa.

Elinvoimaa ja sijoittumista edistävän elinkeinopolitiikan toteuttamisessa hyödynnetään Laukaan kehitysyhtiötä ja toimitilojen ja työpaikka-alueiden kehittämiseen ja omistamiseen keskittyntä Jykiaa sekä muuta kumppaniverkostoa. Laukaan Kehitysyhtiöltä ostetaan elinkeinopalveluja 48 000

eurolla. Kehitysyhtiön toiminnan pääpaino on erilaisten elinkeinotoimintaa tukevien kehityshankkeiden käynnistäminen sekä yrityspalvelusetelin myöntäminen yritysten kehittämiseen. Yritysten perustamis- ja käynnistämävaiheen neuvontaa hankitaan Gradian K-S Yritysidean kautta 20 900 eurolla.

Vuonna 2025 panostetaan erityisesti yritysalueiden kehittämiseen ja tunnetuksi tekemiseen. Aluekehityksen strategisia kärkihankkeita vuonna 2025 ovat JTF-rahoitusta (Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto) saavat hankkeet, vuonna 2023 aloittaneet Yritystankkaamo-hanke sekä Culture in nature (CIN) -hanke ja syksyllä 2024 käynnistynyt Laukaanportti ja Mörkökorpi -aluekehittämisshanke.

Yritystankkaamo-hanke kehittää yritysten yhteisöllistä työtilaa sekä yritysten hyvinvointia, muutosresilienssiä ja yhteisöllisyyttä tapahtumien ja koulutusten avulla. Culture in nature -hankkeessa parannetaan Laukaan kulttuuri- ja luontomatkalukohteiden fyysistä ja digitaalista saavutettavuutta ja kansainvälistä tunnettuutta, kehitetään yritysten tuote- ja palveluvalikoimaa kansainvälisille markkinoille sekä rakennetaan Laukaan luonto- ja kulttuurimatkailun brändiä. CIN-hanke on elinkeinopalvelujen ja vapaa-aikapalvelujen yhteishanke. Laukaanportti & Mörkökorpi -hankkeen tavoitteena on vihreää logistiikkaa, bio- ja kiertotaloutta edistävien yritysekosysteemien kehittäminen Laukaanportin ja Mörkökorven yritysalueille. Laukaanportti-hanke painottaa yritysalueen alueen brändin rakentaminen ja sijoittuvien yritysten houkutteluun alueelle. Mörkökorven

alueelle Lievestuoreelle työstetään kehittämissuunnitelma.

Matkailu- ja tapahtumaelinkeinoja kehitetään Visit Jyväskylä Region -yhteistyön ja Visit Laukaa -palvelujen kautta. Visit Jyväskylä Regionin kuntarahoitusosuus on 35 700 euroa. Elinkeinopalvelujen kuntarahoitusosuus yritysten ja yhteisöjen kehittämisen- ja investointihankkeisiin Jyväskseen ry:n kautta on 56 400 euroa (*summa vuodelle 2025 tarkistettava*).

Työllisyyspalvelut

Julkisten työvoimapolkujen järjestämisvastuu siirtyy työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille 1.1.2025. Suomeen muodostuu uudistuksen myötä 45 työllisyysaluetta, jotka ovat vastuussa työvoimapolkujen hallinnollisesta järjestämisestä. Laukaa on mukana pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueessa, jossa isäntäkuntana toimii Äänekosken kaupunki. Työ- ja elinkeinotoimistosta siirtyy 65 työntekijää pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueelle työskentelemään. Laukaaseen on tulossa työllisyysalueen pysyvä toimipiste samoihin tiloihin kunnan työllisyyspalveluiden kanssa. Työllisyysalue vastaa lakisäätteisistä työllisyyspalveluista.

Työllisyyspalveluiden tulosityksikkö vastaa kunnan järjestämistä ei lakisäätteisistä työllisyyspalveluista, lain kotoutumisen edistämisen mukaisista kotoutumisen palveluista, nuorisolain mukaisesta nuorten työpajatoiminnasta ja koordinoi nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua (Ohjaamo).

Tulosityksikön esihenkilönä toimii työllisyyden palvelupäällikkö. Henkilöstö koostuu 6-7 työntekijästä.

Vuonna 2025 kunnan työllisyys- ja valmennuspalveluiden tavoitteena on tuottaa yhteistyössä työllisyysalueen kanssa laukaalaisille työttömille työnhakijoille palveluita, joilla parannetaan työnhakijoiden nopeaa työllistymistä erilaisten valmennuspalvelujen avulla. Lyhyiden valmennusjaksojen avulla parannetaan työnhakijan työnhakutaitoja, laitetaan työnhakuasiakirjat kuntoon, tuetaan

työhaussa eri tavoin. Painopisteenä on monialaisen työllistymistä tukevan yhteistyön kehittäminen, työvoiman osaamistason nostaminen ja nopea työllistyminen.

Työllisyyspalveluiden tavoitteena on kehittää entistä tehokkaampia yritys yhteistyömuotoja, jotta alueen työvoiman ja työmarkkinoiden tarpeet kohtaavat paremmin.

Työttömien työnhakijoiden joukossa on työnhakijoita, joiden työ- ja toimintakyky on heikko. Heidän työllistyminen avoimille työmarkkinoille ei ole enää realistista. Ajantasainen näyttö työ- ja toimintakyvystä kuitenkin puuttuu. Työllisyyspalvelut etsivät työskentelypaikkoja, joissa voidaan havainnoida ja kirjata lausunto työ- ja toimintakyvystä jatkotoimenpiteitä varten.

Laukaan kunnan starttivalmennus ja nuorten työpajatoiminta siirtyvät vapaa-aikatoimelta työllisyyspalveluihin. Nuorten starttivalmennuksen tavoitteet keskittyvät tukemaan nuoria, joilla on haasteita työelämään tai koulutukseen kiinnittymisessä. Starttivalmennuksen pääpaino on arjen taitojen parantamisessa ja kokonaisvaltaisessa elämänhallinnan vahvistamisessa. Starttivalmennuksessa yhdistyvät yksiköllinen ja yhteisöllinen työote sekä monialaisen yhteistyöverkoston kanssa työskenteleminen. Starttivalmennuksessa vahvistetaan valmentautujan voimavaroja, itsetuntemusta ja itseluottamusta sekä autetaan häntä löytämään muut tarvittavat tukitoimet palveluverkostosta. Nuorten työpajatoimintaan ja starttivalmennukseen on vuosittain haettu aluehallintovirastolta valtionavustusta.

Nuorten työpajatoiminta järjestetään pääasiassa seinättömän pajan mallilla, jossa työhönvalmennus tukee valmentautujaa avoimille työmarkkinoille työllistymisessä ja työssäkäynnissä sekä tukee työnantajaa työllistymisprosessissa ja työsuhteen aikana. Seinätön valmennus on työpaikoissa toteutettava tekemällä oppimisen prosessi.

Työllisyyspalvelut vastaavat lakisäätteisien **kotouttamispalveluiden** järjestämisestä. Palvelujen järjestämiseen käytetään osittain mahdollisia yhteishankintoja työllisyysalueen tai alueen muiden

kuntien kanssa (mm. kotoutumiskoulutukset, yhteiskuntaorientaatiot, kielitason testaukset).

Maankäytön tulosityksikkö vastaa maankäyttöpoliitikasta, maa- ja vesialueiden hallinnasta (pl. asemakaavojen yleiset alueet) sekä metsien hoidosta. Maankäytön suunnittelun tehtävänä on suunnitella ja kehittää alueiden käyttöä siten, että lain edellyttämät ja kunnan strategioissa maankäytölle määritellyt tavoitteet täyttyvät. Suunnittelun tavoitteena on tuottaa monipuolinen tonttivaranto asumiseen ja elinkeinotoimintaan, huomioiden viihtyisälle ja hyvälle asuinympäristölle asetetut tavoitteet sekä elinkeinoelämän vaatimukset. Suunnitteluratkaisut pohjautuvat riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointiin. Maankäyttö osallistuu myös taajamaympäristöjen laadun kehittämiseen yhteistyössä teknisen palvelualueen kanssa.

Maankäytön suunnittelua ja kaavoitusta ohjaa lainsäädännön, kuntastrategian, maankäytön rakennemallin ja maapoliittisen ohjelman lisäksi valtuuston hyväksymä kaavoitusohjelma. Vuonna 2025 uudistetaan kaavoitusohjelma valtuustokaudelle 2025-2027. Metsänhoitoa ohjaa vuonna 2024 hyväksytty Metsäohjelma.

Tulosityksikön esimiehenä toimii kaavoitusjohtaja, jonka alaisuudessa työskentelee viisi henkilöä. Kaavasunnittelijan virka on täyttämättä.

Vuonna 2025 edistetään vireillä olevia yleis- ja asemakaavahankkeita. Hankkeiden etenemiseen ja uusien käynnistämiseen vaikuttaa suppeat taloudelliset- ja henkilöstöresurssit. Yleiskaavahankkeita on vireillä kaksi ja asemakaavahankkeita 26.

Kaavoitusohjelmasta mukaisesti vuonna 2023 tuli vireille Vihtavuoren taajaman oikeusvaikutteinen yleiskaava. Vuonna 2024 oli tarkoitus käynnistää varsinainen kaavoitustyö konsulttitoimeksiantona, mutta taloudellisista syistä työn aloittamista on siirretty. Maankäyttö edistää yleiskaavan laadintaa mahdollisuuksien mukaan omana työnä. Muut kaavoitusohjelmassa määritellyt yleiskaavahankkeet siirtyvät resurssivajeen vuoksi eteenpäin (mm. Leppäveden ja Lievestuoreen taajamien yleiskaavat).

Kirkonkylän sataman kehittämistä pyritään edistämään vireillä olevan kumppanuuskaavan kautta. Ennen kumppanihakua selvitetään mahdollisuutta satamarakennuksen toimintaympäristön ja konseptisuunnitelman laatimisesta hankerahoituksen keinoin.

Maankäyttö yhdessä paikkatiedon ja rakennusvalvonnan kanssa jatkaa rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä (RYTJ) annetun lain toimenpiteiden valmistelua ja aktiivista lain täytäntöönpanon seuranta. Maankäyttö osallistuu Keuruun kaupungin hallinnoimaan yhteiskehittämishankkeeseen Arkance Systems Oy:n tietomallipohjaisen, kunnassa käytössä olevan kaavoitusohjelmiston kehittämiseksi. Hanke on saanut rahoituksen ympäristöministeriöltä. Tavoitteena on, että kunnan uudet kaava-aineistot tuotetaan yhteentoimivassa muodossa jo lain siirtymäaikana.

Maapoliittinen ohjelma on laadittu ja hyväksytty vuonna 2014, ja siinä on tunnistettu olevan päivitystarpeita. Kuntastrategiassa on asetettu tavoitteeksi laatia asumisen ohjelma tukemaan asumisen strategista kehittämistä ja johtamista, jonka vuoksi kuntaan tulisi laatia asuntopoliittinen ohjelma. Tällä hetkellä asuntopoliittiset linjaukset puuttuvat kokonaan. Asunto- ja maapoliittikka liittyvät oleellisesti toisiinsa, joten ohjelmien laatimisprosessi ja linjaukset olisi tarkoituksenmukaista yhtenäistää ja koota samaan asiakirjaan. Asunto- ja maapoliittisen ohjelman laatiminen on tarkoitus tehdä vuonna 2025, mutta se on taloudellisista syistä siirretty tuleville vuosille.

Raakamaata hankitaan kasvualueilta toimivan ja taloudellisen yhdyskuntarakenteen sekä kohtuuhintaisen tonttitarjonnan turvaamiseksi. Vehniän Laukaanportin yritysalueen kehittämistä pyritään edelleen edistämään raakamaan hankinnan ja suunnittelun keinoin sekä tehden tiivistä yhteistyötä elinkeinopalveluiden ja aluekehityshankkeen toimijoiden kanssa. Myös taajamien kasvusuunnilta tavoitellaan aktiivisesti raakamaata. Lisäksi jatketaan yleisten alueiden hankintaa asemakaavan toteuttamiseksi.

Kaavoitettuja asunto- ja yritystontteja luovutetaan rakennettavaksi myymällä tai vuokraamalla, kysynnän ja palveluverkon riittävyyden mukaan. Uusia pientalojen rakennuspaikkoja avataan vuonna 2025 haettavaksi Laajalahden alueelta Kirkonkylästä ja Korpelan alueelta Leppävedeltä.

Vehniällä Laukaanportin yritysalueella on vapaata rakennusmaata noin 7,2 ha ja rakennusoikeutta noin 29 000 k-m². Tonttien esirakentamisurakka on toteutettu vuonna 2023.

Maankäytössä on tunnistettu tarpeita rakennuspaikkojen esirakentamiselle mm. Louhekadun AP/AR/YL-kortteleissa 174-176 (Korpela Leppävesi), Honkarinteenkadun TY-korttelissa 407 (Rokkakangas Kirkonkylä) ja Kataanmäen AP-kortteleissa 1151-1153 (Kirkonkylä). Esirakentamisella parannetaan alueen massatasapainoa ja edistetään rakennuspaikkojen käyttöä ja myyntiä. Lähelläkohtaisesti esirakentamisen kustannukset kohdennetaan maa- ja vesialueiden kustannuspaikalle, eli se nostaa rakennuspaikkojen tasearvoa vastaavasti. Esirakentamisella ei ole vaikutusta käyttötalouteen, koska maa- ja vesialueista ei tehdä poistoja. Esirakentamisen kustannukset huomioidaan rakennuspaikkojen myyntihinnassa, jolloin velan takaisinmaksu tapahtuu rakennuspaikkojen myynnin kautta. Vuokrattaessa velka jää maa- ja vesialueiden taseeseen, mutta sillä on vastaavasti positiivinen vaikutus käyttötalouteen. Vuoden 2025 talousarviossa esirakentamiseen varataan yhteensä 50 000 euroa, jolla edistetään esirakentamista vaiheittain. Jos kaikki kohteet toteutettaisi kerralla, se edellyttäisi merkittävästi suurempia varauksia talousarvioon.

Maaomaisuutta hallitaan paikkatietojärjestelmien ja sähköisen maaomaisuusrekisterin sekä Maanmittauslaitoksen ylläpitämän kiinteistörekisterin ja lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin avulla. Maaomaisuusrekisterissä pidetään luetteloa maa- ja vesialueista sekä tehdään raportit kirjanpitoon. Maan-vuokralaskutus tehdään kaksi kertaa vuodessa. Vuoden 2025 aikana selvitetään maanvuokralaskutuksen hallinnoinnin siirtämistä Trimble Locus –järjestelmään.

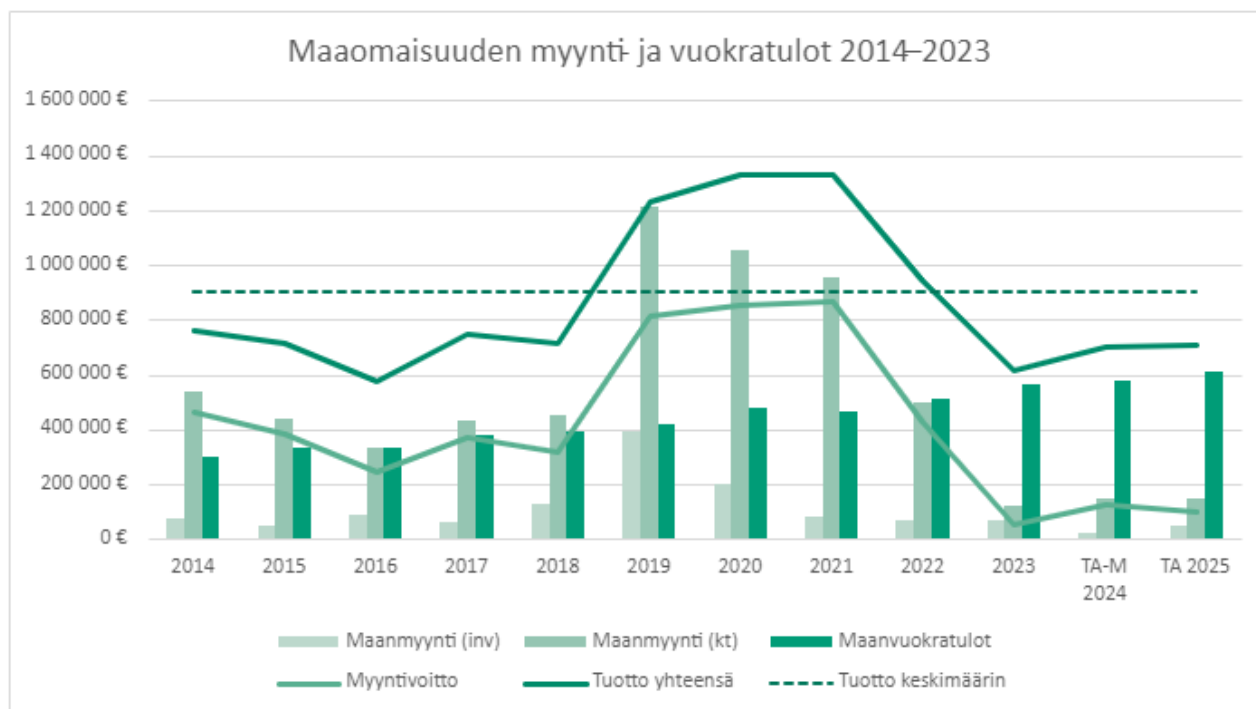
Maankäytössä hallinnoidaan yhteensä noin 2300 ha metsäaluetta, joista suurin osa on talousmetsiä (60 %) ja loput muuta metsää. Metsät ovat arvokkaita monessa muodossa ja ne jakautuvat sijainnin, kaavoitustilanteen, muun käyttötarkoituksen ja historian mukaan eri kunnossapitoluokkiin. Metsiin liittyy paljon odotuksia, tarpeita ja tavoitteita, kuten taloudellinen tuotto, virkistyskäyttö, viihtyisä asuinympäristö, raakamaareservi sekä luonnon monimuotoisuuden edistäminen ja luonnonsuojelu. Metsät sijaitsevat laajalla alueella eri puolella kuntaa ja ne jakautuvat viiteen eri metsäluokkaan: lähimetsät (420 ha), ulkoilu- ja virkistysmetsät (130 ha), talousmetsät (1340 ha), suojelumetsät (60 ha) ja maankäytön muutosalueet (350 ha). Metsiä hoidetaan metsäluokittain Metsäohjelmassa määritettyjen tavoitteiden ja periaatteiden mukaisesti.

Operatiivisen tason metsäsuunnitelmaa hallitaan sähköisessä verkkopalvelussa, joten suunnitelma päivittyy jatkuvasti tehtyjen toimenpiteiden mukaan ja pysyy ajan tasalla. Metsävarallisuuden hoito ja sen suunnittelu teetetään ulkopuolisella palveluntuottajalla Metsä Groupilla, toistaiseksi voimassa olevan metsänhoitosopimuksen mukaisesti. Sopimus on kilpailutettu vuonna 2023.

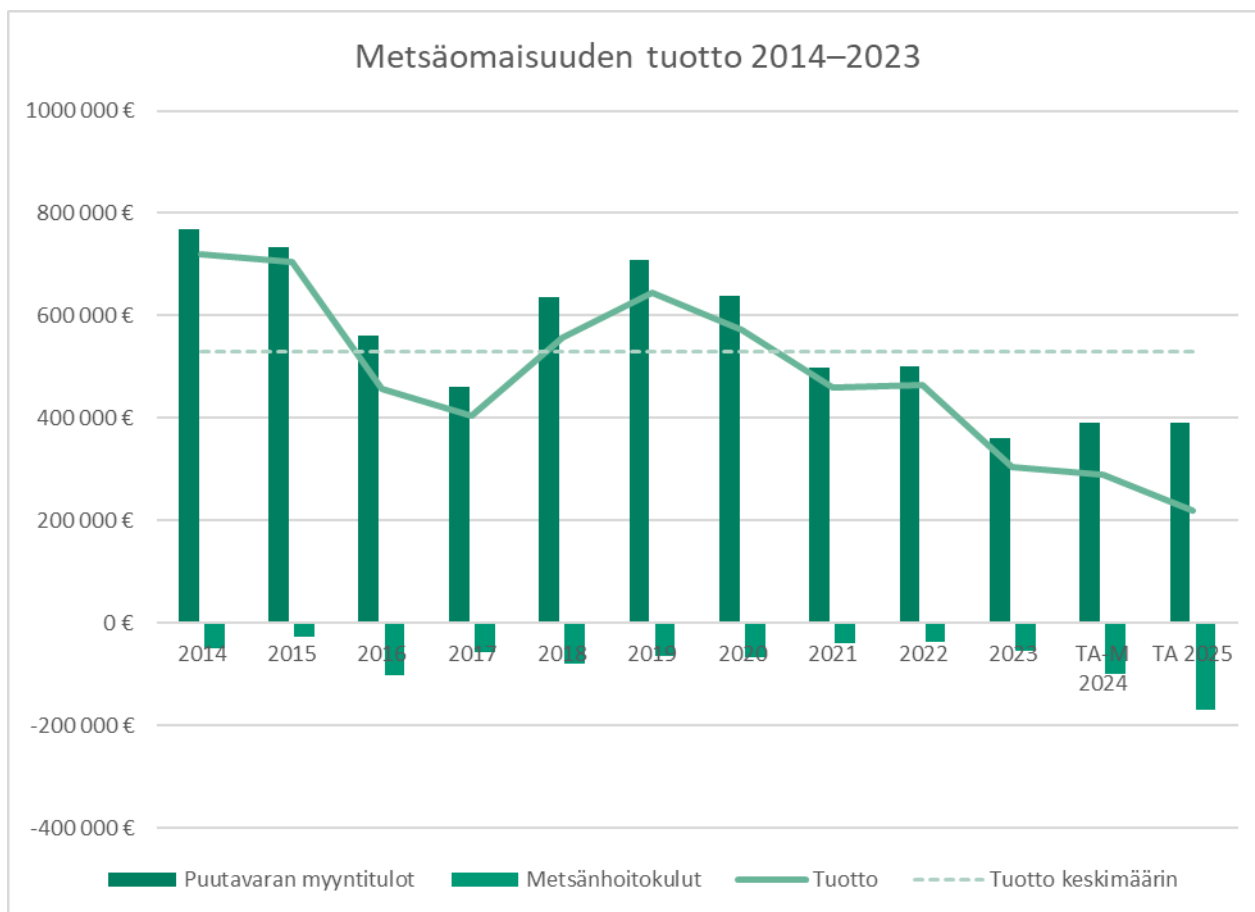
Talouden tasapainottamiseksi vuoden 2025 aikana on valmius myydä metsätiloja, jos maaomaisuuden myyntitulot eivät täyty rakennuspaikoista saatavilla tuloilla.

Maankäyttö on vuonna 2023 toimittanut Keski-Suomen ELY-keskukselle Metso-metsiensuojeluhakemuksen, joka kohdistuu noin 5 ha alueelle Multamäen ulkoilumetsään. Alueelle on yli 100 vuotias metsä, jossa on eriasteisia luonnontuhoja, kuten hyönteistuhoja ja lahoppuuta. Aluetta on esitetty kunnan omistukseen jääväksi pysyväksi luonnonsuojelualueeksi. Metsätaloudellinen arvo on yli 100 000 euroa, josta osa on mahdollista saada hyvityksenä valtiolta (suojelukorvaus). Hakemuksen käsittely on edelleen kesken.

Graafit

Toteutuneet maaomaisuuden tulot (käyttötalous- ja investointitulot) vuosina 2014–2023 sekä talousarvioluvut vuosilta 2024–2025.

Toteutunut metsäomaisuuden tuotto vuosina 2014–2023 sekä talousarvioluvut vuosilta 2024–2025.

Tunnusluvut:

	TP 2023	TA-M 2024	TA 2025
Hyväksytyt asemakaavat, ha	112	150	300
Hyväksytyt yleiskaavat, ha	3170	3800	0
Maanhankintamenot, euroa	14 8470	1 250 000	1 000 000
Maanmyyntitulot (myyntivoitto), euroa	123 730	150 000	150 000
Maanvuokratulot, euroa	563 230	580 000	610 000
Talous- ja lähimetsien hakkuutulot, euroa	359 860	390 000	390 000
Talous- ja lähimetsien metsänhoitomenot, euroa	55 140	100 000	170 000

Henkilöstösuunnitelma

Elinkeinopalvelujen henkilöstörakenteessa tapahtuu muutoksia, kun työllisyyspalvelu-uudistus toteutuu vuoden 2025 alusta lukien ja Laukaan kunnan työpajatoimintaa uudelleen järjestellään.

ELINKEINOPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	13,60	14,00	15,10	15,10	15,10
Määräaikaiset	3,88	4,00	-	-	-
Yhteensä	17,48	18	15,1	15,1	15,1

3.2.3 Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
Kuntatalouden tasapaino vahvistuu	Toimeenpannaan talouden tasapainottamisohjelman mukaista hallinnon keskittämistä vaikuttavasti niin, että säästötavoite toteutuu ja hallinnollinen työ tehostuu.	Hallinnon kustannussäästöt tasapainottamisohjelman mukaan 40.000 euroa/vuosi. Henkilöstövähennykset 3-5 htv. Uusien sähköisten järjestelmien ja automaation hyödyntäminen.	Kustannussäästöjen vertailutieto vuodelta 2022 – vertailu vaikeaa, koska kustannukset hajallaan ympäri organisaatiota ja toimintaympäristö muuttuu jatkuvasti. Henkilöstövähennyksiä toteutunut vähintään 3 htv jo vuoden 2024 loppuun mennessä. Uusia järjestelmiä käyttöönottamalla saatuja hyötyjä vuoden 2025 loppuun mennessä: ostolaskuprosessin automaatioasteen kasvu, verkkokaupan mahdollistama laskutus- ja perintäprosessien sujuvuus, luottamushenkilöjärjestelmän mahdollistama luottamushenkilöiden palkkioiden maksuprosessin sähköistyminen.
Sujuvat arjen kuntapalvelut	Arkiston digitalisointi, paperisen aineiston sähköistäminen, sekä sähköiset palvelut	Digitalisoitu arkistomateriaali, paperisesti arkistoitavan aineiston määrän vähentyminen, lisääntyneet sähköiset palvelut	-Kunnanhallituksen ja valtuuston aineisto digitoitu sähköiseen muotoon. -Paperisen arkistoitavan aineiston määrän merkittävä vähentyminen
Henkilöstön hyvinvointi paranee	Työkyvyn tuki on aktiivista, vaikuttavaa ja	Työkyvyn tuen mallin päivitys aktiivisen tuen malliksi.	Työkyvyn tuen malli käytössä → päivitetty aktiivisen

	ennaltaehkäisevää. Työkykyjohtamisen osaaminen paranee.	Esihenkilökoulutukset aktiivisesta tuesta ja työkykyjohtamisesta. Hyvinvointikyselyn tulokset. Sairauspoissaolot erit. mielenterveysperusteiset sairauspoissaolot pv/htv.	tuen malli otettu käyttöön ja koulutettu esihenkilöille. Hyvinvointikyselyn vastausten trendi positiivinen.
Asiakastyytyväisyys paranee (sekä henkilö että työnantaja-asiakas)	TE-uudistuksen toimeenpanon onnistuminen	Työttömyysprosentti Työttömyysturvamaksu	1.1.25 alkaen samoissa tiloissa kaksi työllisyshoidon toimijaa (työllisyysalue ja kunta)/ Saumaton yhteistyö lakisääteisten ja ei lakisääteisten tehtävien ja palvelujen välillä.
Laukaan profiilin nostaminen yritysmuotoisena kuntana	Kunnan hankintaohjeistuksen päivittäminen ja kouluttaminen	Yritystyytyväisyystutkimus	Päivitetyt ja hyväksytyt hankintaohjeet
Laukaan profiilin nostaminen yritysmuotoisena kuntana	Yritysalueille uutta liiketoimintaa: Laukaanportin yritysalueen kehittäminen	Bränditarina ja markkinointimateriaalit. Kiinnostuneita yrityksiä löydetty.	Alue esirakennettu ja siellä on kaksi yritystoimijaa. Tavoitteena rakentaa alueelle brändi ja löytää sijoittumishaluisia yrityksiä.
Laukaan profiilin nostaminen yritysmuotoisena kuntana	Yhteistyö ja aktiivinen yritysten palveleminen.	Yritystyytyväisyystutkimus	Kokonaistyytyväisyys kuntaan yrityksen sijaintipaikana 6,94/Tavoite 7.
Sujuvat arjen kuntapalvelut	Uuden valtuuston koulutus	Valtuuston koulutuksien määrä, palautekysely	Jokainen valtuutettu saa perehdytyksen tehtävänsä.
Sujuvat arjen kuntapalvelut	Laajenevan maaseutu-toimen YT-alueen laadukas ja taloudellinen haltuunotto	Määräajassa tapahtuva tukien maksatus. Uuden YT-alueen toiminta sopeutetaan talousarvion mukaiseksi.	

3.2.4 Riskienhallinta

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä menettelytapoja, joilla tilivelvolliset ja muut esimiehet pyrkivät varmistamaan, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätös-

ten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa, lainsäädäntöä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan, ja kunnan omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäinen valvonta on toi-

minnan jatkuvaa ja jokapäiväistä ohjausta ja johtamista. Sisäisen valvonnan tulee kattaa kunnan ja kuntakonsernin oman toiminnan lisäksi myös toiminta, josta kunta vastaa lainsäädännön, omistuksen, ohjaus- ja valvontavastuun sekä muiden velvoitteiden tai sopimusten nojalla. Hyvin järjestetyssä hallinnossa sisäinen valvonta ja riskienhallinta toteutuvat osana päivittäistehtäviä ja toimintaprosesseja.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Riskienhallinnan tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä.

Kunnanvaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Kunnanhallitus huolehtii kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kunnan hallintoa, taloudenhoitoa sekä muuta toimintaa johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnanjohtaja. Operatiivinen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen on siten osa hallitukselle ja kunnanjohtajalle säädettyä hallinnon ja taloudenhoidon tehtävää. Koko kuntakonsernia tarkasteltaessa konserni-johto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konserni- ja riskienhallinnan järjestämisestä (Kuntalaki 25 a §.) Kunnan konserniyhteisöissä sisäinen valvonta ja riskienhallinta kuuluvat näiden yhteisöjen hallitusten ja toimitusjohtajien vastuulle yhteisöjä koskevien säännösten mukaisesti.

Talousarvion valmistelun yhteydessä palvelualueet ovat analysoineet toimintaympäristön muutoksia, tunnistaneet tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioineet niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä. Tämän pohjalta talousarviossa esitetään kuvaus kunkin palvelualueen toiminnan ja talouden kannalta merkittävimmistä riskeistä sekä keinoista, joilla riskejä hallitaan. Lisäksi kuvataan palvelualueen sisäisen valvonnan järjestäminen ja toimintamallit. Tilinpäätöksen yhteydessä toimintakertomuksessa kuvataan kunnan ja kuntakonsernin toiminnan laajuuteen ja rakenteeseen nähden tasapuolisesti ja kattavasti merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä muita toiminnan kehittymiseen vaikuttavia seikkoja, sekä annetaan tietoja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan keskeisistä johtopäätöksistä.

Konsernihallinnon merkittävimmät riskit sekä keinot, joilla riskejä hallitaan

Konsernihallintoon kuuluu kootusti kunnan elinvoimaisuutta ja kasvua tukevia palveluita kuten elinkeino- ja työllisyyspalvelut sekä maankäytön yksikkö. Lisäksi konsernihallintoon kuuluu monia kunnan ja kuntakonsernin johtamista tukevia palveluita. Siksi konsernihallinnon onnistuminen omassa toiminnassaan ja konsernihallinnon toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen on olennaista koko kunnan menestymisen kannalta. Konsernihallinnon toiminnallisten tavoitteiden avulla pyritään kehittämään niin kuntaorganisaation sisäistä toimintaa kuin kunnan elinvoimaisuutta ja vetovoimaa. Talousarviovuodelle asetetut tavoitteet ovat selvästi toteutettavissa olevia asioita, mutta vaativat onnistunutta resurssien kohdentamista aikana, jolloin sekä taloudelliset että henkilöresurssit ovat tiukalla. Riskinä on, että tavoitteissa ei onnistuta, koska resurssit kuten henkilöstön ajankäyttö ei riitä tavoitellun tason saavuttamiseen. Riskiä hallitaan hyvällä johtamisella ja erityisesti tavoitteiden toteuttamisen huomioimisella palvelualueen johtoryhmätyössä. Tavoitteille asetetaan vastuuhenkilöt, jotka raportoivat edistymisestä säännöllisesti palvelualueen johtoryhmälle ja tarvittaessa kunnan johtoryhmälle tai kunnanhallitukselle.

Palvelualueen taloudellisten tavoitteiden toteutumisen merkittävimpiä riskejä ovat työllisyydenhoidon onnistuminen ja yleinen työllisyystilanne. TE-uudistuksen myötä kuntien talous tulee herkemäksi suhdannevaihteluille. Lisäksi riskejä aiheuttaa muun muassa mahdolliset yllättävät valitustai oikeudenkäyntiprosessit. Palvelualueella hoidetaan myös kunnan rahoitusta.

Hallintopalvelujen merkittävimmät riskit ja keinot niiden hallitsemiseksi

Kunnan toimielimissä tehtyjen päätösten tulee olla lainmukaisia, jolloin niistä ei koidu jälkivas-tuita. Päätöksenteon lainmukaisuuden riskiin varaudutaan seuraamalla sääntö- ja lakimuutoksia, sekä henkilöstön ja luottamushenkilöiden koulutamisella.

Laukaan kunnan asianhallinta järjestetään asianmukaisesti. Asianhallinnassa mahdolliset riskit liittyvät tietovuotoihin tai tietojen häviämiseen. Asianhallintariskeihin varaudutaan muun muassa asianmukaisilla käyttöoikeuksilla, kouluttamalla henkilöstöä säännönmukaisesti, tietojen eheyden varmistamisella ja varmistuksilla.

Ulkoiset tietoturvat ja inhimilliset virheet tunnustetaan riskeiksi tietoturvan osalta. Riskiä hallitaan ajantasaisilla järjestelmillä ja järjestelmien päivityksillä, henkilöstön kouluttamisella ja asianmukaisilla käyttöoikeuksilla.

Hallintopalveluiden merkittävimäksi riskiksi tunnustetaan tehtävien häiriöttömän toiminnan turvaamisen. Riskin hallinnassa huomioidaan esimerkiksi odottamattomien tapahtumien vaikutukset. Tällaisia odottamattomia tapahtumia ovat esimerkiksi sähkökatkot, tietoturvahyökkäykset, järjestelmien kaatuminen, tulopalot ja vesivahingot. Näihin riskeihin varaudutaan muun muassa digitaalisen aineiston hajauttamisella, varmuuskopioilla, vaihtoehtoisten palvelujen tuottamisen tavoilla ja etätyöllä.

Kilpailutuksiin, hankintavaltuuksiin, hankintojen seurantaan ja raportointiin liittyvät riskit tunnustetaan. Riskin mahdollisuutta kasvattaa vähäinen henkilöstömäärä. Riskiin varaudutaan ja sitä ennakoidaan varahenkilöjärjestelyin.

Talous- ja henkilöstöpalvelujen merkittävimmät riskit ja keinot niiden hallitsemiseksi

Koko kunnan taloudelliset riskit eivät sinällään ole talous- ja henkilöstöpalvelujen tulosityksikön vastuulla, mutta sillä on korostunut rooli taloudellisten riskien havaitsemisessa ja hallinnassa.

Strategiset riskit liittyvät pitkän aikavälin tavoitteisiin, menestystekijöihin ja niihin kohdistuviin epävarmuustekijöihin. Talouden tasapainoon ja alijäämän kattamiseen liittyy strategiseksi luokiteltava riski. Ulkoiset tekijät ovat viime aikoina heikentäneet Laukaan kunnan talouden tilannetta: Sote-uudistuksen seurauksena valtionosuudet pienenevät. TE-uudistuksen myötä kuntien lisääntyvien TE-menojen ja tulojen välillä on 80 miljoonan eu-

ron ero. Venäjän aloitettua hyökkäyssodan Ukrainaan korkotaso ja inflaatio kohosivat. Lisäksi TE-uudistuksen myötä kunnan talous muuttuu suhdanneherkemmäksi kuntien laajenevien työllisyyspalvelutehtävien menojen, että laajentuvan etuuksien maksuvastuun takia. Riski sille, että ulkoisten tekijöiden muutosten seurauksena kunnan taloussuunnitteluvuosien tulos ennakoidaan väärin ja taloudellinen tavoite jää saavuttamatta, on olemassa. Riskiä hallitaan aktiivisella talouden seurannalla ja nopealla reagoinnilla. Taloustilanteesta raportoidaan kunnanhallitukselle vuosikellon mukaisesti.

Lainsäädännön uudistuksiin kunnilla on rajallinen mahdollisuus vaikuttaa lausuntojen avulla. Uudistuksilla voi kuitenkin olla merkittävä vaikutus kunnan talouteen. Vaikutukset voivat olla kunnan kannalta positiivisia tai negatiivisia. Laukaan kunnalle viime vuosien vaikutukset ovat olleet hyvin negatiivisia.

Talouden tasapainottamiseksi on laadittu tasapainottamisohjelma. Tasapainottamisohjelman toimenpiteiden toteutuksen ja sitä kautta säästöjen syntymiseen liittyy riski. Riskiä hillitään aktiivisella seurannalla ja raportoinnilla. Talousarvion 2024 sitovaksi tavoitteeksi asetettiin kullekin palvelualueelle, että tasapainottamisohjelman toimenpiteet toteutetaan onnistuneesti.

Yksittäiset merkittävät asiat tasapainottamisohjelman lisäksi tasapainoisen talouden saavuttamisessa ovat Sote-kiinteistöjen myynti ja valtionosuusuudistus, joiden toteutumisella on taloudellista vaikutusta Laukaan kunnalle.

Sote-kiinteistöjen omistamiseen liittyy riski vuokratulojen menettämisestä vuokrasuhteen mahdollisesti päättyessä. Käyttämättömiin kiinteistöihin sisältyy riski tasearvojen alaskirjauksesta ja purkukustannuksista. Sote-kiinteistöihin voi kohdistua myös investointikustannuksia korjaustarpeiden vuoksi.

Laukaan kunnan lainakanta oli tilinpäätöksen 2023 yhteydessä 110,5 miljoonaa euroa. Kunnan lainakanta on kasvanut laajan investointiohjelman myötä. Lainamäärään liittyy erilaisia riskejä, joista olennaisimpana korkokustannusriski. Vuosien

2022-2023 aikana korkotasoa on noussut nopeasti ja korkoriski on realisoitunut. Korkomarkkinat ovat epävarmat ja korkoennusteet ovat vaihdelleet viime vuosien aikana huomattavasti.

Laukaan kunnan lainasalkku on painottunut lyhytaikaiseen rahoitukseen pitkään jatkuneesta matalien korkojen markkinatilanteesta johtuen. Viime vuosien aikana lyhytaikaista rahoitusta on siirretty pitkäaikaisempiin sopimuksiin, mikä on vähentänyt korkoriskin määrää.

Korkoriskien suojaamiseksi kunnanhallitus hyväksyi lainasalkun korkosuojauspolitiikan 31.8.2015 § 181. Korkosuojauspolitiikan mukaisesti lainasalkusta on suojattu erilaisin menetelmin noin 50-60 prosenttia riippuen lasketaanko mukaan kiinteistöleasingisopimukset vai pelkät lainat. Osa korkosuojauksista on kuitenkin lyhytaikaisia, minkä vuoksi suojausasteessa voi tapahtua muutoksia lyhyessä ajassa. Syyskuussa 2023 korkosuojauksiin tehtiin muutoksia siten, että suojausaste on muutaman vuoden ajan yli 70 prosenttia, minkä jälkeen se laskee vähittäin noin 40 prosentin tasolle. Korkosuojaus ei välttämättä pienennä korkokustannuksia, mutta se lisää kustannusten ennustettavuutta.

Vuonna 2023 on päivitetty kunnan varainhoitopolitiikka sekä takaus- ja antolainapolitiikka, jotka ohjaavat myös rahoitusasioihin liittyvää riskienhallintaa.

Vuoden 2023 tilinpäätöksessä kunnan antolainojen määrä oli 19 miljoonaa euroa. Suurimmat antolainat ovat konsernin sisäisiä rahoitusjärjestelyjä, eli 15,3 miljoonan euron antolaina Laukaan Vesihuolto Oy:lle ja 3,7 miljoonan euron antolaina Laukaan Vuokratodit Oy:lle. Edellä mainittujen lisäksi Laukaan kunnalla on pieni antolaina Väentupa Ry:lle sekä yksittäisiä EU-rahoitteisten hankkeiden välirahoituslainoja paikallisille yhdistykselle. Antolainojen myöntämiseen liittyy tapauskohtainen harkinta sisältäen riskinäkökulman huomioimisen.

Kunnan myöntämä takaus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Kunta ei saa myöntää takausta, jos takauk-

seen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla. Vastavakuuksien ei tarvitse kattaa koko takaukseen liittyvää riskiä vaan riittää, että ne kattavat kunnan riskien näkökulmasta riittävän osan. Tilinpäätöksen 2023 myönnettyjen takauksien yhteenlaskettu määrä oli 21 miljoonaa euroa. Takauksiin liittyvä riski huomioidaan takauksen antamista harkittaessa. Annettuja takauksia koskevien lainojen hoitamista seurataan.

Ohuen organisaatio muodostaa riskin toiminnan jatkuvuudesta useiden poissaolojen sattuessa samanaikaisesti. Taloushallinto on merkittävässä roolissa maksuliikenteen hoidossa sekä ostolasku-, myyntilasku- ja rahoitusprosessissa. Riskiin on varauduttu työohjeistuksilla ja perehdytyksellä.

Tehtävien häiriöttömään toimintaan kohdistuu normaalia enemmän ulkoista uhkaa esimerkiksi hybridivaikuttamisen seurauksena. Mahdolliset maailmanpolitiikan ja turvallisuustilanteen muutokset voivat heijastua Suomen talouteen ja turvallisuustilanteeseen.

Henkilöstöhallinto vastaa kunnan keskeisistä henkilöstöprosesseista. Keskeisimmät riskit henkilöstöhallinnon toiminnassa liittyvät koko henkilöstöä koskeviin ydinprosesseihin, kuten palkanmaksun toimintavarmuuteen. Palkanmaksun laajamittainen häiriö voi aiheuttaa olennaista haittaa sekä yksittäisille työntekijöille että koko organisaatiolle. Palkanmaksun toimintavarmuudesta huolehditaan ylläpitämällä palkanlaskennan tehtäviin kuuluvaa osaamista korkeana. Lisäksi palkkahallinnon keskeisistä tehtävistä ja prosesseista on laadittu kirjalliset kuvaukset, joiden avulla tehtäviin perehtyminen on mahdollista. Lisäksi riskejä on madallettu selvittämällä mahdollisuuksia hankkia ongelmatilanteessa palkanlaskentaa palveluna kolmansilta osapuolilta.

Kunnan palvelutuotannon kannalta henkilöstöön kohdistuvat riskit voivat olla merkittäviä taloudellisesti ja toiminnallisesti. Laukaan kunnassa keskeisissä tehtävissä työskenteleville on nimetty sijainen tai useita sijaisia, jolloin varmistetaan riittävä osaaminen ja tehtävien sujuminen ylläpitävissäkin tilanteissa. Henkilöstön osaamisen varmistam-

miseen ja niin sanotun hiljaisen tiedon siirtymiseen on kiinnitetty huomiota. Eläkkeelle lähtöihin on varauduttu ja uuden henkilön perehdyttämiseen ennen eläkkeelle lähtevän poistumista pyritään aina järjestämään mahdollisuus. Henkilöstökoulutukseen ja johtamiskoulutukseen on panostettu. Hyvällä ja toimivalla työterveyshuollolla sekä työkykyä vahvistavilla henkilöstöpalveluilla vähennetään sairaspöissaolojen riskiä ja edistään työssäjaksamista.

Henkilöstöön kohdistuvia riskejä ovat myös osaa van henkilöstön saatavuus sekä henkilöstön terveyteen ja toimintakykyyn liittyvät uhat. Panostamalla rekrytointiin varmistetaan osaa van henkilöstön saatavuus. Panostamista voi olla houkutteleva ilmoittelu, osallistuminen rekrytapahtumiin, työnantajamaineesta ja rekrytointiosaamisesta huolehtiminen. Henkilöstön saatavuutta on tarkkailtu vuosittain mm. esimiehille tehdyillä kyseilyillä. Konsernihallinnon toimialueella saatavuudessa ei vielä ole ollut merkittäviä ongelmia, mutta riski on tiedostettu.

Henkilöstön valintatilanteissa selvitetään valittavan henkilöstön taustat. Valitun henkilön osalta tarkistetaan pätevyys- ym. todistukset. Ennen viran vaalin vahvistamista vaaditaan lääkärin antama hyväksyttävä todistus terveydentilasta. Lain määräämissä tehtävissä vaaditaan rikosrekisteriote.

Muut henkilöstöhallinnon olennaiset riskit liittyvät pääosin tietojärjestelmien toimivuuteen. Palkka- ja henkilöstöjärjestelmän toimivuus ja toimintavarmuus on turvattava kaikissa tilanteissa. Tietohallinto on arvioinut tietojärjestelmäriskejä erikseen.

Henkilöstöhallinnolla on korostunut rooli mahdollisissa työtaistelutilanteissa. Työ- ja virkaehtosopimusten ollessa katkolla talousarviovuonna, on riski työtaisteluihin tavallista korkeampi.

Elinkeinopalvelujen merkittävimmät riskit ja keinot niiden hallitsemiseksi

Ohut organisaatio muodostaa riskin elinkeinopalveluille. Riskiä hillitään muun muassa jatkuvalla

prosessien hallinnalla, tehtäväkuvausten ajantasaistamisella, tiiviillä tiimityöllä ja tehtävien jakamisella.

Elinkeinoelämää kehitetään myös ulkoisen hankerahoituksen avulla. Potentiaalisia riskejä on, että hankkeet eivät edisty ja niille asetetut tavoitteet jäävät toteutumatta. Riskienhallinnan tärkeitä toimenpiteitä ovat hankkeiden määrätietoinen johtaminen, aktiivinen hankeviestintä ja yhteistyö sidosryhmien kanssa.

Työllisyyspalveluissa suhdannevaihtelut taloudesta, pandemiat, poliittinen epävakaus ja lainsäädännönmuutokset vaikuttavat pitkän aikavälin tavoitteisiin ja menestystekijöihin muodostaen strategisen riskin. Työllisyyspalvelut varautuvat riskiin ajantasaisen tiedon seuraamisella.

Toiminnalliset riskin muodostaa henkilöstön riittävyyteen ja saatavuuteen liittyvät riskit. Työllisyyspalvelun tehtäviin on haastavaa löytää uutta työntekijää, joka hallitsee työn heti perehdytyksen jälkeen. Lisäksi henkilöstön ammattitaidon ylläpitämiseen liittyy riski, kun tieto muuttuu jatkuvasti.

Tiedonkulku on tunnistettu toiminnalliseksi riskiksi. Palveluiden tulee näyttäytyä selkeinä kuntalaisille, vaikka samassa tilassa työskentelee kahden eri työnantajan työntekijöitä. Riskiä hallitaan tehokkaaseen tiedottamisella kaikilla kanavilla.

Maankäytössä metsäomaisuuteen liittyvät riskit muodostuvat palveluntuottajien vahingoista sekä metsätuhoista. Palveluntuottajien vahingot muodostuvat työturvallisuuteen kohdistuvista riskeistä, henkilöriskeistä ja omaisuusriskeistä. Näihin riskeihin varaudutaan huolehtimalla tilaajavastuulain velvoitteista palveluntuottajille, edellyttämällä palveluntuottajalta turvallisuussuunnitelmaa, kouluttautumisella ja vakuutuksilla.

Metsätuhoja ovat myrskyt, metsäpalot, hyönteistuhot, eläintuhot ja naapurille aiheutuvat haitat. Metsätuhojen riskiä hallitaan oikea-aikaisella ja oikeanlaisilla hoitotoimenpiteillä, metsäalueiden käytön ohjaamisella ja valvonnalla ja ajantasaisilla ja oikeantasoisilla vakuutuksilla.

Maaomaisuuden hallinnassa sopimusten tulkinta, seuranta, sopimusten ajantasaiset taustatiedot ja tietolähteet, kuten putkitiedot, muodostavat riskin. Sopimukseen liittyviä riskejä pyritään vähentämään koulutuksilla, osaamisen parantamisella, sopimusten hallinnalla, riittävän kattavilla ja yksiselitteisillä toimivallan rajojen määrittelyllä, sopimuksen yksiselitteisyydellä ja laadunvarmistuksella. Lähtötietojen ja taustatietojen ajantasaisuus ja osaaminen niiden löytämiseen ovat tärkeässä asemassa.

Kaavoituksessa lainsäädännön muutokset lisäävät riskiä. Riskiä pyritään hallitsemaan lausunnoilla lainsäädännön muutoksista, sekä riittävällä koulutuksella ja resursseilla.

Kaavoituksen suunnitteluratkaisuissa tunnistetaan muotovirheiden mahdollisuus kaavaprosessissa ja päätöksenteossa. Hankintaprosessiin liittyy riski,

että selvityksen tai kaavanlaatijat eivät ole riittävän osaavia. Ajantasaiset taustatiedot ja tietolähteet saattavat olla liian suppeat. Niukat resurssit saattavat aiheuttaa hankkeiden viivästymistä ja näivettymistä. Kaava voi myös taloudellisesti olla huono ratkaisu. Riskeihin pyritään varautumaan muun muassa riittävien resurssien varaamisella selvityksiin ja kaavan laadintaan, yhteistyön kehittämällä eri toimialojen kesken, prosessien ja päätöksenteon ajantasaisella ja kattavalla ohjeituksella, riittävän tarkkaan määritellyillä hankinnoilla.

Maankäytössä ohut organisaatio ja kehittyvän kunnan suuri työmäärä aiheuttavat riskin toiminnan keskeytymiseen ja viivästymiseen. Riskiä hallitaan riittävällä dokumentoinnilla ja vuorovaikutuksella sekä sijaistamisjärjestelyillä.

3.3 Sivistyspalvelut

Sivistyspalveluiden tehtävänä on huolehtia laadukkaista varhaiskasvatuspalveluista, perusopetuksesta, lukio-opinnoista, kirjasto-, kansalaisopisto-, liikunta-, nuoriso- ja kulttuuripalveluista.

3.3.1 Talous

Sivistyspalveluiden toimintakate vuodelle 2025 on 56.896.288 euroa. Se alittaa kunnanhallituksen antaman ja kunnan johtoryhmän tarkentaman toimintakateraan 12 eurolla. Sivistyspalveluiden toimintatuotot vähenevät vuodelle 2025 edellisestä vuodesta 580.000 euroa. Tulojen vähenemisen takana on erilaisten hankerahoitusten väheneminen sekä varhaiskasvatuksen maksutuottojen väheneminen.

Keskeisimpiä tuloja sivistyspalveluissa ovat varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kotikunta-korvaukset, eri palvelualueiden maksutuotot asiakasmaksuista, sekä OKM:n ja aluehallinto-viraston erityisavustukset. Keskeisimpiä avustuksia ovat varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistävien toimenpiteiden avustus, sekä harastamisen Suomen mallin ja kerhoavustusten kokonaisuudet. Lisäksi eri yksiköissä on meneillään erilaisia toiminnan kannalta keskeisiä hankkeita, joihin saadaan valtionavustuksia. Saadut erityisavustukset käytetään pääasiassa henkilöstökustannuksiin, jotka on huomioitu vuoden 2025 talousarvion suunnittelussa.

Talousarviokirjassa on kuvattu tulosityksiköittäin keskeisimmät toiminnassa tapahtuvat muutokset ja perusteet. Kunnanhallituksen asettamaan talousarvioraamiin pääsemiseksi jokainen palvelualue on tehnyt tarvittavat sopeutustoimet, jotka on myös eritelty palvelualueittain. Euromääräisesti suurimmat sopeutukset on tehty perusopetuksen, varhaiskasvatuksen sekä vapaa-aikatoimen palvelualueilla. Sopeutukset kohdistuvat henkilöstökuluihin, kalusto- ja materiaalihankintoihin, matka- ja koulutuskuluihin sekä tulopuolella asiakasmaksujen korotuksiin.

Laukaan kunnanhallitus on 18.9.2023 hyväksynyt

Toimintaan kuuluu myös liikunta-, nuoriso- ja kulttuurijärjestöjen avustaminen. Sivistyspalveluiden vastuulautakuntana toimii sivistyslautakunta.

Laukaan kunnan talouden tasapainotusohjelman. Lautakuntien tulee huomioida sopeutusohjelman mukaiset toimenpiteet vuoden 2025 talousarviossa alkuperäisen raamin lisäksi.

Sivistyspalveluiden tal	TP 2023	TA/M 2024	TA 2025	Muutos 2024-2025	
1000 euroa				euroa	%
Toimintatulot					
Hallintopalvelut	50,6	13,4	14,0	0,6	4 %
Varhaiskasvatus	1005,5	740,6	687,0	-53,6	-7 %
Perusopetuspalvelut	2277,6	1574,8	1319,9	-254,9	-16 %
Lukio	117,8	92,5	18,0	-74,5	-81 %
Kansalaisopisto	161,7	146,3	112,7	-33,6	-23 %
Kirjasto	31,9	34,4	25,8	-8,6	-25 %
Vapaa-aikapalvelut	712,0	535,4	506,0	-29,4	-5 %
HyPe	132,1	126,0	0,0	-126,0	-100 %
Yhteensä	4489,2	3263,4	2683,4	-580,0	-2,5
Toimintamenot					
Hallintopalvelut	289,2	284,9	432,4	147,5	52 %
Varhaiskasvatus	14981,2	16637,5	17215,9	578,4	3 %
Perusopetuspalvelut	31137,0	34157,8	34421,8	264,0	1 %
Lukio	2673,2	3066,6	2946,8	-119,8	-4 %
Kansalaisopisto	714,5	729,2	697,0	-32,2	-4 %
Kirjastopalvelut	1017,6	1231,0	1235,6	4,6	0 %
Vapaa-aikapalvelut	2546,6	2667,1	2728,3	61,2	2 %
HyPe	427,5	388,7	0,0	-388,7	-100 %
Yhteensä	53786,8	59162,8	59677,8	515,0	1 %
Toimintakate*					
Hallintopalvelut	-238,6	-271,5	-418,4	-146,9	54 %
Varhaiskasvatus	-13975,7	-15896,9	-16528,9	-632,0	4 %
Perusopetuspalvelut	-28859,4	-32583,0	-33101,9	-518,9	2 %
Lukio	-2555,4	-2974,1	-2928,8	45,3	-2 %
Kansalaisopisto	-552,8	-582,9	-584,3	-1,4	0 %
Kirjastopalvelut	-985,7	-1196,6	-1209,8	-13,2	1 %
Vapaa-aikapalvelut	-1834,6	-2131,7	-2222,3	-90,6	4 %
HyPe	-295,4	-262,7	0,0	262,7	-100 %
Yhteensä	-49297,6	-55899,4	-56994,4	-1095,0	-0,4

*tulosityksikön toimintakate on valtuustoon nähden sitova talouden tavoite

Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Talouden tasapainottamisen toimenpiteet ja euromäärät, jotka huomioitu sivistyspalveluiden raamissa ja toiminnan suunnittelussa

1. Lyhyiden sijaisuuksien vähentäminen, erilliskorvauksien vähentäminen, työssäolopäivien lisääminen, säästövapaiden purkaminen 154.000 euroa

2. Hyvinvointi- ja perhekeskuksen, työllisyyspalveluiden ja nuorisopalveluiden tehtävien tarkastelu 20.000 euroa
3. Vattipajan lakkauttaminen nykyisessä muodossaan, 400.000 euroa
4. Painatusten ja ilmoitusten vähentäminen 2700 euroa
5. Multamäen toiminnan kehittäminen, vuokratulon lisääminen 30.000 euroa
6. Varhaiskasvatuksen kerhotoiminnasta luopuminen 87.500 euroa
7. Kirjaston palveluverkkomuutos 37.500 euroa
8. Lasten määrän vähentymisestä johtuva opetusresurssin vähentyminen 250.000 euroa
9. Joustavan perusopetuksen vähentäminen, korvataan v. 2025 muun opetusresurssin vähentämisellä 112.500 euroa
10. Erityisopetuksen työskentelytapojen ja järjestämistapojen tarkistus 12.500
11. Vuosiviikkotuntien vähentäminen 67.000 euroa
12. Lukion kurssitarjottimen supistaminen 5.000 euroa
13. Alle 18-vuotiaiden liikuntavuorojen osittainen maksullisuus 12.500 euroa
14. Kunnossapidettävien vapaa-aikapalveluiden olosuhteiden määrän vähentäminen ja priorisointi 25.000 euroa
15. Liikuntapaikkojen hoidon siirtyminen perustettavaan yhtiöön, säästötavoite 20 % vuosikustannuksista

Varhaiskasvatuspalvelut

Toimintatuotot: Varhaiskasvatuksen maksutuotot ja vuodelle 2024 arvioidaan kertyvän yhteensä 687.000 euroa. Varhaiskasvatusmaksuja arvioidaan kertyvän yhteensä 400.000 euroa. Tämän lisäksi tulot koostuvat kotikuntakorvauksista eli Laukaassa ulkopaikkakuntalaisten lasten varhaiskasvatuksen järjestämiskustannuksista, joita arvioidaan kertyvän vuonna 2025 yhteensä 230.000 euroa. Hanketuottoja on arvioitu vuodelle 2024 kertyvän yhteensä 57.000 euroa ja tämä pitää sisällän arvion Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä tasa-arvorahasta vuodelle 2025.

Toimintamenot:

Henkilöstökuluja arvioidaan kertyvän vuodelta 2025 noin 7.659.370 joka on enemmän suhteessa muutettuun talousarvioon 2024. Merkittävimmät muutokset henkilöstökulujen lisäyksille johtuvat seuraavista tekijöistä:

Talousarviossa 2025 on varauduttu hieman palveluntarpeen kasvuun johtuen yhä nuorempien lasten hakeutumisesta palvelujen piiriin. Lisästarpeet koskevat Kirkonkylän ja Leppäveden alueita. Mikäli kasvua on ennakoitua enemmän, riskinä on, että talousarvioon varattu määräraha ylittyy.

Varhaiskasvatuksen tuen järjestämisen resurssi arvioidaan riittämättömäksi suhteessa tämänhetkiseen tarpeeseen. Varhaiskasvatuslaki määrittää veloitteen järjestää lapsen tarvitsemaa tukea kasvun, kehityksen ja oppimisen tueksi välittömästi tarpeen ilmenemisen jälkeen. Tästä johtuen talousarvio 2025 sisältää määräraharauksen yhden vakituisen varhaiskasvatuksen erityisopettajan palkkaamiselle. Varhaiskasvatuksessa on tällä hetkellä kuusi vakituista ryhmäavustajaa. Todellinen tarve on ollut jo useamman vuoden tätä suurempi, ja avustajia on palkattu määräaikaaisesti OKM:n myöntämien hankerahoitusten avulla lisäresurssiksi lapsiryhmiin. Talousarvio 2025 sisältää varauksen kolmen varhaiskasvatuksen ryhmäavustajan vakinaistamiselle. Kustannusvaikutus tuen järjestämisen resurssiin on yhteensä 168.400 euroa lisäystä henkilöstökuluihin.

Varhaiskasvatuksessa varahenkilöstön vahvistamiselle on myös tarvetta edelleen. Varahenkilöresurssin avulla turvataan lakisääteisten suhdelukujen toteutuminen tilanteissa, joissa henkilöstöä on äkillisesti poissa tai suorittamassa lakisääteisiä, lapsiryhmän ulkopuolisia työtehtäviä. Tämän lisäksi on herännyt tarve myös hallinnollisen työn

organisoinnille sekä varhaiskasvatyüksikössä että kuntatasolla. Talousarvio 2025 sisältää esityksen 1,5 htv:n lisäyksestä tämän työn mahdollistamiseksi. Kustannusvaikutus tälle on 64.900 euroa vuodessa.

Talousarvio 2025 sisältää henkilöstökulujen osalta palkankorotusvaraukset virka- ja työehtosopimusten mukaisille korotuksille, jotka nostavat henkilöstökuluja hieman vuoteen 2024 verraten. Tämän lisäksi talousarvio 2025 sisältää varauksen varhaiskasvatuksen opetushenkilöstön palkantarkistuksiin vastaamaan alan keskimääräistä palkkatasoa. Tämä on olennaista henkilöstön saatavuuden, lakisääteisen toiminnan ja mitoitusten toteutumiseksi. Tällä minimoidaan riskit keskeytyksiltä lakisääteisen palvelun tuottamisessa.

Palvelujen ostoissa kulujen nousua vuoteen 2024 verraten tapahtuu yhteensä 331.000 euroa. Talousarvio 2025 sisältää varauksen palvelurahan arvon vuosittaiselle indeksitarkistukselle sääntökirjan mukaisesti. Määrärahavaraus vuoden 2025 osalta on yhteensä 280.000 euroa verraten vuoteen 2024. Jos käytettyjen indeksipistelukujen korotusprosentti on ennakoitua suurempi tai palvelun tuottamisessa tapahtuu ennakoimattomia muutoksia, indeksitarkistuksiin varattu määräraha on vaarassa ylittyä. Muutoin nousut palvelujen ostoissa johtuvat esimerkiksi ICT-kulujen laite- ja ohjelmistohintojen noususta.

Aineet, tarvikkeet, tavarat-tilikohdalle varattu määräraha vuodelle 2025 on hieman pienempi, yhteensä 14.940 euroa pienempi vuoteen 2024 verraten. Hankintoja on säästösyistä karsittu jo useamman vuoden ajan, ja hankintoja jätetään tekemättä. Uusien hoitopaikkojen perustamisesta johtuen jonkin verran yksiköillä on ollut määräraharakteita kalusteisiin ja muihin tarvikkeisiin liittyen. Määrärahan vähentäminen hankaloittaa rikki menneiden välineiden tai kalusteiden uusintaa merkittävästi.

Avustusten osalta kotihoidon tukeen liittyvän talousarvion määrärahan arvioidaan vuodelle 2025 olevan pienempi kuin vuonna 2024. Kotona hoidettavien lasten määrä on vähentynyt ja vastaavasti varhaiskasvatuksen palveluita käyttävien

etenkin alle 3-vuotiaiden lasten suhdanne kasvanut. Kotihoidon tuella olevien lasten määrää on hankalaa etukäteen tarkasti ennakoida ja siihen vaikuttaa osaltaan myös yhteiskunnallinen tilanne, esimerkiksi työllisyys tai inflaatio. Jos kotihoidon tuella olevien lasten osuus on arviota suurempi, muodostaa tämä ylitysriskin varatulle määrärahalle.

Muut toimintakulut pitävät sisällään laitteiden ja rakennusten kunnossapitoa sekä sisäiset vuokra-kustannukset. Vuokratkustannuksissa näkyy nousua vuoteen 2024 nähden laskentatavan muutoksesta johtuen sekä lisätilojen käyttöönotosta johtuvista syistä. Vuoden 2024 aikana lisätiloja on otettu käyttöön Kirkonkylällä hyödyntäen tilapäisesti Hyphen nuorisotilan tiloja. Talouden tasapainottamisohjelman toimenpiteeksi kirjattu kerhotoiminnan lakkauttaminen on tapahtunut vaiheittain. Toimenpideohjelman viimeinen vaihe on ollut tarkoitus toteuttaa syyskuusta 2025 alkaen eli päättää kerhotoiminta kokonaan. Kuitenkin jo vuoden 2024 aikana kerhotoiminnan kävijämäärä on supistunut niin pieneksi, että sen lakkauttaminen esitetään tehtäväksi syyskuusta 2024 alkaen. Kerhopalvelun lakkauttamisen vaikutuksia palveluntarpeisiin on seurattu ja tällä hetkellä noin 70% kerhopalvelua käyttänyttä lasta on siirtynyt varhaiskasvatuksen muiden palvelujen piiriin eli käyttämään kokoaikaisia varhaiskasvatuspalveluja. Kerhopaikan kustannukset/lapsi ovat olleet noin 3.500 euroa vuodessa, vastaavasti kokoaikaisen varhaiskasvatuspaikan kustannukset ovat alle 3-vuotiaalta n. 16.000 euroa vuodessa, yli 3-vuotiaalta 10.500 euroa vuodessa. Siirtyminen kerhopalveluista päiväkoteihin ja perhepäivähoitoon tuo tullessaan myös painetta uusien hoitopaikkojen perustamiseen koska palvelun järjestäminen järjestelyaikoineen on lakisääteistä. Uusien hoitopaikkojen perustaminen edellyttää uusien tilojen käyttöönottoa, toiminnan organisointia ja tilojen kalustamista. Suurimmat kustannukset aiheutuvat henkilöstökustannuksista. Henkilöstöä on oltava jokaisena toimintapäivänä paikalla lakisääteinen määrä.

Perusopetuspalvelut

Syksyllä 2025 on edessä opetusryhmien väheneminen oppilasmäärän laskun mukaisesti alakouluilla. Neljän opetusryhmän väheneminen on huomioitu talouden tasapainotusohjelman mukaisesti talousarviossa, kun huomioidaan lukuvuonna 2024-2025 tapahtunut opetusryhmien määrän väheneminen, kokonaisuudessaan tuntiresurssin vähennys syksyksi 2025 on 121 vuosiviikkotuntia verrattuna v. 2024 kevätlukukauteen. Vaikutus talouteen on kokonaisuudessaan vuodelle 2025 250.000 euroa. Lisäksi tasapainotusohjelman mukaisesti perusopetukseen tehdään sopeutusta sijaiskustannuksiin, erilliskorvauksiin, säästövapaiden purkamiseen.

Tasapainotusohjelman sopeutustoimet aiheuttavat vuodelle 2025 perusopetukseen 441.500 euron sopeutuksen. Tarvittava menotaso on arvioitu henkilöstökulujen, ruokapalveluiden hinnannousun, sisäisten vuokrien sekä kuljetuskustannusten nousun perusteella. Sisäisten vuokrien kasvu on huomioitu raamissa. Sopeutus kohdennetaan henkilöstökulujen osalta keväällä 2024 seuraavan lukuvuoden opetusresurssipäätöksessä, ja se tulee kohdistumaan annettavan opetuksen määrään, ja-

kotunteihin, ryhmäkokoihin sekä koulunkäynnin ohjaajien määrään. Kokonaisuudessaan talousarvion raami aiheuttaa toiminnan laajuuteen merkittäviä sopeutuksia syksyllä 2025. Talouden tasapainotusohjelman yhdeksi säästötoimenpiteeksi suunniteltu joustavan perusopetuksen vähentäminen ei arvion mukaan tuota ohjelmassa asetettua säästötavoitetta, koska joka vuosi joustavan perusopetuksen ryhmien muodostaminen on mahdollistanut muiden yleisopetuksen opetusryhmien tiivistämistä. Näin ollen tälle toimenpiteelle laskettu talouden tasapainotustavoite toteutetaan muista henkilöstökuluista sopeuttamalla opetusryhmien kokoa.

Perusopetuspalveluiden toimintatuotot ovat 1.319.900 euroa, ja toimintakulut 34.421.770 euroa. Näin toimintakate on 33.101.870 euroa. Sisäisten vuokrien 400.000 euron kasvu on huomioitu toimintakateraaamissa. Kuluista henkilöstökulut pienenevät opetuksen määrän vähentymisen ja säästötoimien myötä 380.000 euroa, palvelujen ostot kasvavat 168.000 euroa. Toimintatuotot vähenevät 250.000 euroa.

Lukio

Lukiolle on myönnetty 400 kurssia lukuvuodelle 2024-25. Opetusresurssin lisäksi opetusalan virka- ja työehtosopimuksen perusteella lukiolla on käytettävänään lukioresurssia, joka määräytyy opiskelijamäärän mukaan (14 vvt + 0,17 x opiskelijamäärä). Tämän resurssin käyttämisestä päättävät lukion rehtori ja opettajat yhdessä.

Lukiokoulutuksen toiminnassa noudatetaan taloudellista tiukkuutta. Taloudellinen tilanne vaikuttaa lukion toimintaa siten, että tarjolla on vain opetussuunnitelman mukaiset pakolliset kurssit ja opiskelijamäärät kursseilla ovat erittäin suuret. Kurssikohtaisia opiskelijamääriä kasvattaa entisestään myös Poken kahden tutkinnon opiskelijat.

Lisäksi tarjolla on ylioppilaskirjoituksiin valmentavia kertauskursseja tiivistetysti. Opetussuunnitel-

man mukaisia valinnaisia kursseja, kuten työelämälähtöisiä, oppilaitosten välisiä, monialaisia ja laaja-alaisia kursseja ei taloustilanne mahdollista.

Opetussuunnitelma velvoittaa tekemään yhteistyötä sekä korkea-asteen koulutuksen että työelämän ja elinkeinoelämän kanssa. Lisäksi lukion opetustarjonnassa tulisi huomioida työelämän osaamisvaatimusten nopea muutos. Työelämän muutokseen tähtäävä opetustarjonta edellyttäisi oppiaineitten rajat ylittäviä valinnaisia kursseja, joissa kehitetään opiskelijoiden geneeristä kyvykkyyttä ja ongelmaratkaisuun pyrkivää yhteistä tiedonrakentamista. Tällaisen kurssitarjonnan kehittämiseen ei lukiolle myönnetty resurssi valitettavasti riitä.

Lukio on omalla toiminnallaan pyrkinyt paikkaamaan opetusresurssin pienuutta. Lukiolle myönnetty ulkopuolinen rahoitus ja henkilökohtaiset

Laukaan kunta

---

osaajaverkostot ovat mahdollistaneet lukioyhteisön toiminta- ja oppimiskulttuurin tähänastisen kehittämisen muun muassa osallistavaksi ja yhteisölliseksi.

Lukiolaki ja opetussuunnitelma korostavat oppimisen tuen, erityisopetuksen ja opinto-ohjauksen velvoitteita lukiossa. Kasvaneisiin tarpeisiin ja vel-

voitteisiin on niin ikään pystytty vastaamaan ulkopuolisella rahoituksella. Meneillään olevan hanke- rahoituksen (110 000 €) päättyessä kesällä 2025, oppimisen tuki ja opinto-ohjauksen kasvanut tarve on välttämätöntä järjestää kunnan resursoimana.

Kansalaisopisto

Kansalaisopiston toiminnan perusrahoitus tulee valtiolta yksikköhinnan perusteella ja se perustuu toteutuneiden opetustuntien määrään. Valtionrahoitus on 57 % (vuoden 2024 tiedon mukaan) vahvistettujen opetustuntien määrästä, mikä tarkoitti kunnalle vuonna 2024 noin 260 000 €:n valtiosuutta. Toiminnan muun rahoituksen koostuessa kunnan omasta rahoitusosuudesta sekä kurssimaksutuloista, heijastuu kunnan tiukka taloudellinen tilanne opiston toiminnan resursseihin.

Kansalaisopiston toimintakulut vuonna 2025 ovat 697 000 euroa, toimintatuotot 112 650 euroa ja toimintakate 584 400 euroa. Arvioidut toimintatuotot ovat kurssimaksutuottojen osalta noin

20 000 euroa edellisvuotta vähäisemmät johtuen vähäisemmästä opetustuntimäärästä. Opetustuntimäärän väheneminen aiheuttaa myös valtionosuuden vähenemistä noin 10 %:lla vuosittain (valtiosuuden myöntämiskriteerien pysyessä samoina). Kurssimaksut on tärkeää säilyttää mallillisina riittävän kurssitoiminnan ja sitä kautta opetustuntien toteutumisen takaamiseksi.

Vuosittaiset säästötoimet ovat aiheuttaneet niukkuutta mm. palvelujen ostoihin, tarvikkeisiin ja kalustoon. Säästötoimet vähentävät myös kansalaisopiston näkyvyyttä ja saavutettavuutta.

Kirjastopalvelut

Kirjaston talouden raami on Kirjaston palveluverkokeselvityksen tuomien tiukennusten, muiden talouden tasapainottamistoimenpiteiden sekä muiden säästöjen takia huomattavasti aiempaa tiukempi. Kirjastopalveluiden toimintatuotot ovat 27.750 euroa. Tätä toimintatuottojen 25 prosentin laskua edellisvuoteen selittää osaltaan hanke- rahoitusten oletettu niukkeneminen. Toimintakulut ovat 1.235.550 euroa eli 0.4 prosenttia edellisvuotta pienemmät. Raamiin pääsemiseksi on karsittu 2 henkilötyövuotta, palvelujen ostot minimoitu, samoin tarvikehankinnat ja muut toimintakulut. Sijaisia ei ole mahdollista käyttää. Henkilöstökuluja on karsittu 7 %. Palveluiden osto laski 19

% Kirjastoaineistomäärärahaa leikataan 4 %. Tämä toteutetaan lähinnä av-aineisto- ja lehtikoelmahankintaa, kauno- ja tietokirjallisuuden hankintaa vähentämällä sekä hyödyntämällä e-aineistoja mahdollisuuden mukaan.

Säästötoimet aiheuttavat niukkuutta aukioloaikoihin, palveluaikoihin, koulu-yhteistyöhön, tapahtumatuotantoon, aineistohankintaan; lyhyesti sanoen kirjaston saavutettavuuteen ja palvelutason. Säästötoimet vähentävät myös kirjaston näkyvyyttä.

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalveluiden toimintakate vuodelle 2025 on 2,2 miljoonaa euroa. Toimintatuotoiksi on arvioitu 506.000 euroa, ja toimintakuluiksi esitetään 2,7 miljoonaa euroa. Henkilöstökulujen osuus budjetista on noin 44 prosenttia. Muiden kulujen osuus on 31 prosenttia, palvelujen oston osuus 14 prosenttia ja aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden osuus kahdeksan prosenttia ja avustusten osuus kolme prosenttia kokonaiskuluista. Muita kuluja kasvattaa etenkin Leppäveden Hirviareenasta maksettavat vuokramenot, yhteensä 250.000 euroa. Avustuksia maksetaan yhteensä 90.000 euroa, mihin sisältyy kaikki kulttuuri-, liikunta- ja nuorisoavustukset.

Vapaa-aikapalveluiden tuotot vähentyvät Vattipajan toiminnan lakkauttamisen vuoksi. Toisaalta esimerkiksi Multamäen leirikeskusta kehittämällä tavoitellaan saatavan aiempia vuosia enemmän

vuokratuloja. Vapaa-aikapalveluiden perimiin palvelumaksuihin on tulossa joitakin muutoksia vuodelle 2025. Multamäen leirikeskuksen hinnasto uusitaan ja leirien hinnoittelua tarkistetaan. Myös liikuntapalveluiden maksuja tarkistetaan. Alle 18-vuotiaiden ja eläkeläisten liikuntavuorojen maksullisuus esitetään talouden tasapainottamisohjelman mukaisesti osittain palautettavaksi. Osana talousarvion hyväksymistä kunnanvaltuusto hyväksyy yleiset perusteet eri palveluista perittävälle maksuille ja taksoille. Hallintosäännön mukaan valtuusto päättää maksujen yleisistä perusteista. Perittävien maksujen määrästä ja mahdollisista muutoksista päättää sivistyslautakunta.

Talouden tasapainottamistoimet aiheuttavat merkittävät supistuksia palveluihin, kun Vattipajan toiminta päättyy, tuntityöntekijäresurssista karsitaan ja kunnossapidettävien olosuhteiden määrää vähennetään.

3.3.2 Palvelujen järjestäminen

Hallintopalvelut

Kuntalassa sijaitsevassa sivistystoimen hallinnossa tuetaan esiopetukseen ja varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, lukioon, kansalaisopistoon, kirjasto- ja kulttuuripalveluihin, vapaa-aikatoimeen sekä lasten ja nuorten hyvinvointikeskukseen liittyviä yhteisiä asioita. Hallintopalvelussa valmistellaan ja laitetaan täytäntöön sivistyslautakunnan päättämiä asioita. Sivistystoimen hallintopalvelut vastaavat suunnittelu-, valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä, sekä sivistystoimen talous- ja hen-

kilöstöpalveluista. Vuonna 2024 hallintopalveluissa tapahtui Laukaan HYPE:n toimintayksikön sulauttaminen sivistyspalveluiden hallintoon, vapaa-aikapalveluihin ja henkilöstöhallintoon. Sivistyspalveluiden hallintoon siirtyi palvelupäällikön tehtävä, sekä kunnan, seurakunnan ja Hyvinvointialueen yhteinen työntekijä sekä tilojen vuokratuloja, ja tämä huomioidaan vuoden 2025 talousarviossa. Merkittäviä koulutustarpeita ei ole hallinnon henkilöstön osalta tiedossa.

Henkilöstösuunnitelma

Sivistyspalveluiden hallinnon henkilöstössä tapahtuu yhden henkilötyövuoden lisäys hyPe:n toimin-

tayksikön siirtyessä osaksi sivistyspalveluiden hallintoa, ja palvelupäällikön siirtyessä osaksi hallinnon henkilöstöä.

HALLINTO- JA SIVISTYSPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	2,97	3,00	4,00	4,00	4,00
Määräaikaiset	0,49				
Yhteensä	3,46	3,00	4,00	4,00	4,00

Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatuspalvelut järjestetään varhaiskasvatustalain edellyttämällä tavalla. Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, ryhmäperhepäivähoitokodissa tai perhepäivähoidossa sekä kunnallisesti että yksityisesti. Yksityistä varhaiskasvatusta tuetaan palvelurahalla. Kunnallisia päiväkoteja on kymmenen, yksityisiä päiväkoteja viisi sekä yksi ostopalvelupäiväkoti. Laukaassa on yksi kunnallinen ryhmäperhepäivähoitokoti. Kunnallisia perhepäivähoitajia on 25, yksityisiä perhepäivähoitajia yksi hoitaja.

Maksuttomaan esiopetukseen osallistuvat kaikki kuusivuotiaat lapset. Esiopetusta järjestetään varhaiskasvatuksen toimintana kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa. Esiopetuksen ohella lapsilla on oikeus esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatusta järjestetään kokopäiväisenä, osapäiväisenä tai osaviikkoisena perheen tarpeiden mukaisesti. Ilta- ja vuorohoitoa järjestetään ostopalvelupäiväkodissa ja kahdessa yksityisessä päiväkodissa. Varhaiskasvatuksen toimintaan sisältyy myös varhaiserityiskasvatuksen palvelut. Kaikessa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toiminnassa on lähtökohtana lapsen edun ensisijaisuus.

Syntyvyyden laskusta huolimatta etenkin alle 3-vuotiaiden lasten osallisuusaste varhaiskasvatuksessa on noussut merkittävästi viime vuosina. Tämä edellyttää myös suurempaa varausta henkilöstöresurssin osalta, jotta lakisääteiset henkilöstömitoitukset täyttyvät. Muuttoliike vaikuttaa varhaiskasvatuspalvelujen kysyntään ympäri vuoden. Tämän lisäksi perheiden palvelujen tarpeet vaihtelevat toimintavuoden kuluessa. Kotihoidon tuki kuuluu myös varhaiskasvatuksen vastuualueeseen. Kotihoidon tukea maksetaan perheelle,

jonka alle 3-vuotias lapsi ei ole varhaiskasvatuksessa. Kotihoidon tuen maksatus tapahtuu Kelan toimesta.

Viime vuosina yhteistyötä on tiivistetty erilaisissa nivelvaiheissa ja siirtymissä. Vuosittain varhaiskasvatusikäisten ja esiopetusikäisten osalta lapsiryhmät tarkastellaan alueellisella tasolla ja suunnitellaan ryhmien muodostaminen yhteistyössä esi- ja perusopetuksen kanssa perheiden palveluntarpeita vastaavasti.

Henkilöstösuunnitelma

Varhaiskasvatuksessa päiväkotien lapsiryhmissä noudatetaan lasten ja henkilöstöä välistä suhdetukua 1:7 yli 3-vuotiaiden lasten osalta. Alle 3-vuotiaiden osalta suhdetukua on 1:4. Varhaiskasvatustalossa on määriteltyä varhaiskasvatuksen henkilöstörakenne, jossa tapahtuu muutoksia 1.1.2030 alkaen. Tuleva muutos määrittelee tarkemmin lapsiryhmien opettajasuhdannetta. Henkilöstörakenteeseen on varauduttu jo tässä vaiheessa, ja tulevien vuosien aikana toimien muuttamista henkilöstörakennetta vastaavaksi tarkastellaan esimerkiksi eläköitymisten yhteydessä. Varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuus on heikentynyt viime vuosien kuluessa erityisesti varhaiskasvatuksen opettajien ja erityisopettajien osalta, ja etenkin määräaikaisiin tehtäviin rekrytointi on ollut erityisen haasteellista. Henkilöstön saatavuuden parantamiseen tullaan kiinnittämään erityistä huomiota edelleen tulevina vuosina. Varhaiskasvatus on esimerkiksi lisännyt yhteistyötään oppilaitosten kanssa parantaen rekrytointimahdollisuuksia. Henkilöstön saatavuuden parantamisen ohelle on tärkeää huomioida myös henkilöstön

hyvinvointi ja jaksaminen osana palvelujen kehittämistä. Varhaiskasvatuksessa luonnollinen poistuma on 3-5/hvt/vuosi johtuen eläkkeelle siirtymi-

sestä tai siirtymisestä toisen työnantajan palvelukseen. Talousarvioon 2025 on varattu määrärahat 143,67 htv:n osalta vakituiselle henkilöstölle ja 34,02 htv:n osalta määräaikaiselle henkilöstölle.

VARHAISKASVATUS

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	126,27	144,00	143,67		
Määräaikaiset	64,22	31,00	34,02		
Yhteensä	190,49	175,00	177,69	-	-

Varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutussuunnitelma

Varhaiskasvatuksen henkilöstöä koskevat kelpoisuusehdot on määritelty tarkemmin varhaiskasvatustulaisissa 540/2018. Varhaiskasvatustulain asettama henkilöstömitoitus vuoteen 2030 mennessä määrittelee opettaja- hoitajasuhdanteen 1.1.2030 alkaen täsmällisemmin. Laukaassa tämä edellyttää tällä hetkellä 15 varhaiskasvatuksen lastenhoitajan toimen muuttamista varhaiskasvatuksen opettajan toimeksi nykyisellä henkilöstömitoituksella, jotta lain edellyttämät kelpoisuusvaatimukset täyttyvät. Valtaosa varhaiskasvatuksen henkilöstöstä on kelpoisuusehdot täyttäviä henkilöitä. Viime vuosina varhaiskasvatuksen opettajien tehtäviin on palkattu vuodeksi kerrallaan epäpäteviä

henkilöitä, mikäli kelpoisuusehdot täyttäviä henkilöitä ei ole saatu rekrytoitua.

Varhaiskasvatuksessa järjestetään 1-2 kertaa vuodessa koko varhaiskasvatuksen henkilöstön yhteinen koulutuspäivä. Koulutuksen tarpeita ja järjestämistä koordinoi erillinen varhaiskasvatuksen työryhmä. Tämän lisäksi varhaiskasvatustyöryhmien tarpeiden pohjalta varhaiskasvatuksen henkilöstölle järjestetään ja mahdollistetaan erilaisia täydennyskoulutuksia ja henkilöstön kouluttamista tuetaan. Varhaiskasvatuksen henkilöstölle järjestettävät sekä pidempiaikaiset että lyhytaikaisemmat koulutukset ovat sisällöllisesti perusteltavaa tukevia koulutuksia.

Perusopetuspalvelut

Peruskoulut antavat opetussuunnitelman mukaista esi- ja perusopetusta, luovat yhdessä kotien kanssa vankan perustan lasten ja nuorten kehitykselle yksilöiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antavat heille hyvät perusvalmiudet jatko-opinnoille. Edistämme yhdessä vanhempien kanssa oppilaiden oppimista ja hyvinvointia. Perusopetuksen toiminnan lähtökohtana ovat sivistystoimen strategian mukaiset toimenpiteet.

Peruskoulun lk 1-9 oppilasmäärä on 17.9.2024 tilanteen mukaan 2825 oppilasta, mikä on 45 oppilasta vähemmän kuin vuoden 2024 talousarviossa. Väestörekisteriin perustuen oppilasmäärän en-

nustetaan muuttuvan niin, että syksyllä 2025 peruskouluissa opiskelee 2680 oppilasta, mikä on 145 oppilasta vähemmän kuin tällä hetkellä.

Henkilöstösuunnitelma

Perusopetuslain 37 § mukaan opetuksen järjestäjällä tulee olla riittävä määrä opettajien virkoja tai tuntiopettajia. Periaatteena on ollut, että koulujen opetuksesta huolehtivat viranhaltijat, ja tuntiopettajat hoitavat ne tehtävät joissa tuntimäärä ei riitä virkaan, tai se on muuten perusteltua. Lisäksi kouluilla työskentelee määräaikaisina viranhaltijoiden tai tuntiopettajien sijaisia, vakituisia koulunkäynninohjaajia, koulusihteereitä ja vahti-

mestareita. Osa koulunkäynninohjaajista ja tuntiopettajista rekrytoidaan määräaikaisesti, jos tehtävä on luonteeltaan määräaikainen.

Perusopetuspalveluiden talousarvio 2025 sisältää palkkavaraukset vakituisten henkilöiden palkkakuuluihin 231 htv:n verran syksystä 2025 alkaen. Määräaikaisiin tehtäviin on varattu palkkavaroja 99 htv:n verran. Henkilöstösuunnitelmassa on huomioitu talousarvion sopeutustoimet henkilöstökuluihin. Perusopetuksen henkilöstösuunnitelmassa on huomioitava, että suuressa henkilöstömäärässä on vaihtelua pitkien esim. perhevapaista aiheutuvien virkavapauksien takia.

Koulutussuunnitelma

Perusopetuksessa opetushenkilöstön vakituiset koulutuspäivät perustuvat opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimukseen, ja ne käytetään so-

pimuksen määrittelemissä puitteissa. Koulunkäynninohjaajille on vakiintunut lukuvuoden alkuun yksi yhteinen koulutuspäivä.

Koulutusta järjestetään pääosin käynnissä olevien hankkeiden hankerahoituksella sekä maksuttomina henkilöstökoulutuksina. Muuta koulutusta pystytään järjestämään talousarvion puitteissa vähäisissä määrin huomioiden sen, että opetushenkilöstön koulutus aiheuttaa pääsääntöisesti sijaiskustannuksia. Esihenkilöstö osallistuu kunnan järjestämään esihenkilökoulutukseen silloin kun sitä on tarjolla.

Henkilöstön ammatillisen osaamisen kehittämistarpeissa ei ole tiedossa merkittäviä muutoksia talousarviokaudella. Opetushenkilöstön kelpoisuusehdot perustuvat lakiin, ja rekrytoitava henkilöstö on lähtökohtaisesti kelpoisuusehdot täyttävää.

PERUSOPETUS

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	231,36	235,00	231,00	228,00	226,00
Määräaikaiset	123,98	99,00	99,00	97,00	95,00
Yhteensä	355,34	334,00	330,00	325,00	321,00

Lukio

Lukiokoulutus on merkittävä kunnan elinvoiman lisääjä. Laukaan lukio pyrkii kehittämään toimintaansa siten, että kunta olisi koulutustarjonnallaan houkuttava paikka niin paikallisesti kuin seudullisesti. Opetustarjonnaltaan monipuolinen ja laadukas lukiokoulutus on kunnan resurssien panostamista tulevaisuuteen. *(Kunnat lukiokoulutuksen järjestäjinä kunta- ja paikallistalouden näkökulmasta. ARTTU2-ohjelma 9/2018).*

Kehittämisen painopisteet

Tavoite 1: Kehittää oppimisen tuen ja ohjauksen toimintamallia lukiossa niin, että kaikilla nuorilla olisi mahdollisimman yhdenvertaiset mahdollisuudet oppia ja kehittyä.

Lukiolle myönnettävä resurssi vaikuttaa ratkaisevasti siihen, millaisia opetuksellisia ratkaisuja sen on mahdollista toteuttaa, ja miten houkuttavana toisen asteen kouluttajana Laukaa lukio nähdään. Tulevaisuushakuinen kehittäminen on Laukaan lukion osaavan opettajakunnan vahva tahtotila.

Tavoitteeseen pääseminen edellyttää turvallisen oppimis- ja kasvuympäristön rakentamista. Se edellyttää osaavat aikuiset tunnistamaan ja autta-

Laukaan kunta

maan nuoria oppimisen haasteissa. Lisäksi nuorten oppimisen taidot ja kyky yhteisölliseen oppimiseen ovat keskiössä.

Tavoitteen saavuttamiseksi käytettäneen ulkopuolisia osaamisverkostoja ja hankerahaa.

Tavoite 2: Kehittää opetussuunnitelma mukaisia oppiaineitten rajat ylittäviä, geneerisiä taitoja, yhdessä tekemisen ja ongelmaratkaisun taitoja kehittäviä kursseja. Opintokokonaisuuksien taustalla on työelämän osaamisvaatimusten nopea muutos.

Henkilöstösuunnitelma

Lukiossa toistaiseksi tai määräaikaisesti työsuhteessa olevan henkilöstön määrässä ei ole merkittävää muutosta. Hienoisessa kasvussa oleva opiskelijamäärä, opetusryhmien suuret koot ja ulkopuolisella rahoituksella tehtävä työ lisää kuitenkin painetta palkata yksittäisiä sivutoimisia tuntiopettajia pakollisten kurssien opettajiksi sekä oppimisen tuen ja opinto-ohjauksen henkilöstöksi tulevaisuudessa. Lukion henkilöstön ammatillisen

Tavoitteen saavuttamiseksi käytettäneen ulkopuolisia osaamisverkostoja ja mahdollista hankerahaa. Yhteistyössä ulkopuolisten osaajien kanssa kehitetään uudesta opetussuunnitelmasta kumpuavia opetuskokeiluita ja teemoja Laukaan lukioon.

Tavoite 3: Lukion kurssitarjonnan monipuolistaminen ja lukiokoulutuksen kiinnostavuuden lisääminen nuorille. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää opetusresurssien kasvattamista niin, että Laukaan lukio saavuttaa Keski-Suomen lukioiden keskimääräisen tason.

osaamisen päivittämiseen on tarvetta opetussuunnitelman ja työelämän lisääntyneiden osaamisvaatimusten myötä. Osaamisen päivittämisen tarvetta kasvattavat myös lukiolaisten lisääntyneet oppimisen tuen vaateet.

Henkilöstö lisääntyneeseen koulutustarpeeseen on toistaiseksi pystytty vastaamaan Laukaan lukion saamalla ulkopuolisella rahoituksella.

LUKIO

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	17,86	21,00	18,00		
Määräaikaiset	5,23	1,50	5,00		
Yhteensä	23,09	22,50	23,00	-	-

Kansalaisopisto

Laukaan kansalaisopisto on vapaan sivistystyön oppilaitos, joka järjestää toiminta-alueensa asukkaiden tarpeisiin perustuvaa ja kaikkien saatavilla olevaa monipuolista opetusta luoden mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi. Opiston tarkoituksena on vapaan sivistystyön lain mukaisesti edistää toiminta-alueensa asukkaiden kykyä ja halua elinikäiseen oppimiseen, uusien asioiden omaksumiseen sekä itsensä kehittämiseen tarjoamalla heille monipuolisia koulutuspalveluja. Opetuksen painopiste on

taide- ja taitoaineissa. Kansalaisopisto tarjoaa lisäksi lasten ja nuorten yleisen oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta käsityössä, kuvataiteessa ja teatteritaiteessa, järjestää myös tilauskoulutusta sekä osallistuu erilaisiin alueellisiin kehittämishankkeisiin. Kuntahenkilöstöä opisto palvelee järjestämällä ensiapukoulutuksia henkilöstölle.

Henkilöstösuunnitelma

Laukaan kunta

Kansalaisopiston suunniteltu päätoiminen henkilöstö vuodelle 2025 säilyy edellisvuosien suuruisena 4,5 henkilötyövuotta. Vuoden 2025 sivutoimisten opettajien määrä on arviolta 50 opettajaa (25 htv). Opettajien tuntimäärä vaihtelee toteutuvien kurssien mukaan.

Henkilöstön koulutussuunnitelma:

Kansalaisopiston vakituinen henkilöstö osallistuu säännöllisesti erilaisiin ammattitaitoa ylläpitäviin ja kehittäviin koulutuksiin resurssien, tarpeen ja tarjonnan mukaan. Tarjonta ja tarpeet vaihtelevat jonkin verran opetusainealueittain. Tuntiopettajia tiedotetaan tarjolla olevista koulutuksista ja kannustetaan osallistumaan niihin mahdollisuuksien mukaan.

KANSALAIPOISTO

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	4,92	4,50	4,50		
Määräaikaiset	28,61	25,00	25,00		
Yhteensä	33,53	29,50	29,50	-	-

Kehittämisen painopisteet

Kansalaisopiston kehittämisen keskeisin painopiste on monipuolisen ja erilaisia tarpeita huomioivan kurssitarjonnan turvaaminen Laukaassa taloustilanne huomioiden. Monipuolisen kurssitarjonnan toteutuminen edellyttää riittäviä taloudellisia resursseja. Kurssiohjelman laadinnan yhtenä keskeisenä osana on arvioinnin ja asiakastytyväisyyden tulosten huomioiminen.

Yhteistyön ylläpitäminen ja erilaisten uusien yhteistyömuotojen luominen toiminta-alueen eri

Kansalaisopiston koko henkilöstön ammatillisen osaamisen laajentamiseen on tarvetta valtakunnallisen osaamisperusteisuuden käyttöönoton myötä: Osaamisperusteinen kurssitarjonta mahdollistaa opintojen tunnistamisen ja sitä myötä hyödyntämisen esim. työelämässä ja opinnoissa.

Vakituinen henkilöstö osallistuu vuonna 2025 resurssien puitteissa osaamisperusteisuutta käsitteleviin koulutuksiin. Osaamisperusteisuuden varsinainen käyttöönotto Laukaassa vaatii kuitenkin toteutuakseen lisää henkilöresurssia.

toimijoiden kanssa on keskeisessä osassa toiminnan kehittämistä.

Vapaan sivistystyön ja sitä myöten kansalaisopistojen opintoja on valtakunnallisesti kehitetty niin, että ne voidaan määrittellä, tunnistaa ja tunnustaa. Sen tarkoituksena on saada opinnoille lisää näkyvyyttä ja laajempaa hyödynnettävyyttä mm. työelämässä ja ammattiopinnoissa. Osaamisperusteinen kurssitarjonta on myös Laukaan kansalaisopiston yhtenä kehittämisen painopistealueena tulevaisuudessa, mikäli taloudelliset resurssit sen mahdollistavat.

Kirjastopalvelut

Laki yleisistä kirjastoista (1492/2016) ohjaa kirjastopalveluiden tuotantoa. Kirjasto on matalan kynnyksen hyvinvointipalvelu, joka tarjoaa asiantuntevan henkilökunnan ja monipuolisen kokoelman lisäksi tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan.

Kirjasto tukee lukemisharrastusta ja oikeutta tiedonsaantiin. Monipuolinen lukutaitotyö erityisesti koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa on tärkeää.

Kirjasto takaa kansalaisten sivistyksellisiä perusoikeuksia ja lisää yhteisöllisyyttä.

Keski-kirjastojen strategia ja Pike-kirjastojen visio-työ ohjaavat osaltaan toimintaa. Sivistyslautakunnan v. 2022 hyväksymä kehittämissuunnitelma vuosille 2022 – 2026 linjaa kirjaston toimintaa. Vuoden 2025 tärkeimmät painopisteet ovat pääkirjaston omatoimikirjaston käyttöönotto sekä toi-

mintojen päivitys. Kirjastopalveluiden palveluverkkoselvitys määrittää osaltaan toimintaa. Talousarviossa on varauduttu tähän 2 henkilötyövuoden vähennyksen osalta. Muista osin talousarviota täydennetään myöhemmissä vaiheissa kunnanhallituksen päätöksen mukaisesti.

Kirjasto pyrkii kehittämään talousarvion puitteissa, säästöt näkyvät kaikessa toiminnassa:

- monilukutaitotyötä eri käyttäjäryhmille (monilukutaito tarkoittaa kykyä lukea, ymmärtää ja tulkita sekä tuottaa monimuotoisia tekstejä): lähinnä lasten- ja nuortenkirjastotyötä säästösyistä, hanketyö saattaa tukea tätä
- asiakkaiden mahdollisuutta omatoimiseen kirjastopalveluiden käyttöön: omatoimikirjastot osaltaan mahdollistavat tätä
- digineuvontatoimintaa: kansalaisopiston järjestämänä mahdollista
- kulttuurista ja yhteiskunnallista vuoropuhelua: vaatisi kehitystyötä, hanketyö saattaa tukea tätä
- kokoelmia (monipuolisuus, houkuttelevuus, lasten- ja nuortenkirjallisuuteen panostaminen, e-aineistot): myös hankintamäärärahoja karsittava kustannussyistä

Pääkirjaston ja lähikirjastojen lasten- ja nuortenkirjastotyön tehtävät keskitetään pääosin pedagogiselle informaatiolle lasten- ja nuortentiimin tuella. Henkilöstöresurssipula ja muut säästöt niukentavat kirjaston palvelutuotantoa. Lisäksi omatoimikirjaston käyttöönotto tulee lisäämään aluksi järjestelytyötä ja muuttamaan pääkirjaston rutiineja.

Kirjastossa työskentelevillä pitää olla erityistaitoina:

- kirjastoalan pedagogista osaamista
- tiedonhakutaitoja
- digineuvontataitoja
- aineistojen sisältöosaamista
- hankinta- ja kokoelmatyön osaamista

- tekijänoikeusosaamista
- kirjaston tietojärjestelmiin liittyvää osaamista
- (C-ajokortti kirjastoauton kuljettamiseen).

Näiden lisäksi tarvitaan yleisiä taitoja, joita ovat mm.:

- vuorovaikutus-, tiimityö- ja verkostoitumistaidot
- monikanavaisen asiakaspalvelun taidot
- viestintä- ja markkinointiosaaminen
- ICT-aidot
- digitaalisten aineistojen osaaminen
- työyhteisötaidot
- itseohjautuvuus
- johtamisosaaminen.

Henkilöstösuunnitelma

Kirjastossa on kirjastotoimenjohtajan (1 htv) lisäksi 9 vakituista työntekijää (9 htv), joista 5 tekee töitä pääkirjastossa sekä kirjastoautonkuljettajavirkailija. Lievestuoreen, Leppäveden ja Vihtavuoren lähikirjastoja hoitaa kolme kirjastoammattilaista. Kirjastossa pyritään työllistämään jatkossakin esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan tekijöitä, mikä osaltaan tukee kirjaston sosiaalista tehtävää – haluamme tarjota mahdollisuuksia monenlaisille tekijöille. Osaamista on tarve ylläpitää ja kehittää etenkin kirjastoalan pedagogisessa osaamisessa, sisältötyössä, kokoelmatyössä, tiedonhaku- ja digineuvontataidoissa sekä monikanavaisessa asiakaspalvelussa. Tärkeimpinä keinoina ovat alueellisen kehittämiskirjaston ja Aluehallintoviraston tarjoama ilmainen koulutus sekä kollegiaalinen vertaistuki. Säästöt kuitenkin huonontavat myös koulutus- ja muita kirjastokentän osallistumismahdollisuuksia.

KIRJASTOPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

HTV (palkallinen työpanos)

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Vakituiset	9,90	10,00	10,00	10,00	10,00
Määräaikaiset	1,06	-			
Yhteensä	10,96	10,00	10,00	10,00	10,00

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalvelujen hallinnonalan tehtävänä on järjestää kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluita. Palvelujen järjestämistä ohjaavat laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019), liikuntalaki (390/2015) ja nuorisolaki (1285/2016). Tavoitteena on edistää vapaa-ajantoimintojen harjoittamista, niihin liittyvää kansalaistoimintaa ja sitä kautta kunnan asukkaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Toiminnan kehittämistä toteutetaan kuntastrategian, valtakunnallisten linjausten ja paikallisten tarvekartoitusten mukaisesti, koko palvelualueen viestintää tehostetaan ja tehdään palveluita entistä helpommin saataviksi.

Liikuntapalveluiden perustehtävänä on luoda ja ylläpitää kuntalaisille liikuntamahdollisuuksia ja edistää siten kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Liikuntalain mukaisesti liikuntapalvelut järjestää ohjattua liikuntaa erityisesti sellaisille kuntalaisille, joilla on haastavaa osallistua yleisesti tarjolla oleviin liikuntaryhmiin. Liikuntaneuvontaa tarjotaan yli 12-vuotiaille, jotka liikkuvat terveytensä kannalta liian vähän. Liikuntapalvelut tekee tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen, paikallisten järjestöjen sekä yli kuntarajojen muiden toimijoiden kanssa. Neljän taajaman liikuntapuistojen, sisäliikuntatilojen sekä ulkoilureittien kehittäminen jatkuvat suunnitelmien mukaisesti. Nämä alueet tarjoavat monipuolisia, edullisia, matalan kynnyksen liikkumisen paikkoja kaikille kuntalaisille. Jatkossa tavoitteena on kehittää entistä helpommin käytettäviä ja nykyaikaisempia järjestelmä palvelujen tarjontaan. Liikuntapaikoilla pyritään ehkäisemään väärinkäytöksiä ja ilkeäkäyttöä aikaisempaa tehokkaammin.

Nuorisopalvelut uudistui merkittävästi vuoden 2024 aikana, kun kaikki kunnan nuorisotyö siirtyi yhtenäiseksi kokonaisuudeksi vapaa-aikapalveluiden alle. Nuorisopalveluiden tavoitteena on edistää nuorten hyvinvointia, tukea ja kehittää elämäntapoihin. Nuorisotilatoiminnalla tuetaan nuorten vapaa-ajan toimintaa, päihitteettömyyttä, aktiivista osallistumista sekä tarjotaan nuorille turvallinen paikka vapaa-ajan viettämiseen. Kou-

lunuorisotyötä toteutetaan nuoriso-ohjaajien toimesta Laukaan kaikissa yläkouluissa sekä lukiossa, ja erityispainotus on Lievestuoreen yhtenäiskoulussa, jossa työskentelee oma kokoaikainen koulu- nuorisotyöntekijä hankerahoituksella. Koulujen kanssa tiiviissä yhteistyössä pyritään resurssien mukaan toteuttamaan myös pienryhmätoimintaa, jonka tarkoituksena on tukea koulujen oppilashuollollisia toimenpiteitä. Etsivä nuorisotyö puolestaan auttaa alle 29-vuotiaita laukaalaisia nuoria, jotka ovat ilman opiskelu-, työkokeilu- tai työpaikkaa. Etsivä nuorisotyö jalkautuu nuorten toimintaympäristöihin. Nuorten työpajatoimintaa esitetään siirrettäväksi vuoden 2025 alusta vapaa-aikapalveluista osaksi työllisyyspalveluita. Tiivistä yhteistyötä jatketaan.

Kulttuuripalveluiden tavoitteena on edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa, edistää kulttuurin monipuolista saatavuutta ja kulttuuriperinnön ylläpitämistä sekä tarjota mahdollisuuksia kulttuurin eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen. Kulttuuripalveluilla edistetään asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa. Kunnan kulttuuriohjelmaa toteutetaan valtuuston hyväksymän suunnitelman mukaisesti. Talousarviossa on varattu resurssia kulttuurikoordinaattorin työpanokselle. Culture in Nature -hankkeen myötä edistetään Laukaan luontokulttuurikohteiden ja -matkailun kokonaisuutta.

Henkilöstösuunnitelma

Vapaa-aikapalveluissa työskentelee vuonna 2025 20 vakituista työntekijää (19,5 htv) ja kuusi määräaikaista työntekijää (6 htv). Vakituisten ja määräaikaisen henkilöstön lisäksi vapaa-aikapalveluissa työskentelee lyhyemmissä työsuhteissa 4–8 osaaikaista talovalvojaa nuorisotiloilla, 15–20 kesätyöntekijää sekä pieni määrä tuntityöntekijöitä liikunta-, kulttuuri- ja nuorisopalveluissa. Tunti- ja urakkapalkkojen osuus budjetissa on 55.000 euroa, mikä on 17.000 euroa vähemmän kuin vuonna 2024. Talouden tasapainottamistoimet

ovat koskeneet erityisesti osa-aikaista henkilöstöä ja tuntityöntekijöitä, joita on jouduttu vähentämään.

Suurin muutos henkilöstössä tapahtuu Vattipajan toiminnan lakkauttamisen myötä. Kahden vakituisen ja neljän määräaikaisen työntekijän työsuhteet vapaa-aikapalveluissa päättyvät. Jatkossa työpajapalveluita suunnitellaan järjestettäväksi osana työllisyyspalveluita. Vastaavasti TE-uudistukseen liittyvän tukityöllistämisen vähenemisen myötä liikuntapaikkojen hoidosta menetettävää työpa-

nosta korvaamaan on lisätty henkilöstösuunnitelmaan ja määrärahoihin varaus kolmen liikuntapaikkojen hoitajan palkkaamiseksi.

Palvelujen kehittämiseksi, muuttuviin tarpeisiin vastaamiseksi ja työn tehostamiseksi vapaa-aikapalvelujen henkilöstön työtehtäviä voidaan järjestellä uudelleen tehtävänimikkeitä ja työnkuvia muokkaamalla. Esimerkiksi liikunta- ja kulttuuripalveluiden koordinoinnille on edelleen suuri tarve. Talousarvioon on varattu määräraha määräaikaisen kulttuurikoordinaattorin palkkaamiseksi.

VAPAA-AIKAPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	11,61	14,50	19,50	19,50	19,50
Määräaikaiset	39,79	30,00	26,00	26,00	26,00
Yhteensä	51,40	44,50	45,50	45,50	45,50

Kehittämisen painopisteet

Vapaa-aikapalvelujen kokonaisuudessa on vuonna 2025 kolme kehittämisen pääpainopistettä, jotka pohjautuvat kuntastrategian tavoitteisiin sujuvista arjen kuntapalveluista, palvelukulttuurin kehittämisestä ja kestävästä kuntataloudesta. Ensimmäisenä on nuorisopalveluiden sisällöllinen kehittäminen yhtenäiseksi kokonaisuudeksi, joka palvelee laukaalaisia nuoria tarvelähtöisesti, vaikuttavasti ja suunnitelmallisesti sekä toimii palvelukokonaisuutena, jossa työntekijöillä on sujuva yhteistyö ja hyvä työskennellä. Toinen tavoite on kulttuuripalveluiden vahva kehittäminen uuden kulttuuriohjelman mukaisesti sekä Culture in Nature -hankkeen toimenpiteiden edistäminen. Kol-

mas tavoite on liikkumishjelman laatimisen aloittaminen liikuntapalveluiden kehittämiseksi tulevana vuosina.

Palvelualueen yhteinen tärkein tavoite on viestinnän kehittäminen monipuolisemmaksi, kohdentummaksi, ajantasaisemmaksi sekä paremmin kuntalaisten ja kunnassa vierailevien tarpeita vastaavaksi. Vattipajan lakkauttamisen myötä Vattinimikkeestä luovutaan ja keskitytään kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluiden profiiliin ja viestinnän kehittämiseen.

Kehitystyössä oleellista on henkilöstön osaamisen kehittäminen, osallisuuden panostaminen, tiedolla johtaminen ja vaikutusten arviointi. Vapaa-aikapalveluissa kehitetään erityisesti systemaattista seuranta- ja arviointia sekä palautteen keräämistä.

3.3.3 Toiminnalliset tavoitteet

Varhaiskasvatus

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
Palvelun tuottaminen sujuvasti ja sähköisten palvelujen ja työskentelytapojen kehittämisen edelleen.	Sähköisen asioinnin ja asiakasohjauksen kehittäminen osana sujuvan asioinnin kehittämistä ja kuntastrategian tavoitteita.	Asiakkailta ja henkilöstöltä kerätään säännöllistä palautetta erilaisin kyselyin. Palautepalvelun, asiakaskyselyjen ja päivittäisten kohtaamisten kautta tulleet palautteet ja niiden käsitteleminen.	Sähköisiä palveluja on kehitetty vuodesta 2020 alkaen. Uusia, työtä sujuvoittavia järjestelmiä on otettu käyttöön ja niillä on parannettu esimerkiksi henkilöstön työvuorosuunnittelua. Vuoteen 2024 mennessä varhaiskasvatuksen Effica-järjestelmä poistuu käytöstä, ja järjestelmän korvaa EdLevo-sovelmus, joka tulee korvaamaan edellisen järjestelmän. Palveluprosessien tarkasteleminen, sujuvoittaminen ja kehittäminen. Kehittäminen jatkuu edelleen vuoden 2025 aikana.
Hyvinvoivat työyhteisöt, henkilöstön veto- ja pitovoiman kehittäminen	Hyvinvoiva henkilöstö laadukkaan varhaiskasvatuksen tuottajana. Henkilöstön jaksamisen ja työhyvinvoinnin edistäminen. Henkilöstön pysyvyyden turvaaminen ja henkilöstöosaatavuuden parantaminen.	Säännölliset työhyvinvointikyselyt ja kehityskeskustelut. Palautteiden säännöllinen käsittely työyhteisö- ja koko varhaiskasvatuksen tasolla. Henkilöstön toteuttama itsearviointi osana oman työn kehittämistä.	Henkilöstön poissaolojen seuranta ja resurssin tarkasteleminen. Henkilöstön vaihtuvuuden minimoiminen ja veto- ja pitovoimatekijöiden kehittäminen. Riittävät resurssit ja toimiva varahenkilöjärjestelmä toiminnan ja laadun varmistajana.
Palvelukulttuurin kehittäminen Lakisääteisen tuen toteuttaminen varhaiskasvatuksessa.	Keskiössä asiakas (lapsi, työntekijä, kuntalainen) Inklusiiviset varhaiskasvatuspalvelut ja lapsikohtaiset suunnitelmat ja tarvittaessa tuen palvelut. Tiivis yhteistyö esi- ja perusopetuksen välillä osana lapsen kasvun ja oppimisen polkua.	Yksikkökohtaiset toiminta- ja kehittämissuunnitelmat. Asiakastyytyväisyyskyselyt teemoittain arvioinnin kohteiden mukaisesti. Henkilöstöltä kerättävä palaute, henkilöstön kehityskeskustelut.	Viime vuosina varhaiskasvatuksessa on tapahtunut paljon lakiin ja palveluntuotantoon liittyviä muutoksia ja uudistuksia. Tavoitteena on, että eri toimijoiden rooleja selkeytetään, palvelun sujuvoittamista kehitetään ja yhteistyötä vahvistetaan eri toimijoiden kanssa sekä varhaiskasvatuksen sisällä, että ulkoisten tahojen kanssa. Lapsikohtaisen tuen toimintamalleja kehitetään edelleen.

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
-----------------------------	--	------------------------	-----------------------

Perusopetus

<i>Tuotamme ja kehitämme laukaalais-ten palveluita vastuullisesti. Huomioimme pitkäkan- toiset vaikutukset talouteen, asuk- kaidemme arkeen ja ympäristöön -</i>	<i>Osaamisen ja toiminta- mallien kehittäminen tuen tarpeissa olevien lasten osalta.</i>	<i>Oppilaiden poissaolojen seuranta Kouluterveyskysely Peruskoulun päättäneiden sijoittuminen toiselle asteelle</i>	<i>Poissaolojen seurantajärjes- telmä on käytössä ja sitä ke- hitetään. Hyvinvoinnin vuosikello on käytössä, tavoitetaso on, että hyvinvoinnin paranemi- nen näkyy kouluterveysky- selyssä ja koulujen omissa arvioinneissa. Peruskoulun päättäneiden tavoitetaso 100% sijoittumi- nen toiselle asteelle.</i>
<i>Välitämme henki- löstötämme ja ke- hitämme henkilös- tökulttuuriamme</i>	<i>Osallistutaan työyhtei- söhyvinvointikyselyyn. Toteutetaan edellisen työhyvinvointikyselyn pohjalta tehdyt toimin- tasuunnitelmat. Tuetaan johtamis- työtä.</i>	<i>Työhyvinvointikyselyn tu- lokset verrattuna edellisiin tuloksiin. Toteutuneet toimenpideoh- jelmat. Palautekysely esihenkilöille johtamisen tuesta.</i>	<i>Lähtötaso: edelliset työhy- vinvointikyselyn tulokset. Tavoitetaso: Parempi työhy- vinvointi</i>

Lukio

Strateginen linjaus/ta-voite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoite- taso
Positiivisesti ja palvelen: 1) Tarjoamme lämmin- henkisiä ja kannustavia kohtaamisia niin opiskeli- joille kuin opettajille lu- kion arjessa. 2) Työyhteisömme on rohkaiseva, myönteinen ja työntekijöitä arvos- tava.	1) Tavoitteeseen pyri- tään mm. siten, että opiskelijat saa- vat yliopiston tunne- ja vuorovai- kutuskoulutusta vuosittain. 2) Tavoitteeseen pyri- tään kaikissa koh- taamisissa.	1) Opiskelijoiden kouluterveys- kysely ja kou- lua koskevat palautekyselyt (määrälliset ja laadulliset ky- selyt). 2) Opettajille suunnatut vuosittaiset	Pyritään säilyttä- mään toiminnasta saatu hyvä palaute (kohdat 1 ja 2).

		henkilöstökyselyt.	
--	--	--------------------	--

Kansalaisopisto

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite vuonna 2025	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
<i>Sujuvat arjen kunta-palvelut ja kestävä talous</i>	<p>Kurssitarjontaa monipuolisesti kouluikäisistä kaikenikäisiin aikuisiin aliedustetut ryhmät huomioiden.</p> <p>Laadukkaita ja kehittyviä opiskelu- ja harrastusmahdollisuuksia koko aikuisväestölle.</p>	<p>Asiakaspalaute, systemaattinen kurssiarviointi, toteutuneet yhteistyömuodot</p> <p>Asiakaspalaute, systemaattinen kurssiarviointi, toteutuneet yhteistyömuodot.</p>	<p>Asiakaspalautteen ja arvioinnin tuloksia hyödynnetään seuraavan lukuvuoden ja opinto-ohjelman suunnittelussa.</p> <p>Laadukas ja monipuolinen kurssitarjonta eri ainealueissa kurssiarviointia hyödyntäen ja olemassa olevien yhteistyökumppaneiden kanssa. Kurssitarjonnasta tiedottaminen käytettävissä olevissa tiedotuskanavissa.</p>
<i>Hyvinvoivat työyhteisöt ja palvelukulttuurin kehittäminen</i>	Hyvinvoiva, ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö laadukkaiden kansalaisopistopalvelujen tuottajana.	<p>Säännölliset kehityskeskustelut ja yhteydenpito henkilöstöön, sekä säännöllisesti toteutetut (tuntiopettajien) palautekyselyt ja niiden tulosten arviointi.</p> <p>Koulutukseen osallistuminen</p> <p>Kansalaisopiston kehittämissuunnitelma, ja tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma</p>	Riittävät henkilöstö- ja kouluttautumisresurssit sekä mahdollisuudet työhyvinvoinnista huolehtimiseen.

Kirjastopalvelut

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
-----------------------------	--	------------------------	-----------------------

<p><i>Henkilökunnan jaksaminen paranee: työhyvinvointi ja työssä jaksaminen paranee</i></p> <p><i>Asiakastyytyväisyys paranee:</i></p> <p><i>Pyritään tarjoamaan laadukasta ja yhdenvertaista kirjastopalvelua resurssipulasta huolimatta</i></p> <p><i>Palveluverkkoselviytyksen päätöksen mukaiset toiminnot</i></p>	<p><i>Huolehditaan ennalakoivasti henkilökunnan jaksamisesta</i></p> <p><i>Saadaan vakiinnutettua pääkirjaston oma-toimikirjaston toiminta</i></p> <p><i>Jäljelle jäävien vaihtoehtojen mahdollistama toiminnallinen ja vertailu ja kokeilu, uusien toimintamallien selvitys</i></p>	<p><i>Työhyvinvointikyselyt, arjen tilanteiden purku työyhteisössä, koulutukset</i></p> <p><i>Henkilöstö- ja aikaresurssin selvitys</i></p> <p><i>Resurssin riittävyys (henkilöstö / aika)</i></p>	<p><i>Pyrintään aiempaa paremman työhyvinvointiin haastavassa tilanteessa. Tehtävien karsinta.</i></p> <p><i>Omatoimikirjasto toimii pääkirjastolla hyvin 6/2025</i></p> <p><i>Henkilöstökyselyt / asiakaskyselyt / arjen havainnointi</i></p>
--	--	--	--

Vapaa-aikapalvelut

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
<p><i>Sujuvat kuntapalvelut ja kestävä kuntatalous:</i></p> <p><i>Sähköisten palvelujen ja viestinnän kehittäminen kustannustehokkaasti ja kuntastrategian mukaisesti</i></p>	<p><i>Sähköisten palvelujen kehittäminen osana sujuvaa asiakaspalvelua sekä järjestö- ja yritysyhteistyötä. Monipuoliset ja riittävän kohdenetut viestintäkanavat palveluista tiedottamiseen, palautteen keräämiseen sekä asukkaiden osallistamiseen.</i></p> <p><i>Talouden aktiivinen seuranta</i></p>	<p><i>Arviointikyselyt ja asiakaspalautteet.</i></p> <p><i>Palautepalvelun käyttömäärät.</i></p> <p><i>Käyttöön otetut kulttuurin, liikunnan ja nuorisopalveluiden omat some-kanavat</i></p> <p><i>Nettisivujen ja some-kanavien kävijämäärät.</i></p> <p><i>Yksikköjen ja kuntatason toiminta- ja kehittämissuunnitelmat ja niiden seuranta ja arviointi</i></p> <p><i>Yksikköjen ja kuntatason toiminta- ja kehittämissuunnitelmat, talousarviot ja tilinpäätökset.</i></p>	<p><i>Lähtötaso: Vapaa-aikatoimen tilapalvelut ovat osin sähköistyneet, mutta edelleen osin paperin ja sähköpostin varassa. Vapaa-aikatoimen tiedotus on kapeahkoa, ei-systemaattista ja muutaman henkilön varassa sekä toteutuu Vatti-profiiliin alla.</i></p> <p><i>Tavoitetaso: Vapaa-ajan tilapalvelut toimivat sähköisesti (pts). Vapaa-aikapalveluista (kulttuuri, liikunta, nuorisotoimi) saa kohdennettua ja monipuolisesti tietoa. Palvelualueen profiilia uudistetaan. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluilla on omat</i></p>

<p><i>Hyvinvoivat työyhteisöt ja palvelukulttuurin kehittäminen</i></p>	<p><i>Hyvinvoivat työntekijät, jotka tuottavat ja kehittävät monipuolisia laadukkaita vapaaajan palveluita kuntalaisille</i></p>	<p><i>Tilastoaineistot, tilojen käyttäjämäärät, tapahtumien kävijämäärät.</i></p> <p><i>Säännölliset työhyvinvointikyselyt ja kehityskeskustelut, palautteiden säännöllinen käsittely työyhteisössä.</i></p> <p><i>Asiakaspalaute, toteutuneet yhteistyömuodot, kehittämishankkeiden määrä ja niiden vaikuttavuuden arviointi.</i></p> <p><i>Tilastoaineistot, tilojen käyttäjämäärät, tapahtumien kävijämäärät, toiminnan määrä.</i></p> <p><i>Asiakaspalauheet ja kyselyt.</i></p>	<p><i>some-kanavansa. Kuntalaisilla, järjestöillä ja yrityksillä on useita palautteen antamisen ja osallistumisen tapoja.</i></p> <p><i>Kehittämistyön ja -hankkeiden avulla pystytään tekemään palveluita paremmin näkyväksi sekä osallistamaan kuntalaisia entistä paremmin toimintaan.</i></p>
---	--	--	---

3.3.4 Riskienhallinta

Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatuspalvelujen merkittävien kustannuserä ovat henkilöstökustannukset ja ne ovat suoraan riippuvaisia lasten ja perheiden palveluntarpeista ja näissä tapahtuvista muutoksista. Henkilöstön äkilliset sairauspoissaolot tuottavat merkittäviä vaikutuksia toiminnan järjestämiseen arjessa. Riskienhallinnan tärkeimmät keinot ovat riittävän henkilöstömäärän turvaaminen, ennaltaehkäisevien toimintamallien hyödyntäminen lapsiryhmissä sekä ajantasaiset ennakointi- ja ennusteisiin perustuva varhaiskasvatuspaikkojen suunnittelu. Varhaiskasvatuksessa riskinä on palvelutarpeen kysynnän ennakoitua suurempi tarve, johon on vastattava varhaiskasvatuslain mukaisesti. Myös erilaiset poikkeustilanteet aiheuttavat riskejä toiminnan toteuttamiselle, koska palvelua on tuotettava poikke-

vista olosuhteista huolimatta. Kokonaisuudessaan palveluntuottamisen edellytykset on turvattava ja pyrittävä minimoimaan riskejä, jotka aiheuttaisivat esteitä tai katkoksia palvelun tuottamiselle.

Lasten tuen tarve edellyttää usein myös pedagogisten keinojen lisäksi rakenteellisia järjestelyjä kuten henkilöstöresurssin tarkastelua. Tuen tarpeen äkillinen lisääntyminen aiheuttaa lisäresurssin tarpeen ja tämä aiheuttaa riskejä talousarviossa pysymiselle.

Perusopetuspalvelut

Perusopetuspalveluissa merkittävin kustannuserä ovat henkilöstökustannukset, ja ne ovat suoraan riippuvaisia annetun opetuksen määrästä. Usean vuoden ajan opetuksen määrä ja erityisesti erityisen tuen sekä oppilaiden ohjaajapalveluiden

järjestäminen nykyisessä laajuudessa on ollut valtion kohdeavustuksien varassa. Tämän rahoituksen vähennyttyä toiminta tulee sopeuttaa vähenvään rahoitukseen. Riskienhallinnan tärkein keino on ajantasaiset oppilasennustetiedot, ja niihin perustuvat arviot opetusryhmien muodostamisesta ja annettavan opetuksen määrästä. Ennusteet on tehty keväällä 2024, ja ne perustuvat väestörekisterin syntyvyys- ja osoitetietoihin. Tiedot tarkistetaan keväällä 2025 ennen sivistyslautakunnan päätöstä lukuvuoden 2025-2026 opetusresursseista.

Oppilasmäärän muutokset liittyvät myös muihin suuriin kustannuseriin palvelujen ostoissa, kuten koulukuljetuksissa ja ruokapalvelukuluissa. Perusopetuspalveluissa jokaisen tulosityksikön esimies vastaa oman tulosityksikkönsä pysymisestä talousarvion raamissa ja seuraa toteumaa kuukausittain. Osana koko sivistystoimen talousseurantaa koonti perusopetuspalveluiden toteumaennusteesta tehdään neljännesvuosittain perusopetuksen suunnittelijan toimesta.

Toiminnallisesta näkökulmasta riskienhallinta perustuu ajantasaisiin ja säädösten mukaisiin turvallisuutta koskeviin suunnitelmiin. Osana koulujen toimintasuunnitelmia koulut raportoivat sivistyslautakunnalle vuosittain suunnitelmista ja niiden toteutumisesta.

Lukio

Lukiokoulutuksen järjestämiseen liittyvistä riskeistä keskeisin on kuntatalouden tilanne. Taloudellinen tiukkuus näkyy lukiolaiselle siten, että valtakunnallisen opetussuunnitelman mukainen kurssitarjonta ei ole mahdollista ja oppiminen edellytykset isoissa ryhmissä ovat heikentyneet. Opetustarjonnan suppeus ja ryhmäkoot vaarantavat mm. lukiolaisen onnistumisen ylioppilaskirjoituksissa ja vaikeuttaa korkeakouluasteelle pääsyä.

Lukion opetussuunnitelma edellyttää myös tiivistä yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa, muiden koulutustarjoajien kanssa sekä yhteistyötä elinkeinoelämän ja työelämän kanssa. Mikään velvoitteista ei toistaiseksi täyty ilman vahvaa ulkopuolista rahoitusta.

Lukiolaki ja opetussuunnitelma korostavat oppimisen tuen ja erityisopetuksen velvoitetta sekä opinto-ohjauksen henkilökohtaistamista ja riittävyttä. Nämä velvoitteet on toistaiseksi pystytty täyttämään ulkopuolisella rahoituksella. Ulkopuolisen rahoituksen päättyessä kesällä 2025, niin oppimisen tuen kuin opinto-ohjauksen liisääntynyt tarve on välttämätöntä järjestää kunnan resursoimana.

Kuntatalouden tiukkuuden lisäksi koulutukseen liittyvistä riskeistä on syytä mainita mahdolliset koulu yhteisöä kohtaavat akuutit hätätilanteet ja uhkat. Niihin valmistaudutaan opetushenkilöstöä ja opiskelijoita perehdyttämällä. Myös mahdollisten epidemioiden vaikutuksista opetusjärjestelyihin ja ylioppilaskirjoitusten koejärjestelyihin tiedotetaan kulloisenkin tilanteen vaatimalla tavalla.

Kansalaisopisto

Kansalaisopistossa talouden säästötoimet aiheuttavat sekä taloudellisia että toiminnallisia riskejä. Taloudellisia riskejä ovat opetustuntimäärän vähenemisestä aiheutuva valtiosuuden väheneminen sekä pienemmät kurssimaksumuotot. Keskeinen taloudesta johtuva toiminnallinen riski on kurssitarjonnan muuttuminen ns. stabiiliksi vakiintuneiden kurssien tarjonnaksi, minkä myötä opiston rooli harrastus- ja hyvinvointia edistävänä ja ennaltaehkäisevänä toimijana heikentyy, ja kuntalaisten mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen ja hyvinvoinnista huolehtimiseen heikentyvät. Riskejä pyritään hallitsemaan suunnittelemalla mahdollisimman monipuolinen kurssitarjonta käytettävissä olevilla resursseilla.

Kansalaisopiston toiminnan järjestämiseen keskeisesti vaikuttavia muita riskejä ovat äkilliset kriisi- ja uhkatilanteet ja niihin varautuminen. Riskejä pyritään hallitsemaan tiedottamalla ja ohjeistamalla poikkeustilanteen toimintatavoista sekä mahdollisuuksien mukaan varautumalla mm. etäopetukseen siirtymiseen. Henkilöstölle pyritään tarjoamaan koulutusta toiminnassa tapahtuvien muutosten haltuunottoon.

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalveluiden järjestämiseen liittyvistä riskeistä keskeisimmät on kuntatalouden tiukkuus, talouden tasapainottamistoimenpiteet ja muutosten aiheuttama vaikeus arvioida tulevia seurauksia riittävällä tarkkuudella. Tilanne aiheuttaa sekä taloudellisia että toiminnallisia riskejä.

Kunnan kokonaistalouden pitkittynyt heikko tilanne aiheuttaa riskin strategisten tavoitteiden toimeenpanolle, vapaa-aikapalveluiden järjestämiselle tavoitteiden mukaisesti sekä vastuullisten ja tulevaisuuskestävien päätösten tekemiselle.

Todella merkittävä taloudellinen ja toiminnallinen riski liittyy Vattipajan toiminnan lakkauttamiseen ja samanaikaisesti suunniteltuun liikuntapaikkojen hoidon yhtiöittämiseen. Vattipajalla on ollut merkittävä vaikutus paitsi vapaa-aikapalveluiden tuottamisen kokonaisuuteen, myös muiden kunnan hallinnonalojen tukitoimintoihin. Vattipajan lakkauttamisen toimenpiteen tarkkoja seurauksia ja vaikutuksia on vaikea arvioida. Vaikutukset voivat konkretisoitua lisääntyvinä kuluina jollain muulla hallinnonalalla tai muutoksina muiden palvelualueiden tarjonnassa.

Henkilöstön jaksaminen jatkuvassa muutostilanteessa ja epävarmuudessa on yksi suurimmista uhista, samoin henkilöstön kyky lähteä toteuttamaan tarvittavia uudistuksia. Taloudellisia riskejä pyritään ehkäisemään aiempaa tarkemmalla talouden seurannalla ja normaalia tiheämmällä ar-

viointisyklillä. Henkilöstölle tarjotaan tukea toiminnassa tapahtuvien muutosten haltuunottoon, työhyvinvointia tuetaan, osallisuutta ja työnteonmuotoja kehitetään sekä sisäistä viestintää edistetään.

Supistamiset liikunta- ja nuorisopalveluissa sekä Vattipajan lakkauttaminen nyky muodossaan vähentävät kuntalaisten lähipalveluja ja voivat potentiaalisesti lisätä kuntalaisten eriarvoisuutta. Toimintoihin osallistuminen voi muuttua yhä enemmän riippuvaiseksi omasta aktiivisuudesta ja/tai varallisuudesta. Erityistä tukea tarvitseville tai muutoin haastavissa tilanteissa oleville lapsille ja nuorille ei ole saatavilla riittävästi tukea tai ammattilaisten apua ja ohjausta erityisesti vapaa-ajalla. Erityisryhmiin kuuluvista kuntalaisista kaikki tukea tarvitsevat eivät jatkossa pääse liikuntaryhmiin, koska ryhmiä ei pystytä järjestämään kysyntään nähden riittävästi. Vattipajan lakkauttaminen supistaa työpajatoiminnan tarjontaa merkittävästi, vaikka työpajatoimintaa tarjotaan jatkossa muussa muodossa osana työllisyyspalveluita. Nuorisotyön resurssit eivät riitä aiempaan tapaan ennakoivaan työhön, nuorten turvalliset ajanviettopaikat vähenevät ja ohjattu matalan kynnyksen toiminta vähenee. Riskinä on muun muassa lisääntyvä pahoinvointi, yksinäisyys, häiriökäyttäytyminen, ilkivalta, väkivalta ja syrjäytyminen.

Palvelutoiminnan riskejä pyritään hallitsemaan monialaista yhteistyötä edistämällä, järjestötoiminnan vahvalla tukemisella, seurannan ja arvioinnin työkaluilla, tarvekartoitusten kehittämällä sekä viestintään panostamalla.

3.3.5 Tunnusluvut

Tunnusluvut: Varhaiskasvatus	TP2022	TP2023	TA/M2024	TA2025
0-6 vuotiaat lapset kunnassa. Kuntarekisteri –Efficatietojärjestelmä	1518	1420	1450	1450
Lapsia varhaiskasvatuksessa yhteensä *	1027	1012	1020	1015
- % 0-6 vuotiaista	67,6%	71%	70%	70%
- kunnallisessa varhaiskasvatuksessa	555	611	608	616
- yksityisessä ostopalveluissa	41	36	38	34
- palvelurahalla	431	365	351	350
Esiopetus yhteensä	208	185	183	190
- kunnallisessa esiopetuksessa	107	113	112	120
- yksityisessä ostopalvelussa	8	6	6	5
- palvelurahalla esiopetuksessa	93	66	65	65
Kerhotoiminta 2-5v, palveluraha	60	47	5	-
Lasten kotihoidon tuki, lapsia 31.12	206	229	240	120
Muille kunnille myytävät varhaiskasvatuspaikat	8	13	15	13
Muilta kunnilta ostetut varhaiskasvatuspaikat	7	3	5	6

Tunnusluvut: Perusopetus	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA/M 2024	TA 2025
Perusopetuksen oppilasmäärä luokat 1-9	2822	2842	2873	2820	2680
Vuosiviikkotunnit	5078	5303	5433	5233	5168

Koulujen esiopetuksen oppilaiden määrä	94	87	42	40	40
Esiopetuksen kustannukset euroa/esiopetuksen oppilas	6941	8970	16366	11820	8951
Kuljetusoppilaiden määrä	959	1018	986	980	960
Koulukuljetuskustannukset euroa / kuljetusoppilas	1792	1799	2104	2173	2278
Kiinteistömenot euroa / oppilas	2098	2979	2326	3646	3941
Ruokapalvelumenot euroa / oppilas	590	588	663	701	726
Vuosiviikkotuntien määrä/oppilas	1,80	1,85	1,89	1,86	1,92
Kustannukset / vuosiviikkotuntia	5813	4859	5311	6248	6409
Perusopetuksen kustannukset euroa / oppilas	9029	9189	10045	12113	12177

Tunnusluvut: Lukio	TP2021	TP2022	TP2023	TA/M2024	TA2025
Opiskelijakohtaiset kustannukset					
Lukion opiskelijat	269	281	286	289	290
Kaksoistutkinnon suorittajat (Poken opiskelija)				11	~20
					yht. ~310
Kurssien määrä (kokonaisuus)	385	419	412	400	412
Kurssit/lukion opiskelija	1,43	1,49	1,47	1,38	1,42
Kiinteistömenot/lukion opiskelija	2315	2566	2498	3775	3952
Ruokapalvelumenot/lukion opiskelija	398	442	488	526	562
Kustannukset euroa/lukion opiskelija	8252	8556	8906	10402	11858

Tunnusluvut: Kansalaisopisto	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Vaikuttavuusnäkökulma			
Opetustuntien määrä	6258	5300	5300
Kurssilaisten määrä (brutto)	2904	2350	2200
Asiakasnäkökulma			
Opintoryhmien määrä	259	200	180
Opiskelijamäärä/ opintoryhmä	11	12	12
Prosessinäkökulma			
VO=valtionosuus (valtionosuustunnit)	295 393	250.000	250.000
Käyttökustannukset/ opiskelija (VO huomioiden)	158 (56)		
Kustannukset/oppitunti (VO huomioiden)	73 (26)		
Taiteen perusopetus			
Vaikuttavuusnäkökulma			
Opetustuntien määrä	656	600	600
Kurssilaisten määrä	212	190	190
Asiakasnäkökulma			
Opintoryhmien määrä	21	19	19
Opiskelijamäärä/ opintoryhmä	10	10	10
Prosessinäkökulma			
Käyttökustannukset/ opiskelija	70		
Kustannukset/oppitunti	23		

Tunnusluvut: Kirjastopalvelut	TP2023	TA2025
Kirjastokäynnit	150100	200 000
Aukiolotunnit	15 976	18 000
Lainautapahtumat	323 094	500 000

Laukaan kunta

Lainaajat	6666	6700
Lainat / asukas	17	18
E-aineistojen käyttökerrat	47 993	50 000
Ryhmien opetustunnit (ennen käyttäjäkoulutusten määrä)	143	90
Tapahtumat	152	50
Kirjastoaineisto, kpl	99 068	99 000
Vuosihankinta, kpl	4102	3500
Bruttomenot / asukas (€)	54	66
Aineistomenot / asukas (€)	5	5

Tunnusluvut: Vapaa-ajan palvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Vapaa-ajan palvelut			
Henkilökunta: vakinaiset	10,5	14,3	16,5
Määräaikaiset: nuorisotalon kerho-ohjaajat, iltavalvojat, latujen ajajat, liikunnanohjaajat	36,72	30	26
Kesätyöntekijät, uimaopettajat, leiri- ja urheiluohjaajat	48	30	30
Järjestö avustukset/määrä	26	30	32
Jaetut avustukset (€)	98.000	90.000	90.000
Terveysliikunta: osallistuneet/määrä	13 640	12 000	12 000
Leirit: osallistuneet/määrä	572	300	250
Uimakoululaiset, urheilu- ja kerhotoiminta/käyntikerrat sekä kyläillat ja järjestöpalaverit	2461	1500	1500
Vapaa-ajan tilapalvelut			
Liikuntasalit: käyttövuorot/viikko	289	320	340
Kuntasalit: käyntikerrat/vuosi	41 722	30 000	32 000

Laukaan kunta

Multamäen leirikeskus: käyttöpäivät/vuosi	195	310	320
Nuorisopalvelut			
Nuorisotalot: käyttökerrat/nuorisotoiminta/vuosi	7 650	8000	8000
Käyttökerrat, muut/vuosi	2 642	800	800
Kulttuuripalvelut: osallistuneet / määrä			12 000

3.4 Tekniset palvelut

Tekninen palvelualue käsittää viisi tulosyksikköä: hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut, yhdyskuntatekniset palvelut, tilapalvelut, ruoka- ja puhtauspalvelut sekä ympäristövalvonta.

Teknisellä palvelualueella toimii kaksi lautakuntaa: tekninen lautakunta ja lupa- ja valvontalautakunta. Palvelualueen viidestä tulosyksiköstä hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut, yhdyskuntatekniset palvelut, tilapalvelu, sekä ruoka- ja puhtauspalvelut kuuluvat teknisen lautakunnan toimialaan. Lupa- ja valvontalautakunnan toimiala käsittää ympäristövalvonnan tulosyksikön.

Teknisen toimen perustehtävänä on toteuttaa ja tukea kunnan sisäistä ja ulkoista palvelutuotantoa. Tavoitteena on kehittää ja rakentaa kunnan infraa, rakentaa ja ylläpitää laadukkaita toimitiloja sekä tarjota ruoka- ja puhtauspalveluja kunnan eri toimialoille. Palvelujen tuottamisessa kiinnitetään huomiota suunnitteluun ja rakentamisen laatuun ja asiakaslähtöiseen toimintatapaan.

Teknisellä palvelualueella merkittävin kehittämis- kohde tulee olemaan **teknisten tukipalvelujen yhtiöittäminen**.

Sen osalta on käynnistetty selvitys ja valmistelu vuoden 2024 aikana, jonka tuloksena kunnanvaltuusto perusti kunnan 100 % omistaman inhouse-

yhtiön. Yhtiöittämisellä tavoitellaan prosessien tehostamista teknisten tukipalveluiden osalta. Yhtiön on tarkoitus aloittaa palvelutoimintansa vuoden 2025 aikana.

Tilatehokkuuden parantaminen, jolla pyritään siihen, että tyhjiä tiloista luovutettiin sekä sote-kiinteistöjä myytäisiin. Laukaan kunta maksaa pelkästään tyhjillään olevista kiinteistöistä 40.000 euroa, jonka lisäksi kunnan rasitteena on väistötila- ja lisätilakustannukset. Väistötiloista kustannus vuosittain on noin 160.000 euroa. Omaa toimintaa tiivistetään ja väistötiloista luopumista edistetään.

Ruokapalvelun tilojen ja tuotantoprosessin uudistaminen. Ruokapalveluissa on jatkunut ruokapalvelukeskuksen hankesuunnittelu. Ulkopuolisen asiantuntijan tekemässä eri toimintamallien välisessä kustannusvertailussa kustannustehokkaammaksi tuotantoprosessimalliksi osoittautui kylmäruoanvalmistus. Ruokapalvelutilojen suunnittelun osalta pyritään tehokkaisiin ja toimiviin tilaratkaisuihin. Suuri merkitys tuotantoprosessin muutoksessa tulee olemaan tuotekehitystyöllä, jolla tullaan uudistamaan koko reseptiikka. Toimiva reseptiikka helpottaa ja mahdollistaa uuden toimintatavan haltuunoton.

3.4.1 Talous

Tekninen palvelualue koostuu pitkälti tukipalveluita tuottavista yksiköistä. Tulot koostuvat suurelta osin muilta hallintokunnilta sisäisinä siirtoina saatavista tuloutuksina.

Vuoden 2025 talousarviovalmistelua on tehty talouden tasapainottamisohjelman pohjalta.

Merkittävimpana muutoksena vuonna 2024 otettiin käyttöön uusi sisäisten vuokrien malli, joka teknisellä palvelualueella muutti toimintakatteen

reilusti positiiviselle puolelle verrattuna vuosiin 2022 ja 2023. Sisäiset vuokrat ovat kuitenkin muilta hallintokunnilta tulevaa sisäistä vuokratuloa. Sisäisten vuokrien uudistuksella on nollavaihtus kunnan kokonaistalouteen.

Talouden tasapainottamisohjelman seurauksena vuoden 2025 talousarvio kattaa vain välttämättömät menot. Kehittämistoimia tehdään pääasiassa

Laukaan kunta

omana työnä ja ulkoisia asiantuntijapalveluita käytetään vain välttämättömissä palveluissa.

Sopeutusohjelman täytäntöönpanolla on myös vaikutuksia henkilöstöön, jotka vaikuttavat mm. tehtävänkuviiin ja tehtäväjärjestelyihin. Palvelujen tuottamis- ja toteutustapojen muutoksella on vaikutusta työtehtävien suorituspaikkaan.

Teknisellä palvelualueella merkittävin muutos tulee olemaan teknisten tukipalvelujen yhtiöittäminen. Sen osalta on käynnistetty selvitys ja valmistelu vuoden 2024 aikana, joka on johtanut kunnan 100 % omistaman inhouse-yhtiön perustamiseen. Yhtiöittäminen koskee kaikkia kunnan teknisiä tukipalveluita viranomaistehtäviä ja sopimushallintaa lukuun ottamatta. Yhtiöittämisellä tavoitellaan prosessien tehostamista mm. liikuntapaikkojen hoidon, kiinteistöhoidon, katujen aurauksen, kuljetuspalvelujen, siivous- ja puhtauspalvelujen, vahtimestaripalvelujen ja vartioinnin osalta. Kaikki näistä em. palveluista eivät nykyisellään ole teknisen palvelualueen toimintaa. Yhtiöittäminen suunnitellaan vuoden 2024 aikana siten, että

vuonna 2025 kunta ostaa edellä mainittuja palveluja omistamaltaan yhtiöltä. Yhtiöittämisellä tavoitellaan 20 % kustannussäästöä sekä ostopalvelujen hinnan alentumisen, ostomäärän sekä toteutettavan palvelutasotarkastusten kautta.

Vuoden 2024 aikana keittiöpalveluverkko ja valmistusprosessit on tarkasteltu tavoitteena investointitarpeen merkittävä alentaminen. Selvityksen lopputuloksena tavoitellaan tuotantotavan muutosta kylmävalmistukseen. Uuden ruokapalvelukeskuksen hankesuunnittelutyöryhmä jatkaa työtään tavoitteena hankesuunnitelman vieminen hyväksyntään joulukuun 2024 valtuustoon. Tavoitteena keskuksen rakentamisen aloittaminen keväällä 2025.

Vallitsevassa kunnan taloudellisessa tilanteessa on löydettävä keinoja riittävän kunnossapitotason säilyttämiseksi niin infran, kuin kiinteistöjenkin suhteen, vaikka resurssit ovat tiukilla. Teknisten tukipalvelujen yhtiöittämisellä pyritään tähän tavoitteeseen.

Tekniset palvelut, talous	TP 2023	TA/M 2024	TA 2025	Muutos 2024-2025	
1000 euroa				euroa	%
Toimintatulot					
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	290,9	87,0	96,0	9,0	10 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	537,0	430,5	488,0	57,5	13 %
Tilapalvelu	14557,1	19241,0	20000,7	759,7	4 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	4365,0	4839,8	4814,8	-25,0	-1 %
Ympäristövalvonta	857,4	797,1	770,3	-26,8	-3 %
Yhteensä	20607,4	25395,4	26169,8	774,4	3 %
Toimintamenot					
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	1434,0	1452,9	1427,0	-25,9	-2 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	2613,5	2510,5	2460,3	-50,2	-2 %
Tilapalvelu	9984,4	9475,5	9917,8	442,3	5 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	4373,0	4747,3	4547,3	-200,0	-4 %
Ympäristövalvonta	1827,6	1893,7	1770,3	-123,4	-7 %
Yhteensä	20232,5	20079,9	20122,7	366,2	2 %
Toimintakate*					
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	-1143,1	-1365,9	-1331,0	34,9	-3 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	-2076,5	-2080,0	-1972,3	107,7	-5 %
Tilapalvelu	4572,7	9765,5	10082,9	317,4	3 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	-8,0	92,5	267,5	175,0	189 %
Ympäristövalvonta	-970,2	-1096,6	-1000,0	96,6	-9 %
Yhteensä	1353,1	5315,5	6047,1	731,6	14 %

*tulosyksikön toimintakate on valtuustoon nähden sitova talouden tavoite

Talouden tasapainottamistoimenpiteet

1. Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut- yksikön asiantuntijapalveluista karsittu, paikkatiedon osuus säästössä 5.000 euroa, työ pyritään jatkossa tekemään itse, joka heijastuu muuhun toimintaan palvelutason heikentymisenä. Hallinnon ja talouden osalta säästö 13.000 euroa.
  2. Vesihuolto- ja vesistön kunnostusavustusten määrärahavaraus pois vuodelta 2025, säästö 20.000 euroa
  3. Yksityistieavustusten sopeuttaminen, 2. vuoden jaksotus, säästö 16.000 euroa
  4. Asiointiliikenteen osalta optioita ei käytetty, säästö vuositasolla noin 19.000 euroa
  5. 2. kartoittajan rekrytoinnin lykkäämisen jatkaminen vuodelle 2025 / palkkavaraus ei ole budjetoitu vuoden 2024 tapaan, säästö noin 55.000 euroa
  6. Katujen hoidosta säästö, 90.190 euroa
  7. Puistojen ja muiden yleisten alueiden hoidosta säästö, 24.840 euroa
  8. Kiinteistöjen hoidon ja kunnossapidon sopeuttaminen, säästö 158.000 euroa
  9. Myytävien kiinteistöjen ylläpitokulut, 117.000 euroa
  10. Investointiluonteisten käyttötalouskulujen leikkaaminen tilapalvelun talousarviosta, 430.000 euroa. Investoinnin määritelmän mukaiset kiinteistöjen korjaus- ja muutostarpeet esitetään investointiohjelmassa.
  11. Ruoka- ja puhtauspalveluissa säästö, 165.000 euroa
  12. Ympäristövalvonnan Rekisterit kuntoon – hankkeen määräraha, 48.000 euroa
  13. Ilmasto-ohjelmahankkeen määrärahat, 30.000 euroa
  14. Rakennustarkastajan virkaa ei täytetä vuonna 2025, säästö 65.000 euroa
- *Yhtiöittämisen säästötavoite sisältyy ylläoleviin lukuihin, teknisen palvelualueen osuus **430.000** euroa.

3.4.2 Palvelujen järjestäminen

Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut

Hallinnon, suunnittelun ja paikkatietopalveluiden tulosityksikköön kuuluu kolme eri tulospaikkaa.

Hallinto ja talous –tulospaikka vastaa teknisen palvelualueen hallinto- ja talouspalveluista. Tehäviin kuuluvat teknisen palvelualueen ja lautakunnan päätöksenteon valmistelu ja päätösten toimeenpanotehtävät yhdessä palvelualueen yksiköiden kanssa. Yksikkö vastaa hallinnon ja talousasioiden koordinoinnista, seurannasta, toiminta- ja menettelytavoista, kehittämisestä sekä raportoinnista.

Yhdyskuntatekniikan suunnittelupalveluiden tulospaikka vastaa uusien alueiden ja peruskorjattavien kohteiden suunnitelmista ja kustannusarvioista. Yksikössä seurataan käyttötalouden ja

investointien määrärahojen riittävyttä. Käyttötalouden ja investointien talousraportit esitellään lautakunnalle neljännesvuosittain.

Paikkatietopalvelut –tulospaikka ylläpitää asemakaavan pohjakarttaa ja johtokarttaa sekä tuottaa laadukasta kartta- ja paikkatietoaineistoa kunnan eri yksiköiden, sidosryhmien ja kuntalaisten käyttöön.

Maastomittauksia tehdään kunnan omia tarpeita (infrarakentaminen, kiinteistönmuodostus, kaavoitus), rakentamisen ohjaamista (rakennuspaikkojen merkintä) ja maa-aineslupien valvontaa varten.

Yksikkö vastaa myös kuntarekisteri- ja paikkatietojärjestelmässä olevien aineistojen ylläpidosta ja kehittämisestä sekä ohjelmistoympäristön toimivuudesta ja kehittämisestä omalta osaltaan sekä toimii näiden lähitukena ja –kouluttajana.

Tekniset palvelut	TA 2023	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos 2024-2025	
					euroa	%
Avustukset yhteisöille	262 000	241 861	253 000	195 000	-58 000	- 22,9
Vesihuolto- ja vesistöjen kunnostusavustus	20 000	5 207	28 000	0	-28 000	-100,0
Yksityistieavustukset***	160 000	161 286	144 000	128 000	-16 000	- 11,1
Palveluliikenne **	82 000	75 368	81 000	67 000	-14 000	- 17,3
Yhteistoimintaosuudet	657 000	647 859	660 000	720 000	60 000	9,1
Joukkoliikenne	657 000	647 859	660 000	720 000	60 000	9,1
Avustukset ja yhteistoimintaosuudet yhteensä	919 000	889 720	913 000	915 000	2 000	0,002

* valtionapu vähennetty

* ennen Palvelu- ja asiointiliikenne

*** yksityistieavustuksissa kahden vuoden sopeutus 20 % jaksotettuna

Tulosityksien ja etenkin hallinnon- ja talouden tulospaikan vastuualueeseen kuuluvat usean kunnan yhteistyönä hoidettavat viranomaistehdävät ja toiminnot joukkoliikenteen ja jätehuollon alueella. Tekninen hallinto osallistuu Jyväskylän kaupungin organisaatiossa toimivien seudullisten toimielimien, joukkoliikennejaoston ja jätelautakunnan ohjausryhmien työskentelyyn.

Jyväskylän seudun joukkoliikenteen käytännön järjestämistehtävistä vastaa Jyväskylän kaupunki. Päätävänä elimenä joukkoliikenneasioissa toimii Jyväskylän seudun joukkoliikennelautakunta, jossa Laukaalla on 1.1.2024 alkaen yksi (1) jäsen.

Paikallisliikenteen kustannuksissa jakoperusteena käytetään kuntien toteutuneita matkustajamääriä. Laukaan osuus matkoista on 6,5 prosenttia. Hallinnon ja erilaisten kehitysprojektien kuluissa jakoperusteena on kuntien asukasluku, josta Laukaan osuus on 10,59 prosenttia. Laukaan kunnan joukkoliikenteen maksuosuudeksi vuodelle 2025 on arvioitu 734.000 euroa Jyväskylän seudun joukkoliikennelautakunnassa.

Joukkoliikenteen tärkeimpiä tulonlähteitä ovat asiakastulot sekä valtionavustukset. Menoja syntyy liikennöinnistä, joukkoliikenteen järjestämisen kustannuksista ja seutuliikenteen nousukorvauksista.

Epävarmuustekijöitä joukkoliikenteen talousarviossa ovat tulopuolella matkamäärien kautta tulevien asiakastulojen kehittyminen. Mikäli taloudellinen tilanne sitä edellyttää, niin lippujen asiakashintoihin saattaa tulla korotuksia, liikennetarjontaa supistetaan, edellisten yhdistelmäratkaisua pohditaan tai kuntien maksuosuuksia lisätään. Lisäksi merkittävä muutos kohdistuu joukkoliikenteen valtionavustuksiin, joita on yhteensä arvioitu saavan 2.0 miljoonaa euroa. Valtionavustukset kirjataan jatkossa Jyvässeudun MAL-sopimukseen, mutta sopimusta ei ole vielä allekirjoitettu ja sen takia tarkka valtionavustusten määrä ei ole tiedossa.

Joukkoliikenteen seudullisen toiminnan kustannusjakoselvitys on vielä kesken ja siitä johtuvasta syystä kuntien maksuosuuksien talousarvioihin on tulossa muutoksia. Selvityksen pitäisi olla viimeistään valmis joulukuussa 2024. Tässä vaiheessa arvioidaan, että Laukaan maksuosuus mahdollisesti pienenesi vielä hiukan ja lisäksi yleensä vuositasolla on talousarvioon verrattuna onnistuttu saavuttamaan parempi tulos joukkoliikenteen osalta. Tämän vuoksi arvioidaan joukkoliikenteen maksuosuudeksi 720.000 euroa. Toisaalta on myös otettava huomioon se, että mikäli valtionosuudet ovat arvioitua pienemmät, niin kuntien maksuosuudet saattavat nousta merkittävästi.

Lievestuore-Laukaan –palveluliikenteen linja on kunnan järjestämää sisäistä liikennettä. Liikennöinti kilpailutettiin vuonna 2021. Sopimusta jatkettiin kahden vuoden optiolla 2024 ja se on voimassa 31.7.2026 saakka. Lievestuore-Laukaa linjan kustannuksiksi vuodelle 2025 on arvioitu 105.000 euroa, josta valtionavun jälkeen on arvioitu jäävän kunnan maksettavaksi 67.00 euroa.

Vesihuolto- ja vesistön kunnostusavustukset yhdistettiin vuodelle 2024. Talouden yhtenä tasapainottamiskeinona on avustusten vähentämi-

nen ja vuoden 2025 osalta esitetään, että määrärahaa ei varata vesihuolto- ja vesistön kunnostusavustuksille.

Yksityistieavustukset sisältyvät yhdyskuntateknisten palvelujen talousarvioon, jossa avustusten sopeuttaminen jakotettuna jatkuu nyt toisena vuonna peräkkäin ja näin ollen toteutuu valtuuston mukainen päätös sopeuttaa 20 % kokonaisuudessaan vuoden 2023 avustustasoon verrattuna.

Yllä olevassa taulukossa on esitetty avustusten ja yhteistoimintaosuuksien koonti ja talousarvio vuodelle 2025.

Henkilöstösuunnitelma

HALLINTO, SUUNNITTELU JA PAIKKATIEPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	6,91	6,00	6,00	7,00	7,00
Määräaikaiset	0,33				
Yhteensä	7,24	6,00	6,00	7,00	7,00

Hallinnon, suunnittelun ja paikkatietopalveluiden henkilöstö koostuu 5:stä vakituisesta työntekijästä. Henkilöstö jakautuu tulospaikoille niin, että hallinnon- ja talouden tulospaikalla on tekninen johtaja ja hallinto- ja talouspäällikkö sekä 25 prosentin osuudet yhdyskuntatekniikan ja tilapalvelupäällikön panoksesta. Yhdyskuntasuunnittelussa on suunnitteluinsinööri ja paikkatietopalveluissa maanmittausinsinööri ja kartoittaja sekä 50 prosentin työpanoksella maankäyttösihteeri paikkatietoaineistotyöskentelyssä.

Hallinnon ja talouden osalta hallinnon keskittämisen yhteydessä saattaa tapahtua muutoksia.

Suunnittelun yksikössä ei ole tiedossa henkilöstömuutoksia.

Paikkatietopalvelujen yksikössä on nähty, että muuttuneen maailmantilanteen johdosta rakentamiseen liittyvät mittaukset ovat vähentyneet jo

vuoden 2022 kesästä lähtien. Tämän vuoksi paikkatietopalveluissa on siirretty toisen kartoittajan rekrytointia. Tilanne rakennusalalla on pysynyt edelleen huonona, joten toisen kartoittajan rekrytointia siirretään edelleen. Vuodelle 2025 ei varata määrärahoja toisen kartoittajan toimeen, vaan jatkossa vuosittain talousarvioiden yhteydessä harkitaan tilanne toimen suhteen. Mikäli tilanne muuttuu radikaalisti positiiviseen suuntaan, niin tehtävän täyttää täytyy harkita jo talousarviovuoden aikana.

Rekrytoinnin lykkäämisellä saadaan säästöjä henkilöstökustannuksissa myös vuodelle 2025. Kartoittajan toimesta ei ole tarkoitus luopua, sillä mikäli rakentaminen palautuu taas ennalleen, tarvitaan palvelualueen tehtäviin kaksi kartoittajaa laadukkaam palveluntarjonnan tarjoamiseksi.

Koulutussuunnitelma

Hallinnon ja talouden sekä **suunnittelun** yksikössä varaudutaan ammattitaitoa ylläpitävään koulutukseen 1 henkilö / 2 koulutuspäivää.

Paikkatietopalveluissa varaudutaan kahteen alan pääkoulutustapahtumaan, Trimble kuntapäivät 2025 ja Geoforum summit 2025, joissa käydään läpi ajankohtaisia ja kehittämiseen liittyviä luentoja mm. paikkatieto-, kuntarekisteri sekä sovel-luskehittämiseen liittyvistä asioista. Lisäksi aluei-

denkäyttölain ja rakentamislain muutosten muka-nan tuomiin vaatimuksiin tulee varautua koulu-tuksin, sillä ne vaikuttavat suoraan työprosessei-hin ja käytettäviin tietojärjestelmiin ja niiden raja-pintoihin (mm. RYTJ). Kaikki koulutukset mahdol-listavat myös verkostoitumisen muiden kuntien edustajien ja alan toimijoiden kanssa. Koulutus-päiviä 2,5 henkilöä/4 koulutuspäivää. Lisäksi am-matillista koulutusta koulustarjonnan perus-teella 2 henkilöä/2 päivää

Yhdyskuntatekniset palvelut

Yhdyskuntateknisten palvelujen tulosityksikkö vas-taa Laukaan kunnan hallintaan kuuluvien katujen ja valaistuksen ylläpidosta sekä niiden rakentami-sesta. Yksikön tehtäviin kuuluu myös viher-, sa-tama- ja liikennealueiden ylläpito ja rakentami-nen.

Lisäksi yhdyskuntatekniset palvelut vastaa kunnan hulevesiverkostosta ja rakentaa kunnallistekniikan Laukaan Vesihuolto Oy:lle. Tulosityksikön päällikkö toimii myös oman virkansa ohella Laukaan Vesi-huolto Oy:n verkostopäällikkönä ja vastaa vesi-huollon saneeraus- ja rakentamiskohteista.

Tulosityksikkö tuottaa myös kunnan sisäisiä varas-topalveluita edullisesti ja täydentää urakoitsijoi-den tuottamia palveluita kunnan omalla koneka-lustolla.

Yhtenä Laukaan kunnan talouden tasapainotta-misohjelman konkreettisena toimenpiteenä Lau-kaan kunnanvaltuusto on päättänyt kokoukses-saan 25.9.2023 yhtiöittää Laukaan kunnan tekni-set tukipalvelut. Tarkoituksena on perustaa Lau-kaan Tukipalvelut Oy niminen inhouse-yhtiö, jonka kunta 100 % omistaa. Yhtiön on tarkoitus

aloittaa toimintansa vuoden 2025 aikana, viimeis-tään vuoden puolivälissä.

Kunnanvaltuuston päätöksessä talouden tasapai-nottamistoimenpiteeksi teknisille tukipalveluille on kirjattu vuoden 2022 tilinpäätökseen verrat-tuna 20 % kustannusten alentuminen keskipitkällä aikavälillä.

Yhdyskuntatekniikan tulosityksikölle kirjattuja sääs-tötoimenpiteitä on yksityistieavustusten leikattu 16.000 euroa. Talousarvioon on varattu tulevalle vuodelle yksityistieavustuksia 128.000 euroa. Yksi-tyistieavustukset myöntää tekninen lautakunta katurakennusmestarin esityksestä. Lisäksi katujen talvihoitoon ja puistojen hoitoon varattuja käyttö- ja ylläpitorahasta on jouduttu nipistämään huomattavasti.

Yhdyskuntateknisten palveluiden investointiohjel-massa on tulevana vuonna huomioitu maankäy-tön esittämät toiveet sekä katuomaisuuden kor-jausvelan pienentäminen. Laukaan matkailu ja kulttuurikohteiden kehityshankkeita pyritään edistämään mahdollisuuksien mukaan.

Henkilöstösuunnitelma

YHDYSKUNTATEKNISET PALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	14,88	16,00	4+12	4,00	4,00
Määräaikaiset	2,81	9,00	10,00		
Yhteensä	17,69	25,00	4+22	4,00	4,00

Yhdyskuntateknisten palvelujen tulosyksikössä on yhteensä 16 vakinaista henkilöä. Mukana on kaksi rakennustyömailla olevaa maanrakennusammattimiestä.

Mikäli Laukaan Tukipalvelut Oy perustetaan, suurin osa yhdyskuntatekniikan henkilöstöstä (12 henkilöä) siirtyy ko. yhtiön palvelukseen vuoden 2025 aikana. Tästä syystä esimerkiksi tulevalle

vuodelle palkattavien kausityön- ja kesätyöntekijöiden sekä tukityöllistettyjen määrää on vaikea ennustaa.

Aikaisempina vuosina on palkattu kaksi kausityöntekijää, vaihteleva määrä paikallisia nuoria, joiden tehtävänä on ollut hoitaa kunnan puisto- ja katuviheralueita.

Koulutussuunnitelma

Koulutussuunnitelmassa huomioidaan lakisääteiset koulutukset mm. työ- ja tieturva sekä ensiapukoulutukset.

Leikki- ja lähiliikuntapaikkojen turvallisuus- täydennyskoulutukseen on osallistumassa yksi puistopuolen työntekijä, joka huolehtii lakisääteisistä leikkipaikkojen turvatarkastuksista.

Tilapalvelu

Tilapalvelun tulosyksikkö vastaa kunnan suorassa omistuksessa olevan rakennuskannan tilahallinnasta. Rakennutamme, ylläpidämme ja vuokraamme tiloja kunnan palvelualueiden käyttöön. Vuokraamme kunnan palvelualueiden käyttöön soveltumattomat, mutta muuten käytökelpoiset tilamme markkinoille ja käyttöaste näissä tiloissa on viime vuosien aikana nostettu lähelle 100 prosenttia.

Tilapalvelu jakautuu kolmeen eri tulospaikkaan; kiinteistönhoito, kiinteistöjen kunnossapito sekä rakennuttaminen ja tilahallinta.

Tilapalvelun toiminnassa korostuu asiakas- ja palvelulähtöisyys, asiantuntijuus, suunnitelmallisuus, turvallisuus ja ympäristöystävällisyys. Rakennetun kiinteistöomaisuuden arvon ja käytettävyyden säilyttäminen on toimintamme keskiössä. Tilapalvelu kehittää toimintaansa muun muassa asiakaskyselyjen tulosten perusteella.

Henkilöstön henkisen ja fyysisen työkyvyn ylläpitäminen on tilapalvelussa kunnia-asia.

Kiinteistönhoidon tulospaikka vastaa rakennetun kiinteistöomaisuuden elinkaaren aikaisista hoito- ja huoltotehtävistä. Palvelutuotannon muuttuvien tarpeiden vuoksi osa tilapalvelun vastuulle kuuluvista kiinteistönhoidon palveluista toteutetaan ostopalveluna. Talouden tasapainottamisohjelmassa esitetyn teknisten palveluiden yhtiöittämissmallin toteutumisen myötä koko kiinteistönhoidon tulospaikan toiminta ja henkilöstö siirtyvät palvelua tuottavalle yhtiölle.

Kiinteistöjen kunnossapidon tulospaikan pääasiallinen vastuu on huolehtia rakennusten elinkaaren aikaisista korjaustehtävistä. Tämän lisäksi tulospaikka toteuttaa muiden palvelualueiden tilaamia toiminnallisia muutokorjauksia ja pieni- muotoisia investointihankkeita. Kiinteistöjen

kunnossapitotyöt ovat pääosin investointiluonteisia töitä, joten aikaisemmista vuosista poiketen kunnossapidolle tarkoitettua määrärahaa on siirretty käyttötalouden puolelta kohdentamattoman investointimäärärahan alle. Oman henkilöstön lisäksi kunnossapidon tehtäviä hoitavat vuosisopimusurakoitsijat. Vuosisopimusurakoitsijoita on rakennusteknisten töiden, sähkötöiden sekä LVIA –töiden erikoisaloille. Talouden tasapainottamishjelmassa esitetyn teknisten palveluiden yhtiöittämissä toteutumisen myötä koko kiinteistöjen kunnossapidon tulospaikan operatiivinen toiminta ja henkilöstö siirtyvät palvelua tuottavalle yhtiölle.

Rakennuttamisen ja tilahallinnan tulospaikka vastaa ja huolehtii teknisen asiantuntijan roolissa talonrakennusinvestointihankkeiden hankesuunnitteluvaiheesta sekä rakennuttajan roolissa hankkeen toteutuksesta: suunnittelun ohjauksesta aina takuuajan loppuun saakka. Investointihankkeiden kokonaisuuden lisäksi tulospaikka vastaa kunnan kiinteistöomaisuuden keskitystä tilahallinnasta ja vuokraustoiminnasta. Tilapalvelun taloushallinta-, tiedottamis- ja asiakaspalvelutehtäviin liittyvät kokonaisuudet kuuluvat myös tulospaikan tehtäviin.

Taloussuunnittelu vuodelle 2025 on poikennut aikaisemmista vuosista suuresti teknisten tukipalveluiden yhtiöittämissuunnittelun ja sen mukanaan tuomien säästötavoitteiden myötä. Talousarvio on pyritty laatimaan siten, että perustettavan yhtiön toimintaan liittyvät kulut ovat tarvittaessa mahdollisimman helposti eroteltavissa kuntaan jäävistä kuluista.

Tilapalvelun tilavuokrajärjestelmän sisäinen vuokra koostuu kiinteistön ylläpito- ja pääomavuokrasta.

Ylläpitovuokra sisältää hallinnon, kiinteistönhoidon, normaalin kunnossapidon, energiat sekä sisäiset puhtauspalvelut läpilaskutuksena. Keskiarvo koko rakennuskannan ylläpitovuokralle on 7,4 euroa/htm².

Pääomavuokra pohjautuu rakennusten teknisiin arvoihin, jotka päivitettiin toukokuun 2024 alussa. Pääomavuokran korkotuottona käytetään asetuksen mukaista 6 % tuottovaatimusta¹. Vuokrien määräyksessä nyt myös Leasing rahoituksella valmistuneiden rakennusten pääomavuokrat pohjautuvat samaiseen laskentatapaan kuin suoraomisteisissa rakennuksissa eli vuokra lasketaan rakennusten teknisistä arvoista nyt annetulla 6 % tuottovaatimuksella.

Kunnan ulkopuolisille toimijoille vuokrattaessa pääoman korko määritellään tapauskohtaisesti ja se on 2-4 prosenttia, jotta vuokrahinnoittelu vastaa markkinahintaa. Keskiarvo koko rakennuskannan pääomavuokralle on 11,5 euroa/htm².

Toimintamenoja pyritään kunnanhallituksen päätöksen mukaisesti pienentämään luopumalla tyhjillään olevista kiinteistöistä sekä niistä kiinteistöistä, joilla ei ole käyttöä kunnan omassa palvelutuotannossa tai kehittämisessä. Näistä kiinteistöistä luovuttaessa saadaan ylläpitokuluista säästöä noin 117.000 euroa.

Kiinteistön ylläpitokulujen leikkaaminen tulee näkymään kiinteistöjen ja niiden alueiden ylläpidon laadussa. Turvallisuuteen ja terveellisyyteen liittyvistä ylläpitotehtävistä ei tingitä.

¹ Tuottovaatimus pohjautuu 7.4.2022 hyvinvointialueuudistukseen annettuun Valtioneuvoston ase-

tukseen "Valtioneuvoston asetus kunnan ja hyvinvointialueen välisen siirtymäkauden vuokrasopimuksen vuokran määräytymisestä vuosina 2023–2026".

Henkilöstösuunnitelma

TILAPALVELU

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	20,54	19,00	4+14	4,00	4,00
Määräaikaiset	3,08	3,00	1+2	1,00	1,00
Yhteensä	23,62	22,00	5+16	5,00	5,00

Edellisen vuoden tapaan eläköitymisten myötä vapautuneita toimia tai virkoja ei pyritä täyttämään toimintavuoden aikana. Kausiluontoisten työtehtävien hoitamiseen on varauduttu. Henkilöstökustannusten kehittymistä seurataan aktiivisesti ja tilapalvelu pyrkii käyttämään työllistämisveloitteen piirissä olevaa työvoimaa tarpeen vaatiessa ja taloudellisten resurssien salliessa.

Vuoden 2025 aikana eläkkeelle jäämisiä ei ennakkotiedon mukaan tapahdu.

Työkuormaa seurataan ja kuormitusta tasataan työnjohdollisin toimin tarvittaessa. Tilapalvelun henkilöstömäärä pysyy pääosin vakiintuneena ja resurssitarpeeseen reagoidaan viipymättä.

Koulutussuunnitelma

Tilapalvelu järjestää henkilöstölleen koulutusta suunnitellusti ja kehityskeskusteluissa esiin nousseita ideoita koulutuksille järjestetään henkilöstölle talousarvion mahdollistamissa puitteissa.

Talouden tasapainottamisohjelmassa esitetään teknisten palveluiden yhtiöittämismalli. Yhtiölle siirtyvän henkilöstön määrä tulee arvion mukaan olemaan 16 htv. Talouden suunnittelussa vuosina 2026 ja 2027 näkyy henkilöstön osittainen siirtyminen palveluja tuottavaan yhtiöön.

Investointien vähentyessä investointihankkeisiin varataan noin 1 htv:n resurssi. Tämän henkilötyövuosimäärän palkkakustannukset ohjataan investointihankkeiden kustannuspaikoille. Muilta osin tilapalvelun henkilöstökustannukset maksetaan käyttötalouskuluina.

Koulutussuunnitelmassa on pakko huomioida lakisääteiset koulutukset, kuten esimerkiksi työturvakortti ym. vastaavat koulutukset.

Ruoka- ja puhtauspalvelut

Laukaan kunnan ruoka- ja puhtauspalvelut tuotavat kunnan eri yksiköille sekä kunnan toimintaan liittyville ulkopuolisille asiakkaille ravitsemussuosituksen mukaiset ruokapalvelut ja tilojen tarkoituksenmukaisen puhtaustason.

Ruokapalveluissa ruokapalvelukeskuksen hankesuunnittelun käynnistyttyä uudelleen, ruokapalveluissa jatkuu valmistautuminen tuotantoprosessimuutokseen.

Ulkopuolisen asiantuntijan tekemässä eri toimintamallien välisessä kustannusvertailussa kustannustehokkaammaksi tuotantoprosessimalliksi osoittautui kylmäruoanvalmistus.

Kylmäruoanvalmistus on prosessi, jossa hyödynnetään esikäsiteltyjä raaka-aineita kylmänä. Kylmävalmistuksella valmistettu ruoka mahdollistaa ruoan joustavan kuljettamisen kylmänä ja turvallisen kuumentamisen keittiöissä.

Puhtauspalvelut kuuluvat osana Laukaan kunnan teknisten tukipalvelujen tasapainottamisohjelmaa, jossa on esitetty tukipalvelujen yhtiöittämistä. Tällä hetkellä puhtauspalveluissa ostopalvelujen osuus on 23 % oman työosuuden kattamassa loput 77 % siivottavista neliöistä.

Laadun toteutumista seurataan Insta 800 siivouksen teknisen laadun mittaus- ja arviointijärjestelmällä ja kyselemällä käyttäjiltä suoraa palautetta.

Henkilöstösuunnitelma

RUOKA- JA PUHTAUSPALVELU

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	54,77	59,00	30,3+28,9	32,50	32,50
Määräaikaiset	15,92	11,00	5+5	5,00	5,00
Yhteensä	70,69	70,00	35,3 + 33,9	37,50	37,50

Eläköitymisiä tulee olemaan useita seuraavien lähivuosien aikana. Henkilöstöstä on 62-64 vuotiaita 10 henkilöä. Myös osa-aikaiseen työhön siirtymiseen ennen eläköitymistä tulee varautua. Haasteena tule olemaan tulevaisuudessa ammattitaitoisten työntekijöiden saatavuus.

Eläköitymisen myötä vapautuneita toimia tarkastellaan ja täytetään arvioimalla palvelutoiminnan tarve. Toimien täyttämistä tulee pohtia ennakoivasti jo nyt puhtauspalveluissa toimintaprosessien ja tilojen siivoustiheyksiä, kuten myös ruokapalvelukeskuksen uutta tuotantoprosessia mietittäessä. Ostopalvelujen mahdollinen siirtäminen omaksi työksi tulee kasvattamaan henkilöstövuosia.

Sekä ruoka- ja puhtauspalveluissa on aloittanut molemmissa yksi oppisopimusopiskelija, joiden opinnot jatkuvat vielä vuoden 2025 puolella.

Ruokapalvelussa työskentelee 43 työntekijää (34,9 htv). Määräaikaisia työntekijöitä on 5. Henkilöstövuosia on vähentänyt kyläkoulujen lakauttamisen yhteydessä 1,5 htv. Ruokapalveluissa on jouduttu turvautumaan ostopalveluihin astiahuollon tehtävissä työntekijäsaatavuuden haasteiden johdosta (1,6 htv / vuosi). Lievestuoreella ostopalvelujen määrää (0,65 htv) on jo vähennetty ja tavoitteena on siirtää ostopalvelu kokonaisuudessaan (0,25 htv) takaisin omaksi työksi.

Eryteisesti Leppäveden alueella varhaiskasvatuksen hoitoa tarvitsevien lapsimäärän kasvulla on luonnollisesti vaikutuksensa myös ruoka- ja puhtauspalvelun toimintaan. Ruokapalveluissa on työt pystytty toistaiseksi järjestämään uudelleen sisäisin järjestelyin. Uusien kohteiden aloittaessa toimintansa tulee tarkasteluun henkilöstön uudelleen mitoitus.

Alueen ostopalvelukohteisiin on liitetty alueelle tulleet uudet kohteet ja tämä on kasvattanut puhtauspalvelun kuluja. Puhtauspalveluissa tulee tarkasteluun ostopalvelujen mahdollinen siirtäminen omaksi työksi. Tämä tulee vaikuttamaan henkilötyövuosia kasvattavasti, ostopalvelukustannuksia laskevasti.

Koulutussuunnitelma

Ruoka- ja puhtauspalvelun henkilöstön ammattitaitoa ylläpidetään ja kehitetään järjestämällä alan ajankohtaiskoulutusta. Yleisteema on toimiva työyhteisö. Mahdollisen yhtiöittämisen myötä puhtauspalvelussa tulee korostumaan erityisesti työn suunnitelmallisuuden ja organisoinnin tärkeys. Ruokapalvelussa tullaan ennakkoivasti panostamaan uuden ruokapalvelukeskuksen mukana tuomiin uusiin haasteisiin.

Puhtauspalveluissa työskentelee 36 työntekijää (33,9 htv), joista 31 on vakituisessa ja 5 määräaikaisessa toimessa. Vakituista 4 on yhdistelmätyöntekijää sekä yksi viranhaltija, jonka työpanos on jaettu 50/ 50 molemmille työaloille.

Yhdistelmätyöntekijöiden työpanoksen henkilötyövuosien siirtymät ruoka- ja puhtauspalveluissa tulevat tarkemmin tarkasteltavaksi yhtiöittämisen myötä.

Molemmilla työalaoilla tulee ajankohtaiseksi päivittää hätäensiapukoulutus.

Vakituisessa toimessa oleville on tarjottu mahdollisuutta syventää omaa ammatillista osaamista oppisopimuskoulutuksessa. Ruokapalveluissa kahden dieetikokin ja yhden esimiehen erityisammattitutkintojen opinnot jatkuvat vuonna 2025.

Ympäristövalvonta

Ympäristövalvonta tuottaa ympäristöterveydenhuollon lakisäätöiset viranomaispalvelut Laukaan ja Konneveden kuntien alueelle sekä ympäristösuojelun ja rakennusvalvonnan lakisäätöiset viranomaispalvelut Laukaan ja Hankasalmen kuntien alueelle.

Tämän lisäksi palveluja tuotetaan yhteistyösopimuksin eläinlääkintähuollon osalta Jyväskylän kaupungille (Äänekosken alueelle) ja vastavuoroperiaatteella terveystalouden ja eläinsuojelun osalta Pohjoisen Keski-Suomen ympäristöpalveluiden kanssa. Lupa- ja valvontalautakunnassa on neljä jäsentä Laukaasta, kolme jäsentä Hankasalmeelta ja kaksi jäsentä Konnevedeltä. Vastuukuntana toimii Laukaan kunta. Lautakunta kokoontuu pääsääntöisesti 10 kertaa vuodessa.

Ympäristövalvonnan henkilöstökulut pienenevät vuoteen 2024 verrattuna kahden viranhaltijan palkkarahojen verran (virkavapaus ja täyttämättä jätettävä virka). Kunnan ilmasto-ohjelman

laadintaan ei varata määrärahaa aiempien vuosien tapaan ja rekisterit kuntoon -hankkeen määrärahavaraus on puolitettu. Ympäristövalvonnan lupa- ja valvontamaksujen kertymän arvioidaan pienentyvän uuden rakentamislain tuomien muutosten sekä maailman epävarman taloustilanteen vuoksi.

Ilmasto-ohjelman toteutuminen ja seuranta on kirjattuna kunnan Liekkiä Laukaaseen kuntastrategiaan.

Uuden hallituksen hallitusohjelman mukaan ilmastonsuojelusuunnitelman tekeminen ei enää ole kunnalle velvoittava, ja tämän lisäksi kunnille ohjelman tekoon edellisen hallituksen aikana osoitetut määrärahat on tulevilta vuosilta poistettu. Laukaan kunnalla on olemassa vanha ilmastonsuojelusuunnitelma. Tätä suunnitelmaa on aloitettu kunnan ilmasto- ja energiatyön ohjausryhmän toimesta päivittämään nykyistä tilannetta ja lainsäädäntöä vastaavaksi.

Maankäyttö- ja rakennuslaki on korvaantumassa rakentamislaki vuodelta 2025 alusta. Tämän muutoksen johdosta rakennusjärjestyksen uusiminen on aloitettu vuoden 2024 aikana. Rakennusjärjestyksen uusimista ohjaa viranhaltijoista ja luottamushenkilöistä koostuva ohjausryhmä. Samalla tullaan uusimaan ja osin yhtenäistämään myös Hankasalmen rakennusjärjestys Laukaan kanssa, joten Hankasalmen kunta on nimennyt ohjausryhmään omat edustajansa.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmää koskeva laki tulee muuttamaan rakennusvalvonnan

toimintaa ja työtapoja. Asiaa valmistellaan valtakunnallisessa RYHTI-hankkeessa, johon osallistutaan mahdollisuuksien mukaan.

Lupa- ja valvontalautakunnan toiminnallinen tavoite on tuottaa yhteistoimintakuntien alueelle lakisääteiset viranomaisen lupa- ja valvontapalvelut taloudellisesti ja tehokkaasti. Palvelut tuotetaan asiakaspalveluasenteella ratkaisuhakuisesti, niin että kaikki saavat tasapuolisen lakisääteisen palvelun kullakin toimialalla.

Lupapalveluissa tavoite on huolehtia siitä, että haetut luvat valmistuvat päätettäväksi ilman viiveitä.

Henkilöstösuunnitelma

YMPÄRISTÖVALVONTA

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	23,19	21,50	20,30	21,30	21,30
Määräaikaiset	4,65	2,00	1,30	1,30	1,30
Yhteensä	27,84	23,50	21,60	22,60	22,60

Ympäristövalvonnan henkilöstö koostuu 20,3 vakituisesta työntekijästä. Henkilöstö jakautuu toimialueille niin, että yksikössä on ympäristötoimenjohtaja, hallintosihteeri, 3 rakennustarkastajaa, lupasihteeri, 10 prosentin osuudella LVI-asiantuntija, ympäristönsuojelusihteeri, 3 ympäristötarkastajaa (joista yksi virkavapaalla vuoden 2025), 5 ympäristöterveystarkastajaa, 5 kunnaneläinlääkäriä, joista 3 praktiikassa ja 2 valvonnassa (valvontaeläinlääkärit), eläinlääkärin avustaja sekä 20 prosentin osuudella toimistosihhteeri.

Ympäristövalvonnan vakituisessa henkilöstömäärässä on tapahtunut muutoksia. Eläköitymisen vuoksi vapautuneeseen ympäristötoimenjohtajan virkaan siirrettiin ympäristöpäällikkö ja ympäristöpäällikön vapautunutta virkaa ei täytetä, virka lakkautetaan. Yksi rakennustarkastaja on irtisanoutunut ja vapautunutta rakennustarkastajan virkaa ei täytetä.

Koulutussuunnitelma

Ympäristövalvonnan henkilöstö tekee korkeaa ammatillista osaamista edellyttävää asiantuntijatyötä virkasuhteessa. Tehtäviin on pääsääntöisesti lainsäädännöllä asetettu pätevyysvaatimukset, jolla varmistetaan se, että työhön tullessa on perusvalmiudet tehtävistä selviytymiseen. Ammattitaidon ylläpito edellyttää kuitenkin jatkuvaa sy-

ventävää ammatillista koulutusta esimerkiksi lainsäädännön muutoksista. Tähän ammattitaidon ylläpitoon on varattu yksikön talousarviossa rahaa siten, että koulutusta saadaan 2-4 päivää henkilöä kohden vuodessa. Tarkoituksenmukaiset koulutukset valitaan ja päätetään, kun palveluntuottajat ilmoittavat vuoden 2025 koulutuskalenterinsa.

3.4.3 Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
<i>Kuntatalouden tasapaino vahvistuu</i>	<i>Tilojen, jotka eivät ole välttämättömiä kunnan peruspalvelutautannolle, myyminen.</i>	<i>Taloudellinen säästö ylläpitokustannuksissa.</i>	<i>Tavoitesäästö 117 000 euroa.</i>
<i>Henkilöstön hyvinvointi paranee</i>	<i>Turvalliset ja terveelliset tilat.</i>	<i>Olosuhdepoikkeamailmoitukset vastaanotetaan BEM-järjestelmään.</i>	<i>Olosuhdeilmoitusten määrä. Sisäilmakohteiksi nimettyjen kohteiden määrä. Vasteaika korkeintaan 2 työpäivää, akuutteihin havaintoihin vastataan heti.</i>
<i>Palvelukulttuurin kehittäminen</i>	<i>Seurataan aktiivisesti lain ja asetusten täytäntöönpanoa maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksesta</i>	<i>Tarkastellaan nykyisen ohjelmistoinfran soveltumista mallipohjaiseen työskentelyyn ja tarvittaessa tehdään markkinakartoitusta eri vaihtoehtoista mallipohjaisen työskentelyn mahdollistamiseksi.</i>	<i>Markkinakartoituksen pohjalta valmistaudutaan mahdollisiin ohjelmistohankintoihin ja koulutaudutaan uuteen toimintamalliin niin, että vuonna 2026 on valmius ottaa vastaan ja käsitellä asiakkaiden tietomalleja rakennusvalvonnan prosesseissa.</i>
<i>Kuntatalouden tasapainottaminen</i>	<i>Laukaan kunnan 100%:sti omistaman inhouse yhtiön toiminnan käynnistäminen.</i>	<i>Yhtiön toimintamalli suunnitellaan siten, että saavutetaan kustannussäästöjä. palvelutaso säilyttäen prosessien tehostamisen avulla.</i>	<i>Yhtiöittämisellä tavoitellaan yhden miljoonan euron säästöjä pitkällä aikavälillä yhtiölle siirrettävistä palveluista. Vuonna 2025 tavoite on noin 0,5 miljoonaa euroa.</i>
<i>Kestävä kuntatalous, palvelukulttuurin kehittäminen</i>	<i>Uuden tuotantoprosessimallin kehittäminen ruokapalveluissa ja soveltaminen osaksi uutta toimintatapaa.</i>	<i>Toimivien ja taloudellisesti resurssiviisaiden ratkaisujen löytäminen.</i>	<i>Laadukkaan, sujuvan ja tehokkaan toimintamallin soveltaminen tavoitteena kustannustehokkaampi toimintatapa.</i>

3.4.4 Riskienhallinta

Kunnan omien kiinteistöjen riskejä arvioidaan suunnitelmallisen ja ohjelmoidun kiinteistöjen kuntokartoitustoiminnan avulla. Laadittavat kuntokartoitukset ovat lähtötietoja kiinteistöjen korjaus- ja kunnossapito-ohjelmia varten. Vuosittain tehtävillä kiinteistökiirroksilla kartoitetaan yhdessä käyttäjien kanssa kunnossapitotarpeet ja toiveet, jotka siirretään työohjelmaan. Kunnossapito-ohjelmien riittävästä rahoituksesta tulee myös huolehtia toimeenpanon varmistamiseksi. Kunnan talouden tasapainottamisohjelmassa kunnossapitoon varattua resurssia on pienennetty. Tulevaisuudessa tulee huolehtia siitä, että se kuitenkin säilyy kestäväällä tasolla.

Kiinteistöjen käyttöasteen pitämiseen riittävän korkeana sisältyy toiminnallinen ja taloudellinen riski. Edellä mainittuun seikkaan kiinnitetään ennistä enemmän huomiota kunnan rakennushankkeita valmisteltaessa ja toteutettaessa. Tilat pyritään toteuttamaan monikäyttöisyysajattelua noudattaen. Uusien kiinteistöjen suunnitteluvaiheessa arvioidaan hankkeeseen liittyvät riskit ja toteutuksen yhteydessä varaudutaan riskeihin sopimuksin ja vaadittavin vakuuksin. Teknisissä palveluissa tehdään säännöllistä sopimusten seurantaa. Apuna käytetään sopimustenhallintaohjelmia.

Keski-Suomen hyvinvointialueen pelastustoimi on omassa riskikartoituksessaan arvioinut onnettomuus- ym. riskejä kunnan alueella. Pelastustoiminnan siirtyä vuoden 2023 alusta hyvinvointialueelle. Jatkossakin tulee taata yhteistyön jatkumisen kunnan ja pelastustoimen välillä.

Laukaaseen on laadittu kunnan liikenneturvallisuussuunnitelma. Liikenteen turvallisuusriskiä vähennetään suunnitelmassa esitetyillä tavoilla rakentamalla mm. hidastetöyssyjä, kevyen liikenteen väyliä ja jättölenkkejä. Laukaa on mukana Keski-Suomen kuntien yhteisessä liikenneturvallisuushankkeessa, kävelyn ja pyöräilyn edistämishankkeessa sekä kunnassa toimii liikenneturvallisuustyöryhmä.

Palvelualueella laaditaan säännöllisesti raportit tulosityksiköiden käyttötalouden menoista. Vähintään neljännesvuosittain raportit esitellään ja annetaan tekniselle lautakunnalle tiedoksi erillisenä asiana. Investointimenoista tehdään omat raportit, jotka myös esitellään kuten edellä.

Talonrakennusinvestointihankkeiden toteutuksista annetaan säännöllisesti kirjalliset raportit tekniselle lautakunnalle, tilajahallintokunnalle sekä kunnanhallitukselle.

Yhdyskuntatekniikan investoinneista tehdään kohdekohtaista jälkilaskentaa, jotka käsitellään työmaakokouksissa ja laskelmat saatetaan tekniselle lautakunnalle tiedoksi.

Talonrakennuksen rakennushankkeiden työmaakokouksissa on kaksi edustajaa teknisestä lautakunnasta.

Riskeistä, niiden toteutumisesta ja toimenpiteistä riskien realisoitumisen vähentämiseksi laaditaan riskienhallintataulukko tilinpäätöksen yhteydessä. Ympäristöterveydenhuollolla on laatujärjestelmä, joka sisältää toiminnan riskien arvioinnin ja hallinnan.

4 INVESTOINTIOSA

4.1 Investointiohjelma 2025-2029

INVESTOINTIOHJELMA 2025-2029	koko hanke yht.	tot. Ennen 2025	2025	2026	2027	2028	2029
KONSERNIHALLINTO							
Ict; tietoliikenneverkko, tietokoneet, puhelimet, kopiokoneet			300 000	300 000	300 000	300 000	300 000
Arkiston integraatio	30 000		30 000				
Hallinnon keskittämisen ohjelmistoratkaisut	60 000		30 000	15 000	15 000		
Osakkeet ja osuudet			10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Maanhankinta ja maanhankintamenot			1 056 000	756 000	756 000	756 000	756 000
Maan myynti			-50 000	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000
Yritystonttien esirakentaminen (elinkeinopalvelut)			50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
KONSERNIHALLINTO YHTEENSÄ			1 426 000	1 106 000	1 106 000	1 091 000	1 091 000
SIVISTYSPALVELUT							
Sivistystoimen tieto- ja viestintätekn. laitteet			50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Leppäveden liikuntapuisto	2 983 095	2 773 095		170 000			
Leppäveden liikuntapuiston sähköliittymä		40 000		40 000			
Vapaa-ajan olosuhteet, kohdentamaton investointi			50 000	35 000	35 000	35 000	35 000
Piha- ja leikkivälineet			30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Taitojen talo/Kuhankosken koulu/kalustohankinta	100 000			100 000			
Kansalaisopiston irtaimistohankinnat	160 000			80 000	80 000		
SIVISTYSPALVELUT YHTEENSÄ			130 000	505 000	195 000	115 000	115 000
TEKNISET PALVELUT							
Sivistyspalvelut, kiinteistöt:							
Koulujen ja päiväkotien piha-alueiden kunnostus			30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Taitojen talo/Kuhankosken koulu	100 000			100 000			
Sydän-Laukaan koulu/automaation alakeskukset 2 kpl	180 000		60 000	60 000	60 000		
Kirkonkylän koulun P-alue	270 000			270 000			
Kansalaisopisto/muutostyöt Kirkonkylän koululle	100 000			50 000	50 000		
Ruokapalveluprosessin muutostyöt kiinteistöissä	60 000		60 000				
Teknisten palveluiden kiinteistöt							
Sararannan kiinteistö (Vuokraus HYVAKS)	300 000		300 000				
Ruokapalvelukeskus	3 100 000		2 000 000	1 100 000			
Pienet investoinnit:							
Kohdentamaton investointimääräraha			880 000	550 000	550 000	550 000	550 000
Tekninen toimi, kiinteistöt:							
Energiainvestoinnit			50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Latauspisteet	90 000		90 000				
Yhdyskuntatekniikka:							
Culture in Nature -hanke, luonto- ja matkailuinfran rakentaminen			130 000	130 000	50 000	30 000	
Rahoitusosuus (Cin)			-65 000	-65 000	-25 000	-15 000	
Liikennealueet, puistot ja yleiset alueet			2 100 000	2 100 000	2 100 000	2 100 000	2 100 000
Saavutettavampi arkipyöräilyn Laukaa - Käpy-hanke	188 360		94 180	94 180			
Saavutettavampi arkipyöräilyn Laukaa - Traficom:n avustus	-94 180			-94 180			
VT9-tiehankkeeseen liittyvät kunnan kadut, Lievestuore	1 000 000		500 000	500 000			
ELY:n yhteiset hankkeet/Kuhankosen kevytväylä*	2 950 000			1 350 000		1 600 000	
ELY:n osuus hankkeesta	-1 450 000			-650 000		-800 000	
Laajalahden massa-altaat			500 000				
Tukipalvelut							
Ruokapalvelut, kalusto	22 000		22 000				
Paikkatietopalveluiden ohjelmistokehityshanke	13 000		13 000				
Laukaan tekniset tukipalvelut Oy sijoitus			1 000 000				
TEKNISET PALVELUT YHTEENSÄ			7 764 180	5 575 000	2 865 000	3 545 000	2 730 000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ, NETTO			9 320 180	7 186 000	4 166 000	4 751 000	3 936 000
RAHOITUSOSAT JA MYNTITULOT			-115 000	-90 000	-50 000	-40 000	-25 000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ, BRUTTO			9 435 180	7 276 000	4 216 000	4 791 000	3 961 000

* ELY maksaa puolet hankkeen kustannuksista. Investointiohjelmassa on esitetty koko hankkeen rahoitus, jotta kokonaiskuva välitty. Kyseessä ei ole hankkeen rahoitusosuus.

Investointiohjelma on sitova investointikohteittain investointimenojen ja -tulojen osalta vuodelle

2025 ellei yksittäisten hankkeiden perusteluteksteissä toisin mainita.

4.2 Talonrakennusinvestoinnit vuonna 2025

Talonrakennusinvestointien tarve- ja hankesuunnittelujen määrärahavaraukset varataan vuoden 2025 talousarviossa käyttötalouden kustannuksiksi tilapalvelun taloussuunnitelmassa. Kustannukset kohdistetaan kunnan sisäisin menettelyin oikealle palvelualueelle.

Hankesuunnitelman saatua investointipäätöksen, varataan toteutussuunnittelu- ja rakentamiskustannusten määräraha investointiohjelmaan.

Jokaisessa hankesuunnitelmassa ratkaistaan vaihtoehtotarkastelun keinoin kuntalaispalveluiden järjestämisen vaihtoehdot sekä tutkitaan olemassa olevan tilojen kapasiteetti, jotta uusien tilojen hankinnalle on vankat perusteet.

Hankesuunnitelmissa ratkaistaan rakennuspaikan sijainti, rahoitus- ja hankemuoto sekä laadulliset tavoitteet. Investointipäätökseen vaikuttavat talouden tunnuslukujen lisäksi palvelualueiden ennusteet palveluiden järjestämistarpeesta.

Vuoden 2025 aikana käynnistettävissä hankesuunnitelmissa painotetaan toimitilojen muuntojoustavuutta, joka antaa tilahallinnan näkökulmasta enemmän mahdollisuuksia käyttöasteen hallintaan. Palvelutuotannon määrän suhteessa myös toimitilojen määrän tulisi joustaa.

4.2.1 Uudisrakennukset

Ruokapalvelukeskus

Kantolantiellä sijaitsevan ruokapalvelukeskuksen toimitilat ovat käyneet riittämättömiksi ja sen laitekanta on vanhentunut. Toimitilat ovat osa Laukaan vanhan paloaseman kiinteistöä, jossa toimii muun muassa Loimua Oy sekä yksityisiä yrittäjiä. Liikennöinti kiinteistöalueelle on etenkin raskaalle liikenteelle erittäin ongelmallista. Ruokapalvelukeskus on palvellut kunnan kohteiden lisäksi Keski-Suomen sairaanhoitopiirin sekä Seututerveyskeskuksen toimipisteitä. Sosiaali- ja Terveyspalveluiden järjestämistä vastuu siirtyessä hyvinvointialueelle siirtyivät myös ruokapalveluiden vastuut hyvinvointialueelle. Ruokapalvelukeskuk-

sen hankkeeseen varataan vuoden 2025 talousarviossa 2,0 miljoonaa euroa ja vuodelle 2026 1,1 miljoonaa euroa eli kokonaisinvestointiin varataan 3,1 miljoonaa euroa. Investointipäätös tehdään hankesuunnitelman hyväksymisen yhteydessä. Valtuusto antaa hankevastaavalle toimivaltuuden tarkistaa hankintamenon jaksottumista myöhemmin kokonaiskustannusten rajoissa.

Uuden ruokapalvelukeskuksen tavoiteltu käyttöikä on runkoteknisten töiden osalta 100 vuotta, taloteknisten järjestelmien ja pinta- ja sisustusosien osalta 30 vuotta, minkä vuoksi investoinnin poistoajaksi määrätään alarajasta (20 vuotta) poiketen 30 vuotta.

4.2.2 Peruskorjaukset, pienet investoinnit ja energiainvestoinnit

Kohdentamaton kunnossapidon investointimääräraha

Tilapalvelun hallinnassa on 105 rakennusta, joiden kokonaiskerrosalamäärä on 98.244 kem². Kiinteistöjen ja rakennusten korjaus- ja kunnossapitosuunnitelmaa laaditaan sekä ylläpidetään vuosittain. Selkeimmät kokonaisuudet, jotka ovat budjetoitavissa ja kilpailutettavissa kirjataan investointiohjelmaan. Tämän lisäksi vuosittain on korjaus- ja kunnossapitokohteita, joiden etukäteisbudjetointi ja suunnitelmatarve on vaihtelevaa.

Ennakoimattomiin kunnossapitoluonteisiin investointeihin varataan 880.000 euron määräraha. Aiempiin vuosiin verrattuna on kohdentamatonta kunnossapidon investointimäärärahaa korotettu 330.000 euroa samalla, kun käyttötalouden määrärahaa on leikattu 430.000 euroa. Kohdentamaton määräraha jaetaan käynnistyville projekteille erikseen investointien käyttösuunnitelmassa, jonka vahvistaa tekninen lautakunta. Ohessa alustava listaus jo tiedossa olevista kohteista.

TILAPALVELU		
KOHDE		
KOHDENTAMATTOMAT INVESTOINNIT, alustava listaus		
KOHDE	TA 2025	HUOMIOITAVAA
Leppäveden vanha koulu, käytävien kunnostus ja akustiikka	80 000,00 €	käytävien kunnostus ja akustiikan parantaminen
Vehniän koulu	50 000,00 €	automaation alakeskusten uusiminen
Sararanta	35 000,00 €	automaation alakeskusten uusiminen
Tekninen varikko	10 000,00 €	automaation alakeskusten uusiminen
Tekninen varikko	80 000,00 €	piha-alueen kunnostaminen, aidat, portit
Useita kiinteistöjä	150 000,00 €	ledivalaistukseen siirtyminen
Kuhankosken Kesäjärven kadun piha-alueet	110 000,00 €	Alueen lämpö, vesi ja sähkölinjojen siirto ja muokkaus ennen koulun alkamista. Parkkipaikat, lämpötolpat, aidat yms.
YHTEENSÄ	515 000,00 €	

Energiainvestoinnit

Energiainvestointeina toteutetaan lämmitys-, vesihuolto-, ilmanvaihto- ja sähköjärjestelmäuudistuksia. Energiainvestointien jälkeen kohteiden energiatodistukset päivitetään vastaamaan muutunutta tilannetta. Määrärahavaraus on vuosittain 50.000 euroa. Suurempien investointihankkeiden osalta noudatetaan tarveselvitys- ja hankesuunnitteluvaiheen prosessia.

Koulujen ja päiväkotien piha-alueiden kunnostus

Investointiohjelmaan varataan 30.000 euron määrärahavaraus koulujen ja päiväkotien piha-alueiden kunnostukseen yhteiselle kustannuspaikkamerolle. Määrärahaa käytetään piha-alueiden turvallisuuden ja toiminnallisuuden parantamiseen.

Sydän-Laukaan koulun automaation alakeskukset

Sydän-Laukaan koulun automaation alakeskukset ohjaavat muun muassa rakennuksen ilmanvaihtoa ja lämmitystä. Nykyisiin alakeskuksiin ei ole enää saatavilla varaosia ja niiden tekninen tuki on loppumassa. Kiinteistössä on kuusi alakeskusta, joista kahden ensimmäinen uusimiseen on varattu 60.000 euron määräraha vuodelle 2025.

Sararannan kiinteistö

Kuhaniemen koulun hankesuunnittelutyöryhmä on päätyössä siihen ratkaisuun, että koulun toiminta siirtyisi syksyllä 2026 Taitojentalon tiloihin osoitteeseen Kesäjärvenkatu 3, 41340 Laukaa. Tällä ratkaisulla vältetään arviolta 3.000.000 euron investointi, joka olisi edessä, jos Kuhaniemen

koululle toteutettaisiin tarvittava uudisrakennushanke. Tämän vuoksi Taitojentalolla nyt toimivan Keski-Suomen hyvinvointialueen vuokrasopimusta ei jatketa ensimmäisen sopimuskauden jälkeen vaan etsitään HVA:n kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnalle korvaavat tilat. Uusiksi tiloiksi soveltuu parhaiten Sararannan kiinteistö, joka sijaitsee aivan Saran asuntojen vieressä. Sararannan kiinteistössä toimii tällä hetkellä kansalaisopisto. Kansalaisopiston toiminta siirretään vaiheittain kirkonkylän koulun tiloihin sen oppilasmäärän laskiessa. Kansalaisopiston siirtyminen edellyttää kirkonkylän koulun tiloihin pienimuotoisia muutostöitä lähinnä kiintokalustuksen osalta sekä irtaimistohankintoja. Näihin varaudutaan tarvittavilta osin teknisen ja sivistyslautakunnan talousarvioissa vuosille 2026 ja 2027. Sararannan saattaminen hyvinvointialueelle soveltuvaksi tilaksi vaatii korjaus- ja muutostöitä, joihin varataan vuoden 2025 talousarviossa 300.000 euron investointimääräraha. Korjaus- ja muutostöiden kustannukset kokonaisuudessaan laskutetaan hyvinvointialueelta rahoitusvuokrana. Rahoitusosuuden lisäksi vuokra koostuu pääoma- ja ylläpitovuokrasta. Vuokrakausi on 10 vuotta 1.1.2026 alkaen.

Sähköautojen latauspisteet

Laki rakennusten varustamisesta sähköajoneuvojen latauspisteillä ja latausvalmiuksilla sekä auto- maatio- ja ohjausjärjestelmillä velvoittaa rakennuksen omistajan huolehtimaan siitä, että sellaisessa käytössä olevassa muussa rakennuksessa kuin asuinrakennuksessa, jonka yhteydessä on enemmän kuin 20 pysäköintipaikkaa rakennuksessa tai kiinteistöllä, on asennettuna vähintään yksi latauspiste. Latauspisteiden asentaminen on aloitettu vuonna 2024 ja sitä jatketaan edelleen vuonna 2025, jotta lakivelvoite täytetään. Latauspisteille on varattu 90.000 euron määräraha.

Ruokapalveluprosessin muutostyöt kiinteistöissä

Ruokapalvelukeskuksen uudisrakennushankkeen myötä myös ruuan valmistustapa on muuttumassa, mikä johtaa erilaisiin muutostöihin ruokakuljetuksia vastaanottavissa kiinteistöissä. Näihin muutostöihin varataan vuoden 2025 talousarviossa 60.000 euroa, jotka jakaantuvat Kuusaan koulun lastaussiltaan 30.000 € sekä Vehniän koulun pihatöihin ja varastotilan rakennukseen 30.000 €.

4.3 Maanhankinta ja myynti vuonna 2025

Investointiohjelmassa on varattu yhden miljoonan euron määräraha maan ostoon. Määrärahan puitteissa kunta tekee strategisesti tärkeitä maanhankintoja kunnan kehittämiseksi. Maanhankintabudjetin lisäksi 56.000 euroa kohdistuu kirjaamiskuluihin, kiinteistötoimitusmaksuihin, ei-palautuskelppoihin liittyviin sekä kiinteistöjen peruserustuskuluihin ja esirakentamiseen. Lisäksi investointioh-

jelmaan on kirjattu maan myyntituloja 50.000 euroa. Myyntitulot ovat tavanomaisia myyntituloja tonttien ja maa-alueiden myynnistä.

Elinkeinopalveluille on varattu 50.000 euron investointimääräraha yritystonttien esirakentamiseen. Yritystonttien esirakentaminen edesauttaa tonttien myyntiä, koska yrittäjillä itsellään on harvoin resursseja ja tahtoa tehdä esirakennustöitä tonteilla.

4.4 Irtaimen käyttöomaisuuden hankinnat 2025

Konsernihallinto

ICT; tietoliikenneverkko, tietokoneet, puhelimet, kopiokoneet

Tietohallinnon investointimääräraha on 300.000 euroa. Määrärahalla hankitaan kunnan toiminnassa tarvittavat tietokoneet, puhelimet, kopiokoneet ja tietoliikenneverkkojen toimintaan tarvittavat laitteet. Tietokoneiden poistoaikana käytetään koneiden ja kaluston poistosuunnitelman alarajasta poiketen viittä vuotta. Puhelimien poistoaika on poistosuunnitelman alarajan mukainen eli kolme vuotta.

Sivistyspalvelut

Tieto- ja viestintäteknikan laitteet

Tieto- ja viestintäteknikan opetusikäikään kehittämistä tuetaan investoimalla laitehankintoihin. Tävoitteena on taata Laukaan kunnan oppilaille ja opetustoimen henkilöstölle tasa-arvoiset ja ajanmukaiset mahdollisuudet oppia ja kehittää tieto- ja viestintäteknikan taitojaan opetussuunnitelman mukaisesti ja hyödyntää digitaalisia oppimisympäristöjä sekä työvälineitä. Tieto- ja viestintäteknikan investoinniksi vuodelle 2025 esitetään 50.000 euroa.

Tekniset palvelut

Ruokapalvelut, kalusto

Vehniän koulun monitoimipata on elinkaarensa päässä ja se on uusittava vuonna 2025. Kustannusarvio padalle on 22.000 €.

Paikkatietopalveluiden ohjelmistokehityshanke

Aikaisempien vuosien tapaan myös vuodelle 2025 on suunniteltu Jyväskylän kaupungin ja Trimble Solutionsin kesken Locus Cloud -ohjelmiston kehittämishankkeita. Sovelluksen seutukäyttäjänä Laukaan kunta on sitoutunut osallistumaan kehittämishankkeiden kustannuksiin niiltä osin, kuin se sovellusta hyödyntää. Vuodelle 2025 suunnitellut kehittämishankkeet liittyvät pääosin asiakaskokemuksen parantamiseen sähköisessä lupa-asiointipalvelussa, jonka painopiste on tässä kohtaa käyttöliittymän ja viestinnän parantamisessa asiakkaan ja viranomaisen välillä. Kehittämismenojen arvioitu määrä vuodelle 2025 on 13.000 euroa. Poistoaika tälle on viisi vuotta, koska kehittämistoimenpiteiden toteuduttua käyttöliittymän elinkaari oletetaan olevan viisi vuotta.

4.5 Yhdyskuntatekniikan investoinnit vuonna

Yhdyskuntatekniikan tulosyksikölle on talousarviossa esitetty 2.1 miljoonan investointirahaa, joka jakautuisi liikennealueille 1.240.000 euroa, yhteisille ja muille hankkeille 570.000 euroa sekä puistolle ja muille yleisille alueille 290.000 euroa. Investoinnit jakautuvat kaikkiin Laukaan kunnan taajamiin. Suurimpia investointihankkeita on Lahnajärvenkadun jatkaminen, joka yhdistää seututie 637:n ja Kantolantien, sekä lisäksi huonokuntoisien

katujen päällystykseen on esitetty 200.000 euroa. Alla olevassa taulukossa on esitetty alustava suunnitelma, jonka tekninen lautakunta täsmentää hallintosäännön mukaisesti käyttösuunnitelman hyväksymisen yhteydessä.

NIMIKE

2025

HUOM!

LIIKENNEALUEET, PUISTOT JA YLEISET ALUEET yhteensä

Menot	2 100 000	
Tulot	0	
Netto	2 100 000	
Liikennealueet:		
Kirkonkylä:	695 000	
Kevyen liikenteen väylät	10 000	Liikenneturvallisuus
Pienet katukorjaukset	10 000	routavaurioita, liikenneturvallisuus
Katujen kuivatuksien parantaminen	10 000	routavaurioiden vähentäminen
<i>Laajalahden alue;</i>		
Laajalahdentie+klv, päällystykset, reunakiveys+viimeistely	80 000	tonttien myynti, jatkoa ed. vuodelta
Kuunsirppi, päällystys+viimeistely	25 000	tonttien myynti, jatkoa ed. vuodelta
Rokkakankaantie, kulutuskeros, AB	30 000	liikenneturvallisuus, jatkoa ed. vuosilta
Koulunmäen kevyen liikenteen väylä Jokiniementieltä	40 000	Liikenneturvallisuus
Lahnajärvenkadun jatkaminen, väli Oppipojankuja-Kantolantie	310 000	katuyhteys Kantolantielle
Kupiasientien saneeraus	120 000	peruskorjaus
Niittykujan saneeraus	30 000	peruskorjaus
Liittymäsaarekkeiden saneeraus Laukaantien kierto liittymän kohdalla	30 000	peruskorjaus
Vihtavuori:	30 000	
Kev.liik.väylät rak. ja san.	10 000	ymp.parant.viihtyisyys,liikenne.turv.
Pienet katukorjaukset	10 000	routavaurioita, liikenneturvallisuus
Katujen kuivatuksien parantaminen	10 000	routavaurioiden vähentäminen
Leppävesi:	270 000	
Kev.liik.väylät rak. ja san.	10 000	ymp.parant.viihtyisyys,liikenne.turv.
Pienet katukorjaukset	10 000	routavaurioita, liikenneturvallisuus
Katujen kuivatuksien parantaminen	50 000	routavaurioiden vähentäminen
Hiekkapohjantien saneeraus , päällystys+viimeistely	40 000	peruskorjaus, jatkoa ed. vuodelta
Penttiläntien saneeraus, päällystys+viimeistely	50 000	peruskorjaus, jatkoa ed. vuodelta
Ruukkilantien saneeraus	60 000	peruskorjaus
Lintumäenkatu, viimeistelytöt	50 000	kadun viimeistelytöt
Lievestuore:	245 000	
Kev.liik.väylät rak. ja san.	10 000	ymp.parant.viihtyisyys,liikenne.turv.
Pienet katukorjaukset	10 000	routavaurioita, liikenneturvallisuus
Katujen kuivatuksien parantaminen	10 000	routavaurioiden vähentäminen
Lievestuoreen aukio ja pysäkkijärjestelyt	70 000	liikennejärjestelyt+viihtyisyys
Vannastien saneeraus	70 000	peruskorjaus, jatkoa ed. vuodelta
Hakakujan saneeraus	75 000	peruskorjaus
Yhteiset ja muut hankkeet:	570 000	
Viimeistelytöt	30 000	edellisten vuosien rakentaminen
Päällystystytöt	200 000	ymp.parant.viihtyisyys,liikenne.turv.
Aluevalaistus, erittelemätön	100 000	ymp.parant.viihtyisyys,liik.turv.,energiatehokkuus
Liikenneturvallisuuden parantaminen	30 000	liikenneturvallisuus
Hulevesivesiviemärit	100 000	Verkoston rak. kaikki taajamat
Bussipysäkkien katokset, koko kunta	110 000	turvallisuus, viihtyisyys
PUISTOT JA MUUT YLEISET ALUEET, yht.	290 000	
<i>Leikkipuistot:</i>		
Leikkipaikkojen kunnostukset, kaikki taajamat	30 000	turvallisuus
<i>Uimarannat:</i>		
Uimarantojen kunnostustöitä, kaikki uimarannat	60 000	turvallisuus
Lievestuoreen kuilun avontouintipaikka	60 000	uusi uima-alue
<i>Venepaikat:</i>		
Laukaan satama-alueen kunnostusta	100 000	rantalaiturin ja istutusaitaiden kunnostusta
Venepaikkojen kunnostustöitä, kaikki taajamat	20 000	turvallisuus, viihtyisyys
<i>Muut:</i>		
Haarlanrannan kunnostus	20 000	turvallisuus

4.6 Muut investoinnit

Konsernihallinto

Osakkeet ja osuudet

Talousarviossa varaudutaan 10.000 euron investointimäärärahalta osakkeiden ja osuuksien hankintaan. Varaus koskee ensisijaisesti tilanteita, jossa kunta hankkii yksittäisen osakkeen kuntaomisteisesta yhtiöstä päästäkseen sidosyksikköasemaan suhteessa yhtiöön. Kunnanhallituksella on pääsääntöisesti toimivalta tehdä päätös osakkeen hankkimisesta. Tällä investointivaruksella valtuusto mahdollistaa kunnanhallituksen toimivallan käytön. Vuodelle 2025 ei ole ennakkoon suunniteltuja osakkeiden hankintoja.

Arkiston integraatio

Arkiston integraation ohjelmistoratkaisuihin varataan 30.000 euroa. Ohjelmistohankinnalla tavoitellaan palvelukyvyyn parantamista ja tuotantokyvyn tehostamista, kun arkisto saadaan muodostettua sähköiseen muotoon. Ohjelmisto tulee palvelemaan kunnan palvelutuotannon käytössä yli 5 vuotta, joten investoinnin poistoaikana käytetään viittä vuotta.

Hallinnon keskittämisen ohjelmistoratkaisut

Yksi tasapainottamisohjelman toimenpiteistä on hallinnon keskittäminen. Hallinnon keskittämisellä tavoitellaan 120 000 euron vuosittaista säästöä. Keskittämistä tukeville palvelukykyä parantaville ja tuotantokykä tehostaville ohjelmistoratkaisuille varataan 30.000 euron määräraha. Vuoden 2025 otetaan käyttöön luottamushenkilöjärjestelmä, jonka avulla maksetaan palkkiot, luottamushenkilöiden matkakorvaukset, ansionmenetykskorvaukset ja sidonnaisuusilmoitukset. Järjestelmän käyttöönotto vähentää kyseisten palkkioiden ja korvausten maksuun käytettyä työaikaa.

Sivistyspalvelut

Koulujen ja päiväkotien piha- ja leikkivälineiden kunnostus

Koulujen ja päiväkotien piha- ja leikkivälineiden kunnostukseen ja hankkimiseen on varauduttu

niin, että investoinniksi vuodelle 2025 esitetään 30.000 euroa.

Vapaa-ajan olosuhteet, kohdentamaton investointi

Vapaa-aikapalveluiden kohdentamattomalla määrärahalta toteutetaan vuosittain erillisen suunnitelman mukaisesti pienkohteita ja perusparannuksia sekä vastataan äkillisiin investointitarpeisiin esimerkiksi säätuhojen, rikkoutumisten tai muiden ennakoimattomien tapahtumien vuoksi.

Tekniset palvelut

Culture in Nature – hanke, luonto ja matkailuinfra rakentaminen

Culture In Nature-Laukaa hankkeen toteuttamiskohteet vuonna 2025 ovat Saraakallion katselulaituri ja siihen liittyvät havainnointilaitteet ja kameravalvonta sekä kävijälaskurit. Laukaan satamaan hankitaan samalla opastuskontti, joka toimii Saraakallio infopisteenä ja venekuljetusten lähtöpaikkana. Toiminnot sisältyvät Culture in Nature-hankkeen investointiosion rahoitukseen.

Hyypäänvuoren osalta Laukaan kunta tasaa paikoitusalueen retkeilijöille. Hanke tuottaa opastuskyltit paikoitusalueelle. Tiehoitokunta hoitaa jatkossa tien ja paikoitusalueen kunnossapidon sekä kerää vapaaehtoisen pysäköintimaksun kulujen ylläpitämiseksi. Kirkkoniemen sillan osalta toteutus riippuu lupaprosessin etenemisestä. Multamäen, Hitonhaudan ja Simunan vetotaiपालेन osalta toimenpiteet edellyttävät ulkopuolisen rahoituksen saamista.

VT9-tiehankeeseen liittyvät kunnan kadut, Lievestuore

Investointi sisältää kunnan velvoitteeseen kuuluvat kevyenliikenteen väylät kaava-alueella VT9 –hankeeseen liittyen Lievestuoreen kohdalla. Hankkeessa rakennetaan osuudet välille Kelkkamäentie

- Shellin risteys ja Hohontien nykyisen kevyenliikenteen väylän jatko.

Saavutettavampi arkipyöräilyn Laukaa – Käpyhanke

Laukaan kunta haki ”Saavutettavampi arkipyöräilyn Laukaa – parkit, opastukset ja pyöräilyasenne kuntoon” –nimiselle hankkeelle kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelman valtionavustusta Liikenne- ja viestintävirasto Traficomilta vuosille 2024-2026. Traficom myönsi hankkeelle 11.9.2024 valtionavustusta 94.117 euroa. Avustusta myönnetään vain pyöräpysäköinnin ja viitoituksen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Avustusta ei myönnetä viestintään ja kampanjointiin liittyviin toimiin. Traficom valitsi hankkeita kunnista, jotka ovat sitoutuneet kävelyn ja pyöräiliikenteen edistämiseen.

Hankkeessa toteutetaan opastus- ja viitoitussuunnitelma seututie 637:än perustuvan Laukaan pyöräilyn pääreitien osuudelle Leppävesi-Kuusa. Hankkeessa toteutetaan pyöräparkkeja reitin palvelukohteiden yhteyteen, sekä toteutetaan viitoitus ja opastus reitille.

Aikataulu hankkeen toteutumiseksi on 1.10.2024-30.6.2026. Mikäli hankkeen toteutuneet kustannukset jäävät suunniteltua pienemmiksi, valtionavustuksen kokonaismäärä on kuitenkin enintään 50 % hankkeen toteutuneista avustuskelpoisista

kustannuksista. Avustuksen määrä ei kasva, vaikka kustannukset kasvaisivat ilmoitetusta. Kunnan omarahoitusosuus on 50 %, joka on 94.117 jaksettuna vuosille 2025-2026. Investointiohjelman hanke on kirjattu ko. summalla molemmille vuosille, koska ensin kunta toteuttaa hankkeen ja sen täysin valmistuttua voidaan hakea Traficomilta valtionavustus. Hanke toteuttaa Laukaan kunnan 24.4.2023 hyväksyttyä kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelmaa.

Laajalahden massa-altaat

Lievestuoreen Laajalahden massa-aitaiden kunnostushankkeen jatkamiseksi varataan 500.000 euron investointimääräraha. Kyseessä on yhteishanke ELY-keskuksen kanssa, mutta ELY-keskuksen kautta tulevasta rahoituksesta ei ole tietoa.

Laukaan tekniset tukipalvelut oy:n sijoitus

Laukaan kunta siirtää teknisten tukipalveluiden palvelutuotannon Laukaan tekniset tukipalvelut Oy:lle liiketoimintakaupalla, jonka yhteydessä kunta sijoittaa 1,0 miljoonaa euroa yhtiön sijoitetun vapaan pääoman rahastoon yhtiön käyttöpääoman turvaamiseksi.

5 TULOS- JA RAHOITUSLASKELMAOSA

Tuloslaskelma	TP 2023	TPE 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	28 764 320	32 040 500	31 751 740	32 177 180	32 756 370
Myyntituotot	9 077 482		8 459 560	8 582 200	8 736 680
Maksutuotot	1 499 276		1 367 420	1 385 200	1 410 130
Tuet ja avustukset	2 492 280		900 050	911 750	928 160
Muut tuotot	15 695 282		21 024 710	21 298 030	21 681 400
Toimintakulut	82 561 856	88 494 400	90 869 980	90 743 520	93 126 210
Henkilöstökulut	40 032 136		39 647 760	39 437 380	40 896 560
Palvelujen ostot	20 657 193		23 700 190	23 565 100	23 989 270
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	5 620 789		5 025 170	5 090 500	5 182 130
Avustukset	2 418 400		2 744 700	2 719 600	2 768 550
Muut menot	13 833 339		19 752 160	19 930 940	20 289 700
Toimintakate	-53 797 536	-56 453 900	-59 118 240	-58 566 341	-60 369 840
Verotulot	44 327 189	45 961 000	48 059 000	50 500 000	51 856 000
Verotulot					
Valtionosuudet	20 740 593	15 574 200	17 910 000	18 500 000	20 000 000
Rahoitustuotot ja -kulut:					
Korkotuotot	350 728	400 000	400 000	570 000	545 000
Muut rahoitustuotot	416 934	385 000	300 000	250 000	250 000
Korkokulut	1 865 444	3 250 000	2 900 000	2 700 000	2 700 000
Muut rahoituskulut	6 986	165 000	10 000	10 000	10 000
Vuosikate	10 165 478	2 451 300	4 640 760	8 543 659	9 571 160
Suunnitelman mukaiset poistot	7 348 415	7 775 000	7 550 000	7 800 000	8 000 000
Satunnaiset tuotot		100 000	1 160 000	0	5 000 000
Tilikauden tulos	2 817 063	-5 223 700	-1 749 240	743 659	6 571 160
Tavoitteet ja tunnusluvut					
Vuosikate/Poistot	138,3 %	31,5 %	61,5 %	109,5 %	119,6 %
Vuosikate, euro/asukas	541,81	130,65	247,35	455,37	510,14
Kertynyt yli-/alijäämä	101 803	-5 121 897	-6 871 137	-6 127 477	443 682

Rahoituslaskelma	TP 2023	TPE 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	10 165 478	2 451 300	4 640 760	8 543 659	9 571 160
Satunnaiset erät	0	100 000	1 160 000	0	5 000 000
Tulorahoituksen korjaukset	-491 138				
Investoinnit					
Investointimenot	5 079 111	4 771 900	9 435 180	7 276 000	4 216 000
Rahoitusosuudet investointeihin	125 600	11 000	65 000	65 000	25 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovotustulot	561 443	90 900	50 000	25 000	25 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	5 282 272	-2 118 700	-3 519 420	1 357 659	10 405 160
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainojen lisäys	-342	-250 000	-1 260 000		
Antolainojen vähennys	799 695	725 000	700 000	720 000	750 000
Lainakannan muutokset	1 427 522	1 643 700	4 079 420	-2 077 659	-11 155 160
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	5 000 000	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-25 020 568	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	26 448 090	1 653 700	249 420	-2 067 659	-11 145 160
Muut maksuvalmiuden muutokset	-10 628 565	0			
Rahoituksen rahavirta muutos	-8 401 690	2 118 700	3 519 420	-1 357 659	-10 405 160
Rahavarojen muutos	-3 119 418	0	0	0	0
Lainakanta 31.12.	110 461 430	112 105 130	116 184 550	114 106 891	102 951 731
Lainakanta €/asukas	5 888	5 975	6 193	6 082	5 487
Investointien tulorahoitus %	205,2 %	51,5 %	49,5 %	118,5 %	228,4 %
Sitova erä valtuustoon nähden					

5.1 Rahoitussuunnitelma

Talousarviovuoden 2025 päättyessä kunnalla on noin 116 miljoonaa euroa lainaa. Lainojen lisäksi kunnalla on noin 34 miljoonaa euroa korollista kiinteistöleasingrahoitusta. Jos kiinteistöleasingrahoitus luetaan mukaan, on kunnalla korkorisikin alaista rahoitusta yhteensä 150 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 päättyessä lainojen korkosuojausaste on noin 60 prosenttia. Nykyisin sopimuksin korkosuojausaste laskee pikkuhiljaa noin 30 prosenttiin vuoteen 2027 mennessä. Lisäksi 9 miljoonaa euroa kiinteistöleasing sopimuksista on sidottu kiinteään korkoon.

Vuosien 2022-2023 aikana markkinakorot nousivat huomattavasti, mutta vuoden 2024 aikana korkotaso on vastavuoroisesti lähtenyt laskuun. Talousarvion laatimishetkellä markkinat ennakoivat, että korkotaso jatkaa laskuaan vuonna 2025 ja asettuu pitkällä aikavälillä 2-2,5 prosentin tasolle.

Kunnan lainakannasta merkittävä osa on lyhytaikaista lainaa eli enintään 12 kuukauden joukkovelkakirjoja, kuntatodistuksia. Kuntatodistusten korko tavanomaisesti mukaillee euribor-korkojen tasoa siten, että esimerkiksi yhden kuukauden mittainen kuntatodistuksen korko vastaa yhden kuukauden euribor-korkoa. Kuntatodistuksista ei makseta erillistä marginaalia. Vuoden 2025 aikana eräänä yksi pitkäaikainen 20 miljoonan euron laina.

Lainasalkun tasapainottamiseksi ja rahoitukseen liittyvien riskien hallitsemiseksi kunnan lainakannan pääomasitoumusta kasvatetaan vuoden 2025 aikana vuotta 2024 korkeammaksi. Eräänä lyhytaikaisten lainojen jälleenrahoituksen ja korkositoumusten ja -suojausten osalta tavoitellaan laskevan korkokäyrän hyödyntämistä korkokustannusten näkökulmasta.

Kunnanhallitus vastaa korkoriskipolitiikasta ja talous- ja henkilöstöjohtaja yksittäisistä laina- ja korkosuojauspäätöksistä.